

**ԱՐՑԱԽՅԻ ԱՆՎԱՆԻ
ԳՈՐԾԻՉՆԵՐ**

**ՀԱԴՐՈՒԹԻ
ՇՐՋԱՆ**

ԳԻՐԿ ԻԻ

9(47.925)

ՉԻ-48

ԱՐՅԱՄԻ ԳԻՏԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

**ԱՐՅԱՄՅԻ ԱՆՎԱՆԻ
ԳՈՐԾԻՉՆԵՐ**

**ՀԱԴՐՈՒԹԻ
ՆՐՁԱՆ**

ԳԻՐՔ III

6463

Կազմողներ՝

Դադայան Ս. Վ.

Միրզոյան Լ. Ե.

Ավագիմյան Ն. Վ.

Բալայան Կ. Ե.

Ստեփանակերտ
2022

ՀՏԴ 94(479.25)
ԳՄԴ 63.3(5Հ)
Ա 948

Աշխատանքը տպագրության է
երաշխավորել Արցախի գիտական
կենտրոնի գիտխորհուրդը

**Խմբագիր՝ Խանյան Ս. Ա., բանասիրական գիտությունների
դոկտոր, պրոֆեսոր, ԼՂՀ գիտության վաստակավոր
գործիչ**

**Կազմողներ՝ Գաղայան Ս.Վ. (խմբի ղեկավար), Միրզոյան Լ.Է.,
Ավագիմյան Ն.Վ., Բալայան Կ.Ե.**

Ա 948 Արցախցի անվանի գործիչներ: Հաղորդի շրջան: Գիրք III,
Ստեփանակերտ, 2022, 232 էջ:

«Արցախցի անվանի գործիչներ» խորագրով գիրքը նվիրված է Արցախի Հանրապետության Հաղորդի շրջանին: Աշխատանքի նպատակն է՝ ներկայացնել Հաղորդի շրջանից սերված, պատմական դիզակցու ընտանիքում ծնված պետական, ռազմական, գիտության, մշակույթի, կրթության, սպորտի և այլ բնագավառներում ավանդ ունեցած գործիչների համառոտ կյանքն ու գործունեությունը: Այն նախատեսված է ընթերցողների լայն շրջանակների, Արցախ աշխարհի պատմական անցյալով հետաքրքրվողների համար: Դիմելով ընթերցողներին ժողովածուի հեղինակները խնդրում են, որ չհիշատակված անձանց վերաբերյալ նյութերը ներկայացնել Արցախի գիտական կենտրոն՝ գիրքը վերահրատարակելու նպատակով:

ՀՏԴ 94(479.25)
ԳՄԴ 63.3(5Հ)

ISBN 978-9939-1-1458-3

© Արցախի գիտական կենտրոն, 2022

ՔՈՎԱՆԳԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Խոսք խմբագրի	4
Հույսի, հավատի և վերադարձի դոդանջները	5
Նախարանի փոխարեն	7
Անվանական ցանկ	8
Ցանկ շրջանի անվանի մարդկանց անունների, որոնց կենսագրական տվյալները գրքի հրատարակման պահին չի հաջողվել հավաքագրել	229
Օգտագործված գրականություն	230

ԽՈՍՔ ԽՄԲԱԳՐԻ

Աշխարհի քաղաքակիրթ ժողովուրդների պատմությունն ընդհանրության մեջ բազմերանգ մի ծիածան է, որը վկայում է ոչ միայն Մարդու արժանապատիվ տեղը նրանում, այլև արարող ուժի դերն ու նշանակությունը կյանքն իմաստավորելու բարդ ու դժվարին ճանապարհին: Այս առումով հաճելի ակնկալիք է Արցախի գիտական կենտրոնի կողմից հրատարակվող երբայ գիրքը՝ նվիրված Արցախի Հանրության շրջանի անվանի գործիչներին:

Այս ձեռնարկումը սովորական երևույթ չէ, այլ դարերի հետ առնչվելու, նոր սերունդների հետ հաղորդակցվելու մի նոր, բազմախոստուն մատենաշար:

Ինչպես մատնանշվում է գրքի մուտքում, նրանում ներկայացվում են Հանրության շրջանից սերված, պատմական դիզակցու ընտանիքում ծնված պետական, ռազմական, գիտության, մշակույթի, կրթության, սպորտի և այլ բնագավառներում ավանդ ունեցած գործիչների համառոտ կյանքն ու գործունեությունը:

Նման անհրաժեշտ ձեռնարկումը խրախուսելի փորձ է, որն իր վրա է վերցրել մեր փորձառու, տաղանդավոր մտավորականներից մեկը՝ Ստեփան Դադայանը:

Միաժամանակ դիմում ենք ընթերցողներին, այն առումով, որ չենք տարակուսում, որ առանձին հանրահայտ անձինք կարող են ընդգրկված չլինեն գրքում: Հեղինակները խնդրում են՝ նման դեպքում համապատասխան նյութը ներկայացնել Արցախի գիտական կենտրոն՝ գրքի երկրորդ հրատարակչությունում ընդգրկելու համար:

Ընթերցող հասարակության անունից սրտանց ողջունում ենք Ս.Դադայանին, հավաստիացնելով, որ սույն ժողովածուն ևս դառնալու է ընթերցողների սեղանի ընտիր գրքերից մեկը՝ հուզող, քնավորող:

Սոկրատ ԽԱՆՅԱՆ

*Բանասիրական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր,
ԱՀ գիտության վաստակավոր գործիչ*

ՀՈՒՅՍԻ, ՀԱՎԱՏԻ ԵՎ ՎԵՐԱԿԱՐՉԻ ՂՈՂԱՆՋՆԵՐԸ

«Արցախից անվանի գործիչներ» մատենաշարի երրորդ գիրքը (Հյուսիսային Արցախ, գիրք I, Մարտակերտի շրջան, գիրք II)՝ Արցախի գիտական կենտրոնի ժամանակին և նպատակային արձագանքն է ողբերգական և աղետաբեր մարտահրավերների, մասնավորապես՝ Արցախի Հանրապետության դեմ սանձազերծված 44-օրյա երրորդ պատերազմի, պատմական Դիզակ-Հանրության տարածաշրջանի կորստյանը: Գիտաշխատողները ընդձեռն հնարավորությունների սահմաններում փորձում են ներկայացնել երկրամասի տարբեր ժամանակահատվածների անվանի գործիչներին, որոնք իրենց հետքն են թողել դարերի խորքից եկող պատմական Դիզակի քաղաքական, տնտեսական, հոգևոր, մշակութային պատմության մեջ, ինչպես շրջանում, Արցախում, այնպես էլ արտերկրում: Բազում են նրանք՝ ընտրյալները, արժանավորները, գիտական բարձր կոչումներով, մրցանակներով, շքանշաններով ու մեդալներով, պատվոգրերով, երկրի և սերունդների հիշողության մեջ ապրելու սխրանքով, իրավունքով: Մի քանի ընտրյալների անուններ գրքում տեղ գտած շքեղ աստղաբույլից, տաղանդների և հանճարների բնօրրան Դիզակ աշխարհից. ԽՍՀՄ և ՀԽՍՀ ժողովրդական նկարիչ, քանդակագործ, ճարտարապետ, Արցախի Հանրապետության «Մենք ենք, մեր սարերը» խորհրդանիշ - հուշակոթողի հեղինակ Սարգիս Բաղդասարյանը (գ.Բանաձոր), ակադեմիկոսներ Սերգեյ Արախանյանը (գ.Տուսի), Էդուարդ Խաչիյանը (գ.Առաքել), բանասիրական գիտությունների դոկտոր պրոֆեսորներ Էդուարդ Սկրտչյանը (գ.Խժաբերդ), Սոկրատ Խանյանը (գ.Ակնաղբյուր), Վարդան Հակոբյանը (ԼՂՀ օրհներգի հեղինակ) (գ.Արփագետիկ), Արթուր Սկրտչյանը ԱՀ Գերագույն խորհրդի առաջին նախագահ (գ.Ուխտաձոր), բարերար «Ավորթա» բարեգործական հիմնադրամի համանախագահ Ռուբեն Վարդանյանը (գ.Բանաձոր), ավիացիայի մարշալ Արմենակ Խանփերյանցը (Խուդյակով) (գ.Մեծ Թաղեր), ֆիզմաթ գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, Արցախի պետական համալսարանի ռեկտոր (1996-2000թթ.), Մոսկվայի Լոմոնոսովի

անվան համալսարանի քննական կոմիտեի նախագահ Պավել Գևորգյանը՝ Դիզակի արժանավորները, հարյուրավորների, գուցե հազարավորների է հասնում նրանց թիվը:

Պատմությունը, ժամանակը, մարդը, բնությունը այստեղ ներդաշնակորեն ձուլվել են իրար և գորավոր Դիզափայտից ու Քիրսից դեպի մայր Արաքս և Մուղանի դաշտավայր աստղածն տարածվող լեռնաշղթաների, կուսական անտառների, սառնորակ ու անմահական աղբյուրների, Իշխանագետի, Ընկուզագետի, Իգակի, Յորագետի, Տողասարի, Մահունասարի, Արևասարի հայացքի ներքո, կենսատարածքներում դարերով ապրել, արարել և գոյատևել են Դիզակի անկրկնելի 45 բնակավայրերը: Այնտեղ երբեք չի կարողացել բափանցել օտարը: Դիզակի տարածքը ամրակուռ բերդերի, վանքերի, եկեղեցիների, սրբավայրերի մի հոգևոր ու պաշտպանական ամբողջություն է: Դիզակը՝ Մեծ Հայքի Աղվանք թագավորության Արցախ նահանգի 12-րդ գավառը, մշտապես բախումների մեջ լինելով օտար նվաճողների հետ, կարողացել է անաղարտ պահել իր հայեցի կերպարը, գեներտիկ կոդը և դիմագիծը: Դիզակը այսօր օտարված է Արցախից և մայր Հայաստանից: Հաղորտի ավելի քան մեկուկես տասնյակ հազարավոր հայությունը դարձել է տարագիր: Հարյուր հազարավոր հաղորտեցիներ կորցրել են իրենց պատմական հայրենիքը: Պատմությունը պիտի սրբագրվի: ԽՍՀՄ ժողովրդական դերասան Վ. Փափազյանը մի առիթով ասել է. «Եթե Ղարաբաղը ոսկե մատանի է, ապա Հաղորտը նրա ադամանդյա ակն է»: Այլ պիտի կրկին փայլատակի ոսկե մատանու վրա: Եվ այդ փայլը ժամանակի ընթացքի մեջ պիտի լինի հավերժական: Հուսանք, հավատանք և սպասենք:

4. ԲԱԼԱՅԼԸ

ՆԱԽԱԲԱՆԻ ՓՈՒՍԲԵՆ

Հարգելի՛ ընթերցող, դուք ընթերցում եք «Արցախցի անվանի գործիչներ» շարքի երրորդ գիրքը՝ նվիրված Հաղորտի շրջանին: Արցախի յուրաքանչյուր շրջանի, նրա կազմում ընդգրկված գյուղերում բնակվող հասարակության անցյալը, ներկան և առավել ևս ապագան միահյուսված են իրարով: Դա այն ուժն է, որը պահպանել է և պիտի շարունակի պահպանել Արցախի ամբողջականությունը: Հաղորտի շրջանը (պատմական Դիզակը) բնակեցված էր դեռ խոր անցյալում՝ մ.թ.ա. առաջին հազարամյակում: Դիզակը հայ ժողովրդի կազմավորման վայրերից մեկն է: Նրան իրավամբ կարելի է համարել Արցախի հայության ազգագրական թանգարան:

Արցախի ամեն մի շրջան, բնակավայր յուրահատուկ է իր պատմությամբ, ավանդույթով, պատմամշակութային արժեքներով, ստեղծարար մարդկանցով: Ծնվելով երկրամասում, արարել են, շենացրել են երկրամասը՝ զարմացնելով աշխարհին: Մի շարք անվանի մարդիկ ծնվել են այլ վայրերում, Արցախից դուրս, դիզակցու ընտանիքում: Նրանց համար նույնպես պարծանք է, որ իրենց նախնիները Դիզակից են, իրավամբ իրենք էլ համարվել են դիզակցի:

Այստեղով են անցել հայոց ազգային-ազատագրական պայքարի ամենաթեժ մարտերը: Պատմական Դիզակը՝ այսօրվա Հաղորտի շրջանը, հայրենիքն է Եսայի Աբու Մուսե Առանշահիկի (9-րդ դ.), Մելիք Եգանի և Եսայի (18-րդ դ.), Թևան Ստեփանյանի և Ասլան Մուրադխանյանի (20-րդ դ.), Արմենակ Խանփերյանցի (Խուդյակով) (20-րդ դ. 40-ական թթ.), Արթուր Սկրտչյանի (20-րդ դ. 90-ական թթ.): Այստեղ է ապրել և արարել մինչև իր կյանքի վերջը Խորհրդային Միության հերոս Աշոտ Կասպարովը:

Հաղորտի շրջանը հարուստ է ոչ միայն իր պատմական անցյալով, այլ նաև իր տաղանդավոր արարող ժողովրդով: Շրջանը աշխարհին բաց ճակատով նայելու շատ հիմքեր ունի: Կրթությունը, գիտությունը և մշակույթը կարևոր դեր ունեցավ շրջանի երիտասարդության համար՝ ապագան կերտելու գործում: «Գնացե՛ք, սովորե՛ք, մենք տունը, տնտեսությունը կպահենք», -ասում էին մեր ծնողները որդիներին, հիշում է բնիկ տունեցի անվանի ուսուցիչ Խորեն Ղազարյանը: Որ շրջանը տվել է բազում գիտության, մշակույթի և արտադրության նվիրյալներ, դրա վկայությունն է: Այսօր Հաղորտի շրջանը տեղահանված է, բայց հաղորտեցին չի կորցնում իր հույսը՝ հայրենիք վերադառնալու ակնկալիքով:

Ա. ԳԱԳԱՅԼԸ

ԱՆՎԱՆԱԿԱՆ ՑԱՆԿ

Աբալյան Ալեքսանդր Մելքումի	17
Աբրահամյան Անահիտ Սերգեյի	17
Աբրահամյան Անդրանիկ Շափաղաթի	18
Աբրահամյան Աշոտ Սերգեյի	19
Աբրահամյան Արմեն Անդրանիկի	19
Աբրահամյան Արմեն Արտաշեսի	20
Աբրահամյան Բրունո Սմբատի	21
Աբրահամյան Երվանդ Վանյայի	21
Աբրահամյան Էմիլ Սամվելի	22
Աբրահամյան Էրիկ Սամվելի	23
Աբրահամյան Լիանա Ռուդիկի	23
Աբրահամյան Լյուբլեն Սմբատի	24
Աբրահամյան Կարեն Անդրանիկի	24
Աբրահամյան Ներսես Նիկոլայի	25
Աբրահամյան Սամվել Գյանջումի	26
Աբրահամյան Սերգեյ Գյանջումի	27
Աբրահամյան Սմբատ Բրունոյի	28
Աբրահամյան Սմբատ Գյանջումի	28
Ադամյան Նոնա Յուրիկի	29
Աբայան Արմեն Արշակի	29
Աբայան Արշակ Գևորգի	30
Աբայան Եղիշե Լևոնի	31
Աբայան Ռաֆայել Արշակի	32
Աբայան Ռոբերտ Արշակի	32
Ալավերդյան Գեորգի Ադալումի	33
Ալավերդյան Յուրի Դավիթի	34
Ալեքսանյան Ալբերտ Գարեգինի	34
Ալթունյան Ռուդիկ Սեդրակի	35
Ալթունյան Օլյա Ռաֆիկի	36
Ահարոնյան Ալեքսանդր Մեմյոնի	36
Աղաբեկյան Արթուր Ալեքսանդրի	37

Աղաջանյան Ալեքսանդր Մարգարի	38
Աղաջանյան Սուրեն Իվանի	38
Աղաջանյան Կամո Աբգարի	39
Ամիրյան Վահան Հրանտի	40
Ամիրյան Մեյրան Գրիգորի	40
Ամիրջանյան Աիդա Արտաշեսի	41
Ամիրջանյան Արթուր Արտաշեսի	42
Ամիրջանյան Արմեն Հայասերի	42
Ամիրջանյան Արսեն Արտաշեսի	43
Ամիրջանյան Արտաշես Իբրաքի	43
Ամիրջանյան Գագիկ Երվանդի	44
Ամիրջանյան Երվանդ Սամսոնի	45
Ամիրջանյան Թեմուր Իբրաքի	45
Ամիրջանյան Լիլիթ Հրանտի	46
Ամիրջանյան Հրանտ Իբրաքի	47
Ամիրջանյան Յուրիկ Սամսոնի	47
Ամիրջանյան Սամվել Հրանտի	48
Ամիրջանյան Սերգեյ Սամսոնի	49
Ամիրջանյան Սուսաննա Հրանտի	49
Ամիրջանյան Վահագն Երեմի	50
Այվազյան Գրիշա Մեխակի	51
Այվազյան Հենրիկ Սուրենի	51
Աշոտ Գրաշի	52
Ասադով Էդուարդ Արտաշեսի	52
Ասադով Յուրի Անդրեյի	53
Ասլանյան Ալեքսանդր Ստեփանի	54
Ասրյան Միքայել Աթայի	55
Ասրյան Սլավիկ Արմիկի	56
Ավագյան Արարատ Հրանտի	57
Ավագյան Արտավազ Մեսրոպի	57
Ավագյան Բաղդասար Հայրապետի	58
Ավագյան Բորիս Համբարձումի	58
Ավագյան Համբարձում Հակոբի	59
Ավագյան Ռուբեն Թեմուրի	59
Ավագյան Սերգեյ Եփրեմի	60
Ավան և Թարխան Յուզբաշի եղբայրներ	61

Ավանեսյան Իվան Խորենի	61
Ավանեսյան Կարեն Գարեգինի	62
Ավանեսյան Միքայել Հայրապետի	63
Ավանեսյան Ռաֆիկ Վանյայի	63
Ավանեսյան Վաղմի Սերգեյի	64
Ավետիսյան Թամարա Կոնստանդինի	64
Ավետիսյան Հրաչիկ Արտաշեսի	65
Արզումանյան Թեմուր Մեսրոպի	66
Արզումանյան Հրաչյա Վաղարշակի	66
Արզումանյան Ռոբերտ Անդրանիկի	67
Արզումանյան Սոս Ռուբենի	68
Բաբայան Ալեքսանդր Միքայելի	68
Բաբայան Արմեն Սլավիկի	69
Բաբայան Համլետ Հովսեփի	70
Բաբայան Հանո Հովսեփի	70
Բաբայան Հենրիկ Հովսեփի	71
Բաբայան Դարիթ Միքայելի	72
Բաբայան Սամսոն Բաբաջանի	72
Բաբայանց Մարիա Սարգսի	73
Բաղայան Աշոտ Լևոնի	73
Բաղայան Գուրգեն Իսակի	74
Բաղայան Նիկոլայ Սամսոնի	74
Բաղասյան Գալյա Արտեմի	75
Բաղասյան Վահան Միքայելի	76
Բալայան Թելուրա Վահանի	76
Բալայան Բենիկ (Կանո) Եղիշեի	77
Բալայան Զնարիկ Բողդանի	78
Բալան Աշոտ Անդրեյի	78
Բալյան Միքայել Սուրենի	79
Բախշյան Սլավիկ Սուրենի	79
Բակունց Հենրիկ Հովսեփի	80
Բաղդասարյան Ալեքսանդր Սերգեյի	81
Բաղդասարյան Բորիս Իվանի	81
Բաղդասարյան Թամարա Մակարի	82
Բաղդասարյան Խորեն Սիմոնի	82
Բաղդասարյան Հրանտ Ռուբենի	83

Բաղդասարյան Մեսրոպ Սիմոնի	84
Բաղդասարյան Սարգիս (Սերգեյ) Իվանի	84
Բաղդասարյան Սերգեյ Սամսոնի	85
Բաղդասարյան Սուրեն Սեմյոնի	86
Բաղդասարով Արշավիր Գրիգորի	87
Բաղդասարով Միքայել Աշոտի	87
Բաղդասարով Միքայել Իվանի	88
Բաղյան Գրիշա Լևոնի	89
Բաղունց Հովսեփ	90
Բարխուդարյան Արմեն Վլադիմիրի	90
Բեգլարյան Ժաննա Ռաֆիկի	91
Բեգլարյան Վլոդյա Բեգլարի	92
Գասպարյան (Կասպարով) Աշոտ Ջումշուդի	93
Գասպարյան Արմեն Հենոյի	94
Գասպարյան Էդուարդ Սուրենի	94
Գասպարյան Հենրիկ Մովսեսի	95
Գասպարյան Ռուզան (Ռուզա) Էդուարդի	96
Գյուլիշանյան Վալերիկ Գուրգենի	97
Գյուլիշանյան Գուրգեն Բաբայի	97
Գրիգորյան Անատոլի Սարգսի	98
Գրիգորյան Գարեգին Պետրոսի	99
Գրիգորյան Գրիգոր Գարեգինի	100
Գրիգորյան Երվանդ Գերասիմի	101
Գրիգորյան Սամվել Սամվելի	101
Գրիգորյան Վալերի Ներսեսի	102
Գրիգորյան Վարդան Վալերիի	103
Գրիգորյան Վիգեն Սամվելի	104
Գրիգորյան Վլադիմիր Ռուբենի	104
Գուրջիանց Նիկոլայ Գեորգիի	105
Գևորգյան Լյովա Սամվելի	106
Գևորգյան Պավել Սամվելի	106
Դանիելյան Լևոն Արամի	107
Դանիելյան Մաքսիմ Ավանեսի	108
Դավթյան Գեորգի Խաչատուրի	108
Դավթյան Բահատուր Ղևոնդի	109
Դավիդյան Արամ Լենսերի	110

Դավիթով Բորիս Արկադիի	111
Եզանյան Ալեքսան Ելիքսեթի	111
Եզանյան Գագիկ Կիմի	112
Եզանյան Կիմ Երեմի	113
Եզանյան Միքայել Նիկոլայի	113
Եղյան Գրիգոր Եղիի	114
Եղյան Սամվել Եղիի	114
Եղյան Սերգեյ Թևանի	115
Զալինյան Իլյազ Ասրիի	115
Զախարյան Արամ Գրիգորի	115
Զախարյան Մայիս Արամի	116
Զաքարյան Արտակ Բորիսի	117
Զաքարյան Վալերի Բողղամի	117
Զուրաբով Գերասիմ Գերասիմի	118
Թախրով Վլադիմիր Քրիստափորի	119
Թումանյան Սոֆա (Մրբուհի) Յակովի	120
Ժամհարյան Գարիկ Գրիգորի	121
Ժամհարյան Միքայել Բախչիի	121
Իշխան Եսայի (Աբու-Մուսե)	122
Իշխան Վելիջան	122
Իշխանյան Վյաչեսլավ Սերգեյի	123
Լալայան Արտեմ Բողղամի	124
Խանյան Սոկրատ Աղալարի	125
Խանյան Համլետ Սոկրատի	126
Խանյան Կարեն Սոկրատի	127
Խանփերյանց Արմենակ Արտեմի	128
Խաչատրյան Ալեքսանդր Արտեմի	129
Խաչատրյան Արմեն Մովսեսի	129
Խաչատրյան Խաչիկ Մարդիի	130
Խաչատրյան Հարություն Երվանդի	131
Խաչատրյան Միլիան Մովսեսի	131
Խաչատրյան Մովսես Մարտիրոսի	132
Խաչատրյան Պետրոս Խաչատուրի	133
Խաչատրյան Ռոբերտ Նիկոլայի	133
Խաչիյան Ալեքսեյ Սերգեյի	134
Խաչիյան Էդուարդ Եփրեմի	134

Խաչյան Միքայել Իշխանի	135
Խասապետյան Արփիկ Ռուբենի	136
Խասապետյան Ռայա Ռուբենի	136
Կաֆյան Ժենյա Շամիրի	137
Կաֆյան Մանվել Հարությունի	137
Կոնստանդյան Առաքել	138
Հակոբյան Արամայիս Հովհաննեսի	138
Հակոբյան Արկադիա Սուրենի	139
Հակոբյան Արմեն Վլադիմիրի	139
Հակոբյան Արմենակ Հովհաննեսի	140
Հակոբյան Արշակ Հայրապետի	141
Հակոբյան Դավիթ Էղիկի	142
Հակոբյան Էդուարդ Զավենի	142
Հակոբյան Լեռնիկ Մանվելի	143
Հակոբյան Համլետ Բազեի	144
Հակոբյան Սուրեն Իշխանի	144
Հակոբյան Վարդան (Սլավիկ) Սարգսի	145
Համբարձումյան Եղիշե Առստամի	145
Համբարձումյան Միքայել Բահատուրի	146
Հայրապետյան Արծվիկ Միքայելի	147
Հայրապետյան Էդուարդ Քրիստափորի	148
Հայրապետյան Ռոբերտ Քրիստափորի	149
Հայրապետյան Ռուդիկ	149
Հայրապետյան Սեդրակ Պետրոսի	150
Հայրապետյանց Էրվանդ Շամիրի	151
Հայրյան Արմեն Թևանի	151
Հայրյան Լևոն Արտաշեսի	152
Հայրիյան Էռնա Վլադիմիրի	153
Հովհաննիսյան Արստ	153
Հովհաննիսյան Հովհաննես Ալեքսանի	154
Հովհաննիսյան Մարգո Հակոբի	154
Հովսեփյան Եփրեմ Իվանի	155
Հովսեփյան Խորեն Ալեքսանդրի	156
Հովսեփյան Միքայել Սիոնի	157
Հովսեփյան Վլադիմիր Թևոսի	157
Հուռումյան Ալեքսանդր Բենիամինի	158

Ղազանչյան Սեդա Միքայելի	159
Ղազարյան Աշոտ Սերժիկի	159
Ղազարյան Արշալույս	160
Ղազարյան Խորեն Իսահակի	161
Ղազարյան Ռոբերտ Մելսակի	162
Ղազարյան Ռոման Առուշանի	162
Ղահրամանյան Երվանդ Ավետիսի	163
Ղահրիկյան Արտաշես Ծատուրի	164
Ղարուշյան Ալեքսանդր Ռուբենի	164
Ղուլյան Մայիկետա Մուրենի	165
Ղուլյան Ռազմիկ Մուրենի	165
Ղուլյան Ջուլյա Մուրենի	166
Ղուլյան Ավետլանա Մուրենի	166
Ղուկասյան Սերժիկ Արտաշի	167
Մադունց Յուրի Պավելի	168
Մայիլյան Լյուրա Ռաֆիկի	168
Մայիլյան Ռաֆիկ Ավագիմի	169
Մանվելյան Միքայել Ավանեսի	169
Մարդանյան Գրիշա Լազրի	170
Մելիք Եզան	170
Մելիք Եսայի	171
Մելիքյան Ալեքսանդր Նիկոլայի	172
Մելիքյան Հայկ Ավետիքի	173
Մելքունյան Ասատուր Բախշիի	173
Մելքունյան Արտեմ Բողոքանի	174
Մելքունյան Գյուլի Բախշիի	174
Մելքունյան Գուրգեն Ալահվերդիի	175
Մելքունյան Փառանձեմ Բախշիի	175
Մելքունով Վիկտոր Արտեմի	176
Միրզախանյան Էդիկ Արսենի	176
Միրզախանյան Նարինե Էդիկի	177
Միրզախանյան Ռուզաննա Էդիկի	177
Միրզոյան Նիկոլայ Ալեքսանդրի	178
Միրզոյան Սերգեյ Ալեքսեյի	179
Մկրտչյան Արթուր Ասլանի	179
Մկրտչյան Էդուարդ Մամսոնի	180

Մկրտչյան Շահեն Մակիչի	181
Մովսիսյան Անդրեյ Մուշեղի	182
Մովսիսյան Զավեն Մուշեղի	183
Մուրադյան Իգոր Մարատի	183
Մուրադյան Միքայել Արտեմի	184
Մուրադյան Վիկտոր Ասլանի	185
Մուրադխանյան Ասլան Սերգոյի	186
Նավասարդյան Արտեմ Վլադիմիրի	186
Նավասարդյան Էրիկ Վլադիմիրի	187
Նարինյան Գեորգի Արամի	187
Ներսեսյան Արմեն Պետրոսի	188
Ներսիսյան Պյոտր Ներսեսի	188
Ներսիսյան Մուսաննա Գուրգենի	189
Շադյան Անատոլի Վաչիկի	190
Շադյան Բողոքան Մակարի	190
Շադյան Հայկ Վլադիմիրի	191
Շադյան Ռուբեն Սարուխանի	191
Շադունց Հայկ Ավագի	192
Շադունց Մուրեն Կոստանդինի	193
Շահնուրադյան Հրաչիկ Տիգրանի	193
Շահնուրադյան Մաքսիմ Տիգրանի	194
Շահնուրադով Յուրի Ավանեսի	194
Շահնազարյան Ասլան Միքայելի	195
Շահնազարյան Մառլեն Հայրումի	196
Շամիրյան Արթուր Արամի	197
Շաքարյան Սերգեյ Սլավիկի	198
Չաքմազով Մամվել Լևոնի	198
Չոփչյան Եղիշե Սիմոնի	199
Պետրոսյան Էդուարդ Ռուբենի	200
Պետրոսյան Վիտալի Էդուարդի	200
Պետրոսյան Վլադիմիր Արշակի	201
Պետրոսով Հովհաննես	202
Պողոսյան Ալեքսանդր	202
Պողոսյան Արտաշես Ալեքսանդրի	203
Պողոսյան Միքայել Ասլանի	203
Պողոսյան Վիտալիկ Գրիգորի	204

Ջանյան Բոգդան Շամիրի	205
Սահակյան Բակո Սահակի	206
Սահակյանց Արտավազդ Ալեքսանդրի	207
Սարգսյան Արմեն Յուրիի	207
Սարգսյան Գուրգեն Լևոնի	208
Սարգսյան Հայկ Ասլանի	209
Սարգսյան Հայկ Գուրասանի	209
Սարգսյան Մանվել Արմավիրի	210
Սարգսյան Սարիբեկ (Սար) Էդուարդի	211
Սարգսյան Սարգիս Ղուլիի	211
Սարգսյան Սերժ Մեդրակի	212
Սարղարով Մերգեյ Արշակի	213
Սաֆարյան Գրիգորի Աստատուրի	214
Սաֆարյան Էդուարդ Գրիգորի	214
Սաֆարյան Նիկոլայ Սահակի	215
Սաֆարյան Սամվել Վլադիմիրի	215
Սաֆարով Եփրեմ Ջուլջուղի	216
Սեյան Աշոտ Մուխանի	216
Ստեփանյան Գուրգեն Ներսեսի	217
Ստեփանյան Թեան Աղաջանի	217
Ստեփանյան Սուրեն Ավանեսի	219
Վանյան Արփի Յուրիի	219
Վարդանյան Արմեն Հունանի	220
Վարդանյան Արմենակ Մխիթարի	221
Վարդանյան Մելիք Ենոքի	221
Վարդանյան Ռուբեն Կառլենի	222
Վարդանյան Վախթանգ Արմենակի	223
Ուլունց Մովսես Միրզայի	224
Ուռույան Մերգեյ Ալեքսանդրի	224
Փաթյան Կարին Էդուարդի	225
Փիլիպոս Տումեցի	226
Օհանյան Արմեն Հրանտի	226
Օհանյան Հովհաննես Գրիգորի	227

ԱՐԱՆՅԱՆ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՄԵԼԻՈՒՄ

(1905-1982)

Ալեքսանդր Մելքունի Արայան (ծնվ.՝ 1905, գ.Էդիլյու՝ Ուխտաձոր - մահ.՝ 1982, գ.Էդիլյու), խաղողագործ, Սոցիալիստական աշխատանքի հերոս (1950):

Մասնակցել է Հայրենական մեծ պատերազմին: Կռվել է 89-րդ Թամանյան Հրաձգային դիվիզիայի 390-րդ Սևաստոպոլյան հրաձգային գնդում: Աշխատանքային գործունեությունը սկսել է Հաղորդի շրջանի Ղասումյանի անվան կոլտնտեսությունում: 1975թ. եղել է «Բարեկամություն» խաղողագործական սովխոզի բանվոր:

1949թ. ստացել է 116,8ց բերք՝ 3,1 հա խաղողալոց: Կիրառել է գիտական մեթոդներ՝ ստանալով բարձր բերքի տեսակներ: ԽՍՀՄ գերագույն խորհրդի որոշմամբ 1950թ. արժանացել է Սոցիալիստական աշխատանքի հերոսի կոչման՝ պարգևատրվելով «Մուրճ և մանգաղ» ոսկե մեդալով, Լենինի շքանշանով: Ակտիվորեն մասնակցել է ԼՂԻՄ հասարակական կյանքին:

6463

ԱՐԱՎԱՅԱՆ ԱՆԱՀԻՏ ՄԵՐԳԵՅԻ

(1952)

Անահիտ Մերգեյի Արրահամյան (ծնվ.՝ 1952, Երևան՝ Ս. Արրահամյանի ընտանիքում), դոցենտ:

1970թ. ոսկե մեդալով ավարտել է Երևանի թիվ 118 միջնակարգ դպրոցը: 1975թ. գերագանցությամբ ավարտել է Երևանի Վ.Բրյուսովի անվան ռուսաց և օտար լեզուների պետական ինստիտուտը: 1975-1995թթ. աշխատել է որպես Երևանի պոլիտեխնիկական ինստիտուտի օտար լեզուների ամբիոնի դասախոս: 1984թ. սովորել է Լոնդոնի

Իլինգ քոլեջի լեզուների ուսումնասիրության բարձրագույն դպրոցում: 1995-2010թթ. եղել է ԵՊՀ անգլերենի թիվ 2 ամբիոնի առիտենտ: 2010թ. -ից աշխատել է որպես ԵՊՀ Դիվանագիտական ծառայության և մասնագիտական հաղորդակցման ամբիոնի դոցենտ, անգլերենի սեկցիայի վարիչ,

2000-2013թթ.՝ ընդունելության քննությունների անգլերենի (քանավոր և գրավոր) հանձնաժողովների անդամ, 2007-2013թթ.՝ ԵՊՀ հեռակա ուսուցման բաժնի անգլերենի քանավոր քննության հանձնաժողովի նախագահ, 2007-2009թթ.՝ ԵՊՀ օտարերկրյա քաղաքացիների համար նախապատրաստական ֆակուլտետի անգլերենի քննության հանձնաժողովի նախագահ: 2008թ. ընդգրկվել է հանրակրթական դպրոցների դասագրքերի և ուսուցչի ձեռնարկների մրցույթի առարկայական հանձնաժողովի անդամ:

ԱՐՐԱՀԱՄՅԱՆ ԱՆԳՐԱՆԻԿ ՀԱՓԱՂԱԹԻ
(1933-2017)

Անդրանիկ Շափաղաթի Աբրահամյան (ծնվ.՝ 1933, գ.Արփագետիկ - մահ.՝ 2017, ք.Հաղբուք), 20-րդ դարի Արցախի լավագույն մանկավարժ:

Ավարտել է հայրենի գյուղի յոթամյա դպրոցը և ուսումը շարունակել հարևան Հին Թաղերի միջնակարգ դպրոցում: 1952թ. ընդունվել է Ստեփանակերտի երկամյա ուսուցչական ինստիտուտի հայոց լեզվի և գրականության բաժինը: Ինստիտուտն ավարտելուց հետո 1954թ. աշխատանքի է անցել Հաղբուքի շրջանի Արևշատի դպրոցում որպես հայոց լեզվի և գրականության ուսուցիչ: 1954-1957թթ. ծառայել է ԽՍՀՄ պաշտպանության բանակի շարքերում: Ձորացրվելուց հետո դասավանդել է Արևշատ (Դուլանլար), Արփագետիկ, Խծաբերդ և Պետրոսաշեն գյուղերում և հեռակա կարգով ավարտել Խ.Աբովյանի անվան մանկավարժական ինստիտուտի հայոց լեզվի և գրականության բաժինը: Երկար տարիներ աշխատել է կուսակցության Հաղբուքի շրջկոմում որպես հրահանգիչ և կազմակերպիչ: 1973-1981թթ. եղել է Հաղբուքի շրջանային ժողկրթության բաժնի վարիչը: 1981-1987թթ. աշխատել է որպես շրջանային ուղիորդողների կազմակերպիչ, խմբագիր: Իր գործունեության տարիներին բազմաթիվ անգամներ հանդես է եկել հանրապետական և շրջանային ուսուցչական կոնֆերանսներում, խորհրդակցություններում: Մանկավարժական անբասիր աշխատանքի համար արժանացել է «Հանրապետության լուսավորության աշխատողների գերազանցիկ» կրծքանշանի:

ԱՐՐԱՀԱՄՅԱՆ ԱՇՈՏ ՍԵՐԳԵՅԻ
(1954-2022)

Աշոտ Սերգեյի Աբրահամյան (ծնվ.՝ 1954, գ.Տումի, ակադեմիկոս Ս.Աբրահամյանի որդին, մահ.՝ 2022, ք. Երևան), բանասիրական գիտությունների թեկնածու (1980):

1976թ. ավարտել է Երևանի պետական համալսարանի բանասիրական ֆակուլտետը, 1980թ.՝ Աճառյանի անվան լեզվի ինստիտուտի ասպիրանտուրան: 1976թ. դասավանդել է Երևանի Վ. Բրյուսովի անվան ռուսաց և օտար լեզուների պետական մանկավարժական ինստիտուտում: Աշխատել է Հայաստանի գրքասերների ընկերությունում, Հ.Աճառյանի անվան լեզվի ինստիտուտում: 1990թ.-ից աշխատում է համալսարանում, ընդհանուր լեզվաբանության ամբիոնի դոցենտ է: Հեղինակել է մենագրություն, դասագիրք, մի շարք գիտական հոդվածներ:

ԱՐՐԱՀԱՄՅԱՆ ԱՐՄԵՆ ԱՆԳՐԱՆԻԿ
(1959)

Արմեն Անդրանիկի Աբրահամյան (ծնվ.՝ 1959, գ.Արփագետիկ), գեներալ-մայոր:

1984թ. ավարտել է Երևանի պոլիտեխնիկական ինստիտուտը: 1984-1988թթ. աշխատել է Արմավիրում (Ռուսաստանի Կրասնոդարի երկրամաս)՝ որպես շինարար: 1988թ. վերադարձել է Ղարաբաղ: Մասնակցել է ԼՂՀ նորաստեղծ բանակի կազմավորմանը: 1988թ.-ից մասնակցել է Հաղբուքի կամավորական ջոկատների ստեղծմանը, եղել գնդի շտաբի պետ: 1988-1994թթ. մասնակցել է ԼՂՀ Հաղբուքի, Մարտակերտի, Վարանդայի, Ջրականի, Քարվաճառի և այլ շրջանների ինքնապաշտպանական և ազատագրական մարտերին: Մեծ ներդրում ունի սահմանապահ զորքերի ստեղծման գործում: 1991-1997թ. ծառայել է ՀՀ պաշտպանության նախարարության տարբեր ստորաբաժանումներում: 1997-2004թթ. նշանակվել է սահմանապահ զորամասի հրամանատար, 1998թ.՝ ԼՂՀ ՊԲ գնդապետ:

2004-2005թթ. եղել է բանակային կորպուսի հրամանատարի տեղակալ: 2005թ. ավարտել է Ռ.Գ. Պաշտպանության նախարարության համազորային ակադեմիան: 2005-2018թթ. գրադեցրել է ՀՀ ԱԱԾ սահմանապահ զորքերի հրամանատարի պաշտոնը: 2020թ. կարճ ժամանակ եղել է Լ.Գ.Հ ԱԱԾ պետի առաջին տեղակալ: Պարգևատրվել է Լ.Գ.Հ «Մարտական խաչ» 1-ին աստիճանի շքանշանով, «Արիության համար» մեդալով:

ԱՐԱՎԱՅԱՆ ԱՐՄԵՆ ԱՐՏԱՇԵՍ

(1959)

Արմեն Արտաշեսի Արրահամյան (ծնվ.՝ 1959, գ.Տումի), գնդապետ:

1966-1976թթ. սովորել է Հաղորդի Մ.Մանվելյանի անվան միջնակարգ դպրոցում: 1977-1979թթ. ծառայել է ԽՍՀՄ բանակում: 1980- 1987թթ. սովորել և ավարտել է Երևանի Կ.Մարքսի անվան Պոլիտեխնիկական ինստիտուտի մեքենաշինության ֆակուլտետը: 1987թ. ընդունվել է Հաղորդի շրջանի «Ագրո-Արդ» միավորում՝ որպես անվտանգու-

թյան գծով ինժեներ: 1988-1991թթ. եղել է Արցախյան շարժման, ջոկատների ստեղծման մասնակից: 1991թ. մայիսի 1-ից մինչև 1992թ. սեպտեմբերի 1-ը Հաղորդի Պաշտպանական շրջանի ջոկատների, 1992թ. սեպտեմբերի 1-ից մինչև 1994թ. մայիսի 15-ը՝ 1-ին ՊՇ կազմում մասնակցել է Լ.Գ.Հ սահմանների պաշտպանության համար մղվող, այդ թվում՝ Վարանդայի շրջանի, Ջրականի, Կովասկանի, Միջնավանի, Սանասարի, 1994թ. հունվար-փետրվար ամիսներին՝ Քարվաճառի Օմար լեռնանցքի ազատագրման մարտերին: 1994թ. հունիս - 1997թ. մայիս ամիսներին հանդիսացել է Հաղորդի 1-ին ՊՇ 5-րդ գումարտակի շտաբի պետ: 1997թ. մայիսին նշանակվել է 1-ին ԱԱԾ Սահմանապահ զորքերի 2-րդ սահմանապահ ջոկատի սպառազինության պետ, 1999թ.՝ պարետատան պարետ: 2004թ. նշանակվել է ՀՀ ԱԱԾ 5070 զորամասի հրամանատարի ժամանակավոր պաշտոնակատար: 2004-2016թթ. եղել է նույն զորամասի հրամանատար: 2016թ. անցել է զինվորական թոշակի: Արժանացել է մի շարք կառավարական և զինվորական պարգևների: 2017թ. նշանակվել է «Գիլիջան Ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի տնօրեն:

ԱՐԱՎԱՅԱՆ ԲՐՈՒՆ ՍՄԲԱՏԻ

(1936-1997)

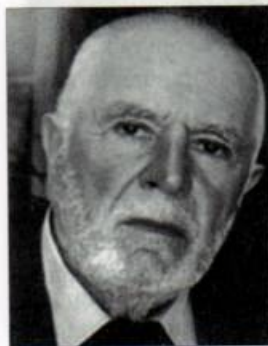
Բրունո Սմբատի Արրահամյան (ծնվ.՝ 1936, գ.Յոր - մահ.՝ 1997, Թումիս), ԽՍՀՄ սպորտի պատվավոր վարպետ, Թուրքմենական ԽՍՀ վաստակավոր մարզիչ, ԽՍՀՄ վաստակավոր մարզիչ:

Ընտանիքի հետ 1940-ական թվականների վերջին տեղափոխվել է Միջին Ասիա: Ջրաղվել է ծանրամարտով, ապա դարձել ծանրամարտի մարզիչ: ԽՍՀՄ-ում ստեղծել է յուրօրինակ համակարգ՝ երկրի ամենահեռավոր անկյուններից երեխաների՝ սպորտում ընտրության և ներգրավման համար: Նաև մշակել է ծանրածոցը բարձրացնելու հատուկ տեխնիկա, որը լուրջ գնահատականի է արժանացել մասնագետների կողմից: Նրա աշակերտները միշտ առանձնանում էին իրենց հատուկ տեխնիկայով: 1990թ.-ին ճանաչվել է ԽՍՀՄ լավագույն մարզիչ: Տվել է սպորտի 105 վարպետ, 1 համաշխարհային ռեկորդակիր, 5 Եվրոպայի չեմպիոն, աշխարհի 3 չեմպիոն (նրանցից մեկը՝ Ալթիմուրադ Օրագլուրդը, քառակի):

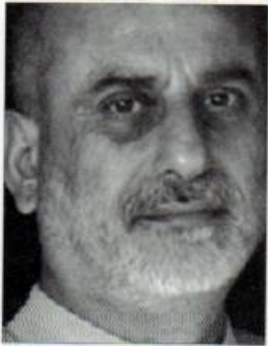
ԱՐԱՎԱՅԱՆ ԵՐՎԱՆԳ ՎԱՆՅԱՅԻ

(1933)

Երվանդ Վանյայի Արրահամյան (ծնվ.՝ 1933, գ.Տումի):

Ավարտել է հայրենի գյուղի դպրոցը և ընդունվել Երևանի գյուղատնտեսական ինստիտուտը: Աշխատանքային գործունեությունը սկսել է Տումու 26 կոմիսարների անվան կոլտնտեսությունում, ապա գործունեությունը շարունակել է Մեծ Թաղերի Խանփերյանցի անվան խաղողագործական սովխոզում: Արցախյան ազատագրական շարժման սկզբից դարձել է Շարժման գաղափարական առաջնորդներից մեկը: Աշխատանքի բերումով 1960-ական թթ. տեղափոխվել և ողջ գիտակցական կյանքը նվիրել է Մեծ Թաղեր գյուղին: Հեղինակել է «Մեծ Թաղեր» գիրքը:

ԱՐԱՎՃԱՄՅԱՆ ԷՄԻՆ ՍԱՄՎԵԼԻ
(1956-2020)

Էմին Սամվելի Արրահամյան (ծնվ.՝ 1956, ք.Հաղորուք - մահ.՝ 2020, Երևան), գեղանկարիչ, հասարակական գործիչ:

1963-1973թթ. սովորել է Հաղորուքի միջնակարգ դպրոցում: 1973թ. ընդունվել է Երևանի պոլիտեխնիկական ինստիտուտի արդյունաբերական-քաղաքացիական շինարարական ֆակուլտետը: 1978թ. գորակոչվել է խորհրդային բանակ: 1983-

1987թթ. Ստեփանակերտում, Գորիսում, Երևանում մասնակցել է նկարչական ցուցահանդեսների: Եղել է 1988-1994թթ. Արցախյան ազգային-ազատագրական պայքարի ակտիվ գործիչներից, նախաձեռնել է Հաղորուքի շրջանի ինքնապաշտպանական ջոկատների ստեղծումը: 1990թ. ընտրվել է Ազգային խորհրդի անդամ: 1990-2002թթ. եղել է ՀՅԴ անդամ, 1988թ.-ից՝ «ՇԵՆ» քարեգործական հասարակական կազմակերպության անդամ, 2005թ.-ից՝ կազմակերպության վարչության անդամ: 1991թ. ընտրվել է ԼՂՀ առաջին գումարման ԳԻ պատգամավոր: Եղել է պաշտպանության և անվտանգության մշտական հանձնաժողովի անդամ:

Չբաղվել է գեղանկարչությամբ: 2001թ.-ից ապրել և ստեղծագործել է Երևան քաղաքում: Նրա 70-ից ավելի գեղանկարներ գտնվում էին Արցախի Հաղորուքի շրջանում՝ նկարչի արվեստանոցում, մասնավոր հավաքածուներում, ցուցադրված էին Հաղորուքի Ա.Սկրտչյանի անվան հայրենագիտական թանգարանում: 2020թ. պատերազմի արդյունքում Հաղորուքի շրջանի բռնազավթման հետևանքով, նշված կտավների ճակատագիրն անհայտ է, դրանցից միայն 30-ի լուսանկարներն են պահպանվել: 2021թ.՝ նկարչի մահից հետո, հրատարակվել է ստեղծագործությունների մի մասն ընդգրկող երկլեզու կատալոգ՝ նվիրված արվեստագետի ծննդյան 65-ամյակին: Կատալոգում ներկայացված են 1980-ական թվականներից մինչև վերջին շրջանի բնանկարներ, կոմպոզիցիաներ, քաղաքային բնապատկերներ, դիմանկարներ, արստրակցիա, նատյուրմորտ և «Անհայտ ճակատագրով» աշխատանքների լուսանկարներ:

ԱՐԱՎՃԱՄՅԱՆ ԷՐԻԿ ՍԱՄՎԵԼԻ
(1961-1994)

Էրիկ Սամվելի Արրահամյան (ծնվ.՝ 1961, գ.Տումի, ակադեմիկոս Ս.Արրահամյանի եղբոր որդին - մահ.՝ 1994, Հաղորուք), «Մարտական խաչ» առաջին աստիճանի շքանշանակիր:

1978թ. ավարտել է Հաղորուքի Մ. Մանվելյանի անվան միջնակարգ դպրոցը: Ծառայել է Խորհրդային բանակում: Ընդունվել է Երևանի Կոմիտասի անվան կոնսերվատորիան: 1989թ. ուսումը թողել է կիսատ վերադարձել Հաղորուք և անդամագրվել ազգային ազատագրական շարժմանը: Մասնակցել է Հաղորուքի շրջանի պաշտպանական մարտերին, նետվել ամենաբեժ մարտական կետերը: Նա հատուկ ջոկատի հրամանատար էր, իսկ 1994թ. օպերատիվ ծառայության շտաբի պետ:

ԱՐԱՎՃԱՄՅԱՆ ԼԻԱՆԱ ՌՈՒԳԻԿԻ
(1975)

Լիանա Ռուդիկի Արրահամյան (ծնվ.՝ 1975, գ.Տյաք), ֆիզիկամաթեմատիկական գիտությունների թեկնածու (2004), ԱրՊՀ դոցենտ (2008):

1982-1992թթ. սովորել և ավարտել է Հաղորուքի միջնակարգ դպրոցը: 1992թ. ընդունվել է Ստեփանակերտի մանկավարժական ինստիտուտը, 1997թ.՝ ավարտել Արցախի պետական համալսարանը «Մաթեմատիկա և ինֆորմատիկա» մասնագիտությամբ, ստանալով մաթեմատիկայի և ինֆորմատիկայի ուսուցչի որակավորում: 1997-2001թթ. եղել է Արցախի պետական համալսարանի բնագիտական ֆակուլտետի ամբիոնի ասպիրանտ: 1999-2001թթ. համատեղության կարգով դասավանդել է ԱրՊՀ մաթեմատիկայի ամբիոնում որպես փորձուսույց: 2018թ. սեպտեմբերին նշանակվել է մաթեմատիկայի ամբիոնի վարիչի պաշտոնակատար:

ԱՔԱՎԱՅԱՆ ԼՅՈՒՔԵՆ ՍՄԱՐՏԻ
(1941)

Լյուբլեն Սմբատի Արրահամյան (ծնվ.՝ 1941, գ.Տումի), հասարակական գործիչ:

1947թ. ընտանիքի հետ տեղափոխվել է շրջկենտրոն Հաղրուք: 1948-1958թթ. սովորել է Հաղրուքի միջնակարգ դպրոցում: 1963թ. ավարտել է Երևանի գյուղատնտեսական ինստիտուտը:

1963-1969թթ. աշխատել է Հաղրուքի շրջխորհրդի գործկոմում, 1969-1970թթ.՝ շրջկոմում, որպես հրահանգիչ: 1972թ. ընդունվել և ավարտել է Բաքվի բարձրագույն կուսակցական դպրոցը: 1972-1978թթ. եղել է շրջկոմի կազմբաժնի վարիչ, կուսշրջկոմի երկրորդ քարտուղար: 1978թ. Կեդրկոմյան կադրային քաղաքականության գոհերից է: Ազատվել է քարտուղարի պաշտոնից և նշանակվել գյուղվարչության գլխավոր գյուղատնտես: 1980-1985թթ. աշխատել է որպես Բանաձորի պետտնտեսության տնօրեն, 1986թ.՝ գյուղվարչությունում, գլխավոր գյուղատնտես: 2001-2007թթ. եղել է գյուղվարչության պետ: Պարգևատրվել է «Պատվո նշան» շքանշանով:

ԱՔԱՎԱՅԱՆ ԿԱՐԵՆ ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ
(1966)

Կարեն Անդրանիկի Արրահամյան (ծնվ.՝ 1966, գ.Խժաբերդ), ԱՀ ՊԲ հրամանատար (2018-2020), գեներալ-մայոր (2014):

1973-1984թթ. սովորել է Հաղրուքի Մ.Մանվելյանի անվան միջնակարգ դպրոցում: 1984թ. ընդունվել է Երևանի ժողտնտեսության ինստիտուտի ֆինանսահաշվառման ֆակուլտետը: 1-ին կուրսն ավարտելուց հետո 1985-1987թթ. ծառայել է Խորհրդային բանակում: 1990թ. ավարտել է ուսումը՝ տնտեսագետի որակավորմամբ: 1990-1992թթ. աշխատել է Հաղրուքի շրջանի խնայբանկում՝

որպես վարկավորման հրահանգիչ, գլխավոր հաշվապահ, այնուհետև նույն խնայբանկի կառավարիչ:

1991թ. ակտիվորեն ներգրավվել է Հաղրուքի կամավորական ինքնապաշտպանական ուժերին, 1992թ. աշնանը, որպես շարքային, զինվորագրվել նոր կազմավորված Հաղրուքի պաշտպանական շրջանին: Այնուհետև նույն զորամասում զբաղեցրել է դասակի, ապա՝ մարտկոցի հրամանատարի, հրետանու շտաբի պետի, հրետանու պետի, իսկ 1996-1998թթ. պաշտպանական շրջանի շտաբի պետ-հրամանատարի տեղակալ պաշտոնները: 1998թ. օգոստոսին ընդունվել է Ռ-Դ ՁՈՒ համագործակցության ակադեմիան և այն ավարտել գերազանցության դիպլոմով: 2001թ. նշանակվել է զորամասի շտաբի պետ-հրամանատարի տեղակալ: 2003թ. դեկտեմբերին նշանակվել է զորամասի հրամանատար: 2006թ. օգոստոսին նշանակվել է կորպուսի շտաբի պետ-հրամանատարի տեղակալ: 2010-2011թթ. սովորել է Ռ-Դ ՁՈՒ Գլխավոր շտաբի ակադեմիայում՝ այն ավարտելով ոսկե մեդալով: 2011թ. օգոստոսից մինչև 2015թ. նոյեմբեր զբաղեցրել է ՀՀ ՁՈՒ ինժեներական զորքերի պետ-վարչության պետի պաշտոնը: 2015թ. նոյեմբերին նշանակվել է բանակային կորպուսի հրամանատար: 2017թ. սեպտեմբերի 7-ին նշանակվել է ՊԲ հրամանատարի 1-ին տեղակալ-շտաբի պետ: 2018-2020թթ. եղել է ԱՀ ՊԲ հրամանատար:

ԱՔԱՎԱՅԱՆ ՆԵՐՍԵՍ ՆԻԿՈԼՅՈՒՅԻ
(1920-2004)

Ներսես Նիկոլայի Արրահամյան (ծնվ.՝ 1920, գ.Տումի - մահ.՝ 2004, գ. Տումի), 20-րդ դարի Արցախի լավագույն մանկավարժ:

Նախնական կրթությունը ստանալուց հետո ընդունվել և ավարտել է Հաղրուքի մանկավարժական տեխնիկումը: Ամմիջապես աշխատանքի է անցել հայրենի գյուղի դպրոցում: Ապա կրթությունը շարունակել է Երևանի պետհամալսարանի բանասիրական ֆակուլտետում: Հայրենական մեծ պատերազմը սկսվելուց կիսատ է թողել համալսարանական կրթությունը և մեկնել ռազմաճակատ: Պատերազմի ավարտից հետո մանկավարժական աշխատանքի է անցել

Տումու միջնակարգ դպրոցում որպես հայոց լեզվի և գրականության ուսուցիչ, հեռակա կարգով շարունակելով ուսումը բուհում: Երեք տարի անց նշանակվել է Տումու միջնակարգ դպրոցի տնօրեն: Մանկավարժական բեղմնավոր գործունեության համար արժանացել է Հանրապետության վաստակավոր ուսուցչի կոչման, բազմիցս խրախուսվել և պարգևատրվել պատվոգրերով: Մանկավարժական - մեթոդական և մասնագիտական հոդվածներ է տպագրել շրջանային և հանրապետական թերթերում:

ԱՐԲԱՎԱՅԱՆ ՍԱՐԿԵՆ ԳՅԱՆՋՈՒՄ

(1931-1991)

Սամվել Գյանջումի Աբրահամյան (ծնվ.՝ 1931, գ.Տումի) (ականավոր լեզվաբան Սերգեյ Աբրահամյանի կրտսեր եղբայրը), հասարակական գործիչ:

Ավարտել է գյուղի միջնակարգ դպրոցը: Ընդունվել և 1958թ. ավարտել է Երևանի գյուղատնտեսական ինստիտուտը: Գործուղվել է Ստավրոպոլի երկրամաս՝ որպես գյուղատնտես: Այնուհետև աշխատել է Հաղործում, ապա՝ նշանակվել Տումու կոլտնտեսության նախագահ: 1968-1969թթ. եղել է Հաղործի շրջկենտրոնի կոլտնտեսության նախագահ, 1973-1986թթ.՝ Մեծ Թաղերի կոլտնտեսության նախագահ, խաղողագործական սովխոզի տնօրեն: 1991թ. կալանավորվել է որպես Արցախի ազատագրական պայքարի ակտիվ մասնակից: Պահվել է Շուշիի բերդում, ենթարկվել տանջանքների և խոշտանգումների: Որդին՝ Էրիկը և փեսան՝ Շահենը, ազատամարտի նահատակներից են: Հետմահու պարգևատրվել է «Մխիթար Գոշ» մեդալով:

ԱՐԲԱՎԱՅԱՆ ՍԵՐԳԵՅ ԳՅԱՆՋՈՒՄ

(1925-2005)

Սերգեյ Գյանջումի Աբրահամյան (ծնվ.՝ 1925, գ.Տումի - մահ.՝ 2005, Երևան), լեզվաբան, բանասիրական գիտությունների թեկնածու (1953), դոկտոր (1966), պրոֆեսոր (1970), ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս (1996):

1942-1944թթ. մասնակցել է Հայրենական մեծ պատերազմին: 1950թ. ավարտել է ԵՊՀ բանասիրական ֆակուլտետը: 1953-1959թթ. աշխատել է որպես ՀՀ ԳԱԱ Հրաչյա Աճառյանի անվան լեզվի ինստիտուտի ավագ գիտաշխատող, 1959-1992թթ.՝ բաժնի վարիչ, 1967-1970թթ.՝ ՀԽՍՀ մանկավարժական գիտությունների գիտահետազոտական ինստիտուտի բաժնի վարիչ: Դասավանդել է Կիրովականի (1970-1971), Լենինականի Մ.Նալբանդյանի (1953-1958) և Երևանի Խ.Աբովյանի (1972-1992) անվան հայկական մանկավարժական ինստիտուտներում: 1992թ.-ից եղել է ՀՀ ԳԱԱ Հ.Աճառյանի անվան լեզվի ինստիտուտի խմբի ղեկավար:

Հիմնական աշխատությունները վերաբերում են արդի հայերենի կառուցվածքին, ոճաբանությանը, բառարանագրությանը, լեզվի ուսումնասիրման մեթոդաբանությանը, հայերենի կանոնարկման, լեզվաշինության, լեզվաքաղաքականության, լեզվի ուսուցման հիմնահարցերին: Կատարել է նաև բառարանագրական աշխատանք: Արժեքավոր ներդրում ունի հատկապես հայերենի խոսքի մասերի գիտական քննության, շարահյուսության առանցքային խնդիրների մշակման, դասագրքերի (ձեռնարկների) պատրաստման բնագավառներում: Գրել է գիտամեթոդական բնույթի բազմաթիվ հոդվածներ: 2001թ. Ս.Աբրահամյանի անունով է կոչվել ծննդավայրի միջնակարգ դպրոցը:

ԱՐԱՎԱՅԱՆ ՍՄԵՍ ԲՐՈՒՆՅԻ
(1985)

Սմբատ Բրունյի Աբրահամյան (ծնվ.՝ 1985, Աշխարադ, Թուրքմենիա՝ արձատներով Յոր գյուղից, ԽՍՀՄ սպորտի վարպետ Բրուն Աբրահամյանի որդին), ծանրամարտիկ, րարերար:

Ընտանիքի հետ տեղափոխվել է Մոսկվա, որտեղ էլ կրթություն է ստացել: Հաճախել է սպորտային դպրոց, պարապել հունա-հռոմեական ոճի ըմբշամարտով: Ծանր քաշային կարգում դարձել է Թուրքմենական հանրապետության ծանրամարտի չեմպիոն (մի քանի տարի անընդմեջ), այնուհետև նաև՝ Եվրոպայի չեմպիոն: Թուրքմենստանի ծանրամարտի ֆեդերացիայի անդամ է, լավագույն մարզիչներից մեկը: Վերջին տարիներին հաճախ էր այցելել Արցախի և գ.Յոր: Չբաղվում է գործարարությամբ: Բարեկարգել և նորացրել է պապերի ավերված Յորը, հիմնել խաղողի, նոսան, խնձորի այգիներ: Յորի անկումից հետո 100 հա խաղողի նոր այգիներ է հիմնադրել Ասկերանի շրջանում և աշխատում է Խաչենի տարածքում հիմնադրել նոր Յոր գյուղը:

ԱՐԱՎԱՅԱՆ ՍՄԵՍ ԳՅԱՆՋՈՒՄԻ
(1911-1987)

Սմբատ Գյանջումի Աբրահամյան (ծնվ.՝ 1911, գ.Տումի - մահ.՝ 1987, Հաղրուք), 20-րդ դարի Արցախի լավագույն մանկավարժ:

Նախնական կրթությունը ստացել է ծննդավայրում: 1925-1930թթ. սովորել է Ստեփանակերտի գյուղատնտեսական տեխնիկումում: Ավարտելով տեխնիկումը՝ անցել է մանկավարժական աշխատանքի. 1930-1935թթ. աշխատել է Ուխտաձորի և Հաղրուքի դպրոցներում որպես քիմիայի և կենսաբանության ուսուցիչ: 1935թ. ընդունվել է 1939թ. գերազանց դիպլոմով ավարտել է Ռյազանի մանկավարժական ինստիտուտը: 1939-1941թթ. աշխատել է Հաղրուքի շրջ-ժողկրթբաժնում որպես տեսուչ: 1941-1942թթ. եղել է Տողի միջնակարգ դպ-

րոցի ուսնավարը, 1942-1948թթ.՝ Մեծ Թաղերի և Տումու միջնակարգ դպրոցների տնօրենը: 1948թ. մինչև իր կյանքի վերջը՝ 1987թ., եղել է Հաղրուքի միջնակարգ դպրոցի քիմիայի և կենսաբանության մասնագետը: Մանկավարժության ասպարեզում ցուցաբերած գերազանց ծառայությունների համար արժանացել է «Հանրապետության ժողովրդական լուսավորության գերազանցիկ» կրճարանշանի, 1965թ.՝ «Վաստակավոր ուսուցիչ» կոչման: Պարգևատրվել է «Պատվո նշան» շքանշանով, մի շարք մեդալներով, հանրապետական և այլ պատվոգրերով:

ԱՂԱՄՅԱՆ ՆՈՆԱ ՅՈՒՐԻԿԻ
(1966)

Նոնա Յուրիկի Աղամյան (Մարգարյան) (ծնվ.՝ 1966, գ.Պլեբանց), կենսաբանական գիտությունների թեկնածու (2000), դոցենտ:

Ավարտել է Հաղրուքի Մ. Մանվելյանի անվան միջնակարգ դպրոցը: Ուսումը շարունակել է Երևանի պետական համալսարանի կենսաբանության ֆակուլտետում և ավարտել գերազանցության կարմիր դիպլոմով: Ուսումնառությունն ու գիտական գործունեությունը շարունակել է նույն ֆակուլտետում: Մինչ այժմ դասախոսում է ԵՊՀ կենսաբանության ֆակուլտետում: Հեղինակել է շուրջ 112 գիտական աշխատանք:

ԱԹԱՅԱՆ ԱՐՄԵՆ ԱՐՇԱԿԻ
(1922-...)

Արմեն Արշակի Աթայան (ծնվ.՝ 1922, Երևան, մեծթաղերցի բանաստեղծ, արձակագիր, թարգմանիչ, հասարակական գործիչ Արշակ Աթայանի որդին), նկարիչ:

1941թ. ավարտել է Երևանի գեղարվեստի ուսումնարանը, 1952թ.՝ Երևանի գեղարվեստի ինս-

սիտուացիոն: 1954թ. ստեղծագործել է Կիևում, 1965թ.՝ Երևանում, դասավանդել ԵԳԻ-ում: 1941-1945թթ. մասնակցել է Հայրենական մեծ պատերազմին:

Հեղինակել է բնանկարներ, դիմանկարներ և նատյուրմորտներ, որոնց բնորոշ է քնարական պայծառ երկինգիրը: Գործերից են՝ «Անպամած օր. Սևան» (1953), «Աշունը Հայաստանի լեռներում» (1956), «Առագաստներ» (1963), «Ամառային հովիկ» (1965, մասնավոր հավաքածու, Լոնդոն), «Ձեռագործ անող կինը» (1972), «Ձեռագործուհին» (1973, Հայաստանի ազգային պատկերասրահ), «Ձմեռ» (2003):

ԱԹԱՅԱՆ ԱՐՇԱԿ ԳԵՎՈՐԳԻ (1877-1938)

Արշակ Գևորգի Աբայան (ծնվ.՝ 1877, գ.Մեծ Թաղեր - մահ.՝ 1938), բանաստեղծ, արձակագիր, քարզմանիչ, հասարակական գործիչ, ԽՍՀՄ գրողների միության անդամ (1935):

Մովորել է Վաղարշապատի Գևորգյան ճեմարանում, Թիֆլիսի Ներսիսյան դպրոցում և Շուշիի թեմական դպրոցում: 1898-1902թթ. ծառայել է ցարական բանակում: 1903-1904թթ. որպես սրբագրիչ աշխատել է «Մուրճ» ամսագրի խմբագրությունում (Թիֆլիս): 1904-1907թթ. դասավանդել է Իրանի Սավրա գյուղի դպրոցում: Այստեղ գրի է առել Սալմաստի բոլոր 23 հայկական գյուղերի վիճակագրությունը, հավաքել ու գրի առել ժողովրդական երգն ու բանահյուսությունը: 1907-1911թթ. դասավանդել է Նոր Ջուղայի դպրոցներում, ապա ղեկավարել ռուս-պարսկական բանկի Սպահանի բաժանմունքը: Այդ տարիներին եղել է մահ քառածայն երգչախմբի ղեկավար, մեներգիչ և դերասան՝ հյուրախաղերի ելած Միրանուշի և Արմեն Արմենյանի խմբերում: Գրել է դրամատիկական երկեր, որոնցից «Մասունցի Դավիթ»-ը Արմեն Արմենյանը բեմադրել է մախ Թեհրանում (1922), ապա՝ Ալեքսանդրապոլում: 1923թ. ընտանիքով վերադարձել է Հայաստան, դասավանդել Երևանում, Լենինականում, Ստեփանակերտում: Եղել է «Խորհրդային Հայաստան» թերթի պատասխանատու քարտուղար, լուսժողովրդատի բաժնի վարիչ, գյուղատնտեսական բանկի գլխավոր հաշվապահ: Անհիմն բռնադատվել է, 1938թ. գնդակահարվել, 1955թ.՝ հետմահու արդարացվել:

ԱԹԱՅԱՆ ԵՂԻՇԵ ԼԵՎՈՆԻ (1919-2016)

Եղիշե Լևոնի Աբայան (ծնվ.՝ 1919, գ.Քարագլուխ - մահ.՝ 2016, ք. Ստեփանակերտ), ԼՂՀ վաստակավոր բժիշկ:

Հանրակրթական ուսումը գերազանցությամբ ավարտել է գիշերօթիկ դպրոցում: 1939թ. կամավորագրվել է և մեկնել ռազմաճակատ: 1942թ. փետրվարին ծանր վիրավորվել է և միայն երկարատև բուժումից հետո նույն թվականի օգոստոսին զորացրվել: 1942-1946թթ. սովորել է Բաքվի բժշկական ինստիտուտում: 1946-1951թթ. զբաղեցրել է Հաղուրի շրջանի Մեծ Թաղերի բժշկական ամբուլատորիայի վարիչի պաշտոնը:

1951թ. նշանակվել է Մեծ Թաղերի նորաստեղծ հիվանդանոցի գլխավոր բժիշկ, աշխատել մինչև 1953 թվականը: 1953թ. նշանակվել է Ստեփանակերտի մարզային հիվանդանոցի թերապևտիկ բաժանմունքի վարիչ: 1964-1967թթ. զբաղեցրել է մարզադաժնի վարիչի պաշտոնը: 1967թ. կրկին նշանակվել է Ստեփանակերտի մարզային հիվանդանոցի թերապևտիկ բաժանմունքի վարիչ: 1967-2004թթ. աշխատել է ԼՂԻՄ մարզադաժնի, ԼՂՀ առողջապահության նախարարության գլխավոր թերապևտ: 1980-2004թթ. աշխատել է Ստեփանակերտի քաղաքային պոլիկլինիկայում՝ որպես սրտաբան: 1953-1999թթ. համատեղության կարգով դասավանդել է Ստեփանակերտի բժշկական ուսումնարանում: 2005-2009թթ. զբաղեցրել է Հայրենական մեծ պատերազմի և աշխատանքի վետերանների հասարակական կազմակերպության փոխնախագահի պաշտոնը: Ղարաբաղյան շարժման ակտիվ մասնակից էր: Արժանացել է բազմաթիվ պարգևների, այդ թվում՝ «Կարմիր աստղ», «Կարմիր դրոշ» շքանշանների, «Արիության համար», «Հայրենիքի համար», «Լենինգրադի պաշտպանության համար», նոր ժամանակներում՝ «Վաչագան Բարեպաշտ» և «Երախտագիտություն» մեդալների:

ԱԹԱՅԱՆ ՌԱՖԱՅԵԼ ԱՐՇԱԿԻ

(1907-1990)

Ռաֆայել Արշակի Աթայան (ծնվ.՝ 1907, Նոր Ջուղա, մեծքաղերցի Արշակ Աթայանի ընտանիքում - մահ.՝ 1990, Երևան), արձակագիր, գրականագետ, մանկավարժ, թարգմանիչ, բանասիրական գիտությունների թեկնածու (1948), ԽՍՀՄ գրողների միության անդամ (1934):

Միջնակարգ կրթությունն ստացել է Նոր Ջուղայի հայկական դպրոցում և անգլիական քոլեջում: 1923թ. ընտանիքի հետ տեղափոխվել է Հայաստան: 1927թ. ավարտել է Երևանի պետական համալսարանը: 1923-1925թթ. որպես անգլերենի թարգմանիչ աշխատել է Արմենտայում (այնուհետև՝ Արմենակոնս), 1925-1928թթ.՝ «Ավանգարդ» թերթում որպես պատասխանատու քարտուղար, 1928-1934թթ.՝ «Խորհրդային Հայաստան» օրաթերթում որպես բաժնի վարիչ, ապա պատասխանատու քարտուղար, 1934-1935թթ.՝ Պետհրատում որպես գեղարվեստական գրականության բաժնի վարիչ և գլխավոր խմբագիր: 1943-1944թթ. ծառայել է խորհրդային բանակում, մասնակցել Հայրենական մեծ պատերազմին: 1944-1983թթ. աշխատել է մանկավարժական գիտությունների գիտահետազոտական ինստիտուտում՝ որպես ավագ գիտաշխատող: 1948-1957թթ. դասախոսել է Երևանի ռուսաց և օտար լեզուների մանկավարժական ինստիտուտում, վարել հայ և ռուս գրականությունների ամբիոնը: Հեղինակել է մանկավարժական-գրականագիտական աշխատություններ՝ հայերեն և ռուսերեն: Կազմել է (հեղինակակցությամբ) գրականության դասագիրք 5-րդ դասարանի համար (հրատ. 1969-1979թթ.): Ստեղծագործություններից են՝ «Մայա» (վիպակ, 1962), «Պանաս Սմիռնի կյանքը և ստեղծագործությունը» (1954), «Չարթունք (1958)», «Սպարտակ» (1963), «Մրրիկի թևով» (1964), «Աշակերտների գեղագիտական դաստիարակությունը» (1974) և այլ բազմաթիվ գործեր:

ԱԹԱՅԱՆ ՌՈՒԲԵՐՏ ԱՐՇԱԿԻ

(1915-1994)

Ռութերտ Արշակի Աթայան (ծնվ. 1915, Թեհրան - մահ.՝ 1994, Երևան) (քանաստեղծ, արձակագիր, թարգմանիչ, հասարակական գործիչ մեծքաղերցի Արշակ Աթայանի որդին), երաժշտագետ,

կոմպոզիտոր, բանահավաք և երաժշտության ուսուցիչ, ՀԽՍՀ արվեստի վաստակավոր գործիչ (1961):

1941թ. ավարտել է Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիան: 1944թ. դասավանդել է նույն կոնսերվատորիայում, եղել երաժշտության տեսության ամբիոնի վարիչ, պրոֆեսոր (1977): Ուսումնասիրել է հայկական ժողովրդական և միջնադարյան երաժշտությունը, խազային նոտագրությունը, կազմել և խմբագրել Կոմիտասի երկերի ակադեմիական հրատարակությունը, գրել կամերային գործիքային և վոկալ երկեր, մշակել ժողովրդական և գուսանական երգեր, միջնադարյան մեղեդիներ:

ԱԼԱՎԵՐԳՅԱՆ ԳԵՈՐԳԻ ԱՂԱԼՈՒՄԻ

(1928-...)

Գեորգի Աղայումի Ալավերդյան (ծնվ.՝ 1928, գ.Կարմրակուն), 20-րդ դարի Արցախի լավագույն մանկավարժ, Հայաստանի աշխարհագրական ընկերության գիտական խորհրդի անդամ (1992):

Նախնական կրթությունը ստացել է Կարմրակունի յոթամյա դպրոցում: 1949թ. ավարտել է Հաղրուքի միջնակարգ դպրոցը, ուսումը շարունակել Բաքվի մանկավարժական ինստիտուտի աշխարհագրության ֆակուլտետում: 1953թ. աշխատանքի է անցել Հաղրուքի Մ. Մանվելյանի անվան միջնակարգ դպրոցում՝ որպես աշխարհագրության ուսուցիչ: 1954թ. ղեկավարել է Հաղրուքի շրջանի աշխարհագրության ուսուցիչների սեկցիան: 2000թ. մանկավարժական ընթերցումներում «Դաստիարակչական և ճանաչողական ունակությունների զարգացման ուղիները աշխարհագրության դասավանդման ընթացքում» թեմայով հանդես գալու համար գրավել է առաջին տեղ: 1960թ.-ից հանրապետության աշխարհագրական ընկերության անդամ էր: Իր երկարամյա և եռանդուն աշխատանքի համար արժանացել է հանրապետության «Լուսավորության աշխատողների գերազանցիկ» կրծքանշանի, «Ուսուցիչ-մեթոդիստ» կոչման:

ԱՐԱՎԵՐԳՅԱՆ ՅՈՒՐԻ ԳՎԻԹԻ

(1941)

Յուրի Դավիթի Արավերոյան (ծնվ.՝ 1941, գ.Հին Թաղեր), տնտեսագիտական գիտությունների թեկնածու (1975), պրոֆեսոր:

1958թ. ավարտել է գյուղի միջնակարգ դպրոցը, ընդունվել Երևանի պետական համալսարանի տնտեսագիտական ֆակուլտետը: 1963թ.-ից մի շարք պատասխանատու պաշտոններ է վարել Հայաստանի ֆինանսների նախարարության համակարգում: Որոշ ժամանակ ապրել է Տաշքենդ քաղաքում և աշխատել պետական եկամուտների վարչությունում՝ որպես պետ: Վերադառնալով Երևան, պաշտոնավարել է ՀՀ էկոնոմիկայի և ֆինանսների նախարարության՝ ակադեմիկոս Ադոնցի անվան գիտահետազոտական ինստիտուտում որպես առաջատար գիտաշխատող: Շուրջ երկու տասնամյակ դասախոսել է Հայաստանի տնտեսագիտական համալսարանում: Համարվել է Երևանի ֆինանսաբանկային և բորսայական համալսարանի հիմնադիրն ու ռեկտորը: Հեղինակել է 50-ից ավելի գիտական հոդվածներ, մեմոարություններ:

ԱԼԵՔՍԱՆՅԱՆ ԱԼԲԵՐՏ ԳԱՐԵԳԻՆԻ

(1950-2020)

Ալբերտ Գարեգինի Ալեքսանյան (ծնվ.՝ 1950, Բաքու՝ Հակակու գյուղից Գարեգին Ալեքսանյանի ընտանիքում - մահ.՝ 2020, Ստեփանակերտ), ֆիզիկամաթեմատիկական գիտությունների դոկտոր (2007), պրոֆեսոր (2008):

1968թ. ավարտել է Երևանի թիվ 69 միջնակարգ դպրոցը, 1974թ.՝ Մոսկվայի ինժեներաֆիզիկական ինստիտուտը՝ ինժեներ ֆիզիկոսի որակավորմամբ: Ասպիրանտուրան ավարտել է Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիայի Պ.Ն.Լեբեդևի անվան ֆիզիկայի ինստիտուտում:

Աշխատել է որպես կրտսեր, ապա՝ ավագ գիտաշխատող ՀՀ ԳԱԱ ռադիոֆիզիկայի և էլեկտրոնիկայի, այնուհետև՝ ֆիզիկայի կիրառման պրոբ-

լեմների ինստիտուտներում: 1993թ. հրավիրվել է ԱրՊՀ՝ դասախոսական աշխատանքի: Աշխատանքները զեկուցվել են մի շարք միջազգային կոնֆերանսներում (ԱՄՆ, Շվեյցարիա, Չինաստան, Ռուսաստան): 1993թ. ընտրվել է էլեկտրոնիկայի նյութերի հետազոտողների հանրության անդամ (ԱՄՆ): 1999թ. ստացել է ՌԳ բնական գիտությունների ակադեմիայի հայկական բաժանմունքի պատվավոր դոկտորի և պատվավոր պրոֆեսորի կոչումներ, ընտրվել ՌԲԳԱ ակադեմիկոս: Կյանքի վերջին տարիներին, զուգահեռ աշխատում էր Արցախի գիտական կենտրոնում, որպես բնական գիտությունների սեկտորի վարիչ:

ԱԼԹՈՒՆՅԱՆ ՌՈՒԳԻԿ ՍԵՂՐԱԿԻ

(1952)

Ռուդիկ Սեղրակի Ալթունյան (ծնվ.՝ 1952, գ.Մեծ Թաղեր), հասարակական գործիչ:

1986թ. ավարտել է Լենինգրադի ինժեներա-շինարարական ինստիտուտը՝ ինժեներ-շինարարի մասնագիտությամբ: 1969-1970թթ. աշխատել է Մեծ Թաղերի խաղողագործական խորհտնտեսությունում: 1972թ. աշխատել է Երևանի Վ.Ի.Լենինի անվան «Հայէլեկտրոգործարան»-ում, 1974-1976թթ.՝ «Լենգազջերմկառուցում» տրեստում: 1991-1993թթ. աշխատել է Լեննանշին շինարարական վարչության թիվ 7 տրեստի գլխավոր ինժեներ: 1993թ.-ից զբաղեցնում է «Դորոժնիկ-92» ԲԲԸ գլխավոր տնօրենի պաշտոնը: Պարգևատրվել է «Պետերբուրգի շինարար» II աստիճանի շքանշանով:

ԱԼԹՈՒՆՅԱՆ ՕԼՅԱ ՌԱՖԻԿԻ

(1976)

Օլյա Ռաֆիկի Ալթունյան (ծնվ.՝ 1976, գ. Մեծ Թաղեր):

1983-1994թթ. սովորել և ավարտել է տեղի միջնակարգ դպրոցը, 1994-1999թթ.՝ ՀՀ Գորիսի «Մյունիք» ինստիտուտի իրավաբանական ֆակուլտետը: 2012-2014թթ. ավարտել է Մ.Մաշտոց համալսարանի իրավագիտության ֆակուլտետը՝ ստանալով մագիստրոսի աստիճան:

1999թ. հանձնելով համապատասխան քննություններ ստացել է փաստաբանական գործունեություն իրականացնելու արտոնագիր: 2001թ. ԼԳՀ փաստաբանների միության ընդհանուր ժողովի կողմից ընտրվել է կարգապահական հանձնաժողովի անդամ, 2002թ.՝ կարգապահական հանձնաժողովի նախագահ: 2002թ. կարգապահական հանձնաժողովի անդամների կողմից ընտրվել է ԼԳՀ փաստաբանների պալատի հանրային պաշտպանի գրասենյակի ղեկավար՝ չորս տարի ժամկետով: 2011թ. ընտրվել է որակավորման հանձնաժողովի անդամ, այնուհետև որակավորման հանձնաժողովի նախագահ: 2014թ. ընտրվել է ԼԳՀ փաստաբանների պալատի նախագահ՝ չորս տարի ժամկետով, 2018թ. վերընտրվել է ԱՀ փաստաբանների պալատի նախագահ՝ չորս տարի ժամկետով: 2004թ. աշխատանքի է ընդունվել Մ.Մաշտոց համալսարանում, որպես դասախոս:

ԱՀԱՐՈՆՅԱՆ ԱԼԵԲՍԱՆԴԻ ՍԵՄՅՈՆԻ

(1925-1986)

Ալեքսանդր Սեմյոնի Ահարոնյան (ծնվ.՝ 1925, գ.Խծաբերդ - մահ.՝ 1986, Տաշքենդ), փիլիսոփայական գիտությունների դոկտոր (1972):

1943թ. ավարտել է Հին Թաղերի միջնակարգ դպրոցը: 1943թ. գորակոչվել է Խորհրդային բանակ, ծառայել մինչև 1950թ.: 1954թ. ավարտել է Տաշքենդի իրավաբանական ինստիտուտը: 1961թ. ընդունվել է Լենինգրադի պետական համալսարանի ասպիրանտուրան: 1972-1986թթ. աշխատել է որպես Տաշքենդի պետա-

կան մանկավարժական ինստիտուտի փիլիսոփայության ամբիոնի վարիչ, պրոռեկտոր: Հեղինակել է մենագրություններ, բազմաթիվ գիտական հոդվածներ, որոնք նվիրված են վարքի, կուլտուրայի, գեղագիտության, բարոյագիտության հարցերին:

Չոնվել է ավտովթարից:

ԱՂԱԲԵԿՅԱՆ ԱՐԹՈՒՐ ԱԼԵԲՍԱՆԴԻ

(1963)

Արթուր Ալեքսանդրի Աղաբեկյան (ծնվ.՝ 1963, գ.Մեծ Թաղեր), ՀՀ և ԱՀ պետական, ռազմական գործիչ, ՀՀ ՋՈՒԻ գեներալ-լեյտենանտ, «Արցախի հերոս» (2017):

1986թ. ավարտել է պոլիտեխնիկական ինստիտուտը՝ ինժեներ-էլեկտրատեխնիկի մասնագիտությամբ: 1982-1986թթ. ուսմանը զուգընթաց, աշխատել է Հայաստանի ազգային պոլիտեխնիկական համալսարանի էլեկտրական մեքենաների ամբիոնում՝ որպես լաբորանտ: 1986-1988թթ. եղել է Հայգյուղմեքենայացու գիտաարտադրական միավորման գիտական աշխատող: 1988-1991թթ. աշխատել է Ստեփանակերտի կոնդենսատորների գործարանի Հաղրուքի մասնաճյուղում՝ որպես արտադրամասի պետ: 1988-1994թթ. գործում մասնակցություն է ունեցել Արցախյան ազատամարտին: 1991թ. եղել է Հաղրուքի շրջանի կամավորական ջոկատների համակարգող, շրջանի պաշտպանական ուժերի առաջին հրամանատար: 1992-1996թթ. եղել է ԼԳՀ ՊԲ առաջին պաշտպանական շրջանի հրամանատար, 1996-1997թթ.՝ ՀՀ զինված ուժերի 1-ին բանակային կորպուսի հրամանատարի տեղակալ, 1997-1999թթ.՝ ՀՀ զինված ուժերի հարավ-արևելյան բրիգադի հրամանատար: 2000-2007թթ. ՀՀ նախագահի հրամանագրով, եղել է ՀՀ պաշտպանության նախարարի տեղակալ: 2007թ. մայիսին համամասնական ընտրակարգով ՀՅԴ կուսակցության ցանկով ընտրվել է ՀՀ ազգային ժողովի պատգամավոր, ղեկավարել ՀՀ ԱԺ պաշտպանության, ազգային անվտանգության և ներքին գործերի մշտական հանձնաժողովը: 2012-2017թթ. զբաղեցրել է ԼԳՀ փոխվարչապետի պաշտոնը: 2017-2019թթ. եղել է ԱՀ Նախագահի խորհրդական:

Պարգևատրվել է ՀՀ, ԱՀ և արտերկրների մի շարք մեդալներով և շքանշաններով:

ԱՂԱՋԱՆՅԱՆ ԱԼԵՔՍԱՆԳԻ ՄԱՐԳԱՐԻ

(1904-...)

Ալեքսանդր Մարգարի Աղաջանյան (1904, գ.Թաղասեռ), ռազմական բժիշկ, գեղապետ:

1922թ. Թաղասեռի դպրոցն ավարտելուց հետո մեկնել է Թիֆլիս՝ աշխատելու: 1923թ. ընդունվել է Երևանի հայկական զինվորական դպրոցը (հետևակի բաժին): Այնուհետև գործուղվել է Թբիլիսի՝ ռազմաքաղաքական դասընթացներ ուսումնասիրելու: 1930-1934թթ. եղել է քաղաշխատող տարբեր զորամասերում: 1939թ. ավարտել է Լենինգրադի Ս.Մ.Կիրովի անվան ռազմաբժշկական ակադեմիան, նշանակվել 38-րդ ավտոտրանսպորտային գնդի սամժառայության պետ: Հայրենական մեծ պատերազմի առաջին օրերից նշանակվել է Արևմտյան ռազմաճակատի 38-րդ ավտոտրանսպորտային գնդի սամժառայության պետ, 1942-1945թթ. եղել է Կարմիր բանակի գնդի, դիվիզիայի և կորպուսի բուժժառայության պետ: Ակտիվորեն մասնակցել է Բելոռուսիայի, Լիտվայի ազատագրման, Բյուրիգսերգի գրավման համար մղված մարտերին: Հեռավոր Արևելքում մասնակցել է Կվանտունյան բանակի դեմ ծավալված մարտերին, մասնակցել Մանջուրիայի ազատագրմանը: Պատերազմից հետո աշխատել է Կրասնոդարի և Բարվի ռազմական հոսպիտալներում:

ԱՂԱՋԱՆՅԱՆ ՍՈՒՐԵՆ ԻՎԱՆԻ

(1905-1952)

Սուրեն Իվանի Աղաջանյան (ծնվ.՝ 1905, գ.Ազոխ - մահ.՝ 1952, Մոսկվա), ինժեներա-տեխնիկական ծառայության գեներալ-մայոր (1944):

Ընտանիքի հետ տեղափոխվել է Բաքու, աշխատել տեղի նավթահանքերում: 1920թ. մեկնել է Մոսկվա, աշխատանքի անցել «Յավա» գործարանում: 1931-1934թթ. եղել է Մոսխորիուրդի պատգամավոր, 1937թ.՝ Մոսկվայի արդյունաբերական գործարաններից մեկի կուսկոմիտեի քարտուղար, 1937-1938թթ.՝ Մոսկվայի քաղկոմի անդամ, 1939թ.՝ ինժեներական հատուկ զորամասի հրամանատար: 1941թ. ղեկավարել է ԽՍՀՄ մի շարք ավիացիոն գործարաններ

Մոսկվայում, Տագանրոգում, Գորկիում, Թբիլիսիում: 1942-1952թթ. ղեկավարել է Գորկու ավիացիոն գործարանը:

Նրա ղեկավարած միավորումները բշնամուն ծանր հարվածներ են հասցրել Բելառուսական ռազմաճակատում և Կիևի համար մղված մարտերում: Պարգևատրվել է մեդալներով, շքանշաններով:

ԱՂԱՋԱՆՅԱՆ ԿԱՄՈ ԱՐԳԱՐԻ

(1971)

Կամո Արգարի Աղաջանյան (ծնվ.՝ 1971, գ.Էղիլու՝ Ուխտաձոր), գեներալ-լեյտենանտ (2020):

1989թ. ավարտել է հայրենի գյուղի միջնակարգ դպրոցը, 1992թ.՝ Ստեփանակերտի հաշվապահական դպրոցը, 2001թ.՝ Ստեփանակերտի «Գրիգոր Նարեկացի» համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետը:

1989-1991թթ. ծառայել է Խորհրդային բանակի շարքերում: Մասնակցել է պաշտպանական և հարձակողական գործողություններին՝ Հաղրուքում, Ջրականում, Վարանդայում: 1992-1993թթ. նշանակվել է ՊԲ դասակի, 1993-1995թթ.՝ վաշտի հրամանատար, 1995-1996թթ.՝ գումարտակի հրամանատարի տեղակալ, 1996-1997թթ.՝ հրամանատար, 1997-1999թթ.՝ Հաղրուքի ՊՇ հրամանատարի տեղակալ, 1999-2003թթ.՝ հրամանատար, 2003-2004թթ.՝ Ն դիվիզիայի հրամանատարի տեղակալ, 2004թ.-ից՝ հրամանատար: 2008թ. հուլիսին զբաղեցրել է ՊԲ հրամանատարի տեղակալի, 2010-2013թթ.՝ ՀՀ ՋՈՒ 1-ին բանակային կորպուսի հրամանատարի պաշտոնները: 2013թ. նշանակվել է ԼՂՀ ոստիկանության պետ, 2020թ.՝ ԱԱԾ-ի տնօրեն: Պարգևատրվել է «Մարտական խաչ» առաջին և երկրորդ աստիճանի շքանշաններով, մեդալներով:

ԱՄԻՐՅԱՆ ՎԱՀԱՆ ՀՐԱՆՏԻ

(1939)

Վահան Հրանտի Ամիրյան (ծնվ.՝ 1939, գ.Հին Թաղեր), հասարակական գործիչ, Հայաստանի և ԽՍՀՄ ժողովրդական միությունների անդամ (1968):

1956թ. ավարտել է հայրենի գյուղի միջնակարգ դպրոցը: Ընդունվել է Երևանի պետական համալսարանի բանասիրական ֆակուլտետը: Մինչև 1989թ. ապրել և աշխատել է Երևանում: Ակտիվորեն մասնակցել է Արցախյան շարժմանը: 1989թ. առաջադրվել է Հին Թաղերի կուլտուրալ-թանգարանում վարչության նախագահ: Արցախյան գոյամարտի տարիներին կարողացել է համախմբել Հին Թաղերի ենթաշրջանի բնակչության ուժերը և կազմակերպել ինքնապաշտպանական մարտեր: Շրջանի հարավի 14 գյուղերը ենթարկվել են դեպորտացիայի, բայց նրա շնորհիվ Հին Թաղեր, Խծաբերդ, Արփագետիկ գյուղերը մնացել են անվաճ, շեն ու կանգուն: Մինչև 1996թ. ղեկավարել է հայրենի գյուղի տնտեսությունը: 1997թ. տեղափոխվել է Երևան: 2007թ. հրատարակել է «Դիզավայտ լեռան զավակները»՝ երրորդ գիրքը:

ԱՄԻՐՅԱՆ ՍԵՅՐԱՆ ԳՐԻԳՈՐԻ

(1946)

Սեյրան Գրիգորի Ամիրյան (ծնվ.՝ 1946, գ.Ազոխ), ԼՂՀ վաստակավոր իրավաբան (2010), արդարադատության 1-ին դասի խորհրդական, զնդապետ:

1953-1961թթ. սովորել է Ազոխի ութամյա դպրոցում, 1961-1965թթ.՝ Ստեփանակերտի գյուղատնտեսական տեխնիկոմի մեքենաշինություն բաժնում, 1965-1970թթ.՝ Բաքվի Լենինի անվան մանկավարժական ինստիտուտի մաթեմատիկայի ֆակուլտետում: 1971-1972թթ. ծառայել է Խորհրդային բանակի ավիացիոն զորամասում: 1973-1976թթ. աշխատել է Կոմերիտմիության Հաղորդի շրջկոմում՝ որպես բաժ-

նի վարիչ, ապա շրջանի կոմերիտմիության կազմակերպության քարտուղար: 1976-1981թթ. եղել է կուսակցության Հաղորդի շրջկոմի հրահանգիչ, բաժնի վարիչ: 1975-1980թթ. սովորել է Երևանի պետական համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետում: 1982թ. կուսակցության մարզկոմի որոշմամբ աշխատանքի է նշանակվել ԼՂՀ մարզային դատախազության մարմիններում: 1984թ. գերազանցությամբ ավարտել է Մոսկվայի ԽՍՀՄ դատախազության բարձրագույն դպրոցը: 1982-2002թթ. աշխատել է Ասկերանի շրջանի դատախազի օգնական, շրջանի դատախազ, ԼՂՀ դատախազի օգնական, քննչական բաժնի ավագ դատախազ, քննչական բաժնի պետ: 2002-2011թթ. ԼՂՀ Ազգային ժողովի որոշմամբ նշանակվել և աշխատել է ԼՂՀ ընդհանուր իրավասության Ստեփանակերտի 1-ին տայանի դատարանի նախագահ: 2011-2016թթ. եղել է ԼՂՀ գերագույն դատարանի նախագահի ավագ խորհրդական: 2016թ.-ից ԱՀ փաստաբանների պալատում աշխատում է որպես փաստաբան: 1993թ.-ից համատեղության կարգով աշխատում է ԱրՊՀ Իրավունքի ամբիոնում՝ որպես ավագ դասախոս: Հեղինակել է մի շարք գիտա-վերլուծական հոդվածներ: Պարգևատրվել է մեդալներով, կառավարական պարգևներով:

ԱՄԻՐՅԱՆՅԱՆ ԱԳԱ ԱՐՏԱՇԵՍԻ

(1958)

Աղա Արտաշեսի Ամիրջանյան (ծնվ.՝ 1958, գ. Մեծ Թաղեր), ավագ դասախոս:

1965-1975թթ. սովորել է Ստեփանակերտի թիվ 3 միջնակարգ դպրոցում: 1975-1977թ. աշխատել է Ստեփանակերտի մանկավարժական ինստիտուտում՝ որպես գործակարգավորիչ: 1977թ. ընդունվել է Բաքվի պետական մանկավարժական ինստիտուտի ռուսաց լեզվի և գրականության ֆակուլտետը և ավարտել այն 1982թ.: 1982-2000թթ. աշխատել է Մարտունու շրջանի Մոս գյուղի միջնակարգ դպրոցում, Ստեփանակերտի թիվ 5 և 10 դպրոցներում՝ որպես ռուսաց լեզվի և գրականության ուսուցչուհի: 2000թ. աշխատում է ԱրՊՀ ռուսաց լեզվի և գրականության ամբիոնում՝ որպես դասախոս: Հեղինակ է մի շարք գիտամեթոդական հոդվածների, ձեռնարկի:

ԱՄԻՋԱՆՅԱՆ ԱՐԹՈՒՐ ԱՐՏԱՇԵՍԻ

(1964)

Արթուր Արտաշեսի Ամիրջանյան (ծնվ.՝ 1964, ք.Ստեփանակերտ) (տունեցի անասնաբույժ Արտաշես Ամիրջանյանի որդին), հասարակական գործիչ:

1982թ. ավարտել է Ստեփանակերտի թիվ 3 միջնակարգ դպրոցը և ընդունվել Ադրբեջանական ժողովրդական տնտեսության համալսարանը:

1988թ. տեղափոխվել և ավարտել է Երևանի ժողովրդական-տնտեսության համալսարանը: 1983-1985թթ. ծառայել է Խորհրդային Միության բանակի շարքերում: Համալսարանը ավարտելուց հետո աշխատանքի է անցել ԼՂՀ Ագրոարդի անտատային ձեռնարկության պլանավորման և Եկոնոմիկայի բաժնի վարիչի պաշտոնում: Կամավորական ջոկատների և ԼՂՀ ինքնապաշտպանության ուժերի կազմում ակտիվորեն մասնակցել է ազգային-ազատագրական պայքարին և ԼՂՀ ՊԲ զինված ուժերի կազմավորման գործընթացին: 1997թ. գորացրվելուց հետո աշխատանքի է անցել ԼՂՀ ֆինանսների նախարարությունում: 1999թ. նշանակվել է ֆինանսական վերահսկողության տեսչության պետ, 2021թ.՝ ԱՀ ֆինանսների փոխնախարար:

ԱՄԻՋԱՆՅԱՆ ԱՐՄԵՆ ՀԱՅԱՏԵՐԻ

(1939-2007)

Արմեն Հայասերի Ամիրջանյան (ծնվ.՝ 1939, Հաղրուք -մահ.՝ 2007, ք. Ստեփանակերտ):

Տեղի միջնակարգ ավարտելուց հետո ընդունվել է Ստեփանակերտի գյուղատնտեսական տեխնիկումը, որն ավարտել է 1959թ.: 1965թ. ավարտել է Հայկական գյուղատնտեսական ինստիտուտը և աշխատանքի անցել Հաղրուքում՝ որպես գլխավոր ինժեներ: 1975թ. ավարտել է Մոսկվայի գիտահետազոտական տեխնոլոգիական ինստիտուտի ասպիրանտուրան: 1977թ.-

ից աշխատել է Ստեփանակերտի մանկավարժական ինստիտուտում: 1980-1984թթ. աշխատել է ընդհանուր տեխնիկական առարկաների ամբիոնի վարիչի պաշտոնում, այնուհետև նույն ամբիոնում՝ որպես դոցենտ:

ԱՄԻՋԱՆՅԱՆ ԱՐՄԵՆ ԱՐՏԱՇԵՍԻ

(1958)

Արսեն Արտաշեսի Ամիրջանյան (ծնվ.՝ 1958, ք.Հաղրուք), իրավաբան:

1975թ. ավարտել է Հաղրուքի միջնակարգ դպրոցը, 1981թ.՝ Ռիգայի քաղաքացիական ավիացիայի ինստիտուտը: 1981-1982թթ. աշխատել է Գրոզնի քաղաքի միավորված ավիացիոն ջոկատում՝ որպես ինժեներ: 1983-2001թթ. ծառայել է ԼՂՀ Ներքին գործերի նախարարությունում՝ որպես անձնագրային սեղանի պետ, պրոֆիլակտիկ բաժանմունքի պետ, միլիտերի պաշտոնակատար, միլիտերի տեղակալ, ավագ քննիչ: 1989թ. ընդունվել է ԽՍՀՄ ՆԳՆ Կարագանդայի ոստիկանության բարձրագույն դպրոցի հեռակա բաժինը: 1994թ. ավարտել է Դոնի Ռոստովի ոստիկանության բարձրագույն դպրոցը և ստացել իրավաբանի մասնագիտություն: 2002թ. ԼՂՀ Ազգային ժողովի կողմից նշանակվել է ԼՂՀ առաջին ատյանի դատարանի դատավոր:

ԱՄԻՋԱՆՅԱՆ ԱՐՏԱՇԵՍ ԻԲԱԹԻ

(1923-2003)

Արտաշես Իբաթի Ամիրջանյան (ծնվ.՝ 1923, գ.Տումի - մահ.՝ 2003, Ստեփանակերտ), անասնաբույժ:

Նախնական կրթությունը ստացել է գյուղի միջնակարգ դպրոցում: 1939-1941թթ. սովորել է Բաքվի նավթային տեխնիկումում: 1942-1945թթ. ծառայել է Խորհրդային բանակի շարքերում, 89-րդ Հայկական թամանյան դիվիզիայում: 1943թ. ծանր վիրավորվել է Կերչում: Հայրենական մեծ

պատերազմի 2-րդ կարգի հաշմանդամ էր: 1946-1949թթ. աշխատել է Ստեփանակերտի քաղխորհրդում՝ որպես ավագ տեսուչ: 1954թ. սովորել է Երևանի անասնաբուժական-անասնաբուժական ինստիտուտի անասնաբուժական ֆակուլտետում: 1954-1961թթ. Մեծ Թաղեր գյուղում աշխատել է որպես ավագ անասնաբույժ: 1961-1964թթ. եղել է Ստեփանակերտի զոնալ փորձակայանի ավագ գիտաշխատող: 1967-1977թթ. աշխատել է որպես սովխագանխնկումի գլխավոր անասնաբույժ, 1977-1979թթ.՝ Մունջինկայի խոզաբուժական համալիրում՝ որպես տնտեսագետ: 1979-1997թթ. դասավանդել է Ստեփանակերտի գյուղտեխնիկումում:

Պարգևատրվել է Հայրենական պատերազմի մեդալներով, շքանշաններով:

ԱՄԻՋԱՆՅԱՆ ԳԱԳԻԿ ԵՐՎԱՆԻ

(1960)

Գագիկ Երվանդի Ամիրջանյան (ծնվ.՝ 1960, Երևան՝ տումեցու ընտանիքում), ոստիկանության փոխգնդապետ:

Ավարտել է Երևանի թիվ 77 միջնակարգ դպրոցը, 1983թ.՝ Երևանի Բոլոսովի անվան պետական մանկավարժական ինստիտուտը: 1983-1988թթ. որպես ռուսաց լեզվի և գրականության ուսուցիչ աշխատել է Աշտարակի շրջանում: 1989թ. Լենինգրադում ավարտել է ԽՍՀՄ ՆԳՆ քրեական հետախուզության բարձրագույն դասընթացները: Աշխատանքի է անցել Հայաստանի ՆԳՆ մարմիններում, քրեական հետախուզության բաժնում՝ որպես հատուկ կարևոր գործերով ավագ օպերիվագոր:

ԱՄԻՋԱՆՅԱՆ ԵՐՎԱՆԻ ԱՄՍՈՐԻ

(1930)

Երվանդ Սամսոնի Ամիրջանյան (ծնվ.՝ 1930, Գ.Տումի):

1951-1953թթ. ծառայել է Խորհրդային բանակում: Ավարտել է սպայական ուսումնարանը, ստացել լեյտենանտի կոչում: 1959թ. ավարտել է Երևանի պետական համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետը: 1960թ. աշխատանքի է անցել ՀՀ ՆԳ համակարգում՝ որպես հետախուզության

օպերիվագոր, քննիչ, ավագ քննիչ, քննչական բաժանմունքի պետ: 1984-1988թթ. եղել է քննչական վարչության ավագ քննիչ:

ԱՄԻՋԱՆՅԱՆ ԹԵՄՈՒՐ ԻԲԱԹԻ

(1919-1999)

Թեմուր Իբաթի Ամիրջանյան (ծնվ.՝ 1919, Գ.Տումի - մահ.՝ 1992, Ստեփանակերտ), 20-րդ դարի Արցախի լավագույն մանկավարժ:

1934թ. ավարտել է ծննդավայրի յոթամյա դպրոցը: Ուսումը շարունակել է Շուշիի մանկավարժական ուսումնարանում, այնուհետև ընդունվել Բաքվի մանկավարժական ինստիտուտի աշխարհագրության ֆակուլտետը: 1941թ. մանկավարժական աշխատանքի է անցել Շուշիի մանկավարժական ուսումնարանում: 1944թ. աշխատանքը շարունակել է Շուշիի (հետագայում՝ Ստեփանակերտի) երկամյա ուսուցչական ինստիտուտում, եղել է բնագիտա-աշխարհագրական ֆակուլտետի ղեկանը: Ուսուցչական ինստիտուտի լուծարումից հետո երկար տարիներ աշխարհագրություն է դասավանդել Ստեփանակերտի դպրոցներում: 1992թ.-ից մինչև կյանքի վերջը աշխատանքը շարունակել է Արցախի պետական համալսարանում, ստացել աշխարհագրության գծով դոցենտի գիտական կոչում: Հեղինակել է մի շարք գիտամեթոդական հոդվածներ:

ԱՄԻՐՋԱՆՅԱՆ ԼԻԼԻԹ ՀՐԱՆՏԻ

(1959)

Լիլիթ Հրանտի Ամիրջանյան (ծնվ.՝ 1959, Մարտունու շրջանի գ.Թաղավարդ՝ տումեցի Հրանտ Ամիրջանյանի ընտանիքում), մանրանկարիչ, Հայաստանի նկարիչների միության անդամ (2003):

1967-1977թթ. սովորել և ավարտել է Երևանի Խ.Դաշտենցի անվան N114 անգլերեն թեքումով միջնակարգ դպրոցը, 1977-1981թթ.՝ Երևանի Խ.Աբովյանի անվան Հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի գեղարվեստի ֆակուլտետը: 1982թ. աշխատանքի է անցել Մ.Մաշտոցի անվան Մատենադարանում՝ որպես մանրանկարիչ կրկնօրինակող: 1985թ.-ից դասավանդում է հայկական ավանդական մանրանկարչության կրկնօրինակման արվեստը՝ բուհերի, ուսումնարանների և արվեստի դպրոցների ուսանողներին: Նաև վարում է վարպետության դասընթացներ հայ և օտարազգի հյուրերի համար Մատենադարանում: 1977-1987թթ. աշխատել է գրաֆիկայի, իսկ 1985-2018թթ.՝ առավելապես մանրանկարչության, սրբանկարչության գեղանկարչության բնագավառներում: Կատարել է ոչ միայն կրկնօրինակումներ հայկական միջնադարյան մանրանկարներից, այլև Աստվածաշնչյան թեմաներով սաեղծագործական մանրանկարներ: 1992-1993թթ. աշխատել է Նյու Յորքի Հայաստանեաց Եկեղեցու Արևելյան թեմի Առաջնորդարանում՝ որպես մանրանկարիչ: 1995թ.-ից սկսած (հայկական ձեռագրային ավանդական մանրանկարչության արվեստի 200 տարվա դադարից հետո՝ XIX-XX դ.) հանձն է առել վերականգնել և շարունակել միջնադարյան Ավետարանների պատկերագրադան արվեստը՝ ստեղծելով երեք ձեռագիր գիրք: 2000-2008թթ. ավարտին է հասցրել երրորդ Ավետարան Գրքի պատկերագրումներն ու չորս Ավետարանների ամբողջական տեքստերի ձեռագրումը՝ 155 մագաղաթյա թերթերով և 24 մանրանկար պատկերներով: 2001թ. «Պո-Արաքս» մշակութային կազմակերպության հրավերով աշխատել է Իտալիայի Պադուա քաղաքի Առաջնորդարանում՝ վարպետության դասընթաց վարելով իտալացի փորձառու նկարիչներին հայկական ավանդական մանրանկարչության կրկնօրինակման արվեստի սկզբունքների և տեխնիկայի վերաբերյալ: 2011թ. աշխատել է Ֆինլանդիայում՝ Լապինլաստիի «Պորտաանպաս» Քրիստոնեական ինստիտուտում, վարել վարպետության դասընթաց ֆինն փորձառու արվեստագետներին ավանդական հայկական մանրանկարչության սկզբունքների, պատկերագրության և տեխնիկայի վերաբեր-

յալ: 2009-2016թթ. ղեկավարել է Գանձասարի Մատենադարանի մասնաճյուղում ցուցադրված թվով 100 ձեռագրերի կրկնօրինակների և մակետների պատրաստման յոթամյա պետական ծրագրի գործընթացը: 2007թ. հեղինակել ու Երևանում հրատարակել է «Հայկական մանրանկարչություն, XX-XXIդդ. «Աստվածաշնչյան պատկերագրումներ» գիրքը: 1985-2021թթ. տպագրել է բազմաթիվ գիտական հոդվածներ՝ Հայաստանի և արտերկրի տարբեր թերթերում, ամսագրերում, պարբերականներում:

ԱՄԻՐՋԱՆՅԱՆ ՀՐԱՆՏ ԻԲԱԹԻ

(1932-1978)

Հրանտ Իբթաթի Ամիրջանյան (ծնվ.՝ 1932, գ.Տումի - մահ.՝ 1978, Երևան), լրագրող, ԽՍՀՄ և ՀԽՍՀ ժուռնալիստների միությունների անդամ (1967):

1956թ. ավարտել է Երևանի պետական համալսարանի բանասիրական ֆակուլտետի արևելագիտության բաժինը: 1957թ. վերադարձել է Արցախ և մանկավարժական աշխատանքի անցել Մարտունու շրջանի Թաղավարդ գյուղում: 1963թ. ընտանիքով տեղափոխվել է Երևան, աշխատանքի անցել կույրերի միավորման հրատարակչությունում՝ որպես ամսագրի խմբագիր: Միաժամանակ թղթակցել է հանրապետական ռադիոյին, ամսագրերին, թերթերին: Աշխատել է Ռադիոկոմիտեի սփյուռքի համար տրվող հաղորդումների բաժնում, «Սովետական Հայաստան» թերթում:

ԱՄԻՐՋԱՆՅԱՆ ՅՈՒՐԻԿ ՍԱՄՍՈՆԻ

(1942)

Յուրիկ Սամսոնի Ամիրջանյան (ծնվ.՝ 1942, գ.Տումի), դասախոս:

1960թ. ավարտել է գյուղի միջնակարգ դպրոցը: 1964-1969թթ. ընդունվել և ավարտել է ԵՊՀ պատ-

նուրյան ֆակուլտետի փիլիսոփայության բաժինը: 1969թ. աշխատանքի է անցել Երևանի Կ.Մարքսի անվան պոլիտեխնիկական ինստիտուտում՝ որպես փիլիսոփայության կաթինետի վարիչ, այնուհետև՝ ամբիոնի ասիստենտ, 1974թ.-ից՝ որպես ավագ դասախոս: Հեղինակել է մի շարք գիտական հոդվածներ:

ԱՄԻՋԱՆՅԱՆ ՍԱՄՎԷԼ ՀՐԱՆՏԻ

(1961)

Սամվել Հրանտի Ամիրջանյան (ծնվ.՝ 1961, գ.Թաղավարդ՝ տունեցի Հրանտ Ամիրջանյանի ընտանիքում):

1978թ. ավարտել է թիվ 114 դպրոցը, այնուհետև՝ Կ.Մարքսի անվան պոլիտեխնիկական ինստիտուտը: 1983թ. աշխատանքի է անցել «Հայ-հաստոց» գիտաարտադրական միավորումում՝ որպես առաջին կարգի մասնագետ, 1991թ.՝ «Անի-Լեռ» ՓԲԸ-ում՝ որպես կոնստրուկտորական բյուրոյի պետ:

Մասնակցել է Արցախյան շարժմանը, եղել «Արցախ» հայրենակցական միության, «SOU» բարեգործական միության կազմկոմիտեի անդամ: Պատերազմի ժամանակ կատարել է նախազծումներ, մասնակցել փորձարկումներին:

2000թ. ավարտել է Եվրասիա հիմնադրամի կազմակերպած «Բրոքեր» (դիլերային գրասենյակների մենեջմենթ, մարքեթինգ և կարգավորում) թեմայով դասընթացը: 2002թ. ՀՀ արժեթղթերի հանձնաժողովի որոշմամբ ստացել է արժեթղթերի շուկայում մասնագիտական գործունեություն իրականացնելու որակավորում: 2000-2005թթ. եղել է «Արժեթղթերի կենտրոն» ՍՊԸ բրոքեր, տնօրեն, 2005-2007թթ.՝ «Հայաստանի Կենտրոնական Դեպոզիտարիա»-ի տնօրենների խորհրդի անդամ: 2005-2007թթ. աշխատել է որպես «Պետական և կորպորատիվ արժեթղթերի կենտրոն» ՓԲԸ վերահսկողության բաժնի պետ և բրոքեր, 2007-2009թթ.՝ «Ջարգացման Հայկական Բանկ» ԲԲԸ սպառողական վարկերի բաժնի ավագ մասնագետ, 2009-2016թթ.՝ նույն բաժնի առաջատար մասնագետ: 2017թ. աշխատանքի է անցել «Արարատբանկ» ԲԲԸ «Ջարգացում» մասնաճյուղում՝ որպես սպառողական վարկերի բաժնի առաջատար մասնագետ:

ԱՄԻՋԱՆՅԱՆ ՍԵՐՂԵՅ ՍԱՄՍՈՆԻ

(1929-2004)

Սերգեյ Սամսոնի Ամիրջանյան (ծնվ.՝ 1929, գ.Տումի - մահ.՝ 2004, Երևան), պատմական գիտությունների թեկնածու (1983):

Ավարտել է գյուղի միջնակարգ դպրոցը, ապա՝ Ստեփանակերտի երկամյա ինստիտուտի աշխարհագիտության ֆակուլտետը: Աշխատել է Հաղորդի շրջանի տարբեր կրթօջախներում: 1955թ. ավարտել է Երևանի Խ.Աբովյանի անվան մանկավարժական ինստիտուտի պատմության ֆակուլտետը: 1965-1993թթ. աշխատել է Երևանի կոոպերատիվ տեխնիկումում, միաժամանակ դասախոսել Երևանի պոլիտեխնիկական ինստիտուտի պատմության ամբիոնում:

Հեղինակել է Դիզակի պատմության վերաբերյալ մի շարք գիտական հոդվածներ և գրքեր: Հիմնադրել է հայրենագիտական և պատմության բանգարան ծննդավայրի դպրոցում:

ԱՄԻՋԱՆՅԱՆ ՍՈՒՍԱՆՆԱ ՀՐԱՆՏԻ

(1958)

Սուսաննա Հրանտի Ամիրջանյան (ծնվ.՝ 1958, Երևան՝ տունեցի Հ.Ամիրջանյանի ընտանիքում), բանասիրական գիտությունների թեկնածու (1989), դոցենտ (1990), հայ լեզվաբանների միության անդամ:

1975թ. ավարտել է Երևանի Մ.Գորկու անվան դպրոցը և ընդունվել Խ.Աբովյանի անվան մանկավարժական ինստիտուտի բանասիրական ֆակուլտետը: 1980-1984թթ. ուսումը շարունակել է նույն ինստիտուտի ասպիրանտուրայում՝ ընդհանուր լեզվաբանության գծով: 1990թ.-ից աշխատել է որպես ասիստենտ-դասախոս, 2003թ.-ից՝ դոցենտ Խ.Աբովյանի անվան Հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի հայոց լեզվի և նրա դասավանդման մեթոդիկայի ամբիոնում: Հեղինակել է մի շարք հայագիտական ձեռնարկներ և տասնյակ հոդվածներ:

ԱՄԻՐՋԱՆՅԱՆ ՎԱՀԱԳՆ ԵՐԵՄԻ

(1970)

Վահագն Երեմի Ամիրջանյան (ծնվ.՝ 1970, Երևան՝ առանցու ընտանիքում), տնտեսագիտության և սոցիոլոգիական գիտությունների դոկտոր:

1977-1987թթ. սովորել է Երևանի թիվ 77 միջնակարգ դպրոցում, 1987-1991թթ.՝ Երևանի պետական տնտեսագիտական համալսարանի ֆինանսատնտեսական ֆակուլտետում՝ ֆինանսներ և վարկ մասնագիտությամբ: 1991-1992թթ. ծառայել է ՀՀ Զինված ուժերում: 1992-1994թթ. աշխատել է ՀՀ կենտրոնական բանկում՝ որպես տնտեսագետ: 1994-1995թթ. եղել է ՀՀ կենտրոնական բանկի Արտարժույթային և միջազգային գործառնությունների վարչության պետի տեղակալ, 1995-1996թթ.՝ վարչության պետ: 1996թ. նշանակվել է Մոսկվայի «Մենատեպ» բանկի ԲԲԸ Արտարժույթի և միջազգային գործառնությունների բաժնի պետ, 1996-2001թթ.՝ «Մենատեպ» բանկի Երևանյան մասնաճյուղի գործադիր տնօրենի տեղակալ: 2001-2007թթ. եղել է «ԻԵ» Միջազգային առևտրային բանկ ՓԲԸ-ի գործադիր տնօրենի տեղակալ: 2008թ. ընտանիքի հետ տեղափոխվել է Ավստրիա և բնակություն հաստատել այնտեղ: 2007-2009թթ. աշխատել է որպես «Բիրլոս Բանկ Արմենիա» ՓԲԸ (Երևան, Հայաստան) գործադիր տնօրեն, 2005-2010թթ.՝ Makarios (MG) Holding GmbH-ի (Վիեննա Ավստրիա) ֆինանսական խորհրդատու, Vienna Insurance Group/Wiener Stadtische Versicherung Մանրածախ և մեծածախ պրոդուկտների վաճառքի դեպարտամենտի տնօրեն: 2013-2015թթ. եղել է Վիեննայում Հուլի. Եիրազի անվան մեկօրյա հայկական դպրոցի տնօրեն, 2016թ.-ից՝ Ավստրիայի Հայ Առաքելական Եկեղեցական Համայնքի Վարչության Ատենապետ: 2015թ.-ից հանդիսանում է «E/U Dr. Vahagn Amirjanyan-Vermögensberatung» ֆինանսական խորհրդատվական կազմակերպության հիմնադիր և գլխավոր տնօրեն:

ԱՅՎԱԶՅԱՆ ԳՐԻՇԱ ՄԵԽԱԿԻ

(1926-...)

Գրիշա Մեխակի Այվազյան (ծնվ.՝ 1926, գ.Հին Թաղեր...), պատմական գիտությունների թեկնածու (1957), դոցենտ:

Ավարտել է գյուղի միջնակարգ դպրոցը: 1944-1946թթ. աշխատել է հայրենի գյուղում: 1948թ. մեկնել է Երևան և ընդունվել Երևանի պետական համալսարանի պատմության ֆակուլտետը: 1955թ. ավարտել է նույն ֆակուլտետի ասպիրանտուրան: 1975թ.-ից դասախոսել է Երևանի ժողինստիտուտում՝ որպես պատմության ամբիոնի դոցենտ:

Հեղինակել է մենագրություններ և բազմաթիվ հոդվածներ:

ԱՅՎԱԶՅԱՆ ՀԵՆՐԻԿ ՍՈՒՐԵՆԻ

(1948)

Հենրիկ Սուրենի Այվազյան (ծնվ.՝ 1948, գ.Հին Թաղեր), Արդարադատության առաջին դասի պետական խորհրդական:

1955-1965թթ. սովորել է գյուղի դպրոցում: Ծառայել է Խորհրդային բանակում:

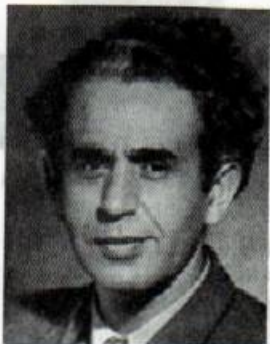
1968թ. աշխատանքի է անցել «Կովկասէներգոմոնոտ» տրեստի Հրազդանի ջեկ-ում՝ որպես շինարար, այնուհետև հացի գործարանում՝ որպես բրիգադավար: 1972-1978թթ. սովորել է Երևանի պետական համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետում՝ իրավագետի մասնագիտությամբ: 1978-1990թթ. աշխատել է Ասկերանի շրջանային դատախազությունում որպես քննիչ: 1980-1981թթ. եղել է ԼՂԻՄ դատախազի օգնական, 1981-1985թթ.՝ ԼՂԻՄ դատախազության քննչական բաժնի պետ: 1986-1991թթ. զբաղեցրել է Մարտակերտի շրջանային դատախազի պաշտոնը: 1991թ. նշանակվել է նորաստեղծ ԼՂՀ դատախազության կարևորագույն գործերի ավագ քննիչի պաշտոնում: Մեկ տարի եղել է Մարտակերտի շրջանի դատավոր: 1995թ. նշանակվել է ԼՂՀ դատախազության ընդհանուր հսկողության բաժ-

նի պետ: Այնուհետև զբաղեցրել է Ասկերանի, ապա՝ Մարտունու շրջանային դատախազի պաշտոնները: 2006թ.-ից ղեկավարել է ԼՂՀ դատախազության քննչական բաժինը: Մասնակցել է Արցախյան ազատամարտին:

ԱՆՈՏ ԳՐԱՇԻ

(1910-1973)

Աշոտ Գրաշի (Աշոտ Բաղդասարի Գրիգորյան) (ծնվ.՝ 1910, Բաքու՝ մեծքաղերցու ընտանիքում - մահ.՝ 1973, Երևան), բանաստեղծ, թարգմանիչ, ԽՍՀՄ գրողների միության անդամ (1935): Գրաշի գրական անունը կազմված է բանաստեղծի ազգանվան և անվան սկզբնատառերից:

1929թ. ավարտել է տեղի Ալ.Մյանսկիյանի անվան հայկական դպրոցը, 1933թ.՝ Երևանի պետական համալսարանի պատմագրական ֆակուլտետը: 1933-1946թթ. աշխատել է որպես Բաքվի Վ.Ի.Լենինի անվան գրադարանի հայկական բաժնի վարիչ, Ադրբեջանի խորհրդային գրողների միության հայկական բաժանմունքի քարտուղար, «Կոմունիստ» հայերեն թերթի արվեստի և գրականության բաժնի վարիչ: 1946թ. տեղափոխվել է Երևան: Բանաստեղծությունները թարգմանվել են ԽՍՀՄ ժողովուրդների մի շարք լեզուներով: Ստեղծագործություններից են՝ «Կռունկ» (Բաքու, «Ազերնեշր»), «Անպարերդ» (հերոսական դրամա), «Իմ գարունը», «Եղբայրության աստղի տակ», «Երգը թռչում է աշխարհով», «Մարերի սրինգը», «Ծիածանի յոթ երգը», «Երկեր» 2 հատորով, Ա, Բ, «Ու՞ր ես, սիրո մտորակ», «Կռունկների աղբյուր»:

ԱՍԱԳՈՎ ԷԳՈՒԱՐԳ ԱՐՏԱՇԵՍԻ

(1923-2004)

Էդուարդ Արտաշեսի Ասաղով (ծնվ.՝ 1923, ք.Մերվ (Մարի), Թուրքմենիայի ԻԽՍՀ՝ հաղորսեցու ընտանիքում - մահ.՝ 2004, Օդինսկո, Մոսկվա-

յի մարզ, ՌԴ), գրող, ԽՍՀՄ գրողների միության անդամ (1951), Խորհրդային Միության հերոս (1998):

Ծնողները եղել են ուսուցիչներ: Հայրը՝ Արտաշես Ասաղյանցը (1898-1929), սովորել է Տոմսկի տեխնոլոգիական ինստիտուտում, եղել է Սոցիալ-հեղափոխական կուսակցության անդամ: 1918թ. ձերբակալվել է Ալբայում, ազատ արձակվել 1919թ.: Աշխատել է Ալբայի նահանգային արտակարգ հանձնաժողովում՝ որպես քննիչ: Հոր մահից հետո՝ 1929թ., է.Ասաղովը մոր հետ տեղափոխվել է Սվերդլովսկ՝ մայրական պապի՝ Հովհաննես (Իվան) Գալուստի Բյուրդյանի մոտ: Ութ տարեկան հասակում գրել է իր առաջին բանաստեղծությունը: 1939թ. տեղափոխվել է Մոսկվա: Գալոսցն ավարտելուց մեկ շաբաթ անց սկսվել է Հայրենական մեծ պատերազմը: Կամավոր մեկնել է ռազմաճակատ: Եղել է ականանետի նշանառու, ապա «Կատյուշայի» մարտկոցի հրամանատարի օգնական Հյուսիսկովկասյան ու Ուկրաինական 4-րդ ռազմաճակատներում: Կռվել է նաև Լենինգրադյան ճակատում: 1944թ. Սևաստոպոլի համար մղված մարտերի ժամանակ դեմքից ծանր վիրավորվել է, կորցրել տեսողությունը: Հետագա ողջ կյանքի ընթացքում կրել է սև կիսադիմակ: 1946-1951թթ. սովորել է Մ.Գորկու անվան գրականության ինստիտուտում, հրատարակել իր բանաստեղծությունների առաջին ժողովածուն՝ «Լուսավոր ճանապարհ» (ռուս.) վերնագրով: Կյանքի վերջին տարիներին ապրել և աշխատել է Կրասնովիդոլո գյուղում: Հեղինակել է 60 գիրք:

ԱՍԱԳՈՎ ՅՈՒՐԻ ԱՆԳՐԵՅԻ

(1951)

Յուրի Անդրեյի Ասաղով (ծնվ.՝ 1951, Բաքու՝ հաղորսեցու ընտանիքում), պատմական գիտությունների քեկնածու, ԽՍՀՄ ժուռնալիստների միության անդամ (1978), Ռուսաստանի ժուռնալիստների միության անդամ:

1974թ. ավարտել է Ադրբեջանի համալսարանի բանասիրական ֆակուլտետը: Աշխատել է որպես տարբեր լրատվամիջոցների թղթակից՝ Բաքվում, Մայկոպում, Կրասնոդարում, Մումգայիթում, Ստավրոպոլում: 1987թ. հաստատվել է Պյատիգորսկում: 1992թ.-ից ղեկավարել է «Հայ մելիքների և քե-

կերի տոհմերի ժառանգների միություն» հասարակական միջազգային հետազոտական կազմակերպությունը և «Բեկսկի դոմ» (ռուս.) գրահրատարակչությունը (Պյատիգորսկ, Մոսկվա): 1994թ.-ից եղել է «Բեկսկի դոմ» պատմական արձանախ-տարեգրքի գլխավոր խմբագիրը:

1994-2000թթ. աշխատել է որպես Մոսկվայի «Ինտեր-Վեսը» գրահրատարակչության Կապիտալիզացիայի մասնաճյուղի ղեկավար: 1999թ.-ից ղեկավարել է Պյատիգորսկ քաղաքում, այնուհետև՝ Մոսկվայում գործող «Հայ իշխանական և ազնվական ընտանիքների և տոհմերի ժառանգների ասոցիացիա» գիտահետազոտական հասարակական հիմնադրամը: Աշխատել է «Պյատիգորսկի հայկական տեղեկագիր», «Տեխնոլոգիական համալսարան», «Մշակույթի աշխարհում», «Լեռնամտովսկի Իզվեստիա» «Պյատիգորսկայա Պրավդա», «Արմենիաստիկա» (ռուս.), ամսագրերում և այլ հրատարակչություններում՝ որպես լրագրող, գլխավոր խմբագրի տեղակալ և գլխավոր խմբագիր: 2010թ. տեղափոխվել է Մոսկվայի մարզի Բալաշիխա քաղաք: Աշխատել է Մոսկվայի մարզի Ռեուտովսկու տեղեկատվական գործակալության փոխտնօրեն և, միաժամանակ, Ռեուտով քաղաքի «Ռեուտ» քաղաքային բերքի գլխավոր խմբագրի տեղակալ: Հեղինակել է 17 գիրք, ավելի քան 1500 հրապարակումներ:

2013թ.-ից ապրում է Սակրամենտոյում (ԱՄՆ, Կալիֆորնիա):

ԱՍԼԱՆՅԱՆ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՍՏԵՓԱՆԻ

(1934-2005)

Ալեքսանդր Ստեփանի Ասլանյան (ծնվ.՝ 1934, գ.Նորաշեն – մահ.՝ 2005, ք.Սանկտ-Պետերբուրգ) գեներալ-մայոր(1977):

1951թ. ավարտել է Հաղորդի միջնակարգ դպրոցը: 1953թ. գորակոչվել է ԽՍՀՄ ՁՈւ և ուղարկվել Կիևյան հետևակային ուսումնարան, ուր մեկ տարի սովորելուց հետո փոխադրվել է Թբիլիսիի ռազմական ուսումնարան: 1956թ. ավարտել է Թբիլիսիի ռազմական ուսումնարանը լեյտենանտի կոչումով: 1968թ. ավարտել է Մոսկվայի Ֆրունզեի անվան ռազմական ակադեմիան: Ծառայել է ԽՍՀՄ ՁՈւ տարբեր ռազմական օկրուգներում: 1956թ.-ից ծառայել է Բելառուսյան ռազմական օկրուգում՝ Բորիսով քաղաքում: 1968թ.-ից ծա-

ռայել է Միջինասիական ռազմական օկրուգում՝ Ալմա-Աթայում: Այստեղ ստացել է Պամֆիլովի անվան դիվիզիայի հրամանատարի և բանակային կորպուսի հրամանատարի տեղակալի պաշտոնները:

1988թ. ծառայել է Բաքվում, իսկ հունվարին տեղափոխվել է Լենինգրադյան ռազմական օկրուգ: 1979-1983թթ. ծառայել է Մոնղոլիայում, եղել է Մոնղոլական ազգային բանակի հրամանատարի խորհրդական:

1990թ. անցել է թոշակի: Ակտիվ մասնակցություն է ունեցել Սանկտ-Պետերբուրգի հայ համայնքի հոգևոր և հասարակական կյանքի զարգացման գործում:

Արժանացել է բազում շքանշանների, մեդալների:

ԱՐՅԱՆ ՄԻՔԱՅԵԼ ԱԹԱՅԻ

(1882-196.)

Միքայել Աթայի Արյան (ծնվ.՝ 1882, Հաղրուք-մահ.՝ Ստեփանակերտ), վիրաբույժ, բժիշկ-մանկավարժ:

Նախնական կրթությունը ստացել է տեղի երկդասյա դպրոցում, այնուհետև՝ ավարտել գիմնազիան (միջնակարգ դպրոցը՝ Թիֆլիսում) և ընդունվել Մոսկվայի պետական համալսարանի բժշկական ֆակուլտետը: 1911թ. ավարտել է առաջին կարգի դիպլոմով և աշխատանքի անցել տեղի հիվանդանոցում՝ որպես վիրաբույժ, 1918-1922թթ.՝ Կարմիր բանակի հոսպիտալներում: Չորացրվելուց հետո անցել է աշխատանքի Թիֆլիսում, որպես գլխավոր վիրաբույժ: Հայրենիքի կանչով Թիֆլիսից վերադարձել է Վարաբաղ և նվիրվել մարզում առողջապահության համակարգի ձևավորման գործին: 1927-1948թթ. աշխատել է մարզային հիվանդանոցում՝ որպես գլխավոր վիրաբույժ: Հայրենական պատերազմի տարիներին աշխատել է էվակուացիոն հոսպիտալում, միաժամանակ դասավանդել բժշկական տեխնիկումում «Ընդհանուր վիրաբույժություն» առարկան: Երկարամյա և մանկավարժական գործունեության ընթացքում միշտ եղել է մարզի առողջապահության ոլորտի նվիրյալը և արժանացել բնակչության հարգանքին: Ի նշան մեծ սիրո ու հարգանքի մարզային, (հետագայում՝ հանրապետական) հիվանդանոցը կոչվել է Արյանի անունով: Արժանացել է մի շարք պատվոգրերի, գովասանագրերի:

ԱՐՅԱՆ ԱՆՎԻԿ ԱՐՄԻԿ

(1949)

Մլավիկ Արմիկի Ասրյան (ծնվ.՝ 1949, գ.Մոխրեմեա), ԼՂՀ վաստակավոր մանկավարժ (2009):

1950թ. ընտանիքի հետ տեղափոխվել է նույն շրջանի Թաղուտ գյուղ: 1963թ. ավարտել է Թաղուտի 8-ամյա դպրոցը, 1966թ.՝ Տոբի միջնակարգ դպրոցը: 1966-1970թթ. սովորել է Աղրբեջանի Վ.Ի.Լեւինի անվան պետական մանկավարժական ինստիտուտում՝ մաթեմատիկայի ուսուցչի որակավորմամբ:

Աշխատանքի է ընդունվել Հաղուրթի շրջանի Մեծ Թաղերի միջնակարգ դպրոցում՝ որպես մաթեմատիկայի ուսուցիչ: 1971թ. մեկ տարի ծառայել է ԽՍՀՄ զինված ուժերում: Ջորաջրվելուց հետո տեղափոխվել է քաղաք Ստեփանակերտ, աշխատանքի նշանակվել համար 5 երկարօրյա դպրոցում, իսկ 1975թ.՝ թիվ 1 միջնակարգ դպրոցում՝ որպես մաթեմատիկայի ուսուցիչ: 1977-1990թթ. աշխատել է որպես թիվ 1 միջնակարգ դպրոցի տնօրենի տեղակալ՝ ուսումնադաստիարակչական աշխատանքների գծով, 1990-1993թթ.՝ Ստեփանակերտի քաղաքի կրթության բաժնում՝ որպես բաժնի վարիչի տեղակալ, 1993-1997թթ. ԼՂՀ կրթության, մշակույթի և սպորտի նախարարությունում՝ որպես կրթության և գիտության վարչության պետ: 1997-2002թթ., աշխատել է ԼՂՀ կրթության և գիտության, 2002-2012թթ.՝ ԼՂՀ կրթության, մշակույթի և սպորտի նախարարի տեղակալի պաշտոններում: 2012-2015թթ. եղել է ԼՂՀ կրթության և գիտության նախարարի, իսկ մինչև 2017թ. ԼՂՀ կրթության, գիտության և սպորտի նախարարի պաշտոններում, 2017-2018թթ.՝ ԼՂՀ նախագահի խորհրդակցական:

Պարգևատրվել է «Աշխատանքային արիության համար» ԽՍՀՄ մեդալով (1986), ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության բարձրագույն պարգևով՝ «Ոսկե հուշամեդալով», այլ պետական և գերատեսչական մի շարք հուշամեդալներով ու պարգևներով:

ԱՎԱԳՅԱՆ ԱՐԱՐԱՏ ՀՐԱՆՏԻ

(1957)

Արարատ Հրանտի Ավագյան (ծնվ.՝ 1957, գ.Տումի), փոխգնդապետ:

1976-1978թթ. ծառայել է խորհրդային բանակում: Այնուհետև ավարտել է Կապանի շինարարական տեխնիկումը: 1982թ. աշխատանքի է անցել ՆԳՆ հրշեջ պահպանության վարչության համակարգում: Հեռակա սովորել է Մոսկվայի ՆԳՆ բարձրագույն հրշեջ ինժեներատեխնիկական դպրոցում: 1993թ. աշխատանքի է անցել ՀՀ ՆԳՆ հրշեջ պահպանության վարչությունում՝ որպես N7 Ռ-ՀՄ-ի պետ:

ԱՎԱԳՅԱՆ ԱՐՏԱՎԱԶԳ ՄԵՍՐՈՊԻ

(1923-...)

Արտավազ Մեսրոպի Ավագյան (ծնվ.՝ 1923, գ.Տումի):

Ավարտել է գյուղի դպրոցը, ապա՝ Հաղուրթի եռամյա մանկավարժական ուսումնարանը: Աշխատել է Թաղուտ գյուղի 7-ամյա դպրոցում որպես հայոց լեզվի և գրականության ուսուցիչ: 1941թ. գորակոչվել է բանակ: 1942թ. ծանր վիրավորվել է և գորացրվել որպես երկրորդ կարգի հաշմանդամ: Աշխատել է հայրենի գյուղում՝ որպես գրադարանավար, այնուհետև՝ Վեդու շրջանի մի շարք գյուղերում՝ որպես ռուսաց լեզվի և գրականության ուսուցիչ, ժողկրթբաժնի տեսուչ: 1956թ. ավարտել է Երևանի Ժղանովի անվան մանկավարժական ինստիտուտը: 1956-1997թթ. աշխատել է ՀՀ ազգային գրադարանում՝ որպես գլխավոր մասնագետ, հազվագյուտ գրականության բաժնի վարիչ: Պարգևատրվել է մեդալներով, շքանշաններով:

ԱՎԱԳՅԱՆ ԲԱՂՂԱՍԱՐ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ
(1883-1918)

Բաղղասար Հայրապետի Ավագյան (ծնվ.՝ 1883, գ.Թաղուտ - մահ.՝ 1918), քաղաքական գործիչ:

Տեղի ուսումնարանն ավարտելուց հետո ընդունվել է Խարկովի ամասնաբուժական ինստիտուտը: Հեռացվել է հեղափոխական գործունեության համար, 1905թ. վերադարձել Բաքու և զբաղվել ուսուցչությամբ: 1917թ. Փետրվարյան հեղա-

փոխության օրերին հեղափոխական գործունեություն է ծավալել զինվորների և ուսանողների շրջանում, կազմակերպել ցույցեր ընդդեմ Ռուսաստանի ժամանակավոր կառավարության: Եղել է զինվորական դեպուտատների խորհրդի անդամ, բանվորների և զինվորների դեպուտատների Բաքվի խորհրդի գործկոմի քարտուղար (1918): Բաքվում խորհրդային իշխանության հաստատումից հետո նշանակվել է քաղաքի կայագործի պետ: Մուսավաթական ապստամբության պարտությունից հետո աշխատել է որպես Բաքվի պարետ:

Բաքվի 26 կոմիսարների թվում գնդակահարվել է 1918թ. սեպտեմբերի 20-ին:

ԱՎԱԳՅԱՆ ԲՈՐԻՍ ՀԱՄԲԱՐՉՈՒՄԻ
(1951)

Բորիս Համբարձումի Ավագյան (ծնվ.՝ 1951, գ.Տումի):

1972թ. ավարտել է Երևանի Բրյուսովի անվան մանկավարժական ինստիտուտը: Խորհրդային բանակում ծառայելուց հետո աշխատել է Երևանի պոլիտեխնիկական և Բրյուսովի անվան ինստիտուտներում որպես դասախոս: Մրաժամանակ ընտրվել է վերջինիս կոմերիտական, ապա՝ կու-

սակցական կազմակերպության քարտուղար: 1980-ական թվականներին աշխատել է Հայաստանի կոմկուսի 26 կոմիսարների շրջկոմում՝ որպես

բաժնի վարիչ, կուսկենտկոմի հրահանգիչ, սեկտորի վարիչ: 1990թ. եղել է «Վահան» հրատարակչության փոխտնօրեն, 2000թ.՝ ՀՀ կառավարության Տնտեսական բարեփոխումների վերլուծական տեղեկատվական կենտրոնի փոխտնօրեն: Հեղինակել է հրատարակչական նախագծերի վերլուծական հոդվածներ, խմբագրել մեկ տասնյակ գրքեր:

ԱՎԱԳՅԱՆ ՀԱՄԲԱՐՉՈՒՄ ՀԱԿՈՒԲԻ
(1918-1996)

Համբարձում Հակոբի Ավագյան (ծնվ.՝ 1918, գ.Տումի - մահ.՝ 1996, Երևան):

1930-ական թվականներին աշխատել է Շուշիի տարբեր կրթօջախներում: Մասնակցել է Հայրենական պատերազմին, պարգևատրվել է մեդալներով և շքանշաններով: Պատերազմից հետո բնակություն է հաստատել Երևանում: Ավարտել է հեռակա մանկավարժական ինստիտուտը: Աշխատել է մայրաքաղաքի ուսումնական հաստատություններում, 1969թ.-ից՝ Բրյուսովի անվան մանկավարժական ինստիտուտում՝ որպես ավագ դասախոս և ղոցենտ: Հեղինակել է մի շարք դասագրքեր, գիտամեթոդական ձեռնարկներ, բազմաթիվ գիտական հոդվածներ:

ԱՎԱԳՅԱՆ ՌՈՒԲԵՆ ԹԵՄՈՒՐԻ
(1953-2005)

Ռուբեն Թեմուրի Ավագյան (ծնվ.՝ 1953, Երևան՝ հաղորդեցու ընտանիքում - մահ.՝ 2005, Երևան), կենսաբանական գիտությունների դոկտոր (1991):

1970թ. ավարտել է ԵՊՀ-ին կից ֆիզմաթ դպրոցը, 1975թ.՝ ԵՊՀ ֆիզիկայի ֆակուլտետի կենսաֆիզիկայի բաժինը: 1975-1976թթ. աշխատել է

Երևանի բժշկական ինստիտուտում՝ որպես ավագ լաբորանտ, 1976-1979թթ.՝ Լենինգրադի Ի.Մ.Սեչենովի անվան ֆիզիոլոգայի և կենսաֆիզիկայի ինստիտուտում՝ նույն պաշտոնում: 1981-1984թթ. աշխատել է Կիրովականի մանկավարժական ինստիտուտում, 1984-1987թթ.՝ Հայաստանի լուսավորության նախարարությունում, 1987-1996թթ.՝ Հայաստանի փորձարարական կենսաբանության ինստիտուտում: 1993թ. նշանակվել է «Նոյ» ԳՀ կենտրոնի տնօրեն: 2001թ.-ից աշխատել է ԱրՊՀ-ում՝ որպես կենսաբանության ամբիոնի վարիչ: Հեղինակել է 35 գիտական և 25 գիտամեթոդական հոդվածներ:

ԱՎԱԳՅԱՆ ՍԵՐԳԵՅ ԵՓՐԵՄ

(1932-1996)

Սերգեյ Եփրեմի Ավագյան (ծնվ.՝ 1932, գ.Տուսի- մահ.՝ 1996, Ստեփանակերտ), բժիշկ, քիմ-կոկորդ-ականջաբան:

1949թ. ավարտել է հայրենի գյուղի միջնակարգ դպրոցը, դարձել դպրոցի առաջին մեդալակիրը: Ընդունվել և 1959թ. ավարտել է Երևանի բժշկական ինստիտուտը: Աշխատանքի է անցել Ստեփանակերտի, հետագայում՝ Հանրապետական

հիվանդանոցում՝ որպես քիմ-կոկորդ-ականջ բաժանմունքի վարիչ: Քառասուն տարիների աշխատանքի ընթացքում անընդհատ բարձրացրել է որակավորման մակարդակը՝ անցնելով վերապատրաստում ԽՍՀՄ առաջատար բժշկական գիտահետազոտական հաստատություններում: Երկարամյա նվիրյալ աշխատանքի ընթացքում փրկել է բազմաթիվ կյանքեր: Վաստակել է ժողովրդի սերը և իրավամբ համարվում էր «ժողովրդական բժիշկ»:

ԱՎԱՆ ԵՎ ԹԱՐԽԱՆ ՅՈՒՉԲԱՇԻ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐ

Ավան և Թարխան Յուզբաշի եղբայրներ, 18-րդ դարի հայ ազատագրական պայքարի ղեկավարներ:

Եղբայրները ղեկավարում էին Դիզակի Մելիք Եզանի զորագունդը: 1726թ. թուրքական Սարի Մուստաֆա փաշան Շուշին գրավելուց հետո ներխուժեց Ավան Յուզբաշու ճամբար՝ Սղնախում: Վերջինս ծանր մարտից ու մեծաքանակ զոհերից հետո թշնամու մեծաքանակ առավելությունից ետ քաշվեց և նոր ուժեր համախմբելով կենտրոնացավ Տողում: Թուրքերը այդ մարտերում կորցրին 800 զինվոր և ետ շրջվելով նահանջեցին Գանձակ: 1728թ. թուրքերը ամրապնդելով իրենց դիրքերը, կրկին շարժվեցին դեպի Ղարաբաղ՝ Դիզակ: Եղբայրները Տողից տեղափոխվեցին Ռուսաստան և ծառայության անցան ռուսական կառավարության մոտ: Ավան հարյուրապետն ապրել է մինչև 1735թ., քաղված է Աստրախանում: Թարխան հարյուրապետի մահվան վերաբերյալ տեղեկություններ չեն պահպանվել:

ԱՎԱՆԵՍՅԱՆ ԻՎԱՆ ԽՈՐԵՆԻ

(1968)

Իվան Խորենի Ավանեսյան (ծնվ.՝ 1968, գ.Բանաձոր), հասարակական գործիչ:

Ավարտել է Բանաձորի միջնակարգ դպրոցը: 1986-1989թթ. սովորել է Ստեփանակերտի գյուղատնտեսական տեխնիկումի անասնաբուժական ֆակուլտետի հեռակա բաժնում: 1986-1988թթ. ծառայել է Խորհրդային բանակի շարքերում: 1988-1990թթ. աշխատել է որպես ԽԱՖ-ի վարիչ և սովխոզի գլխավոր անասնաբույժ: 1992-1994թթ. մասնակցել է Արցախյան գոյապայքարին: Եղել է գումարտակի հրամանատար, ապա ՊԲ հրամանատարի տեղակալ: 1994-1996թթ. աշխատել է ԼՂՀ ՆԳ Հաղորդի շրջանային բաժնի պետի տեղակալ, ապա պետ: 1997թ. նշանակվել է Հաղորդի շրջանի կենսաթոշակային ապահովագրության շրջանային կենտրոնի տնօրեն: 1998-2005թթ. եղել է Հաղորդի համայնքապետ: Ընտրվել է ԼՂՀ Ազգային ժողովի պատգամավոր: 2017-2018թթ. ղեկավարել է Հաղորդի շրջվարչակազմը:

ԱՎԱՆԵՍՅԱՆ ԿԱՐԵՆ ԳԱՐԵԳԻՆԻ

(1957)

Կարեն Գարեգինի Ավանեսյան (ծնվ.՝ 1957, Բաբու՝ արմատներով Յոր գյուղից), խորհրդային և ռուսական էստրադայի դերասան, հումորիստ, պարողիստ, կինոդերասան, ՌԴ վաստակավոր դերասան (2009), 1987թ. էստրադային դերասանների համամիութենական մրցույթի դիպլոմակիր:

Անցյալ դարի 50-ական թվականներին ընտանիքը Հաղրուքի Յոր գյուղից տեղափոխվել է Բաբու, որտեղ էլ ծնվել է Կ.Ավանեսյանը: Մանկության, պատանեկության, երիտասարդության լավագույն տարիները անց է կացրել Յոր գյուղում:

Գալրոցն ավարտելուց հետո ծառայել է խորհրդային բանակում: Ընդունվել և 1985թ. ավարտել է Բաքվի արվեստի ինստիտուտը: Գեո ուսանողական տարիներից մասնակցել է «Աստղերի շքերթ» շոու-ծրագրին: ԱՊՀ երկրներում հաջողության հասած բուհի միակ դերասանն էր: 1982-1985թ. եղել է Ադրկոնցերտի դերասան: Բաքվի հայաթափումից հետո ընտանիքի հետ բնակություն է հաստատել Մոսկվայում: Մասնակցել է «Նմանակողների շքերթ» շոու-ծրագրին: 1990-1998թթ. աշխատել է Մաշա Ռասպուտինայի խմբում: Որպես զվարճացնող հանդես է եկել նաև այլ ռուսական էստրադային երգիչների մենահամերգներում: Նկարահանվել է ֆիլմերում և սերիալներում: Մասնակցել է բազմաթիվ հումորային ծրագրերի: Հանդես է եկել «Смехопанорама» և «Аншлаг» հեռուստածրագրում: 2003-2014թթ. աշխատել է ՌԽՍՀ ժողովրդական դերասան Եվգենի Պետրոսյանի «Ճուռ հայելիների» հումորային ծրագրում: Նա միաժամանակ նաև ստեղծագործում է, ինքն էլ հաճախ դառնալով իր երգիծական և հումորիստական գործերի կատարողը:

ԱՎԱՆԵՍՅԱՆ ՄԻՔԱՅԵԼ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ

(1920-1989)

Միքայել Հայրապետի Ավանեսյան (ծնվ.՝ 1920, գ.Թաղոտ - մահ.՝ 1989, ք.Ստեփանակերտ), պետական գործիչ:

Ավարտել է գյուղի 7-ամյա դպրոցը, այնուհետև Տոդի՝ շրջանի միակ միջնակարգ դպրոցը: 1939թ. ծառայել է Կարմիր բանակի շարքերում: Մասնակցել է Հայրենական մեծ պատերազմին, վիրավորվել: Պարգևատրվել է 1-ին և 2-րդ կարգի շքանշաններով, մեդալներով:

1948թ. աշխատանքի է անցել կոմերիտմիության մարզային կոմիտեում՝ որպես հրահանգիչ: 1949թ. ավարտել է ԼՂ մարզային կոմիտեի կուսակցությանը կից երկամյա գիշերային համալսարանի պատմության ֆակուլտետի հեռակա բաժինը: 1950-1952թթ. աշխատել է Հաղրուքի շրջանային կոմերիտմիության քարտուղար: 1952-1954թթ. եղել է հանրապետության Բաքվի կուսակցական դպրոցի ունկնդիր: Վերադառնալուց հետո շարունակել է աշխատանքը շրջանի կուսակցական կառույցներում: 1958թ. տեղափոխվել է Ստեփանակերտ, աշխատել քաղաքային և մարզային կուսակցության կոմիտեում: 1959-1964թթ. սովորել է ԽՄԿԿ Կենտկոմին կից Բարձրագույն կուսակցության դպրոցում: 1985թ. անցել է թոշակի: Աշխատել է «Գիտելիք» կազմակերպությունում:

ԱՎԱՆԵՍՅԱՆ ՌԱՖԻԿ ՎԱՆՅԱՅԻ

(1930-...)

Ռաֆիկ Վանյայի Ավանեսյան (ծնվ.՝ 1930, գ.Բանաձոր - մահ.՝ Մոսկվա), գեներալ-մայոր:

1947թ. ավարտել է գյուղի միջնակարգ դպրոցը: Ծառայել է Խորհրդային բանակի շարքերում: Այնուհետև ընդունվել է Ֆրունզեի անվան ռազմական ակադեմիան: Լեյտենանտի կոչումով որպես սահմանապահ ուղեկալի պետ ծառայել է ԽՍՀՄ Իրանի սահմանային զորամասերում: Ծառայությունը շարունակել է Երևանում, Մոսկվայում: Եղել է Կարելական թերակղզու և Ֆինլանդիայի սահմանին տեղակայված սահմանապահ դիվիզիայի հրամանատար: Չորացրվելուց հետո ապրել է Մոսկվայում:

ՎԱԿՆԵՍՅԱՆ ՎԱԳԻՄ ՍԵՐՊԵՅԻ

(1937)

Վաղիմ Սերգեյի Ավանեսյան (Ավանեսով) (ծնվ.՝ 1937, ք.Կրասնավոդսկ՝ ծամծորեցու ընտանիքում), մանկավարժական գիտությունների դոկտոր (1994), պրոֆեսոր (1994), Ղազախստանի Ս.Գ.Ասֆենդիյարովի անվան Ազգային բժշկական համալսարանի Պատվավոր պրոֆեսոր:

1930-ական թվականներին ընտանիքը Ծամծորից տեղափոխվել է Թուրքմենստանի Կրասնավոդսկ քաղաք: 1959թ. ավարտել է Աշխաբադի պետական համալսարանը: Նրա կողմից ստեղծած ուսումնական քնատերով ու տեքստերով սովորել են շուրջ 13 հազար դասախոսներ և ուսուցիչներ Հայաստանում, Արցախում, Բելոռուսիայում, Ղազախստանում, Ուկրաինայում, Ուզբեկստանում, Ռուսաստանում: Տիրապետում է անգլերենին: Դասավանդում է Ռուսաստանի և արտասահմանյան տարբեր բուհերում: Թղթակցում է Ռուսաստանի մանկավարժական մամուլին: Հեղինակել է 150 գիտամեթոդական հոդվածներ, մեմոարություններ, մանկավարժական ձեռնարկներ: Մի քանի տարի առաջ այցելել էր նախնիների գյուղ Ծամծոր, վերակառուցել պապենական տունը: 2020թ. ամռանն այցելել է Արցախ:

ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ ԹԱՄԱՐԱ ԿՈՆՍՏԱՆԴԻՆԻ

(1918-2012)

Թամարա Կոնստանդինի Ավետիսյան (ծնվ.՝ 1918, ք.Տաշքենդ, Թուրքմենստան - մահ.՝ 2012, Կիև, Ուկրաինա) (ընտանիքը ծագումով Արցախից էր, մայրը՝ ծնունդով Հաղորոթից), հայագի խորհրդային և ուկրաինական երգչուհի, Ուկրաինայի Ազգային ֆիլիարմոնիայի մենակատարուհի (1947-1987), աշխարհի ժողովուրդների երգերի հայտնի կատարող, Ուկրաինայի վաստակավոր արտիստուհի (2008), հրեական մշակույթի վաստակավոր գործիչ, ՀՀ Արվեստների ակադեմիա-

յի պատվավոր ակադեմիկոս, «ուկրաինական Թամար քաղուհի»:

Դպրոցն ավարտելուց հետո սովորել է Տաշքենդի և Մոսկվայի կոնսերվատորիաներում, ինչպես նաև՝ Մոսկվայի հիդրոմեխանիկայի և ավտոճանապարհային ինստիտուտներում: Մոսկվայի կոնսերվատորիայում ընտրել է ժողովրդական երգի ժանրը և հաջողությամբ հյուրախաղերով հանդես եկել որպես Համամիութենական համերգային միավորման երգչուհի: 1947թ. տեղափոխվել է Կիև և հանդես եկել Ուկրաինայի Ազգային ֆիլիարմոնիայի բեմում, աշխատել մինչև 1987թ.: Իր ստեղծագործական կյանքի ընթացքում կատարել է բազմաթիվ ազգագրական երգեր՝ աշխարհի ժողովուրդների ավելի քան 60 լեզուներով: Անցնելով թոշակի, գրադվել է լրագրությամբ: 1998թ. Կիևում հրատարակել է «Ամնոռանալին» գիրքը, 2007թ.՝ երկրորդ՝ «Իմ ճակատագիրը երգն է» գիրքը՝ «Ուկրաինայի հայերի միություն» հասարակական կազմակերպության հովանավորությամբ: Ակտիվ մասնակցություն է ունեցել Ուկրաինայում հայկական մշակույթը զարգացնելու գործում: Այդ առիթով, իր հարցազրույցներից մեկում նա նշել է, որ վաստակավոր արտիստի կոչում ստանալը նա ընկալում է ոչ թե որպես անձնական իրադարձություն, այլ որպես հայուհի:

ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ ՀՐԱԶԻԿ ԱՐՏԱՇԵՍԻ

(1938-1986)

Հրաչիկ Արտաշեսի Ավետիսյան (ծնվ.՝ 1938, գ.Տումի - մահ՝ 1986, ք.Երևան):

1955թ. ավարտել է գյուղի միջնակարգ դպրոցը: Ուսումը շարունակել է Ստեփանակերտի գյուղատնտեսական տեխնիկումում: 1958-1961թթ. ծառայել է Խորհրդային բանակում: 1961-1963թթ. աշխատել է Երևանի ՋԷԿ-ում: 1969թ. ավարտել է Երևանի պետհամալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետը՝ որպես տեսուչ: Ընդունվել է ՆԳՆ ՀՊՎ կադրերի բաժին: 1971-1978թթ. աշխատել է որպես նույն վարչության բաժանմունքի պետ: 1975-1980թթ. եղել է ՆԳՆ ռազմամորիլիզացիոն աշխատանքների և քաղպաշտպանության բաժնի պետ:

ԱՐՁՈՒՄԱՆՅԱՆ ԹԵՄՈՒՐ ՄԵՍՐՈՊԻ

(1913-1994)

Թեմուր Մեսրոպի Արզումանյան (ծնվ.՝ 1913, գ.Խրմանջուղ - մահ.՝ 1994, գ.Խրմանջուղ), խաղողագործ, Մոցիալիստական աշխատանքի հեռու (1950):

Մասնակցել է Հայրենական մեծ պատերազմին: 1945թ.-ից աշխատել է որպես խաղողագործական օդակի օդակավար՝ Հաղրութի շրջանի Խրմանջուղի «Աշխատանք» կոլտնտեսությունում: 1949թ. ստացել է խաղողի ռեկորդային բերք. 4 հա խաղողի այգու յուրաքանչյուր հեկտարից՝ 124,6 ց «Խնդողնի» սորտի խաղող: Կախված կլիմայական պայմաններից՝ գործնականում կիրառել է խաղողի սորտային գյուղատնտեսական տեխնոլոգիայի գիտական հիմքերը: Պարզևատրվել է Լենինի շքանշանով, «Մուրճ և մանգաղ» ոսկե մեդալով: Ակտիվորեն մասնակցել է ԼՂԽՄ-ի տնտեսական և հասարակական կյանքին:

ԱՐՁՈՒՄԱՆՅԱՆ ՀՐԱՉՅԱ ՎԱՂԱՐՇԱԿԻ

(1965)

Հրայա Վաղարշակի Արզումանյան (ծնվ.՝ 1965, ք.Հաղրութ) տեխնիկական գիտությունների թեկնածու (1995), քաղաքագիտության դոկտոր (2020), Ազգային անվտանգության և ռազմավարության հարցերի մասնագետ:

1982թ. ավարտել է Հաղրութի միջնակարգ դպրոցը: 1983-1988թ. ընդունվել և գերազանցությամբ ավարտել է Տազանրոզի (Ռ.Գ.) ռադիոտեխնիկական համալսարանը՝ «Հաշվողական մեքենաներ, համակարգեր, համալիրներ և ցանցեր» մասնագիտությամբ: 1991թ. ընդունվել է նույն համալսարանի ասպիրանտուրան, գերազանցությամբ ավարտել 1993թ.: 1994-1995թթ. Մանկտ Պետերբուրգի տեխնիկական համալսարանում պաշտպանել է թեկնածուական թեզը: 2020թ. Երևանի պետական համալսարանում պաշտպանել է «Քաղաքական-աստվածաբանական տեղաշարժի պարադիգմը ազգային անվտանգության տեսության զարգացման մեջ» թեզը, ստացել քաղաքագիտության դոկտորի աստիճան: 1995-2001թթ. ծառայել է

ԼՂՀ ՊԲ շարքերում: Եղել է ԼՂՀ ՊԲ տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ծառայության ղեկավար, 2001-2004թթ.՝ ԼՂՀ նախագահին առընթեր «Պլանավորման խմբի» գլխավոր մասնագետ, 2004-2006թթ.՝ ԼՂՀ Անվտանգության խորհրդի տեղեկատվական անվտանգության վարչության պետ, 2006-2008թթ.՝ ԼՂՀ Անվտանգության խորհրդի աշխատանքների նախապատրաստման վարչության պետ: 2008-2020թթ. աշխատել է որպես ԼՂՀ արտաքին գործերի նախարարի խորհրդական: 2006-2013թթ. եղել է նաև Մոսկվայի «Անիվ» հայկական ամսագրի գլխավոր խմբագրի տեղակալ:

ԱՐՁՈՒՄԱՆՅԱՆ ՌՈՐԵՐՏ ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ

(1956)

Ռորերտ Անդրանիկի Արզումանյան (ծնվ.՝ 1956, ք.Ստեփանակերտ՝ հինքաղերցու ընտանիքում), փոխգնդապետ:

1963-1973թթ. սովորել է Ստեփանակերտի թիվ 3 ռուսական դպրոցում: 1978թ. ավարտել է Երևանի պոլիտեխնիկական ինստիտուտի ռադիոէլեկտրոնիկայի ֆակուլտետը: Զուգահեռաբար 1975-1977թթ. սովորել և ավարտել է նաև հասարակական գիտությունների ֆակուլտետը, ստացել միջազգայնագետի որակավորում: Աշխատանքի է անցել ԼԿԵՄ Ստեփանակերտի քաղաքային կոմիտեում՝ որպես հրահանգիչ, 1979թ.՝ նորաբաց երկաթուղային կայանում՝ որպես ավտոմատիկայի ինժեներ: 1980թ. հրավիրվել է մարզային վարչություն ՆԳ՝ ստանալով լեյտենանտի կոչում: Շուրջ երկու տասնամյակ ծառայել է ներքին գործերի համակարգում, զբաղեցնելով մի շարք պատասխանատու պաշտոններ: 1991-2001թթ. աշխատել է ԼՂՀ ՆԳ նախարարության պահպանության վարչության պետի տեղակալ:

Մասնակցել է Արցախյան գոյամարտին, անցել թոշակի: Զբաղվել է նաև մանկավարժական գործունեությամբ: Բազմամյա անբասիր աշխատանքի համար արժանացել է խրախուսանքի:

ԱՐՁՈՒՄԱՆՅԱՆ ՍՈՍ ՌՈՒԲԵՆԻ

(1951-2021)

Սոս Ռուբենի Արզումանյան (ծնվ.՝ 1951, գ.Հին Թաղեր - 2021, Ստեփանակերտ), Հանրապետության վաստակավոր ուսուցիչ (2010):

1968թ. գերագանցությամբ ավարտել է ծննդավայրի միջնակարգ դպրոցը: 1968-1972թթ. սովորել է Ադրբեջանի Լենինի անվան Մանկավարժական ինստիտուտի ֆիզիկայի բաժնում: Աշխատանքի է նշանակվել հայրենի գյուղի միջնակարգ դպրոցում, 1972-1977թթ. աշխատել է որպես ֆիզիկայի ուսուցիչ: 1973-1974թթ. ծառայել է խորհրդային բանակի շարքերում:

1977թ. ամուսնացել է և ընտանիքի հետ տեղափոխվել Ստեփանակերտ: 1977-1979թթ. աշխատել է Ստեփանակերտի մանկավարժական ինստիտուտում՝ որպես ֆիզիկայի ամբիոնի լաբորանտ: 1979-1989թթ. զբաղեցրել է Ստեփանակերտի քաղաքային կրթության բաժնի դպրոցական տեսչի հաստիքը: 1987-1989թթ. համատեղությամբ եղել է ճյուղային արհմիության աշխատողների քաղաքային խորհրդի նախագահ: 1994-1995թթ. աշխատել է որպես ԼՂՀ ուսուցիչների վերապատրաստման և կատարելագործման ինստիտուտի դպրոցական կաթինետի վարիչ, 1995թ.՝ ԼՂՀ ԿԳ նախարարությունում՝ որպես մասնագետ, 1997-2004թթ.՝ հանրակրթական վարչության պետ: 2004-2007թթ. ղեկավարել է բարձրագույն և միջին մասնագիտական կրթության բաժինը, 2007թ.-ից՝ ԼՂՀ ԿԳՄ աշխատակազմի պետական տեսչությունը: 2017-2021թթ. հանդիսացել է ԼՂՀ ԿԳՄ նախարարի խորհրդակալ: Պարգևատրվել է լուսավորության գերագանցիկ կրթաբանական, արժանացել պատվոգրերի և հուշամեդալների:

ԱՐԱՅԱՆ ԱՆԷՔԱՆԴԻ ՄԻՔԱՅԵԼԻ

(1968-1994)

Ալեքսանդր Միքայելի Բաբայան (ծնվ.՝ 1968, գ.Վանք -մահ.՝ 1994, Վարանդայի շրջան), «Մարտական խաչ» 1-ին աստիճանի շքանշանակիր:

1986-1988 թվականներին ծառայել է ԽՍՀՄ Չինված ուժերում:

Մասնակցել է Հաղորթի, Ֆիզուլիի շրջանների ինքնապաշտպանական և ազատագրական մարտերին:

ԱՐԱՅԱՆ ԱՐՄԵՆ ՍԼԱՎԻԿԻ

(1974-2018)

Արմեն Սլավիկի Բաբայան (ծնվ.՝ 1974, Երևան՝ խանձածորցու ընտանիքում - մահ.՝ 2018), 1-ին կարգի օդաչու, փոխգնդապետ:

17 տարեկանից հոր հետ մասնակցել է Արցախի ազատագրական պայքարին, հայրենի Խանձածոր գյուղի պաշտպանությանը: 1992թ. անդամագրվել է «Արարկիր» կամավորական զորամիավորմանը և մասնակցել Հաղորթի շրջանի Սարինշենի հատվածի մարտական գործողություններին: 1992թ. հոկտեմբերին ջոկատի հիմքի վրա կազմավորվել է Հաղորթի 11-րդ մոտոհրաձգային գումարտակը, որի կազմում մասնակցել է շրջանի պաշտպանությանը և ազատագրմանը: 1993թ. զորակոչվել է ՀՀ զինված ուժեր՝ ժամկետային զինծառայության: 1993թ. ընդունվել և 1996թ. ավարտել է Երևանի ռազմական ավիացիոն թռիչքատեխնիկական ուսումնարանը: Ավարտելուց հետո ծառայության է անցել ՀՀ ՊՆ Ն գործառնասում, որպես ինքնաթիռային օդակի օդաչու, հրահանգիչ: 1997-2011թթ. ՀՀ ՊՆ տարբեր գործառնասերում զբաղեցրել է ՌԱԷ-ի ինքնաթիռային օդակի օդաչու, հրահանգչի, ՌԱԷ-ի ինքնաթիռային հրամանատարի, տրանսպորտային ջոկատի հրամանատար, Ն գործառնասի 2-րդ գրոհային ավիացիոն էսկադրիլիայի ղեկավարի, գործառնասի շտաբի պետի տեղակալի, գործառնասի գրոհային ավիացիոն էսկադրիլիայի հրամանատարի պաշտոնները: 2014թ. զբաղեցրել է ՀՀ ՊՆ Ն գործառնասի ավագ ղեկավարի պաշտոնը: Բազմիցս արժանացել է խրախուսանքների, պարգևների, մեդալների: 2018թ. ղեկտեմբերի 4-ին ամենօրյա մարտական ծառայության պլանով ուսումնամարզական թռիչք իրականացնող ՀՀ ՉՈՒ ՍՈՒ-25 մարտական ինքնաթիռը վթարի է ենթարկվել, որտեղ էլ զոհվել է Արմեն Բաբայանը:

Փոխգնդապետ Արմեն Բաբայանը հայտնի օդաչու, գնդապետ Բորիս Բաբայանի եղբորորդին է: Ռուսաստանում տարբեր պաշտոններ զբաղեց-

րած գնդապետը Հայաստան է վերադարձել 90-ականներին՝ մասնակցելու Արցախյան ազատամարտին: Նա մեծ ներդրում է ունեցել հայկական ռազմական ավիացիայի կազմավորման գործում. եղել է ավիացիայի շտաբի պետ: Բորիս Բարայանը զոհվել է 1995թ. Արցախում՝ L-39 ինքնաթիռով մարտական առաջադրանք կատարելիս:

Արմեն Բարայանը ռազմական օդաչուի մասնագիտությունն ընտրել է հենց հորեղբոր օրինակով:

ԲԱՐԱՅԱՆ ՀԱՄԼԵՏ ՀՈՎՍԵՓԻ

(1939)

Համլետ Հովսեփի Բարայան (ծնվ.՝ 1939, գ.Տու մի), ռատիկանության փոխգնդապետ:

Միջնակարգ դպրոցն ավարտելուց հետո մեկ տարի աշխատել է Տու մու կոլտնտեսությունում: 1958-1963թթ. սովորել է Երևանի պետական համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետում: 1964թ.-ից աշխատել է ՀՀ ՆԳ համակարգում (Երևանի ՆԳ վարչությունում, ՆԳՆ ակադեմիայում):

ԲԱՐԱՅԱՆ ՀԱՄՈ ՀՈՎՍԵՓԻ

(1942-2021)

Համո Հովսեփի Բարայան (ծնվ.՝ 1942, գ.Տու մի-մահ.՝ 2021, Երևան), վարակաբան, ԼԳՀ վաստակավոր բժիշկ (2012):

Ավարտել է գյուղի միջնակարգ դպրոցը: 1959-1965թթ. ընդունվել և ավարտել է Երևանի բժշկական համալսարանը: Վերապատրաստվել է ռազմադաշտային վիրաբուժության քառամյա դասընթացներում:

Աշխատանքի է անցել Հաղորթի շրջանային հիվանդանոցում, նախ՝ որպես բժիշկ-լաբորանտ, այնուհետև՝ վարակաբան: 1984-1994թթ. եղել է հիվանդանոցի գլխավոր բժիշկ, 1992-1994թթ., միաժամանակ, զինվորական հոսպիտալի պետ: Մասնակցել է Հաղորթի, Վարանդայի, Ջրականի, Կովսականի, Կարախանբեյլի, Կավաքի բարձունքի, Սելիդահմեդլիի ազատագրական մարտերին: 1988-1994թթ. ռազմադաշտային շարժական հոսպիտալներ է ստեղծել Խժաբերդում, Ագոխում:

ԼԳՀ առողջապահության ոլորտում ունեցած մեծ ներդրման, մարտական խնդիրների լավագույնս կատարման համար պարգևատրվել է «Վաչագան Բարեպաշտ», «Մարտական ծառայություն» մեդալներով:

ԲԱՐԱՅԱՆ ՀԵՆՐԻԿ ՀՈՎՍԵՓԻ

(1938)

Հենրիկ Հովսեփի Բարայան (ծնվ.՝ 1938, գ.Տու մի), փիլիսոփայական գիտությունների թեկնածու:

1960-1962թթ. աշխատել է Երևանի պետական համալսարանի աստրոֆիզիկայի ամբիոնում: 1962թ.-ից աշխատում է Երևանի պոլիտեխնիկական ինստիտուտի Դիլիջանի բարձրագույն մաթեմատիկայի ամբիոնում: 1972-1979թթ. եղել է Երևանի պոլիտեխնիկական ինստիտուտի Դիլիջանի մասնաճյուղի տնօրենը: Համատեղությամբ աշխատում է նաև Սանկտ Պետերբուրգի արտաքին տնտեսական կապերի և իրավունքի ինստիտուտի Երևանի մասնաճյուղում, Հայկական բաց համալսարանում:

ԱՐԱՎՅԱՆ ՂԱՐԻՔ ՄԻՔԱՅԵԼԻ
(1955)

Ղարիք Միրայելի Բարայան (ծնվ.՝ 1955, Հաղրուք), փիլիսոփայական գիտությունների թեկնածու (1988), դոցենտ:

1971թ. ավարտել է Վարանդայի թիվ 2 միջնակարգ դպրոցը, 1978թ.՝ Դոնի Ռոստովի պետական համալսարանի փիլիսոփայության ֆակուլտետը: 1981-1992թթ. աշխատել է Ստեփանակերտի մանկավարժական ինստիտուտում՝ որպես փիլիսոփայության դասախոս:

1990-ական թվականներին տեղափոխվել է Դոնի Ռոստով: Ավարտել է Դոնի Ռոստովի պետական համալսարանի քրեական ֆակուլտետը: 1996-2004թթ. աշխատել է Դոնի Ռոստովի կառավարման բիզնեսի և իրավունքի ինստիտուտում՝ որպես հումանիտար գիտությունների ամբիոնի վարիչ և իրավաբանական ֆակուլտետի ղեկան: 2005-2008թթ. եղել է ՌԴ ՊՆ «Պրոգրեսս» հատուկ նշանակության թիվ 5 ՎԳՈՒՄՊ երևանյան մասնաճյուղի տնօրեն: 2009թ. նշանակվել է ԱրՊՀ իրավունքի ամբիոնի վարիչ: 2009-2020թթ. աշխատել է Մ.Մաշտոց համալսարանի գիտության և արտաքին կապերի գծով պրոռեկտորի պաշտոնում: Հեղինակել է շուրջ 60 գիտական աշխատություն:

ԱՐԱՎՅԱՆ ՍԱՄՍՈՆ ԲԱԲԱՋԱՆԻ
(1905-1966)

Սամսոն Բարաջանի Բարայան (ծնվ.՝ 1905, գ.Ցոր - մահ.՝ 1966, Բաբո), հասարակական գործիչ:

Սկզբնական կրթությունը ստացել է տեղի ծխական դպրոցում: Բաբվում ավարտել է բանֆակը, այնուհետև ստացել գյուղատնտեսի մասնագիտություն: Վերադարձել է Հաղրուք, աշխատել մի շարք պատասխանատու պաշտոններում: Շուրջ 15 տարի ղեկավարել է շրջանի գյուղվարչությունը: 1951-1960թթ. աշխատել է որպես Բանաձորի կոլտնտեսության նախագահ: Այդ տարիներին տնտեսությունը դասվել է առաջատարների շարքում, բարձրացել է բանաձորցիների և ցորեցիների սոցիալ-տնտեսական մակարդակը: 1961թ. տեղափոխվել է Բաբո:

ՍԱՐԻԿԱ ՍԱՐԳՍԻ
(1927-1979)

Սարիկա Սարգսի Բարայանց (ծնվ.՝ 1927, Բաբո՝ արմատներով Մեծ Թաղեր գյուղից - մահ.՝ 1979, Երևան), փիլիսոփայական գիտությունների թեկնածու (1955), դոցենտ (1962):

1933-1944թթ. սովորել և գերագանցությամբ ավարտել է Բաբվի թիվ 137 հայկական միջնակարգ դպրոցը: 1944թ. ընդունվել է Բաբվի պետական մանկավարժական ինստիտուտի հայկական բանասիրական ֆակուլտետը: 1946թ.-ից ուսումը շարունակել է Երևանի պետական համալսարանի բանասիրական ֆակուլտետում: 1950թ. ընդունվել է Խ.Արովյանի անվան ինստիտուտի ասպիրանտուրան: 1955թ. թեկնածուականատենախոսություն է պաշտպանել Մոսկվայի Լոմոնոսովի անվան համալսարանում: 1966թ. հրավիրվել է Երևան և մինչև 1979թ. աշխատել Երևանի պոլիտեխնիկական ինստիտուտում:

Հեղինակել է երկու տասնյակ գիտական աշխատանք:

ԱՆՈՆ ԼԵՎՈՆԻ
(1915-2011)

Աշոտ Լևոնի Բաղայան (ծնվ.՝ 1915, գ.Բանաձոր - մահ.՝ 2011, Մոսկվա), ՌԽՍՀ վաստակավոր կապավոր, Միջազգային էլեկտրոկապերի միության պատվավոր անդամ:

Սկզբնական կրթությունը ստացել է ծննդավայրի դպրոցում: 1932թ. ընտանիքի հետ տեղափոխվել է Բաբո: 1937թ. ավարտել է Անդրկովկասյան էլեկտրոտեխնիկական կապի ինստիտուտը: Ամբողջ կյանքը նվիրել է ռադիոկապին և ռադիոհաղորդակցությանը: Ինստիտուտն ավարտելուց հետո 1937-1942թթ. աշխատել է Դոնեցկի մարզային կապի վարչությունում՝ որպես ինժեներ, Ստալինո (այժմ՝ Դոնեցկ) քաղաքի կապի մարզային վարչության ռադիոբաժնի տնօրեն: Մասնակցել է 1941-1945թթ. Հայրենական մեծ պատերազմին: Եղել է Ստալինգրադի ռա-

դիտկենտրոնի տնօրեն: 1943թ. աշխատանքի է տեղափոխվել Մոսկվա՝ Կապի ժողկոմ, ավագ ինժեներից հասել մինչև նախարարի տեղակալի պաշտոնին: Այնուհետև աշխատանքի է անցել տրանսպորտի և կապի նախարարությունում: 1970-1978թթ. եղել է ԽՍՀՄ կապի փոխնախարար: 1972թ. համակարգել է Ռադիոհաճախականությունների պետական հանձնաժողովի ստեղծումը և ղեկավարել այն շուրջ 20 տարի: Նշանակալի ներդրում է ունեցել ռադիոհաճախականության, հեռագայում նաև՝ ուղեծրի տարածքի ռացիոնալ օգտագործման ուսումնասիրության գործում: Նրա աշխատանքի շնորհիվ Ռուսաստանում սկսեց գործել ժամանակակից ռադիոհեռարձակումը և հեռուստատեսությունը, բջջային կապը:

ԲԱԳԱՆՅԱՆ ԳՈՒՐԳԵՆ ԻՍԱԿԻ

(1918-2001)

Գուրգեն Իսակի Բաղայան (ծնվ.՝ 1918, Բանաձոր - մահ.՝ 2001, Մոսկվա), հասարակական գործիչ:

Աշխատել է ԽՍՀՄ կենտրոնում՝ որպես հրահանգիչ և հասել մինչև Կենտկոմի բաժնի վարիչի պաշտոնին:

ԲԱԳԱՆՅԱՆ ՆԻԿՈԼՅՍ ՍԱՄՍՈՆԻ

(1914-1987)

Նիկոլայ Սամսոնի Բաղայան (ծնվ.՝ 1914, գ.Բանաձոր - մահ.՝ 1987, Բաքու), գնդապետ:

Ընտանիքի հետ 1930-ական թվականներին տեղափոխվել է Բաքու: Դպրոցն ավարտելուց հետո ծառայության է անցել Կարմիր բանակում: Մասնակցել է Հայրենական մեծ պատերազմին: 1950թ. աշխատանքի է անցել Ադրբեջանական ԽՍՀ Պետանվտանգության մարմիններում: Կարճ ժամանակում որպես կարգապահ, պարտաճանաչ և արհեստավարժ սպա, հասել է մինչև Ադրբեջանի ՊԱԿ-ի տեղակալի պաշտոնին, ստացել գնդապետի կոչում: Պարգևատրվել է շքանշաններով և մեդալներով, անձնական զենքով: Եղել է բաքվաբնակ բանաձորցիների «Բանաձոր» բարեգործա-

կան կոմիտեի նախագահը: Նրա անմիջական նախաձեռնությամբ և օգնությամբ 1969թ. կառուցվել է Մեծ հայրենականում զոհված բանաձորցիների հուշահամալիրը և գյուղի ջրի մատակարարման ցանցը:

ԲԱԳԱՆՅԱՆ ԳԱԼՅԱ ԱՐՏԵՄԻ

(1923-2019)

Գալյա Արտեմի Բաղայան (ծնվ.՝ 1923, գ.Մեծ Թաղեր- մահ.՝ 2019, Մեծ Թաղեր), 20-րդ դարի Արցախի լավագույն մանկավարժ:

1937թ. ավարտել է հայրենի գյուղի 7-րդ դասարանը և ընդունվել Հաղրուքի մանկավարժական ուսումնարանը: 1940թ. ավարտել է ուսումնարանը, աշխատանքի անցել որպես ուսուցիչ: 1941թ.-ից համատեղությամբ աշխատել է դպրոցում, կուլտուտեսային արտադրության մեջ, հասարակական վայրերում: 1943թ. ընդունվել է Բաքվի մանկավարժական ինստիտուտի հայոց լեզվի և գրականության բաժինը, ավարտել առաջին կարգի դիպլոմով և նորից մանկավարժական աշխատանքի անցել հայրենի գյուղի դպրոցում որպես հայոց լեզվի և գրականության ուսուցիչ: 1948թ. նշանակվել է դպրոցի փոխտնօրեն: 1951-1953թթ. աշխատել է կուսակցության Հաղրուքի շրջանային կոմիտեում՝ որպես քաղկաթինետի վարիչ: 1953թ. կրկին վերադարձել է իր սիրած աշխատանքին. 1953-1989թթ. աշխատել է հայրենի գյուղի կրթօջախում որպես հայոց լեզվի և գրականության ուսուցիչ: Բազմիցս ընտրվել է գյուղական խորհրդի պատգամավոր, շրջանային և մարզային կոնֆերանսների պատվիրակ: Արժանացել է խրախուսանքի և պատվոգրերի, պարգևատրվել «Աշխատանքի վետերան» մեդալով: Հանրապետական կարգի անհատական թոշակառու է:

ԱՐԱՎԱՅԱՆ ՎԱՀԱՆ ՄԻՔԱՅԵԼԻ
(1968)

Վահան Միքայելի Բաղասյան (ծնվ.՝ 1968, գ.Խանձաձոր), ռազմական և քաղաքական գործիչ:

Ավարտել է Խանձաձորի ութամյա, ապա՝ Հայաստանի Ղափան քաղաքի թիվ 9 միջնակարգ դպրոցը: 2001թ. ավարտել է Երևանի Կ.Մարքսի անվան պետական պոլիտեխնիկական ինստիտուտի ճարտարապետաշինարարական ֆակուլտետը:

1986-1988թթ. ծառայել է խորհրդային բանակում: 1988թ. մայիսին հիմնել է Հաղորթի պարտիզանական ջոկատը: 1994թ. վերադարձել է: Պատերազմի ավարտից հետո՝ 1994թ., նշանակվել է ԼՂՀ Հաղորթի շրջվարչակազմի ղեկավարի տեղակալ: 1995թ. նշանակվել է Հաղորթի շրջվարչակազմի ղեկավարի պաշտոնակատար և նույն թվականին հրաժարական տվել: 1996-1999թթ. նախաձեռնել և լիավիճակով վերականգնել է հայրենի Խանձաձոր գյուղը, որն ամբողջովին ավերվել էր պատերազմի սկզբին: 1999-2001թթ. աշխատել է Հաղորթի շրջվարչակազմի ղեկավար: 2010թ. մայիսի 23-ին ընտրվել է ԼՂՀ 5-րդ գումարման Ազգային ժողովի պատգամավոր: Ջրաղվել է գործարարությամբ և բարերարությամբ: Ակտիվորեն մասնակցել է Այրիկյան քառօրյա և 44-օրյա պատերազմներին: Վերջին պատերազմի ժամանակ ծանր վիրավորվել է:

Պարգևատրվել է շքանշաններով և մեդալներով:

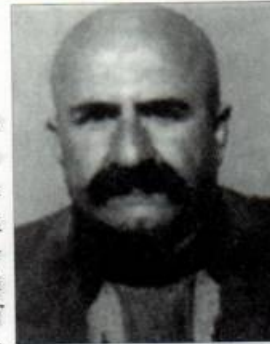
ԲԱԼԱՅԱՆ ԹԵԼՈՒՐԱ ՎԱՀԱՆԻ
(1927-2001)

Թելուրա Վահանի Բալասյան (ծնվ.՝ 1927, գ.Խճաբերդ - մահ.՝ 2001, Երևան), ճարտարապետ, Հայաստանի ճարտարապետների միության անդամ (1958):

1950թ. ավարտել է Աղբրեջանի արդյունաբերական ինստիտուտը: 1967-1985թթ. եղել է «Հայարդնախագիծ» ինստիտուտի գլխավոր մասնագետը: Նախագծել է բազմաթիվ շինություններ Երևանում, Կիրովականում, Հրազդանում, Ջերմուկում, Սևանում, Դիլիջանում:

ԲԱԼԱՅԱՆ ԲԵՆԻԿ (ԿԱՄՈ) ԵՂԻՇԵԻ
(1955)

Բենիկ (Կամո) Եղիշեի Բալասյան (ծնվ.՝ 1955, գ.Բանաձոր), բանասեր, հասարակական գործիչ:

1972թ. գերազանց գնահատականներով ավարտել է Բանաձորի միջնակարգ դպրոցը և ընդունվել Աղբրեջանի Վ.Խ.Լենինի անվան մանկավարժական ինստիտուտի հայոց լեզվի և գրականության ֆակուլտետը: Հայկական մասնաճյուղի՝ ԼՂԻՄ տեղափոխվելուց հետո շարունակել է ուսումը Ստեփանակերտի մանկավարժական ինստիտուտում: 1976թ. ավարտել է ինստիտուտը: ԼՂ մարզկոմի պրոպագանդայի և ագիտացիայի բաժնի ուղեգրով աշխատանքի անցել Հաղորթի շրջկոմի և շրջխորհրդի գործկոմի օրգան՝ շրջանային «Կուլտնոտսական», հետագայում՝ «Դիզակ» թերթում: 1977-1978թթ. ծառայել է խորհրդային բանակի շարքերում: Ջորացրվելուց հետո շարունակել է աշխատել նույն թերթում, որպես կուսակցական բաժնի լրագրող: 1983թ. նշանակվել է Հաղորթի Կ.Գ.Հ.ի տնօրեն, 1989թ.՝ Բանաձորի խոշորացված (7 գյուղեր) խաղողագործական սովխոզի կուսակցական կոմիտեի քարտուղար: 1991թ. մայիսին Հաղորթի հարավի 14 գյուղերի բռնատեղահանությունից հետո, շրջկենտրոն Հաղորթում ստեղծվել է բռնատեղահանված երեխաների դպրոց, այնտեղ դասավանդել հայոց լեզու և գրականություն: 1994թ. կեսերից ծառայել է Արցախի բանակում: 1995-2007թթ. եղել է վերածնված Բանաձորի վերակառուցված դպրոցի տնօրենը: 2007թ. անցել է ֆերմերային գործունեության, չնոռանալով լրագրությունը:

Հեղինակել է հարյուրավոր հոդվածներ, դիմանկարներ, ռեպորտաժներ, ակնարկներ, որոնք տպագրվել են ինչպես շրջանային, այնպես էլ մարզային «Սովետական Ղարաբաղ», Բաքվում լույս տեսնող «Կոմունիստ» հայերեն, «Գրական Աղբրեջան» թերթերում և ամսագրերում, հնչել են ռադիո և հեռուստատեսության եթերներում: Գրել է «Երկիր իմ Արցախ», «Տագմապներ» «Արցախուհիս», «Սրբազան լեռը, լեռը Դիզափայտ», «21-րդ դար», «Հիմքեր» բանաստեղծությունների շարքերը:

ԲԱԼԱՅԱՆ ՔՆԱՐԻԿ ԲՈՂԳԱՆԻ

(1924-...)

Քնարիկ Բողդանի Բալայան (ծնվ.՝ 1924, գ.Խծաբերդ), բժիշկ-մանկաբույժ, ԽՍՀՄ ժողովրդական բժիշկ (1984):

Մասնակցել է Հայրենական մեծ պատերազմին: 1950թ. ավարտել է Աղբրեջանի բժշկական ինստիտուտը: 1950-1953թթ. աշխատել է Ուզբեկական ԽՍՀ Նամանգանյան մարզի Պապ ավանում: 1953թ.-ից աշխատել է Հաղրուք ավանում. 1953-

1983թթ. եղել է տեղամասային բժիշկ-մանկաբույժ, 1983թ.-ից՝ Հաղրուքի կենտրոնական հիվանդանոցի մանկական բաժնի բժիշկ-մանկաբույժ, միաժամանակ, 1964թ.-ից՝ Հաղրուքի շրջանի շրջանային մանկաբույժ:

ԲԱԼԱԵՎ ԱՇՈՏ ԱՆԿԻՅԻ

(1914-1984)

Աշոտ Անդրեյի Բալան (ծնվ.՝ 1914, գ.Տող - մահ.՝ 1984, Մամարդանդ), Ուզբեկստանի վաստակավոր ճարտարապետ, Մամարդանդի պատվավոր քաղաքացի:

Մանուկ հասակում ընտանիքի հետ տեղափոխվել է Ուզբեկստան: Ավարտել է դպրոցը և ընդունվել Միջինասիական արդյունաբերական ինստիտուտ: 1938թ. ավարտել է բուհը և աշխատանքային գործունեությունը որպես ճարտարապետ սկսել Ուզբեկէներգոյի նախագծման գրասենյակում: 1939թ. գործուղվել է Իրան՝ իրականացնելու ԽՍՀՄ զինված ուժերի գաղտնի առաջադրանքները: Պատերազմի ավարտից հետո վերադարձել է Ուզբեկստան և աշխատանքի անցել հանրապետության նախարարների խորհրդին առընթեր ճարտարապետության հարցերի վարչությունում:

Բալանի նախագծերով բազմաթիվ շենքեր են կառուցվել Ուզբեկստանում, Տաջիկստանում, Ղազախստանում: Նրա անունն ընդգրկվել է Ուզբեկստանի քաղաքաշինության Գիտահետազոտական ինստիտուտի նախագծման «Ոսկե գրքում»:

ԲԱԼՅԱՆ ՄԻՔԱՅԵԼ ՍՈՒՐԵՆԻ

(1931-2020)

Միքայել Սուրենի Բալյան (ծնվ.՝ 1931, գ.Մեծ Թաղեր - մահ.՝ 2020, Հաղրուք), 20-րդ դարի Արցախի լավագույն մանկավարժ:

Միջնակարգ կրթությունը ստացել է ծննդավայրում: 1953թ. ավարտել է Բարվի մանկավարժական ինստիտուտի հայոց լեզվի և գրականության բաժինը:

Այնուհետև անցել է մանկավարժական գործունեության: Նախ աշխատել է որպես հայրենի գյուղի ավագ ջոկատավար և հայոց լեզվի ու գրականության ուսուցիչ, 1960թ.-ից՝ փոխստեղծ: Հանդես է եկել շրջանային և հանրապետական մանկավարժական ընթերցումներում: Հողվածներ է տպագրել «Դիզակ», «Խորհրդային Ղարաբաղ», «Սովետական դպրոց» լրագրերում որոնցում ներկայացրել է դպրոցին հուզող հարցերը: Արժանացել է պատվոգրերի և գովասանագրերի, «Ավագ ուսուցիչ» պատվավոր կոչման:

ԲԱՆՇՅԱՆ ՍԼԱՎԻԿ ՍՈՒՐԵՆԻ

(1963)

Սլավիկ Սուրենի Բախշյան (ծնվ.՝ 1963, գ.Հակալու), փոխգնդապետ:

1970-1973թթ. սովորել է Հակալու գյուղի տարրական դպրոցում, 1973-1978թթ.՝ Թաղուտի ութամյա դպրոցում, 1978-1980թթ.՝ Տողի միջնակարգ դպրոցում: 1981-1983թթ. ծառայել է ԽՍՀՄ ՋՈՒՌ-ում: 1986-1989թթ. սովորել է Խարկովի մարզի Վոլյանսկ քաղաքի մեխանիզացիայի տեխնիկումում:

1990թ. ընդունվել է Ստեփանակերտի մանկավարժական ինստիտուտի ֆիզմաթ ֆակուլտետը, 1996թ.՝ ավարտել ԼՂՀ պետական համալսարանի ֆիզմաթ ֆակուլտետը: 1990-1992թթ. աշխատել է Հակալու գյուղի տարրական դպրոցում: Մասնակցել է Արցախյան ազատամարտին: 1992թ. նշանակվել է Հաղրուքի պաշտպանական շրջանի հրետանու պետ, 1993թ.՝

հրետանու պետի օգնական, 1994թ.՝ ՄՄ-21 մարտկոցի հրամանատար: 1995թ. մայիսից գեներալ-լեյտենանտ Ջ.Իվանյանի միջնորդությամբ տեղափոխվել է ՀՀ ՉՈՒ Կապանի մոտոհրաձգային բրիգադ՝ որպես դիվիզիոնի հրամանատար: Նույն թվականի հոկտեմբերից նշանակվել է ՊԲ 10 ԼՀԳ ԽՀԳ դիվիզիոնի հրամանատար: 2002թ. զբաղեցրել է 6-րդ ՊՇ հրետանու պետի պաշտոնը: 2003թ. հանդիսացել է ՊԲ ուսումնական հրետանային դիվիզիոնի ավագ դասախոս, այնուհետև նույն դիվիզիոնի շտաբի պետ: 2010թ. նշանակվել է ՊԲ առանձին տանկային բրիգադի հրետանու պետ: 2012թ.-ից աշխատում է Ստեփանակերտի Ա.Սախարովի անվան թիվ 8 դպրոցում՝ նախ որպես զինղեկ, ապա՝ տնտեսական աշխատանքների գծով փոխտնօրեն: Պարգևատրվել է շքանշանով, մեդալներով:

ԲԱԿՈՒՆՅ ՀԵՆՐԻԿ ՀՈՎՍԵՓԻ

(1946)

Հենրիկ Հովսեփի Բակունց (ծնվ.՝ 1946, գ.Տուսնի), նյարդաբան, բժշկական գիտությունների դոկտոր (1990), պրոֆեսոր (1993), Էկոլոգիայի և կենսագործունեության անվտանգության միջազգային ակադեմիայի ակադեմիկոս (1999), Ռդեղի ուսումնասիրության միջազգային կազմակերպության անդամ (1996):

1970թ. ավարտել է Երևանի բժշկական ինստիտուտը: 1977-1988թթ. եղել է Երևանի շտապ օգնության կլինիկական հիվանդանոցի բաժանմունքի վարիչ, 1988թ.՝ Երևանի պետական բժշկական համալսարանի գլխուղեղի անոթային հիվանդությունների ԿԳՀ վարիչ և Շտապ օգնության կլինիկական հիվանդանոցի անոթանյարդաբանության կլինիկայի ղեկավար, 1990-1998թթ.՝ «Աղետների նյարդաբանություն» գիտահետազոտական կենտրոնի տնօրեն, 1998թ.՝ Առողջապահության ազգային ինստիտուտի անոթանյարդաբանություն դասընթացի վարիչ, 1998թ., միաժամանակ՝ «Նաիրի» բուժ-առողջարարական միավորման «Անգիոներոլոգիա» գիտահետազոտական կենտրոնի ղեկավար, 2000թ.՝ տնօրեն: Աշխատանքները վերաբերում են գլխուղեղի անոթային սուր խանգարումների ախտաձևության մեխանիզմներին, գլխուղեղի արյան շրջանառության խանգարումներին:

ԲԱԳՎԱՍԱՐՅԱՆ ԱԼԵԲՍԱՆԳԻ ՍԵՐԳԵՅԻ

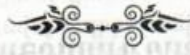
(1946)

Ալեքսանդր Սերգեյի Բաղդասարյան (ծնվ.՝ 1946, Բաքու) (ազոխեցի նշանավոր գիտնական Սերգեյ Սամսոնի Բաղդասարյանի որդին), տեխնիկական գիտությունների դոկտոր (1999), պրոֆեսոր (2002), ՀՀ ԳԱ արտասահմանյան անդամ:

1964թ. ընդունվել է Մոսկվայի ֆիզիկայի և տեխնիկայի ինստիտուտը, 1967թ. տեղափոխվել պետական համալսարան, ավարտել 1969թ.՝ տեսական ֆիզիկոսի մասնագիտությամբ: 1974թ. ընդունվել է ԽՍՀՄ ԳԱ ռադիոտեխնիկայի և էլեկտրոնիկայի ինստիտուտի ասպիրանտուրա: 1969-1974թթ. աշխատել է ԽՍՀՄ էլեկտրոնիկայի արդյունաբերության նախարարությունում, 1974-1984թթ.՝ ԽՍՀՄ ԳԱ ռադիոտեխնիկայի և էլեկտրոնիկայի ինստիտուտում, 1984-1987թթ.՝ կապի միջոցների արդյունաբերության նախարարությունում: 1987թ. աշխատանքի է անցել «Էլկո» Գիտահետազոտական միավորումում՝ նախ որպես գիտական ղեկավար և գլխավոր կոնստրուկտոր, 1990թ.-ից՝ գլխավոր տնօրեն: 1999թ. դարձել է ՌԳ ԳԱ գլխավոր գիտաշխատող, Ա.Մ. Պրոխորովի անվան Ինժեներական ակադեմիայի գլխավոր գիտնական:

Ունի 50 տարվա աշխատանքային փորձ: Անդամակցում է մի շարք կազմակերպությունների: Տարբեր ամսագրերի խմբագրական խորհրդի անդամ է: Արժանացել է բազմաթիվ մեդալների, պարգևների, մրցանակների:

ԲԱԳՎԱՍԱՐՅԱՆ ԲՈՐԻՍ ԻՎԱՆԻ

(1912-...)

Բորիս Իվանի Բաղդասարյան (ծնվ.՝ 1912, գ.Բանաձոր (Բանագոր)-մահ.՝...), ռազմական գործիչ, փոխգնդապետ:

Նախնական կրթությունը ստացել է հայրենի գյուղում: 1930թ. ընտանիքի հետ տեղափոխվել է ք.Երևան: Սովորել է Մոսկվայի Ֆրունզեի անվան ռազմական ակադեմիայում: Մասնակցել է Հայրե-

նական պատերազմին: 1948-1953թթ. աշխատել է Հաղորդի շրջանի սահմանապահ գնդում: Հետագա ծառայողական գործունեությունը շարունակել է Հայկական ԽՍՀ պետանվտանգության մարմիններում:

Արժանացել է բազմաթիվ մեդալների, շքանշանների: Սերունդներն ապրում են ք.Օդեսայում:

ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ ԹԱՄԱՐԱ ՄԱԿԱՐԻ

Թամարա Մակարի Բաղդասարյան (ծնվ.՝ գ.Թաղասեռ), Արցախի վաստակավոր մանկավարժ (2016):

Ավարտել է հայրենի գյուղի միջնակարգ դպրոցը, 1979թ.՝ Գյումրիի պետական մանկավարժական ինստիտուտի բանասիրական ֆակուլտետը: Աշխատանքի է նշանակվել Թաղասեռի մանկապարտեզում՝ որպես վարիչ, 1980թ.՝ 8-ամյա դպրոցի ուսումնական գծով փոխտնօրեն, միաժամանակ, հայոց լեզվի և գրականության ուսուցչուհի: 1982-1988թթ. եղել է նույն դպրոցի տնօրեն: 1992թ. կրկին նշանակվել է Թաղասեռի միջնակարգ դպրոցի տնօրեն և աշխատել մինչև 1996թ.: 1996թ.-ից հայոց լեզու և գրականություն է դասավանդել Թաղասեռի միջնակարգ դպրոցում: Վարել է ման ստեղծագործական գործունեություն:

ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ ԽՈՐԵՆ ՍԻՄՈՆԻ

(1930-2017)

Խորեն Սիմոնի Բաղդասարյան (ծնվ.՝ 1930, գ.Տուսի-մահ.՝ 2017, Տուսի), 20-րդ դարի Արցախի լավագույն մանկավարժ, բանասեր, Արցախի ԳՄ անդամ:

1938-1948թթ. սովորել է ծննդավայրի միջնակարգ դպրոցում: 1949-1953թթ. ընդունվել և ավարտել է Բաքվի մանկավարժական ինստիտուտի հայոց լեզվի և գրականության ֆակուլտետը: Նույն թվականին գործուղվել է Արցախ, իր մասնագիտությամբ աշխատանքի

անցել հայրենի գյուղի դպրոցում: 1971-1974թթ. և 1992-1998թթ., միաժամանակ, եղել է դպրոցի փոխտնօրենը:

Հեղինակել է շուրջ 60 մասնագիտական ու գրականագիտական, մանկավարժական ու մեթոդական, հրապարակախոսական հոդվածներ, տարբեր թեմաներով չափածո ու արձակ բանաստեղծություններ, մանրապատումներ և երգիծապատումներ: Գրել է «Հանելուկներ բառաշխարհից» գիրքը, որն ընդգրկում է մոտ 700 լեզվաբանական բառ-հանելուկ: Արցախյան գոյամարտի ընթացքում շրջանային թերթը պարբերաբար հրատարակել է նրա «Օրհնվի էն սիսբը...» («Ողբ արցախորդու») ծավալուն հրապարակախոսությունը: Հեղինակել է «Բարոյական դաստիարակությունը գրականության դասերին» ձեռնարկը: Նրա վաստակը գնահատվել է հավոր պատշաճի. պարգևատրվել է «Աշխատանքային կարմիր դրոշ», «Հոկտեմբերյան հեղափոխություն» և «Լենին» շքանշաններով, «Արիության համար» մեդալով, արժանացել հանրապետության կառավարության պատվոգրերի և «Հանրապետության լուսավորության աշխատողների գերազանցիկ» կրծքանշանի: 1996թ. ճանաչվել է տարվա լավագույն ուսուցիչ:

ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ ՀՐԱՆՏ ՌՈՒԲԵՆԻ

(1939)

Հրանտ Ռուբենի Բաղդասարյան (ծնվ.՝ 1939, գ.Քարագլուխ), լրագրող: Սովորել է գյուղի ութամյա դպրոցում: 1956թ. ավարտել է Բանաձորի միջնակարգ դպրոցը, ընդունվել Ադրբեջանի Լենինի անվան պետական մանկավարժական ինստիտուտը: 1960թ. ավարտել է բանասիրական ֆակուլտետը՝ հայոց լեզվի և գրականության ուսուցչի որակավորմամբ: Աշխատել է կոմերիտական և կուսակցական մարմիններում: Շուրջ 20 տարի հանդիսացել է Բաքվում լույս ընծայվող Ադրբեջանի կոմկուսի օրգան «Կոմունիստ» հայերենով հրատարակվող հանրապետական թերթի լավագույն լրագրողներից մեկը: Մինչև թերթի փակվելը՝ 1989թ., Արցախյան շարժումը սկսվելուց հետո տեղափոխվել է Ստեփանակերտ և աշխատանքի անցել «Խորհրդային Ղարաբաղ» օրաթերթում: Ընտանեկան պայմաններից ելնելով տեղափոխվել է Գերմանիա: Որոշ ժամանակ անց վերադարձել է Երևան: 2013թ. հրատարակել է «Հայերի էթնիկական մաքրումը, բռնազաղթ և ցեղասպանություն Ադրբեջանում՝ 1988-1991թթ.» ստվարածավալ գիրքը:

ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ ՄԵՍՐՈՊ ՍԻՄՈՆԻ

(1894-1981)

Մեսրոպ Սիմոնի Բաղդասարյան (ծնվ.՝ 1894, գ.Էղիլլու՝ Ուխտաձոր - մահ.՝ 1981, գ.Ուխտաձոր), Մոցիալիստական աշխատանքի հերոս:

1949թ. մշակել է 3,5 հա խաղողի այգի: Եղել է Էղիլլվի «Ղասումյանի» անվան կոլտնտեսության օդակավար, իր խնամած այգուց ստացել յուրաքանչյուր հեկտարից 135,5 ցենտներ բերք, որը եղել է մարզի և շրջանի ամենաբարձր ցուցանիշը:

1967թ. հանդիսացել է համամիութենական կենսաբոլորակաբույս:

ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ ՍԱՐԳԻՍ (ՄԵՐԳԵՅ)

ԻՎԱՆԻ

(1923-2001)

Սարգիս (Մերգեյ) Իվանի Բաղդասարյան (ծնվ.՝ 1923, գ.Բանագոր - մահ՝ 2001, ք.Երևան), Հայաստանի նկարիչների միության անդամ (1954), ՀԽՍՀ վաստակավոր նկարիչ (1962), ՀԽՍՀ ժողովրդական նկարիչ (1978), ճարտարագիտության և քանդակագործության պրոֆեսոր (1980):

1930թ. ընտանիքի հետ տեղափոխվել է Երևան: Գալրոցում սովորելուց զուգընթաց հաճախել է Երևանի պիոներների պալատի քանդակի խմբակ: Նրա առաջին ուսուցիչները եղել են քանդակագործներ Արա Սարգսյանը և Սուրեն Ստեփանյանը: Մասնակցել է Հայրենական մեծ պատերազմին, զորացրվել 1946թ.: 1946-1952թթ. սովորել է Երևանի գեղարվեստի ինստիտուտում: 1962թ. դասավանդել է Երևանի գեղարվեստաթատերական ինստիտուտի քանդակի ամբիոնում, 1971թ.՝ որպես դոցենտ: 1985թ. արժանացել է Հայաստանի պետական մրցանակի և ոսկե մեդալի:

Ստեղծել է հերոսական, ռոմանտիկ պաթոսով աչքի ընկնող դիմաքանդակներ. «Էլմիրա Բաղդասարյան», 1959թ., «Մերո Խանգաղյան», 1984թ., «Հունան Ավետիսյան» բրոնզե քանդակը Ղափանում 1959թ., «Ավետիք Իսահակյան» բրոնզե քանդակը Երևանում 1965թ., «Հակոբ Պարոնյան»

գրանիտե քանդակը Երևանում 1965թ., «Մենք ենք, մեր սարերը» կամ «Ղարաբաղցիներ» տուֆե քանդակը Ստեփանակերտում 1967թ., «Դավիթ Բեկ» պղնձե քանդակը Կապանում 1978թ., «Մտածողը» քանդակը Կարրարա, Իտալիայում, 1966թ., Ժողովուրդների բարեկամությանը նվիրված հուշարձանը Հունգարիայում 1977թ.: Երևանում կառուցել է 12 հուշարձան: Հեղինակել է 20 մոնումենտներ և 200-ից ավելի քանդակներ: Պարգևատրվել է շքանշաններով, մեդալներով:

Գործերից պահվում են Տրետյակովյան պատկերասրահում, Արևելքի ժողովուրդների արվեստի (Մոսկվա), Լիտվայի, Տաջիկստանի թանգարաններում, Հայաստանի Ազգային Պատկերասրահում:

Երկու որդիներից Աշոտը շարունակել է հոր գործը: Տաղանդավոր քանդակագործ է, ապրում է ԱՄՆ-ում:

ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ ՄԵՐԳԵՅ ՍԱՄՍՈՆԻ

(1913-1994)

Մերգեյ Սամսոնի Բաղդասարյան (ծնվ.՝ 1913, գ.Ազոխ - մահ.՝ 1994, Մոսկվա), ԱդրիՍՀ վաստակավոր ուսուցիչ (1963), ֆիզմաթ գիտությունների դոկտոր (1968), պրոֆեսոր (1969), Գիտության և տեխնիկայի վաստակավոր գործիչ (1984), հեղուկների ֆիզիկայի և քիմիայի բնագավառի նշանավոր գիտնական:

1928-1930թթ. սովորել է Գանձակի մանկավարժական տեխնիկումի ֆիզմաթ ֆակուլտետում: 1930-1934թթ. աշխատել է դպրոցում որպես ֆիզիկայի և մաթեմատիկայի ուսուցիչ: 1934-1939թթ. սովորել է Ադրբեջանի Կիրովի անվան պետական համալսարանում: 1939-1941թթ. սովորել է նույն համալսարանի ասպիրանտուրայում: 1941-1945թթ. մասնակցել է Հայրենական մեծ պատերազմին: 1945-1970թթ. աշխատել է Ադրբեջանի Վ.Ի.Լենինի անվան պետական մանկավարժական ինստիտուտում դասախոս, դոցենտ, ֆիզիկամաթեմատիկական ֆակուլտետի դեկան, էքսպերիմենտալ ֆիզիկայի ամբիոնի վարիչ: 1952թ. պաշտպանել է դիսերտացիա: 1953թ. ստացել է դոցենտի կոչում: 1970-1974թթ. զբաղեցրել է Երևանի պոլիտեխնիկական ինստիտուտի ֆիզիկայի ամբիո-

նի վարիչի պաշտոնը: 1974-1988թթ. եղել է Ստեփանակերտի մանկավարժական ինստիտուտի ֆիզիկայի ֆակուլտետի ղեկավարը: Նրա ղեկավարությամբ նորաստեղծ ինստիտուտում ստեղծվել են ֆիզիկայի լաբորատորիաներ: 1984թ. արժանացել է գիտության և տեխնիկայի աշխատողի պատվավոր կոչման: 1992թ. հրատարակել է մոլեկուլյար ֆիզիկային նվիրված դասագիրք: Հետագա տարիներին տպագրել է տասնյակ գիտական հոդվածներ, մեմագրություններ:

Որդին՝ Ալեքսանդր Բաղդասարյանը, տեխնիկական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր է: Դուստրը՝ Իրինա Բաղդասարյանը (ծնվ.1947), ԽՍՀՄ և Ռուսաստանի Գաշնության պետական ստանդարտի ռադիո-լեկտրոնային արդյունաբերության և կապի արդյունաբերության գլխավոր մասնագետ է: Երկրորդ դուստրը՝ Սվետլանա Բաղդասարյանը (ծնվ.1954), քիմիական գիտությունների թեկնածու է, ավագ գիտաշխատող, Նոբելյան մրցանակի դափնեկիր, Ն.Ն.Սեմենովի դպրոցի աշակերտ:

ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ ՍՈՒՐԵՆ ՍԵՄՅՈՒՆԻ

(1927-...)

Սուրեն Սեմյոնի Բաղդասարյան (ծնվ.՝ 1927, գ.Տումի), 20-րդ դարի Արցախի լավագույն մանկավարժ:

1948թ. ավարտել է Ստեփանակերտի երկամյա մանկավարժական ինստիտուտը: Աշխատանքի է անցել շրջանի Մարիամաձոր գյուղի 7-ամյա դպրոցում որպես մաթեմատիկայի ուսուցիչ: 1950-1953թթ. ծառայել է խորհրդային բանակի շարքերում: Այնուհետև ուսումը շարունակել է Գաղստանի պետական համալսարանի մաթեմատիկայի ֆակուլտետում: 1961թ. ավարտել է ուսումը և վերադառնալով, աշխատանքի անցել Հաղորթի միջնակարգ դպրոցում՝ որպես մաթեմատիկայի ուսուցիչ:

Ս.Բաղդասարյանի մանկավարժական փորձը ընդհանրացվել է Ռաուցիչների կատարելագործման հանրապետական ինստիտուտի կողմից և տարածվել հանրապետությունում: Նա՝ որպես մաթեմատիկայի սեկցիայի ղեկավար, ընդհանրացրել է իր և իր գործընկերների աշխատանքային փորձը, որով էլ հանդես է եկել Մոսկվայի համամիութենական ժողովրդա-

կան տնտեսության նվաճումների ցուցահանդեսի բաժանմունքում: Արժանացել է «Մեթոդիստ-ուսուցիչ» և «Հանրապետության լուսավորության աշխատողների գերազանցիկ» կոչումներին, պարգևատրվել պատվոգրերով:

ԲԱՂԴԱՍԱՐՈՎ ԱՐՇԱՎԻՐ ԳՐԻԳՈՐԻ

(1900-1988)

Արշավիր Գրիգորի Բաղդասարով (ծնվ.՝ 1900, գ.Տող - մահ.՝ 1988, Աշխաբադ, Թուրքմենստան), ռազմական գործիչ, փոխգնդապետ:

Մասնակցել է Անդրկասպյան 1918-1920թթ. քաղաքացիական պատերազմին: Այնուհետև ծառայությունը շարունակել է ԽՍՀՄ սահմանապահ զորքերում, զբաղեցրել տարբեր պաշտոններ: Թուրքմենստանի և Միջինասիական հանրապետությունների սահմանների պաշտպանության համար երկու անգամ արժանացել է անվանական զենքի: 1938-1941թթ. մեկնել է Սինգյան (Չինաստան)՝ հատուկ գործուղման, որտեղ արդեն հասկացել է Հայրենական մեծ պատերազմի անխուսափելիությունը: Պատերազմի սկզբին եղել է Թախտա-Բազարի (Թուրքմենստան) և Սուխումի (Աբխազիա) նոնականետի ջոկատների շտաբի պետ, Ալմա-Աբայում և Ջարկենտում (Ղազախստան) զնդի հրամանատար: 1949-1955թթ. անցել է ծառայության Մագադանի մարզի Ծայր Հյուսիսի ՆԳՆ զորքերում: Արժանացել է բազմաթիվ մեդալների, շքանշանների: Անցնելով պահեստագործ՝ 19 տարի աշխատել է Թուրքմենական ԽՍՀ քաղաշտպանությունում:

ԲԱՂԴԱՍԱՐՈՎ ՄԷՔԱՅԵԼ ԱՇՈՏԻ

(1945-2021)

Միքայել Աշոտի Բաղդասարով (ծնվ.՝ 1945, Բաքու՝ հաղորթեցու ընտանիքում - մահ.՝ 2021, Մոսկվա), Խորհրդային և ռուսական կրկեսի դերասան, գիշատիչ կենդանիներ վարժեցնող, ՀԽՍՀ վաստակավոր արտիստ (1980), ՌԴ ժողովրդական արտիստ (1997):

Մանկուց երազում էր դառնալ կենդանիներ

վարժեցնող: 16 տարեկանից աշխատել է որպես կրկեսի համագրեստավորող: Նույն կրկեսում հանդես էին գալիս Մարգարիտա Նազարովան և Կոնստանտին Կոստանտինովսկին: Գիշատիչների հետ շփումներում ցուցաբերած տաղանդի համար Նազարովայի կողմից ընդգրկվել և 9 տարի աշխատել է վերջինիս խմբում: 1973թ. սկսել է հանդես գալ անկախ ծրագրով: Առաջին մեծ հաջողությանն է հասել «Սասունցի Գավիթ» ատրակցիոնի ներկայացմամբ, որտեղ Ա.Նաչատրյանի «Սպարտակ» բալետի երաժշտության ներքո մանեթ հանեց առյուծներ, վագրեր, հովազներ, յագուարներ, ընձառյուծներ, պումաներ: 1991թ. ներկայացրեց նոր ատրակցիոն «Վագրերի շուռ»՝ 18 ուսուրական վագրերի մասնակցությամբ: Որպես գլխավոր օգնական նրա հետ հանդես էր գալիս դուստրը՝ Կարինա Բաղդասարովան, իսկ 1994թ. սկսեց հանդես գալ նաև որդին՝ Արտուր Բաղդասարովը: Վերջիններս 2003թ. արժանացել են ՌԴ վաստակավոր արտիստի կոչման: 2012-2019թթ. Մ.Բաղդասարովը եղել է ք.Նիժեգորոդսկի Մ.Նազարովայի անվան պետական կրկեսի գեղարվեստական ղեկավար:

ԲԱԳՎԱՍԱՐՈՎ ՄԻՔԱՅԵԼ ԻՎԱՆԻ
(1959-2020)

Միքայել Իվանի Բաղդասարով (ծնվ.՝ 1959, Բարու՝ արմատներով Ազոխ գյուղից - մահ.՝ 2020, Մոսկվա), հասարակական գործիչ, բարերար, Ռուսաստանի բնական գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս (2002):

1976-1981թթ. սովորել և ավարտել է ԽՍՀՄ ՆԳՆ Լենինգրադի բարձրագույն քաղաքական ուսումնարանը: 1981-1992թթ. ծառայել է Կոմիի ԱԽՍՀ ներքին գործերում, փոխգնդապետի կոչումով ազատվել ՆԳՆ-ից: 1992-1997թթ. սովորել է Մոսկվայի էկոնոմիկայի և ինֆորմատիկայի պետական համալսարանում: 1994թ. հիմնել է «Միկա Լիմիթեդ» կազմակերպությունը Անգլիայում: Հիմնական գործունեությունը եղել է նավթամթերքի և բամբակի արտահանումը ԱՊՀ երկրներից: 1997թ. իրականացրել է նավթամթերքի և բենզինի մատակարարումը ՀՀ: 2001թ. ներդրումներ է կատարել ՀՀ-ում և ԼՂՀ-ում: Ստեղծել է Հրագրանի ցեմենտի գործարանը, Հաղորտի զինուորաբանը, «Միկա-Ղարաբաղ» ոսկերչական արտադրության ՓԲԸ-ն:

«Արմավիա» ավիարկներության և «Հայխնայբանկ»-ի 50% արժեթղթերի սեփականատերն էր: Շինարարական աշխատանքներ է իրականացրել Մալիտակում, Հաղորտ շրջկենտրոնում: Ստեղծել է Աշտարակի «Միկա» սպորտային ակումբը: 2004թ. ճանաչվել է ՌԴ և ԱՊՀ երկրների բիզնես էլիտայի 30 ազդեցիկ անդամներից մեկը: Պարգևատրվել է բազմաթիվ մեդալներով:

ԲԱԳՅԱՆ ԳՐԻՇԱ ԼԵՎՈՆԻ
(1953)

Գրիշա Լևոնի Բաղյան (1953, գ.Տումի), անասնաբուժական գիտությունների քեկնաժու, պետական աշխատող, Արցախյան շարժման մասնակից, պահեստագործի սպա:

1970-1976թթ. սովորել և ավարտել է Երևանի անասնաբուժական-անասնաբուժական ինստիտուտի անասնաբուժական ֆակուլտետը, 1985-1988թթ.՝ ԽՍՀՄ Կենտկոմին առընթեր Հասարակական գիտությունների ակադեմիան: 1976-1977թթ. ծառայել է Խորհրդային բանակում: 1976թ. աշխատել է ԼՂԻՄ Հաղորտի շրջանի անասնաբուժական կայանում՝ որպես համաճարակաբան, 1977-1981թթ.՝ Հաղորտի շրջանի անասնաբուժական կայանի պետ: 1981-1982թթ. եղել է Հաղորտի շրջխորհրդի գործկոմի գյուղատնտեսության վարչության պետ, 1982-1985թթ.՝ Հաղորտի շրջկոմի գյուղաբժնի վարիչ, 1985-1988թթ.՝ ԼՂԻՄ սովխոզի տնօրեն, 1988թ.՝ Հաղորտի շրջանային ագրոարդյունաբերական միավորման նախագահ, 1988-1990թթ.՝ Հաղորտի շրջկոմի առաջին քարտուղար: 1989թ. դարձել է Արցախի Ազգային խորհրդի անդամ, «Արցախ» հայրենակցական միության նախագահության և Երկրապահ կամավորական միության անդամ: 1990թ. մայիսի 20-ին ընտրվել է ՀՀ Գերագույն խորհրդի պատգամավոր, ՀՀ ԳԽ Արցախի հարցերի հատուկ հանձնաժողովի և ազրարային ու գյուղի զարգացման հարցերի մշտական հանձնաժողովի անդամ, «Արցախ» պատգամավորական խմբի քարտուղար: 1995-1998թթ. եղել է Հայսպառմիության մեթոմների և արդյունաբերության վարչության պետ: 1998-2004թթ. Հայսպառմիության ագրոարդյունաբերական կառավարչության պետ: 2004-2005թթ. եղել է ՀՀ գյուղատնտեսության

նախարարության աշխատակազմի անասնաբուժական, անասնաբուժական և գյուղկենդանիների համարակալման, հաշվառման գործակալության պետ, 2005-2007թթ.՝ ՀՀ ԳՆ անասնաբուժական պետական տեսչության պետ, 2007-2011թթ.՝ ՀՀ ԳՆ սննդամթերքի անվտանգության և անասնաբուժական պետական տեսչության պետ:

ԲԱՎՈՒՆՅ ՀՈՎՍԵՓ

(1915-1977)

Հովսեփ Բաղունց (ծնվ.՝ 1915, գ. Տումի-մահ.՝ 1977, ք. Երևան), բժիշկ-նյարդաբան:

1934թ. ավարտել է Տումու միջնակարգ դպրոցը, այնուհետև ուսումը շարունակել է Շուշիի մանկավարժական ուսումնարանում: 1935-1940թթ. սովորել է Դաղստանի բժշկական ինստիտուտում:

Ավարտելուց հետո վերադարձել է Ստեփանակերտ և աշխատանքի անցել Ստեփանակերտի մարզային հիվանդանոցում: 1940թ. գորակոչվել է Կարմիր բանակ, ծառայել մինչև Հայրենական մեծ պատերազմի ավարտը: Վերադարձել է Երևան և աշխատել որպես բժիշկ: 1954թ. աշխատել է ՀԽՍՀ ՆԳ նախարարությունում որպես բժիշկ-նյարդաբան, իսկ 1952-1967թթ. Երևանի 1-ին և 2-րդ հիվանդանոցներում: Երկար տարիներ եղել է Հայաստանի փորձագիտական համձնաժողովի բժիշկ-նյարդաբանը:

ԲԱՐՍԵՂԻ-ԱՐՅԱՆ ԱՐՄԵՆ ՎԼԱԳԻՄԻՐԻ

(1967-2015)

Արմեն Վլադիմիրի Բարխուդարյան (ծնվ.՝ 1967, Բաքու՝ հայդուրեցի (անասնաբուժական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ, ԼՂՀ և ՀՀ գրողների միության անդամ (2003):

Աշխատանքի բերումով ընտանիքը Հաղրուբից տեղափոխվել է Բաքու: Նախնական կրթությունն ստացել է Բաքվում, 1983-1984թթ. ուսումը շարու-

նակել Հաղրուբի Մ.Մանվելյանի անվան միջնակարգ դպրոցում: 1984թ. հունվարին ընտանիքի հետ տեղափոխվել է ՌԴ Կալուգա քաղաք: Ավարտել է տեղի դպրոցը, նույն թվականին ընդունվել Մոսկվայի տրանսպորտային ինժեներների ինստիտուտը:

Մոսկվայում հիմնադրել է «Ավինեքս» ընկերությունը: Հետագայում հեղինակել է նաև այլ գործարարական նախագծեր: Ֆուտբոլի մեծ սիրահար էր, ստեղծել է Մինի-ֆուտբոլի միջազգային սիրողական լիգան ու սկսել ֆուտբոլային տարբեր մրցաշարեր կազմակերպել Մոսկվայում, արտերկրում, ինչպես նաև՝ Արցախում: 2012թ. նրա հրավերով 1990թ. աշխարհի առաջնության ՖԻՖԱ-ի լավագույն ռմբարկու Մարվատորե Սկիլաչին այցելել է Արցախ և մասնակցել ֆուտբոլային մրցաշարի: Մոսկվայում ուներ նաև «Դիզակ» քիմը, որը մասնակցում էր ոչ միայն մոսկովյան, այլև՝ միջազգային մրցաշարերի: Թիմը եղել է նաև Արցախում, մասնակցել Ղարաբաղի գավաթի խաղարկությանը: Մինի-ֆուտբոլի արցախցի բարերարն ամեն տարի այցելում էր Արցախ և հիշարժան օրերին կազմակերպում տարբեր մրցաշարեր: Ամեն անգամ իր հետ բերում էր նաև ռուսաստանաբնակ ընկերներին, սպորտային մեկնարանների, թոթակիցների: Ա.Բարխուդարյանն օգնում էր Արցախյան ազատամարտի մասնակիցներին, հաշմանդամներին, զոհվածների ընտանիքներին, սպորտի վետերաններին: Ապրելով Ռուսաստանում՝ միշտ ձգտել է իր ներդրումն ունենալ Արցախում: Հեղինակել է ռուսերեն տպագրությամբ «Դիզակայտի կանչը» և այլ գրքեր:

ԲԵԳԼԱՐՅԱՆ ԺԱՆՆԱ ՌԱՖԻԿԻ

(1955)

Ժաննա Ռաֆիկի Բեգլարյան (ծնվ.՝ 1955, գ.Խժաբերդ), բանաստեղծուհի, բանասիրական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ, ԼՂՀ և ՀՀ գրողների միության անդամ (2003):

1977թ. ավարտել է Ստեփանակերտի մանկավարժական ինստիտուտի բանասիրական ֆակուլտետը: Աշխատել է որպես ուսուցչուհի Հաղրուբի շրջանի Քարազուլիս, Առաքել գյուղերում: Որոշ ժամանակ աշխատել է ԼՂԻՄ մշակույթի մարզային վարչությունում՝

որպես բաժնի վարիչ, ապա՝ մարզային ռադիոհեռուստատեսության գրական հաղորդումների խմբագիր: 1999թ.-ից դասախոսում է Ստեփանակերտի Գ.Նարեկացի համալսարանում: 1977թ. հրատարակել է իր առաջին բանաստեղծությունները, ակնարկները, էսսեները: Ստեղծագործությունները հրատարակվել են 1993թ., 1995թ., 2004թ. և 2010թ.: Արժանացել է ԱՀ Եղիշեի անվան մրցանակի:

ԲԵՂԱՐՅԱՆ ՎՈՒՂՈՒՅԱ ԲԵՂԱՐԻ
(1950-2013)

Վուլոնյա Բեղարի Բեղարյան (ծնվ.՝ 1950, գ.Այգեստան (Քոչքեկ) – մահ.՝ 2013, ք. Ստեփանակերտ), հասարակական գործիչ, գործարար:

Ավարտել է Երևանի շինարարական ուսումնարանի կահույքի բաժինը:

1970թ. աշխատանքի է անցել Ստեփանակերտի կահույքի ֆաբրիկայում՝ որպես գլխավոր տեխնոլոգ, այնուհետև՝ արտադրամասի պետ: 1988թ.

ընդգրկվել է «Կռունկ» հասարակական-քաղաքական կազմակերպության հասարակական կարգի պահպանման հանձնաժողովի կազմում՝ Յու.Ջահանգիրյանի, Ա.Լաչինյանի հետ միասին: 1989թ. եղել է «Հիշատակ» հասարակական-քաղաքական հիմնադրամի չորս հիմնադիր անդամներից մեկը: Գարաբաղյան շարժման առաջին ամիսներին կարգ ու կանոնի պահպանման նպատակով ստեղծված «Բանվորական խումբ» շարժման ակտիվիստների միավորման նախագահի (Ռ. Գաբրիելյանի) տեղակալն էր: 1996թ. ստեղծել է «Դիզակ» ընկերությունը, որը 2000թ. վերանվանվել է «Դիզակ պլյուս»՝ հրատարակչության, հիմք դնելով Արցախում ժամանակակից պոլիգրաֆիկական գործին և գունավոր տպագրությանը:

ԳԱՍՊԱՐՅԱՆ (ԿԱՍՊԱՐՈՎ) ԱՇՈՏ
ՋՈՒՄՇՈՒԳԻ
(1909-1993)

Աշոտ Ջումշուդի Գասպարյան (Կասպարով) (ծնվ.՝ 1909, գ.Քյուրաթաղ (Դուդուկչի) - մահ.՝ 1993, գ. Քյուրաթաղ), ԽՍՀՄ հերոս:

1931թ. զորակոչվել է բանակ Բաքվի ԲԶԿ-ի կողմից: 1934թ. ավարտել է Ս.Օրջոնիկիձեի անվան հետևակային ուսումնարանը (Բաքու), 1935թ.՝ Օրենբուրգի Կ.Վորոշիլովի անվան դիտող-օդաչուների ռազմական դպրոցը: Հայրենական պատերազմին մասնակցել է 1941թ. հունիսի 22-ից: Աչքի է ընկել Բելոռուսիայում և Ուկրաինայում պարտիզանական ջոկատներին զենքով և սննդով մատակարարելու գործում: Գերազանց ավիալուսանկարիչ էր: Օրյոլում ռմբակոծումների արդյունքների հաջող լուսանկարման համար պարգևատրվել է Կարմիր դրոշի շքանշանով: Հաջող ռմբակոծել է Դնեպրի անցումները, Վյազմա, Օրյոլ, Սմոլենսկ, Լվով, Բրյանսկ, Մինսկ, Հելսինկի, Տիլզիտ, Բյոնիգսբեր և այլ երկաթուղային կայարաններում հակառակորդի գործի ու տեխնիկայի կուտակումները: Բեռլինի ռմբակոծման համար կատարել է 16 բռիչք: Պարտիզաններին օգնելու նպատակով կատարել է 80 գիշերային մարտական բռիչք, հակառակորդի խոր քիկումքից դուրս հանել 420 վիրավոր պարտիզանի և երեխաների: Մյունսկյան 1-ին պարտիզանական բրիգադի հրամանատարության կողմից ընդգրկվել է Պատվավոր պարտիզանների ցուցակում, պարգևատրվել «Հայրենական պատերազմի պարտիզան 1-ին աստիճանի» մեդալով: Կատարել է շուրջ 305 մարտական բռիչք: Ջոդաքրվել է 1946թ.: 1946-1958թթ. եղել է Քյուրաթաղի, 1962-1965թթ.՝ Հաղորդի կոլտնտեսության նախագահ, ապա՝ Հաղորդի շրջմթերման գրասենյակի տնօրեն:

ԳԱՍՊԱՐՅԱՆ ԱՐՄԵՆ ԼԵՆՈՅԻ

(1961-1993)

Արմեն (Արմենչո) Լենոյի Գասպարյան (ծնվ.՝ 1961, գ.Տող-մահ.՝ 1993, Արցախ), ազատամարտիկ-հրամանատար, «Մարտական խաչ» 1-ին աստիճանի շքանշանակիր:

1978թ. ավարտելով դպրոցը՝ ուսումը շարունակել է Երևանի 21-րդ տեխնիկական ուսումնարանում, որտեղ ստացել է խառատի մասնագիտություն: 1980-1982 թթ. ծառայել է Խորհրդային բանակում՝ Գերմանիայում, որպես կապավոր:

Արցախյան պայքարի առաջին իսկ օրերից Արմենը զենք է վերցրել պաշտպանելու իր հայրենիքը: «Վրեժ» ջոկատի կազմում առաջին կարևոր հաղթանակը 1991թ. հոկտեմբերի 30-ին՝ նախահարձակ գործողությամբ Տող գյուղի ազատագրումն էր: 1992թ. հուլիսին կազմավորվեց Տողի գումարտակը, նշանակվեց գումարտակի հրամանատարի տեղակալ, իսկ սեպտեմբերից՝ հրամանատար: 1991-1993-ին մասնակցել է Հաղորտի (Արևշատ, Խանձաձոր, Մարինշեն և այլն), Մարտակերտի, Ամարասի հովտի գյուղերի ազատագրական մարտերին, Կրկժանի ռազմական հենակետի ճնշման գործողություններին:

ԳԱՍՊԱՐՅԱՆ ԷԳՈՒԱՐԳ ՍՈՒՐԵՆԻ

(1927-...)

Էդուարդ Սուրենի Գասպարյան (ծնվ.՝ 1927, գ.Մեծ Թաղեր), ԱդրԽՍՀ վաստակավոր անասնաբույժ, անասնաբուժական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ:

1954թ. ավարտել է Երևանի Անասնաբուժական ինստիտուտը: 1978-1985թթ. եղել է ԼՂԻՄ մարզկոմի գյուղատնտեսության բաժնի վարիչ, 1985-1987թթ.՝ Ստեփանակերտի համալիրի գոտիական փորձարարական կայանի տնօրեն: 1987-1994թթ. աշխատել է որպես «Լարաբաղ» գիտաարտադրական միավորման տնօրեն: Արտադրության մեջ ներդրվել են նրա մի շարք գիտական առաջարկություններ՝ կանխելու կենդանիների տարատեսակ հիվանդություններ:

ԳԱՍՊԱՐՅԱՆ ՀԵՆՐԻԿ ՄՈՎՍԵՍԻ

(1910-1995)

Հենրիկ Մովսեսի Գասպարյան (ծնվ.՝ 1910, Թբիլիսի՝ Թաղասեռ գյուղից Մովսես Մելքունի Գասպարյանի ընտանիքում - մահ.՝ 1995), Շախմատի Անդրկովկասի չեմպիոն (1935), կոմպոզիցիայի գծով Խորհրդային Միության վեցակի չեմպիոն, Հայաստանի տասակի չեմպիոն, ԽՍՀՄ սպորտի վարպետ (1936, առաջին հայ շախմատիստը), միջազգային վարպետ (1950), միջազգային կարգի մրցավար (1956), ԽՍՀՄ սպորտի վաստակավոր վարպետ (1956), շախմատային կոմպոզիցիայի գծով միջազգային գրոսմայստեր (1972):

Հայրը նախնական կրթությունը ստացել է հայրենի գյուղում: Տեղափոխվել է Բաքու, այնուհետև Թբիլիսի: 16-ամյա Հենրիկը սենսացիոն հաղթանակ է տանում Թբիլիսի՝ 600 հոգու մասնակցությամբ կայացած մրցաշարում: 3 տարի անց արդեն ընդգրկվում է Թբիլիսի շախմատի հավաքականի կազմում, որտեղ նույնպես փայլուն հաղթանակներ է տանում: Հրապարակել է մոտ 500 կոմպոզիցիա, որոնցից 100-ից ավելին համամիութենական և միջազգային մրցանակաբաշխություններում նվաճել են առաջին մրցանակներ: Նախկինում ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության համակարգում գործող շախմատի մասնագիտացած դպրոցը կոչվում էր Հ.Գասպարյանի անունով: 2005թ. հունիսից Երևանում գործող շախմատի և շաշկու օլիմպիական մարզադպրոցը կոչվել է Հ.Գասպարյանի անունով: 2010թ. թողարկվել է Հ.Գասպարյանի 100-ամյակին նվիրված մամուլականիչ:

Մասնակցել է Հայրենական մեծ պատերազմին, արժանացել 2-րդ աստիճանի մեդալի:

ԳԱՍՊԱՐՅԱՆ ՌՈՒՉԱՆ ԷԳՈՒԱՐԳԻ
(1961)

Ռուզան (Ռոզա) Էդուարդի Գասպարյան (ծնվ.՝ 1961, գ.Դոլանյար՝ Արևշատ), դերասանուհի:

1979թ. ավարտել է տեղի միջնակարգ դպրոցը, 1983թ.՝ Ստեփանակերտի հայկական դրամատիկական թատրոնին կից գործող դրամատիկ դերասանի ստուդիան, 2013թ.՝ Ստեփանակերտի «Գրիգոր Նարեկացի» համալսարանի բանասիրական ֆակուլտետը: Ստուդիայում սովորելու տարիներին՝ 1981-1983թթ., միաժամանակ, խաղացել է թատրոնի բեմադրություններում՝ Ջովիկ (Ա.Պապայան՝ «Աշխարհն, այո, շուռ է եկել»), Աղջիկ (Օ.Ուայլդ՝ «Երջանիկ արքայազնը»): Աշխատանքային կենսագրությունն սկսել է 1983թ.-ին՝ Դարձեռաքսկոմբինատում՝ որպես բանվորուհի: Աշխատանքին զուգընթաց մասնակցել է Դարձեռաքսկոմբինատի ժողովրդական թատրոնի բեմադրություններին, որոնք ներկայացվել են Դարձեռաքսկոմբինատի թատերասերների, ինչպես նաև՝ գյուղական բնակավայրերի հանդիսատեսի դատին: Ստեփանակերտի Վ.Փափազյանի անվան պետական դրամատիկական թատրոնում աշխատանքային գործունեությունը սկսել է 2007թ.-ից՝ որպես դերասանուհի: Նրա լավագույն դերակատարումներից են՝ Խազնադար (Գ.Տեր-Գրիգորյան՝ «Զգուշացեք, նա դեռ կա»), Ջարա (Ս. Խալաթյան՝ «Մերը պահարան չի հարցնում»), Դացա (Բ.Նուշիչ՝ «Տիկին մինիստրուհի»), Մեծ մամ (Վ.Օվյան՝ «Ակամա մեղավորներ»), Նան, Տատ, Կիրակոսի կին (Վ.Օվյան՝ Աշխարհը Լոռվա ձորերում), Անտառի ոգի (Ս.Ակսակով՝ «Ալվան ծաղիկ»), Յասաման (Ն.Աբգարյան՝ «Երկնքից երեք խնձոր ընկավ»), Պարուհի (Մուրացյան՝ «Ռուզան») և այլն: Նկարահանվել է նաև Նատալյա Բեյաուսկեննի «Եթե բոլորը...», Ջիվան Ավետիսյանի «Ընդհատված մանկություն», Հրանտ Մովսիսյանի՝ ՀԱԵ Արցախի թեմի վերաբացման 30-ամյակին նվիրված «Միտիկ երկիր Առան» և այլ կինոնկարներում: Ամուսնրով ակտիվորեն մասնակցել է թատրոնի, ինչպես նաև համաքաղաքային գրական-երաժշտական և հուճկոյան ծրագրերին: 2007թ.-ից աշխատում է Ստեփանակերտի Վ.Փափազյանի անվան պետական դրամատիկական թատրոնում՝ որպես երկրորդ կարգի դերասանուհի:

ԳՅՈՒԼԻՇԱՆՅԱՆ ԳՈՒՐԳԵՆ ԲԱԲԱՅԻ
(1910-1996)

Գուրգեն Բաբայի Գյուլիշանյան (ծնվ.՝ 1910, գ.Առաքել - մահ.՝ 1996, գ.Առաքել), հասարակական գործիչ:

Սկզբնական կրթությունը ստացել է գյուղում: 1930թ. ավարտել է Բաքվի մանկավարժական տեխնիկումը: Աշխատանքի է անցել ԱդրեսՍՀ լուսավորության նախարարությունում որպես տեսուչ: 1937-1939թթ. աշխատել է Բանաձոր և Առաքյուլ գյուղերում որպես հայոց լեզվի և գրականության ուսուցիչ: 1939թ. գորակոչվել է խորհրդային բանակ: Եղել է գնդի քաղբաժնի հրահանգիչ: 1945թ. հաղթանակը դիմավորել է Պրահայում: Պարգևատրվել է Կարմիր դրոշի և Կարմիր աստղի շքանշաններով: Չորացրվել է 1946թ.: 1946-1951թթ. աշխատել է Հաղորդի կուսըջկոմում: 1951-1957թթ. եղել է շրջ-ժողկրթբաժնի տեսուչ: Հեռակա կարգով ավարտել է Ադրբեջանի պետական մանկավարժական ինստիտուտը: 1955թ. նշանակվել է Բանաձորի միջնակարգ դպրոցի տնօրեն: 1960թ. ղեկավարել է Բանաձորի Կ.Մարքսի անվան կոլտնտեսությունը: 1964թ. հաստատվել է ծննդավայր Առաքյուլում, շարունակել իր մանկավարժական գործունեությունը: 1991թ. Հաղորդի հարավային գյուղերի բռնի տեղահանությունից հետո բնակություն է հաստատել Կրասնավոդսկ քաղաքում: 1995թ. վերադարձել է Արցախ՝ հայրենի Առաքյուլ:

ԳՅՈՒԼԻՇԱՆՅԱՆ ՎԱԼԵՐԻԿ ԳՈՒՐԳԵՆԻ
(1949)

Վալերիկ Գուրգենի Գյուլիշանյան (ծնվ.՝ 1949, գ.Առաքել), բժիշկ:

1966թ. ոսկե մեդալով ավարտել է Բանաձորի միջնակարգ դպրոցը: Ընդունվել և 1974թ. ավարտել է Ադրբեջանի Նարինանովի անվան բժշկական համալսարանի բուժական ֆակուլտետը: 1974-1976թթ. ծառայել է Խորհրդային բանակի սահմանապահ զորքերում: 1977թ. բանակից զո-

րացրվելուց հետո աշխատանքի է անցել Ստեփանակերտի քաղաքային պոլիկլինիկայում՝ որպես բժիշկ-կոտրվածքաբան: 1977թ. նշանակվել է մարզային հիվանդանոցի վնասվածքաբանության բաժանմունքի վարիչ: Երկարատև և անբասիր գործունեության համար արժանացել է պատվոգրերի, «Երախտագիտություն» մեդալի: Որդին՝ Գուրգեն Գյուլիշանյանը, նույնպես բժիշկ է, աշխատում է նույն հիվանդանոցում որպես ներովիրաբույժ:

ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ ԱՆԱՏՈՒԻ ՍԱՐԳՍԻ
(1948)

Անատոլի Սարգսի Գրիգորյան (ծնվ.՝ 1948, գ.Հին Թաղեր), բժիշկ:

Ավարտել է գյուղի միջնակարգ դպրոցը: 1966-1972թթ. սովորել է Երևանի բժշկական ինստիտուտի բուժական ֆակուլտետում, ստացել «Բուժական գործ» մասնագիտությունը: 1972-1975թթ. ծառայել է Խորհրդային բանակում, զորացրվելուց հետո վերադարձել է Հայաստան: 1975թ. բանակա-

յին պրակտիկա ձեռք բերած բժիշկը նշանակվել է «Մասիսի բժշկական կենտրոնի» ինֆեկցիոն բաժանմունքի վարիչ, որտեղ աշխատել է շուրջ 23 տարի: 1998թ. ստանձնել է նույն կենտրոնի տնօրենի պաշտոնը: Ջրաղվել է հասարակական ակտիվ գործունեությամբ: Արցախյան շարժման ակտիվ գործիչներից է, «Արցախ» հայրենակցական միության անդամ: Հայաստանաբնակ Հին Թաղեր հայրենակցական համայնքի ղեկավարներից էր:

ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ ԳԱՐԵԳԻՆ ՊԵՏՐՈՍԻ
(1905-1952)

Գարեգին Պետրոսի Գրիգորյան (ծնվ. 1905, գ.Տումի - մահ.՝ 1952, Երևան):

1924թ. ավարտել է Տումու գյուղական դպրոցը, այնուհետև միլիցիայի Անդրկովկասյան մարզային դպրոցը: 1927-1930թթ. ծառայել է Խորհրդային բանակում: 1930-1934թթ. աշխատել է Հաղորտի բանվորագյուղացիական միլիցիայի շարքերում: 1937-1940թթ. եղել է Քրեական հետախուզության բաժնի պետ, ԼՂԽՍ ՆԳԺԿ միլիցիայի վարչության պետի տեղակալ: 1938թ. Ադրբեջանի ՆԳԺԿ նախարարի հրամանով նշանակվել է ԼՂԽՍ ՆԳԺԿ միլիցիայի վարչության պետի ժամանակավոր պաշտոնակատար: 1947թ. փոխադրվել է Հայաստան, ՀԽՍՀ ՆԳՆ տնօրինության ներքո ժամանակավորապես նշանակվել ՆԳ ՈՒ կենտրոնական բանտի պետի տեղակալ՝ օպերատիվ գծով: 1948-1950թթ. եղել է ՀԽՍՀ ՆԳՆ Վարդենիսի շրջանային բաժնի պետ, 1950-1952թթ.՝ ՀԽՍՀ ՆԳՆ պարետության պարետ: Երևանում իր անձնուրաց ծառայության շնորհիվ վաստակեց Քաջ Գարեգին անունը: Վարդենիսի ադրբեջանցի առաջին քարտուղարը դրսի հրահրմամբ զրպարտագիր ուղարկեց Մոսկվա՝ իբր Վարդենիսի ՆԳ բաժնի պետ Գրիգորյանը նեղում է ադրբեջանցի բնակչությանը: Արդյունքում Գ.Գրիգորյանը խիստ նկատողություն ստացավ ազգային խտրականության համար, իսկ օպերատիվ առաջադրանքը հաջողությամբ իրականացնելուց հետո՝ վերադարձի ճանապարհին, 1952թ. դեկտեմբերի 24-ին զոհվեց ավտովթարից: Կասկած չկար, որ ազերիների մատը խառն էր սպանության մեջ: Չոհվելու նախօրեին քննարկվել էր Գ.Գրիգորյանին Հայաստանի ՆԳՆ ներքին գործերի հրամանատար նշանակելու հարցը:

ՎՐԻԳՈՐՅԱՆ ՎԻԳԵՆ ՍԱՄՎԵԼԻ
(1951-1993)

Վիգեն Սամվելի Գրիգորյան (ծնվ.՝ 1951, գ.Տոդ- մահ.՝ 1993), ազատամարտիկ, Արցախյան պատերազմի ակտիվ մասնակից, ԼՂՀ «Մարտական խաչ» II աստիճանի շքանշանակիր:

1972թ. ավարտել է Բաքվի Լենինի անվան պետական մանկավարժական համալսարանը: Աշխատանքի է անցել Տոդի միջնակարգ դպրոցում որպես հայոց լեզվի ուսուցիչ: 1972-1973թթ. ծառայել է ԽՍՀՄ ՋՌԻ-ում: 1974-1976թթ. եղել է Մոխրենեսի ութամյա դպրոցի փոխտնօրեն, 1976-1982թթ.՝ տնօրեն, 1982-1992թթ.՝ Տոդի միջնակարգ դպրոցի ուսումնադաստիարակչական աշխատանքների գծով տնօրենի տեղակալ: 1991թ. դեկտեմբերի 28-ին Տոդի թիվ 36 ընտրատարածքից ընտրվել է ԼՂՀ առաջին գումարման Գերագույն խորհրդի պատգամավոր: 1988թ. Արցախյան շարժման սկզբից դարձել է Հաղործի շրջանի ամենակախիվ գործիչներից մեկը: Պատերազմի տարիներին հանդիպել է Մ.Մելքոնյանի հետ, մշակել հետագա գործողությունների ծրագիր: 1992թ. ստեղծել է «Վրեժ» ֆիդայական խումբը, որը մեծ դեր է կատարել Հաղործի և շրջակա շրջանների հայ բնակչության պաշտպանության գործում: 1991թ. վերջին ընտրվել է ԼՂՀ 1-ին գումարման ԳԽ պատգամավոր: 1993թ. զոհվել է ակամի պայքրումից:

ՎՐԻԳՈՐՅԱՆ ՎԼԱԳԻՄԻՐ ՌՈՒԲԵՆԻ
(1928-2005)

Վլադիմիր Ռուբենի Գրիգորյան (ծնվ.՝ 1928, գ.Խանձաձոր - մահ.՝ 2005, ք.Ստեփանակերտ), մանկավարժ, ԽՍՀՄ լուսավորության գերագանցիկ:

Տեղի յոթամյա դպրոցը ավարտելուց հետո ուսումը շարունակել է Հին Թաղերի միջնակարգ դպրոցում: 1951թ. ավարտել է Ստեփանակերտի երկամյա ուսուցչական ինստիտուտի ֆիզմաթ ֆա-

կուլտետը և այդ տարվանից էլ աշխատել է Ստեփանակերտ քաղաքի Կրկնան բաղամասի յոթամյա դպրոցում: 1954թ. ընդունվել է Բաքվի մանկավարժական ինստիտուտի հայկական բաժնի ֆիզիկամաթեմատիկական ֆակուլտետը և ավարտել 1957թ.: 1956-1959թթ. դասավանդել է Ստեփանակերտի երեկոյան դպրոցում, իսկ 1959-1963թթ. աշխատել է մարզ-ժողովրդագրում՝ որպես դպրոցական տեսուչ: 1963-1967թթ. նշանակվել է ուսուցիչների կատարելագործման մարզային ինստիտուտի տնօրեն, 1967-1971թթ.՝ Ստեփանակերտի գիշերօթիկ դպրոցի տնօրեն, 1971-1978թթ. Ստեփանակերտի ժողովրդության բաժնի վարիչ: 1978թ. մինչև 1992թ. օժանդակ գիշերօթիկ դպրոցում աշխատել է որպես տնօրեն, 1992թ.-ից՝ թիվ 4 դպրոցի տնօրեն: Ակտիվ մանկավարժական և հասարակական գործունեության համար արժանացել է կառավարական պարգևների և դրվատանքի:

ԳՈՒՐԶԻՅԱՆՑ ՆԻԿՈԼԱՅ ԳԵՈՐԳԻ
(1922-1995)

Նիկոլայ Գեորգիի Գուրջիյանց (ծնվ.՝ 1922, ք.Աշխաբադ՝ մեծթաղերցու ընտանիքում - մահ.՝ 1995, ք.Աշխաբադ), պատմական գիտությունների բեկնածու, դոցենտ, ԹԽՍՀ մշակույթի վաստակավոր աշխատող:

Ավարտել է միջնակարգ դպրոցը: 1940թ. ընդունվել է Աշխաբադի մանկավարժական ինստիտուտը, էքստենս ավարտել 1942թ. և ստացել ուսուցչի մասնագիտություն: 1942թ. մեկնել է ռազմաճակատ, սովորել Օռլովի հետևակային ուսումնարանում: Մասնակցել է Կուրսկի ճակատամարտին, Կիևի ազատագրմանը: 1944թ. վիրավորվել է: 1954-1963թթ. աշխատել է Թուրքմենստանի Ա.Մ.Գորկու անվան պետական համալսարանի մարքսիզմ-լենինիզմի ամբիոնում: 1963-1978թթ. եղել է Թուրքմենական պոլիտեխնիկական ինստիտուտի ԽՍՀԿ պատմության ամբիոնի դոցենտ և վարիչ: 1978-1992թթ. ղեկավարել է Թուրքմենական պետական մանկավարժական արվեստի ինստիտուտի հասարակական գիտությունների ամբիոնը: 1992-1993թթ. եղել է Աշխաբադի պետական կոնսերվատորիայի ամբիոնի դոցենտ: 1993թ. իր կամքով ազատվել է աշխատանքից:

ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ ԼՅՈՎԱ ՍԱՄՎԵԼԻ

(1959)

Լյովա Սամվելի Գևորգյան (ծնվ.՝ 1959, գ.Ազոխ), փոխգնդապետ (2009), հասարակական գործիչ:

1966-1976թթ. սովորել է Ազոխի միջնակարգ դպրոցում: 1976-1980թթ. սովորել է Ստեփանակերտի մանկավարժական ինստիտուտի ֆիզմաթ ֆակուլտետի մաթեմատիկայի բաժնում: 1980թ. ուղեգրով աշխատել է ԱդրիսՄՀ Շամախու շրջանի Մեսյարիի 8-ամյա դպրոցում՝ որպես մաթեմատիկայի ուսուցիչ: 1982թ. տեղափոխվել և մինչև 1985թ. աշխատել է Հաղարախի շրջանի Ազոխ գյուղի միջնակարգ դպրոցում: 1985-1991թթ. աշխատել է Ստեփանակերտի մանկապատանեկան շախմատի մարզադպրոցում՝ որպես մարզիչ, 1991թ.-ից՝ Ստեփանակերտի Խ.Աբովյանի անվան թիվ 1 դպրոցում՝ որպես մաթեմատիկայի ուսուցիչ: Մասնակցել է Արցախյան պատերազմին: 1992թ. զբաղեցրել է Հաղարախի պաշտպանական շրջանի հրետանու պետի պաշտոնը: 1993թ. նշանակվել է հակատանկային մարտկոցի հրամանատար: Պատերազմից հետո ակտիվ մասնակցել է բանակաշինության գործընթացին: 1995թ. գեներալ Իվանյանի միջնորդությամբ տեղափոխվել է ՀՀ ՋՈՒ Կապանի բրիգադ՝ որպես դիվիզիոնի շտաբի պետ: 1995թ. նշանակվել է 10 ԼՀԴ ԽՀԳ շտաբի պետի տեղակալ՝ շտաբի պետի պաշտոնակատար: 2009թ.-ից եղել է Ստեփանակերտի արհեստագործական ուսումնարանի ուսումնադաստիարակչական աշխատանքների գծով փոխտնօրեն, 2011թ.-ից՝ Ստեփանակերտի թիվ 9 դպրոցի, 2012թ.՝ թիվ 8 դպրոցի տնօրեն: 2016թ. ԱՀ նախագահի կողմից պարգևատրվել է Երախտագիտության մեդալով:

ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ ՊԱՎԵԼ ՍԱՄՎԵԼԻ

(1963)

Պավել Սամվելի Գևորգյան (ծնվ.՝ 1963, գ.Ազոխ), ֆիզիկամաթեմատիկական գիտությունների դոկտոր (2001), պրոֆեսոր, ՌԴ կառավարության մրցանակի դափնեկիր, ՌԴ բարձրագույն կրթության պատվավոր աշխատող, ՌԴ գիտու-

բյան և կրթության նախարարության մաթեմատիկայի գիտա-մեթոդական խորհրդի միջնակարգ դպրոցի և մանկավարժական բուհերի բաժանմունքի նախագահ, Մ.Լոմոնոսովի անվան Մոսկվայի պետական համալսարանի մեխմաթ ֆակուլտետի դիսերտացիոն խորհրդի անդամ:

1980թ. ընդունվել է Երևանի պետական համալսարանի մեխանիկա-մաթեմատիկական ֆակուլտետը: 1984թ. հաղթել է Հայաստանի մաթեմատիկական ուսանողական օլիմպիադայում: Եղել է ՄՍՀՄ համամիութենական ուսանողական մաթեմատիկական օլիմպիադայի Հայաստանի ազգային հավաքականի անդամ (ք. Վիլնյուս): 1984թ. տեղափոխվել և 1985թ. գերազանցությամբ ավարտել է Մ.Լոմոնոսովի անվան Մոսկվայի պետական համալսարանի մեխանիկա-մաթեմատիկական ֆակուլտետը, ընդունվել նույն ֆակուլտետի ասպիրանտուրան:

1987-1988թթ. համատեղության կարգով աշխատել է Մոսկվայի էներգետիկական ինստիտուտի բարձրագույն մաթեմատիկայի հատուկ դասընթացների ամբիոնում՝ որպես դասախոս: 1989-1994թթ. եղել է Արցախի պետական համալսարանի բարձրագույն մաթեմատիկայի ամբիոնի դասախոս, 1994-1996թթ.՝ բնագիտական ֆակուլտետի դեկան, 1996-2000թթ.՝ ԱրԳՀ ռեկտոր: 2000-2015թթ. աշխատել է որպես Մոսկվայի էներգետիկական ինստիտուտի բարձրագույն մաթեմատիկայի ամբիոնի պրոֆեսոր, միաժամանակ, 2008-2016թթ.՝ Աշխատանքի և սոցիալական հարաբերությունների ակադեմիայի բարձրագույն և կիրառական մաթեմատիկայի ամբիոնի վարիչ (ք.Մոսկվա), 2015թ.-ից՝ Մոսկվայի պետական մանկավարժական համալսարանի մաթեմատիկական անալիզի ամբիոնի վարիչ: 2015-2016թթ. եղել է Մոսկվայի պետական մանկավարժական համալսարանի պրոռեկտոր: Հեղինակել է մի շարք գիտական հոդվածներ, մենագրություններ ու գրքեր:

ԳՆԻԵԼՅԱՆ ԼԵՎՈՆ ԱՐԱՄԻ

(1947)

Լևոն Արամի Դանիելյան (ծնվ.՝ 1947, գ.Տումի), մանկավարժ:

Ավարտել է Խ.Աբովյանի անվան ինստիտուտի մաթեմատիկայի ֆակուլտետը: 1968-1969թթ. ծառայել է խորհրդային բանակում: 1970թ. դասա-

վանդել է Երևանի թիվ 82 դպրոցում: Աշխատել է որպես թիվ 149 դպրոցի ուսմասվար, 1981թ.-ից՝ տնօրեն: 1996թ. նշանակվել է Երևանի թիվ 132 միջնակարգ դպրոցի տնօրեն: Ավարտել է Մոսկվայի մանկավարժական ինստիտուտի ֆրանսերենի արագացված դասընթացները: Ալժիրում ֆրանսերենով մաթեմատիկա է դասավանդել: Պարգևատրվել է ՀՀ նախագահի պատվոգրով, արժանացել «Տարվա լավագույն տնօրեն» կոչմանը:

ԳՆՆԻԵԼՅԱՆ ՄԱՔՍԻՄ ԱՎԱՆԵՍԻ

(1938)

Մաքսիմ Ավանեսի Դանիելյան (ծնվ.՝ 1938, գ.Տումի), ամուսնազուտության քեկնածու (1974), դոցենտ:

1958-1963թթ. ընդունվել և գերազանցությամբ ավարտել է Հայկական գյուղատնտեսական ինստիտուտը:

1964թ.-ից աշխատել է Հայկական գյուղատնտեսական ակադեմիայում: Հեղինակել է բազմաթիվ գիտական աշխատություններ:

ԳՎՎԹՅԱՆ ԳԵՈՐԳԻ ԽԱՉԱՏՈՒՐԻ

(1939)

Գեորգի Խաչատուրի Դավթյան (ծնվ.՝ 1939, գ.Կարմրակուճ), հասարակական գործիչ:

1954թ. ավարտել է Կարմրակուճի 7-ամյա դպրոցը, 1958թ.՝ Հաղործի միջնակարգ դպրոցը: 1958-1962թթ. ծառայել է Խորհրդային բանակի շարքերում: 1962-1965թթ. աշխատել է մայրաքաղաքի մի շարք կազմակերպություններում: 1965-1970թթ. սովորել է Հայաստանի գյուղատնտեսական ինստիտուտի հեռակա բաժնում: 1970-1973թթ. աշխատել է որպես կուսակցության ԼՂ մարզկոմի հրահանգիչ: 1973-1974թթ. եղել է կուսակցության Հաղործի շրջկոմի երկրորդ քարտուղար: Ավարտել է կուսակցական բարձ-

րագույն դպրոցը Մոսկվայում, կրկին աշխատանքի անցել ԼՂ կուսակցության մարզկոմում: 1977-1979թթ. եղել է Ստեփանակերտի սովխոզտեխնիկոմի տնօրեն: 1980-1982թթ. աշխատել է որպես մարզային ագրոքիմիական լաբորատորիայի վարիչ: Երեք տարի ղեկավարել է Հաղործի շրջանի Տողի «Հոկտեմբեր» խոշորացված խաղողագործական սովխոզը: 1986-1992թթ. աշխատել է ԼՂԽՄ ագրոարդյունաբերական կոմիտեում, ղեկավարել տարբեր բաժիններ:

ԳՎՎԹՅԱՆ ԲԱՀԱՏՈՒՐ ՂԵՎՈՆԴԻ

(1937)

Բահատուր Ղևոնդի Դավթյան (ծնվ.՝ 1937, գ.Քարինգ (Արվիագետիկ)), 20-րդ դարի Արցախի լավագույն մանկավարժ:

Յոթամյա կրթությունը ստացել է հայրենի գյուղում: 1956թ. ավարտել է հարևան Հին Թաղեր գյուղի միջնակարգ դպրոցը, 1961թ.՝ Բարվի մանկավարժական ինստիտուտի ֆիզիկամաթեմատիկական ֆակուլտետը: Աշխատանքային գործունեությունը սկսել է Հաղործի շրջանի Արևշատ (Դոլանլար), Բանածոր և Ոսկեվազ (Խանաբաղ) գյուղերի միջնակարգ դպրոցներում: 1969թ. աշխատել է Ստեփանակերտի կրթության քաղաքային բաժնում որպես դպրոցական տեսուչ: Եղել է քաղաքի թիվ 1 դպրոցի տնօրենը, այնուհետև՝ կրթության մարզային բաժնի դպրոցական տեսուչը: 1989թ. նշանակվել է կրթության մարզային բաժնի վարիչի տեղակալ, 1992թ.՝ ԼՂՀ Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարության կազմավորումից հետո, նախարարի տեղակալ: 1994-1995թթ. միաժամանակ վարել է Արցախի պետական համալսարանի ռեկտորի պաշտոնը: 1996թ. նշանակվել է ԼՂՀ Կաղերբի վերապատրաստման և ատեստավորման հանրապետական ինստիտուտի տնօրեն, իսկ նրա լուծարումից հետո աշխատել է ԼՂՀ ԿԳ նախարարությանը կից ստեղծված ծրագրամեթոդավորման և տեսչավորման վարչության պետ: Պարբերական մամուլում հրատարակել է 4 տասնյակից ավելի գիտական, մանկավարժական, մեթոդական և գործնական նշանակության հոդվածներ, խմբագրել մեթոդական ուղեցույցներ և ձեռնարկներ: Հեղինակ է «Ֆիզիկայի զարմանալի աշխարհում», «Ֆիզիկական աղյուսակներում» մե-

քողական ձեռնարկների և համահեղինակ՝ Արցախի զոհված ուսուցիչ - ազատամարտիկներին նվիրված «Դաս հայրենյաց» գրքի: Հանրապետության և ԽՍՀՄ լուսավորության աշխատողների գերազանցիկ է: Պարգևատրվել է «Աշխատանքային արիության համար» մեդալով, պատվոգրերով:

ԳԱՎԻԳՅԱՆ ԱՐԱՄ ԼԵՆՍԵՐԻ

(1970)

Արամ Լենսերի Դավիդյան (ծնվ.՝ 1970, Երևան՝ հաղթութեցի, մասնագիտությամբ ինժեներ, Լենսեր Դավիդյանի ընտանիքում), ատամնաբույժ, Երևանի Մ.Հերացու անվան պետական բժշկական համալսարանի պրոֆեսոր (2016):

1987թ. ընդունվել է Երևանի Մ.Հերացու անվան պետական բժշկական համալսարանը: Այնուհետև սովորել է Մոսկվայում, ԱՄՆ-ում, Եվրոպայում:

1995-1997թթ. աշխատել է Մոսկվայի պետական բժշկա-ստոմատոլոգիական համալսարանում: 2002թ.-ից Մոսկվայի «Ավորա» ստոմատոլոգիական կլինիկական վերապատրաստման և զարգացման կենտրոնի հիմնադիրն ու տնօրենն է: Հայտնի մասնագետ է ատամնաբուժության բնագավառում, ելույթներ է ունենում աշխարհի տարբեր երկրներում: Համագործակցում է Չիկագոյի Ժամանակակից Ստոմատոլոգիական Կենտրոնի հետ, ինչպես նաև Nobel Biocare կազմակերպության ռուսական ներկայացուցչության խորհրդատվությամբ:

Հեղինակել է մի շարք մասնագիտական գրքեր, 120-ից ավելի հոդվածներ, միլիոնավոր բուժության բնագավառում մի շարք գործիքներ և նորամուծություններ:

ԴԱՎԻԳՈՎ ԲՈՐԻՍ ԱՐԿԱԴԻ

(1965)

Բորիս (Բորյա) Արկադիի Դավիդով (ծնվ.՝ 1965, Հաղորթ), ՊԲ գեներալ-մայոր (2008):

1989թ. ավարտել է Մոսկվայի Տիմիրյազևի անվան գյուղատնտեսական ակադեմիան, 2002թ.՝ ՌԴ համագործակցության ուսանողական ակադեմիան: 1989-1992թթ. աշխատել է Հաղորթի շրջգործկոմի ֆինբաժնում: 1991-1992թթ. եղել է Հաղորթի ինքնապաշտպանական ջոկատի ազատամարտիկ, 1992-1994թթ.՝ Հաղորթի գումարտակի դասակի հրամանատար, ապա Ն գործառնախ շտաբի պետի տեղակալ: Մասնակցել է Հաղորթի շրջանի գյուղերի ինքնապաշտպանական և ազատագրական մարտերին: 1994-1995թթ. եղել է առանձին մոտոհրաձգային գործառնախ օպերատիվ բաժանմունքի, 1995-1998թթ.՝ Ն գործառնախ շտաբերի պետ, 1998-2000թթ.՝ հրամանատարի տեղակալ, 2002թ.-ից՝ Ն գործառնախ հրամանատար:

ԵԳՆՅԱՆ ԱԼԵԲՍԱՆ ՄԵԼԻՔՍԵԹԻ

(1917-1994)

Ալեքսան Մելիքսեթի Եգանյան (ծնվ.՝ 1917, գ.Խծաբերդ - մահ.՝ 1994, Երևան), մանկավարժական գիտությունների թեկնածու (1961), դոցենտ (1966):

Տարրական կրթությունը ստացել է հայրենի գյուղում, 7-ամյա կրթությունը՝ Բաքվում: 1932-1933թթ. աշխատել է ՀՀ Գորիսի շրջանում որպես քարտաշ բանվոր: 1934-1935թթ. սովորել է Շուշիի մանկավարժական տեխնիկումում: 1935թ. ընդունվել է Երևանի Խ.Արովյանի անվան մանկավարժական ինստիտուտի ֆիզմաթ ֆակուլտետը: Ուսումնառությանը զուգընթաց 1936-1939թթ. աշխատել է ՀՀ Թալինի միջնակարգ դպրոցում՝ որպես մաթեմատիկայի ուսուցիչ: 1939-1940թթ. ծառայել է բանակում: 1941-1945թթ. դարձյալ աշխատել է Թալինի միջնակարգ դպրոցում:

ցում, 1945-1952թթ.՝ Թալինի շրջանի ժողկրթբաժնում որպես դպրոցական տեսուչ և ԿԸԳ-ի արհմիության շրջկոմի նախագահ: 1952-1953թթ. Երևանի շրջանային ժողկրթբաժնում վարել է դպրոցական տեսչի պաշտոն, միաժամանակ դասախոսել մանկավարժական ինստիտուտում: 1945-1964թթ. եղել է Երևանի մանկավարժական ինստիտուտի ֆիզմաթ ֆակուլտետի հեռակա բաժնի ղեկանը:

Հեղինակել է բազմաթիվ աշխատություններ, 22 տպագրված մենագրություն և դասագիրք: Տիրապետում էր գրաբարին, ռուսերենին, գերմաներենին, հին հունարենին:

ԵԳԱՆՅԱՆ ԳԱԳԻԿ ԿԻՄ
(1956)

Գագիկ Կիմի Եգանյան (ծնվ.՝ 1956, գ.Առաքել), ՀՀ պետական գործիչ, ՀՀ միգրացիոն պետական ծառայության պետ (1999-2018): Հայրական կողմից սերում է Արցախի Մելիք-Եգանյան մելիքական տանից, իսկ մայրական կողմից՝ Միկոյան տանից, որից սերել են խորհրդային համակարգի ամենանշանավոր պետական գործիչներից մեկը՝ Անաստաս Միկոյանը, և նրա եղբայր, ճանաչված

ավիակոնստրուկտոր, հռչակավոր ՄԻԳ ռազմական կործանիչների ստեղծող Արտեմ Միկոյանը:

2003-2010թթ. եղել է Եվրոպայի խորհրդի միգրացիայի եվրոպական կոմիտեի (CDMG) բյուրոյի անդամ, 2008-2009թթ.՝ նույն կոմիտեի բյուրոյի փոխնախագահ: 2015թ. աշխատել է որպես ՀՀ միգրացիոն պետական ծառայության պետ, ղեկավարել ՌԴ դաշնային միգրացիոն ծառայության հետ բանակցությունները, որոնց արդյունքում հանվել է ղեպի Ռուսաստան Հայաստանի 28 հազար քաղաքացիների մուտքի արգելանքը: 2018թ. ղեկտնմբերին ընտրվել է Հայաստանի Հանրային խորհրդի անդամ, Ժողովրդագրության և գենդերի մշտական հանձնաժողովի նախագահ: 2002թ. նախաձեռնել ու հիմնադրել է ապաստան հայցողների համար նախատեսված հատուկ կացարանը:

ԵԳԱՆՅԱՆ ԿԻՄ ԵՐԵՄ
(1929-...)

Կիմ Երեմի Եգանյան (ծնվ.՝ 1929, գ.Առաքել - մահ.՝ Երևան), հասարակական գործիչ:

Մովորել է Առաքելի ութամյա դպրոցում: Հայրենական պատերազմից հետո 1946թ. ավարտել է Բանաժողի միջնակարգ դպրոցը: Եգանյանների այս ճյուղը մելիք Արամի շառավիղներից է, որը մելիքանիստ Տողից տեղափոխվել էր Առաքել: Եգանյան տոհմի ներկայիս բոլոր ճյուղերը նրան կոչում են նահապետ: Մովորել է Երևանի ժողտնտեսական ինստիտուտում: Հայկական ԽՍՀ-ում 1960-ական թվականներին զբաղեցրել է բարձր պաշտոններ: Եղել է Սպիտակի կուսշրջկոմի քարտուղար, ապա Սպիտակի և Գուգարքի շրջանների տարածքային արտադրական վարչության պետ: 1974-1981թթ. զբաղեցրել է Կրասնոսելսկի, 1986թ.՝ Վարդենիսի կուսշրջկոմի առաջին քարտուղարի, 1986-1990թթ.՝ ՀՀ ագրոարդյունաբերական համալիրի նախագահի տեղակալի, ապա՝ ՀՀ գյուղնախարարի գլխավոր խորհրդականի պաշտոնները:

ԵԳԱՆՅԱՆ ՄԻՔԱՅԵԼ ՆԻԿՈԼԱՅԻ
(1903-1978)

Միքայել Նիկոլայի Եգանյան (ծնվ.՝ 1903, գ.Տող - մահ.՝ 1978, Երևան), տնտեսագետ, տնտեսագիտության դոկտոր (1965), պրոֆեսոր (1972):

1931թ. ավարտել է Մոսկվայի կրթական ակադեմիան: 1963-1965թթ. եղել է Երևանի մանկավարժական ինստիտուտի պրոռեկտոր: 1976-1978թթ. աշխատել է որպես Երևանի պոլիտեխնիկական ինստիտուտի տնտեսագիտության ամբիոնի պրոֆեսոր:

բիռնի գիտաշխատող: Միաժամանակ դասախոսություններ է կարդացել նույն համալսարանի աշխատավորական ֆակուլտետում: Գիտական աշխատանքը գրելիս համագործակցել է հայտնի պրոֆեսորներ Ռ.Ա.Գյան-ջեցյանի, Ն.Ա.Պուպովի, Ա.Մ.Լևինի հետ: Հեղինակել է 5 գիտական աշխատանք՝ նվիրված ֆիզիոլոգիային: 1930-1932թթ. աշխատել է Հաղործի շրջանում և Ստեփանակերտում: Աշխատել է նաև Կասպիական նավատորմում՝ որպես դատաբժիշկ: 1916թ.-ից զբաղվել է հասարակական գործունեությամբ: Տիրապետել է ինտերնացիոնալ էսպերանտո (արևեստական միջազգային լեզու) լեզվին, որը դասավանդել է 1917-1923թթ. հատուկ կուրսերում: Տիրապետել է ռուսերեն, գերմաներեն և քուրքերեն լեզուներին:

ԶԱԽԱՐՅԱՆ ՄԱՅԻՍ ԱՐԱՄ

(1928-...)

Մայիս Արամի Զախարյան (ծնվ.՝ 1928, Բաքու) (բանագործի բժիշկ Զախարյանի որդին), վաստակավոր իրավաբան, ոստիկանության գնդապետ:

Աշխատել է Ադրբեջանի ՆԳՆ մարմիններում, այնուհետև Բաքվից տեղափոխվել է Երևան: Եղել է քրեակատարողական հիմնարկների ղեկավար: Երկար տարիներ զբաղեցրել է ՀԽՍՀ Մինիստրների խորհրդի առաջին բաժնի վարիչի պաշտոնը: Պարգևատրվել է մեդալներով, շքանշաններով:

րի խորհրդի առաջին բաժնի վարիչի պաշտոնը: Պարգևատրվել է մեդալներով, շքանշաններով:

ԶԱՔԱՐՅԱՆ ԱՐՏԱԿ ԲՈՐԻՍ

(1974)

Արտակ Բորիսի Զաքարյան (ծնվ.՝ 1974, Երևան՝ մեծքաղերցի Բորիս Զաքարյանի ընտանիքում), քաղաքական գործիչ, քաղաքական գիտությունների թեկնածու:

1996թ. ավարտել է Երևանի պետական համալսարանի մաթեմատիկական կիրառական մաթեմատիկայի և հետազոտությունների ավտոմատացման ֆակուլտետը՝ մաթեմատիկոսի որակավորմամբ: 2000թ. ավարտել է ՀՀ պետական կառավարման դպրոցը՝ տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մասնագետի, պետական ծառայողի որակավորմամբ: 1996-1998թթ. ծառայել է ՀՀ զինված ուժերում:

1999-2001թթ. աշխատել է որպես ՀՀ Կառավարությանն առընթեր տարածաշրջանային ինտեգրացման վարչության կրթամշակութային բաժնի պետ, 2001-2008թթ.՝ «ՀՀ Գնումների աջակցման կենտրոն պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ի առաջատար մասնագետ, 2008թ.՝ ՀՀ ԱԳՆ սփյուռքի հետ կապերի պետական կոմիտեի աշխատակազմի ղեկավար: 2002-2005թթ. եղել է ՀՀ պետական կառավարման ակադեմիայի քաղաքագիտության ամբիոնի դասախոս, 2004-2009թթ.՝ Երևանի պետական համալսարանի և Հայ-ռուսական (սլավոնական) պետական համալսարանի քաղաքագիտության ամբիոնի դասախոս: Հեղինակել է բազմաթիվ գիտական հոդվածներ: Զբաղվել է հասարակական և քաղաքական գործունեությամբ:

ԶԱՔԱՐՅԱՆ ՎԱԼԵՐԻ ԲՈԳԴԱՆԻ

(1948)

Վալերի Բոգդանի Զաքարյան (ծնվ.՝ 1948, գ.Հին Թաղեր), փոխգնդապետ:

Ավարտել է գյուղի միջնակարգ դպրոցի 8-րդ դասարանը: Այնուհետև տեղափոխվել է Բաքու, ավարտել թիվ 177 հայկական միջնակարգ դպրոցը: 1967-1974թթ. սովորել է Մոսկվայի նավթի, քի-

միայն և գազի արդյունաբերության ինստիտուտում, ստացել ինժեներ-տեխնոլոգի որակավորում: Ավարտելուց հետո գործուղվել է Թուրքմենիայի Կրասնավոդսկ քաղաքի նավթագործարան: Չեռնարկության թիվ 1 նավթի սկզբնական վերարտադրության արտադրամասում աշխատել է որպես տեղամասի պետ, հինգ տարի անց ղեկավարել նույն խոշոր արտադրամասը: Կրասնավոդսկի մարզային կոմունիստական կազմակերպության կողմից 1981թ. գործուղվել է Ներքին գործերի վարչության՝ որպես քաղաքային տեսուչ: 1985թ. ստացել է ներքին գործերի կապիտանի կոչում և նշանակվել քաղաքային պետի տեղակալ: 1988թ. ընտանիքով տեղափոխվել է Հայաստան և աշխատանքի անցել Հրազդանի շրջանային միացյալ հրեջջ մասում՝ որպես պետի քաղաքային տեղակալ: 1994թ. տեղափոխվել է Գյումրի և ծառայության անցել նորաստեղծ Հայոց բանակի ավիացիոն գումարտակում՝ որպես հրամանատարի տեղակալ, այնուհետև Երևանի ավիացիոն գնդի հրամանատարի տեղակալ: Արժանացել է բազմաթիվ պարգևների:

ԶՈՒՐԱՐՈՎ ԳԵՐԱՍԻՄ ԳԵՐԱՍԻՄ
(1894-1958)

Գերասիմ Գերասիմի Չուրարով (ծնվ.՝ 1894, գ.Ճակուռի - մահ.՝ 1958, Լենինգրադ, ՌԽՖՍՀ), հիդրոտեխնիկ, տեխնիկական գիտությունների դոկտոր (1943), դոցենտ (1944), ԽՍՀՄ-ում առաջին հիդրոտեխնիկական թունելների նախագծման տեխնիկական պայմանների և նորմերի մշակողը:

1924թ. ավարտել է Լենինգրադի հաղորդակցության ճանապարհների ինստիտուտը: 1924-1930թթ. Լենինգրադում ղեկավարել և կառուցել է երկաթբետոնե 6 կանոնրջ: 1930-1935թթ. եղել է հիդրոնախագիծ համամիութենական պետական նախագծային ինստիտուտի Լենինգրադի բաժանմունքի հիդրոտեխնիկայի կառույցների բաժնի վարիչ, 1935-1958թթ.՝ Հիդրոտեխնիկայի Համամիութենական գիտահետազոտական ինստիտուտի ավագ գիտաշխատող:

Աշխատանքները վերաբերում են ճնշումային թունելների նախաշարված երեսպատման փայտե բազմանկյուն ամրակապերի, թունելների կառուցման ցիկլայնության կիրառության հարցերին:

ԹԱԻՐՈՎ ՎԼԱԴԻՄԻՐ ՔՐԻՍՏԱՓՈՐԻ
(1894-1938)

Վլադիմիր Քրիստափորի Թաիրով (Ռուբեն Արտեմի Տեր-Գրիգորյան), (ծնվ.՝ 1894, գ.Խրմանջուղ - մահ.՝ 1938, Մոսկվա), դիվանագետ, 2-րդ կարգի զինվորական կոմիսար:

Մանկության տարիներն անց է կացրել հարազատ գյուղում: 10 տարեկանում մահացել է մայրը, 4 եղբայրների և 2 քույրերի հետ տեղափոխվել է Բաբո՝ քեռու մոտ: Չճանր սովորել է առևտրական ուսումնարանում, իսկ ամառային ամիսներն անցկացրել հարազատ գյուղում: 1915թ. ընդունվել է Կիևի առևտրական ինստիտուտը: Առաջին համաշխարհային պատերազմի տարիներին ինստիտուտն էվակուացվել է Սարատով: Այստեղ երկու ամսով ձերբակալվել է սոցիալ-դեմոկրատական շարժման մասնակից լինելու պատճառով: Բանտից ազատվելուց հետո տեղափոխվել է Մոսկվա և ընդունվել առևտրային ինստիտուտը (այժմ՝ Գ.Ա.Պլեխանովի անվան ժողտնտեսության ինստիտուտ): Ինստիտուտն ավարտելուց հետո նշանակվել է Մոսկվայում գործող 4-րդ բանակի պետական հանձնակատար: Եղել է ՌԽՖՍՀ պետական բանկի կառավարիչը և միաժամանակ Մոսկովյան քաղաքային ֆինանսների անդամ: 1918թ. ընդունվել է Կարմիր բանակի շարքերը և պայքարել Կամշինյան դիվիզիայի 10-րդ բանակում: 1918թ. նշանակվել է Կամշինկինի մարզի զինվորական հեղափոխության հարավային ճակատի խմբի ղեկավար: 1919թ. հունիսին եղել է 9-րդ և 10-րդ բանակի շտաբի կոմիսար: Երկու անգամ վիրավորվել է Բալաշով և Կամշին քաղաքների ազատագրման ժամանակ: Արիության և խիզախության համար կրկնակի պարգևատրվել է Կարմիր Գրոշի շքանշանով: 1922թ. խիզախ հրամանատարը աշխատել է լեգենդար Բուդեննիի բանակում՝ որպես քաղաքական կոմիսար: Ընդունվել Մ.Վ.Ֆրունզեի անվան Չինվորական ակադեմիան, որն ավարտելուց հետո նշանակվել է Չի-նաստանում ԽՍՀՄ դեսպան: Երկար ժամանակ աշխատել է նաև ֆրանսիական դեսպանատանը: Տիրապետել է ռուսերեն, վրացերեն, ֆրանսիական, պարսկերեն և անգլերեն լեզուներին: Եղել է նշանավոր խորհրդային ռազմական հետախույզ Ռիխարդ Չորգեի ուսուցիչներից: Մեկ տարի անց մեկնել է Խաբարովսկ, դարձել Հեռավոր Արևելքի Կարմիր բանակի զինվորական խորհրդի անդամ, որտեղ աշխատում էր լեգենդար հրամանատար մարշալ Վ.Կ.Բլուխերը: 1935թ. նշանակվել է ԽՍՀՄ դեսպանը Մոնղոլիայի Ժողովրդական հանրապետությունում, աշխատել 2 տարի: Խորհրդային

ղեկավարությունը բարձր է գնահատել Թաիրովի աշխատանքը՝ կապված դեպպանի աշխատանքի հետ և 1937թ. նրան պարգևատրել է Լենինի շքանշանով: 5 ամիս անց հետ է կանչվել Մոսկվա և 1937թ. չհասնելով Կազանի կայարան, ձերբակալվել կնոջ հետ: Գնդակահարվել է 1938թ., հետմահու արդարացվել՝ 1956թ.:

**ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ ՍՈՖԱ (ՍՐԲՈՒՀԻ)
ՅԱԿՈՎԻ
(1953)**

Սոֆա (Սրբուհի) Յակովի Թումանյան (ծնվ.՝ 1953, գ.Բանաձոր), մանկավարժ, բանաստեղծ:

Ավարտել է գյուղի միջնակարգ դպրոցը: Ուսուցչի շարունակել է Ստեփանակերտի մանկավարժական ինստիտուտի հայոց լեզվի և գրականության ֆակուլտետում:

Շուրջ քսանհինգ տարի դասավանդել է Ուխտաձորի, Արևշատի և Բանաձորի դպրոցներում: Եղել է Բանաձորի միջնակարգ դպրոցի փոխտնօրենը: Դարձել է շրջանային և մարզային աստիճանի փառատոնների մրցանակակիր: Նրա բանաստեղծությունները տպագրվել են շրջանային և մարզային թերթերում: Հաղորտի 14 գյուղերի բռնատեղահանությունից հետո՝ 1991թ., ընտանիքով տեղափոխվել է Ուկրաինա: Ապրում է Կրիվոյ Ռոգ քաղաքում: Վաստակաշատ մանկավարժը երկար տարիներ հայերեն է դասավանդում քաղաքի Մ.Մաշտոցի անվան հայկական կիրակնօրյա դպրոցում: Հայ համայնքի երեխաների մեջ ձգտում է վառ պահել սերը դեպի հայրենիքը և մայրենի լեզուն: Հեղինակել է քանաստեղծական երկու գիրք:

**ԺԱՄՀԱՐՅԱՆ ԳԱՐԻԿ ԳՐԻԳՈՐԻ
(1956)**

Գարիկ Գրիգորի Ժամհարյան (ծնվ.՝ 1956, գ.Մեծ Թաղեր), գնդապետ, հասարակական գործիչ:

1973թ. ավարտել է Մեծ Թաղերի միջնակարգ դպրոցը: 1974-1976թթ. ծառայել է խորհրդային բանակում: 1982թ. ավարտել է Ստեփանակերտի մանկավարժական ինստիտուտը, ստացել հայոց լեզվի և գրականության ուսուցչի մասնագիտություն: 1982-1990թթ. աշխատել է ԼՂ կոմերտմիության մարմիններում: 1990-1992թթ. աշխատել է որպես ուսուցիչ: 1992թ.-ից ծառայել է ՊԲ շարքերում: 2001-2011թթ. զբաղեցրել է ՊԲ ԱՀՏԱ բաժնի պետի պաշտոնը: 2011-2020թթ. աշխատել է ԱՀ Ազգային ժողովի աշխատակազմի ղեկավարի, այնուհետև՝ տեղակալի պաշտոնում:

Պարգևատրվել է մի շարք մեդալներով:

**ԺԱՄՀԱՐՅԱՆ ՄԻՔԱՅԵԼ ԲԱՆՇԻԻ
(1899-1956)**

Միքայել Բախշիի Ժամհարյան (ծնվ.՝ 1899, Հաղորտ - մահ.՝ 1956, ք.Բաքու), միլիցիայի մայոր, Պետանվտանգության փոխգնդապետ:

1914թ. ավարտել է Հաղորտի երկդասյա ուսական ուսումնարանը:

1914-1916թթ. աշխատել է Աշխաբադի երկաթուղային Թեջեն կայանում: Ջորահավաքի համար կանչվել է Սպիտակ բանակ, եղել է 1-ին Կարակումյան գումարտակի շարքային: Մեկ ամիս անց փախել է ք.Մերվ: Այնուհետև անցել է ծառայության Կարմիր բանակում. 1919-1920թթ.՝ ք.Պոլտորացկում, Շուշում, Հաղորտում: 1923թ. եղել է ք.Ստեփանակերտի Հատուկ նշանակության (ՎՕՊ ուս.) ջոկատի հրահանգիչ: Ծառայությունը շարունակել է ՆԳ Արտակարգ հանձնաժողովում, Սրացյալ պետական քաղաքական վարչությունում, Ներքին գործերի ժողովմստրիում, Պետա-

կան անվտանգության ժողովրդական կոմիսարիատում, պետանվտանգության նախարարությունում: 1938-1939թթ. եղել է ԼՂԽՄ Պետական քաղաքական վարչության պետի տեղակալ, Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատի վարչության պետ, 1938-1940թթ.՝ ԱդրեսՍՀ Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատի Հրշեջ ծառայության վարչության պետի տեղակալ, 1942-1943թթ.՝ Կասպիական ավազանի ջրային վարչության պետ, 1950թ.՝ Բաքվի հատուկ հաղորդակցության պետ: 1954թ. անցել է թոշակի: Լրժանացել է մի շարք շքանշանների:

ԻՇԽԱՆ ԵՍԱՅԻ (ԱՐՈՒ-ՄՈՒՍԵ)

(...-853)

Եսայի (Արու-Մուսե) իշխան (ծնվ.՝ անհայտ - մահ.՝ 853), ազատագրական շարժման գործիչ:

Արցախի հարավային անառիկ դարպաս հանդիսացող Դիզակի տիրակալ Եսայի Արու Մուսե Իշխանը 8-9-րդ դարերում դիմագրավել է արաբական կործանարար արշավանքներին, հաղթել Բուղայի 200 հազարանոց բանակին: Նրա հաղթանակներից հետո, 150 տարի՝ այս գորավոր տարածքը պահպանել է իր անկախությունը օտար նվաճողներից: Դարձել է դավաճանության զոհ: Ստանալով խալիֆի հրովարտակը՝ հաշտության պայմանագիր կնքելու համար Բուղայի գորագնդերի հետ մեկնել է Դիզակից, հայտնվել թշնամու ծուղակում: 853թ. ուղարկվել է Բաղդադ՝ որպես գերի: Նրա իշխանական սերունդը հետագայում շարունակել է ապրել անատչելի ամրոցի մոտ՝ Տումի գյուղում:

ԻՇԽԱՆ ՎԵԼԻՉԱՆ

Չորավար Վելիջան Խումարեանը 15-րդ դարի սկզբին հիմնադրել է Դիզակի գավառի Յրի բերդը՝ Յոր գյուղի քիկունքի լեռան վրա: Բնակիչները պարսիկների բազմաթիվ ասպատակություններից հետո այստեղ էին եկել Սյունիքի Յոր քաղաքից: 1478թ. զարնանը կազմակերպել է Յրի բերդի պաշտպանությունը պարսիկներից: Երկար պաշարումից հետո, թշնամին

բացել է բերդի ջրի խողովակները և նավթ լցնելով ապականել ջրմուղը: Վերջին մարտն ավարտվել է պաշարվածների պարտությամբ: Մուրը ձեռքին գոհվել է նաև հզոր գորավարը: Նրա դիակը ողջ մնացած ցորեցիներն ամփոփել են Դիզակի Վանք գյուղի Սպիտակ խաչ եկեղեցու գերեզմանատանը: Գերեզմանաքարը պահպանվել է առ այսօր. «Այս է հանգիստ բարեպաշտ Վելիճանայ, որ կեսարի, ժամանակավ ի Քրիստոս փոխեցավ»: Մյուս երեսին հայրը գրել է տվել. «Ես Ախիջան՝ որդի Ջալալայ, կանգնեցրի զխաչս վրկություն հոգոյ որդոյ իմոյ Վելիճանին, յիշեցեք բվին ՉԻԷ» (1478):

ԻՇԽԱՆՅԱՆ ՎՅԱՉԵՍԼԱՎ ՍԵՐԳԵՅԻ

(1954)

Վյաչեսլավ Սերգեյի Իշխանյան (ծնվ.՝ 1954, Տաշքենդ՝ ջրակուսեցի Իշխանյան Սերգեյ Իշխանի որդին), ինժեներ, հասարակական գործիչ:

Ավարտել է Տաշքենդի տրանսպորտային ինստիտուտը, ինժեներ-ջերմատեխնիկի մասնագիտությամբ: Բարձրագույն կրթություն է ստացել Ուկրաինայի Նախարարների խորհրդին կից տնտեսական դեկավարների դասընթացներում: Ավարտել է Աշխաբադի Կուսակցության և տնտեսական դեկավարների համալսարանը: 1999թ. մասնակցել է հայերի Համաշխարհային կոնգրեսին: 2001թ.-ից այդ կոնգրեսի անդամ է: Աշխաբադի քաղխորհրդի պատգամավոր է: 1983-1986թթ. աշխատել է «Աշխաբադջերմ» տրեստում՝ որպես գլխավոր ինժեներ, այնուհետև տրեստի դեկավար: Մեծ ներդրում է ունեցել Աշխաբադի ջերմամատակարարման զարգացման մեջ: Թուրքմենստանի կառավարության որոշմամբ ցուցաբերել է մեծ օգնություն երկրաշարժից հետո Սպիտակի վերականգնման համար: Բազմիցս պարգևատրվել է կառավարության կողմից:

ԼԱԼԱՅԱՆ ԱՐՏԵՄ ԲՈԳՂԱՆԻ

(1879-19..)

Արտեմ Բոգղանի Լալայան (ծնվ.՝ 1879, գ.Հաղորուք - մահ.՝ 19... թրիլիսի), ազատագրական պայքարի մարտիկ:

Սովորել է Շուշիի ռեալական ուսումնարանում: 1897թ. աշխատել է Բաքվի Կրասիլնիկովի նավթային գործարանի գրասենյակում: 1905 - 1906թթ. հայ-բուլղարական ընդհարումների ժամանակ ակտիվորեն մասնակցել է Շուշի քաղաքի ինքնապաշտպանությանը և հայրենի եզերքի կռիվներին, լինելով Դիզակի շրջանի հրամանատար Մորուք Խէշոյի օգնականը: Ցարական իշխանությունների հետապնդումից խույս տալով՝ 1907թ. անցել է Պարսկաստան: 1909թ. մասնակցել է Իրանական հեղափոխությանը: 1914թ. տեղափոխվել է Հայաստան և դարձել կամավորական: Առաջին աշխարհամարտի տարիներին թուրքերի դեմ կռվել է Քեռու ջոկատում, նշանակվել հայկական զորախմբի 4-րդ հեծյալ հարյուրյակի հրամանատար: Վանի ճակատամարտում վիրավորվել է երկու ոտքից: 1917թ. վերադարձել է հարազատ գյուղ, նշանակվել Դիզակի գավառի միլիցիայի պետ: Մեկ ամսում նրան հաջողվել է ստեղծել կարգ ու կանոն: 1918թ. մարտի 20-ին Հաղորուքի բյուրոյի 1-ին նիստում, որում առաջին հերթին դրված էր ինքնապաշտպանության խնդիրը, Լալայանը ընտրվել է Դիզակի շրջանի հրամանատարի օգնական և միաժամանակ գավառական կոմիսար: Որպես Դիզակի ինքնապաշտպանական ուժերի հրամանատար՝ ղեկավարել և անձամբ մասնակցել է բազմաթիվ մարտերի: 1924թ. ձերբակալվել է Խորհրդային իշխանության կողմից և արտրվել Ռուսաստանի խորքերը, այնուհետև՝ 1942թ. Ղազախստան: Պատերազմն ավարտելուց հետո վերադարձել է Թրիլիսի և 1961թ.-ից անցել թոշակի: Կյանքի վերջին տարիներին ապրել է Թրիլիսիում:

ԽԱՆՅԱՆ ՍՈԿՐԱՏ ԱՂԱԼԱՐԻ

(1930)

Սոկրատ Աղալարի Խանյան (ծնվ.՝ 1930, գ.Ալ-նաղբյուր), բանասիրական գիտությունների դոկտոր (2002), պրոֆեսոր (2004), ԽՍՀՄ (1958), ԼՂՀ (1994), Հայաստանի (2002) ԳՄ անդամ, Գիտության վաստակավոր գործիչ (2005):

1944թ. ավարտել է հայրենի գյուղի յոթամյա, այնուհետև հարևան Էդիլու՝ Ուխտաձոր գյուղի միջնակարգ դպրոցները: 1947-1948թթ. աշխատել է հայրենի գյուղում՝ որպես կոմերիտկազմակերպության քարտուղար և կուլտուրայի տան վարիչ: 1949-1953թթ. սովորել է ավարտել է Բաքվի Վ.Ի.Լենինի անվան պետական մանկավարժական ինստիտուտի բանասիրական ֆակուլտետի հայոց լեզվի և գրականության բաժինը: 1950թ. «Կոմունիստ» թերթում տպագրվել է առաջին բանաստեղծությունը՝ նվիրված Հայրենական մեծ պատերազմում զոհված ավագ եղբոր՝ բանաստեղծ Սուրեն Խանյանի հիշատակին: 1953-1962թթ. աշխատել է Բաքվում հրատարակվող «Կոմունիստ» հայերեն հանրապետական թերթի խմբագրությունում՝ որպես լրագրող: 1962-1965թթ. սովորել է Բաքվի Վ.Ի.Լենինի անվան պետական մանկավարժական ինստիտուտի ասպիրանտուրայում՝ «Հայ գրականություն» մասնագիտության գծով, միաժամանակ, դասավանդել է հայոց լեզվի և գրականության բաժնում: 1969թ. Բաքվում Վ.Ի.Լենինի անվան պետական մանկավարժական ինստիտուտի հայկական բաժինը փակվելուց հետո տեղափոխվել է Ստեփանակերտ և շարունակել դասախոսական աշխատանքը Արցախի պետական համալսարանի հայոց լեզվի և գրականության ամբիոնում որպես դոցենտ, 1991թ.-ից՝ պրոֆեսոր: 1959թ. տպագրել է բանաստեղծությունների առաջին ժողովածուն՝ «Կարկաչ» խորագրով: Այնուհետև լույս են տեսել «Քարեկամություն» (1963), «Միրոս ձեզ հետ է» (1966), «Արևսար» (1968), «Լեռների երգը» (1972), «Իմ նվերը» (1973), «Քո անունից» (1980), «Կանաչ ծփանք» (1981), «Կարոտի կրակներ» (1991), «Արցախյան դողանջներ» (1991), «Արցախի արժիվը» (1995), «Մեղ» (1995), «Իմ ծիածանը» (2000), «Նահատակ Լուս» (2003), «Ամարասի կանթերը» (2005), «Միրո ճամփա» (2007), «Տարիներս» (2010), «Կրակ չէ, ինչ է» (2019) ժողովածուները: «Արցախի արժիվը» պոեմի համար 1992թ. արժանացել է ԼՂՀ նախարարների խորհրդի Եդիլեի անվան մրցանակի, իսկ «Արցախյան պատերազմը և հայ պոեզիան» ուսումնասիրությունը 1998թ. շահել է ԼՂՀ Գրողների միության Մուրացանի անվան մրցանակը: Ս.Խանյանը «Մեսրոպ Մաշտոց» և «Մարշալ Բաղրամյան» շքանշանների ասպետ է: 2020թ. արժանացել է ԼՂՀ ԳՄ «Գրիգոր Նարեկացի» մեդալի:

ԽԱՆՅԱՆ ՀԱՄԼԵՏ ՍՈՎՐԱՏԻ
(1950)

Համլետ Սուկրատի Խանյան (ծնվ.՝ 1950, գ.Ակնաղբյուր), տեխնիկական գիտությունների թեկնածու, գիտատեխնիկական տեղեկատվության տեխնոլոգիաների Ամերիկյան ընկերության անդամ:

Գյուղի ութամյա դպրոցի երկրորդ դասարանն ավարտելուց հետո ընտանիքի հետ տեղափոխվել է Բարու և կրթությունը շարունակել Բարվի թիվ 152, ապա՝ 177-րդ հայկական դպրոցներում:

Ավարտել է Բարվի 175-րդ դպրոցը: 9-րդ դասարանում սովորելու ժամանակ մասնակցել է Մոսկվայի ֆիզիկատեխնիկական ինստիտուտի Բարվում կազմակերպած օլիմպիադային և արժանացել մրցանակի: Օլիմպիադան կազմակերպողների խորհրդով ավարտել է մասնակցի Ֆիզտեխի հետակա դպրոցը: 1968թ. ընդունվել է Մոսկվայի ֆիզիկատեխնիկական՝ Եվրոպայում և ԱՄՆ-ում ճանաչված միակ ինստիտուտը: Բուհն ավարտելուց հետո հրավիրվել է Մոսկվայի ավիոնոտորների կենտրոնական գիտահետազոտական ինստիտուտ, որտեղ աշխատում է առ այսօր:

Պ.Բ.Բարանովի անվան ավիացիոն շարժիչների կենտրոնական ինստիտուտի ավագ գիտաշխատող է, դինամիկ չափումների թվային ազդանշանի մշակման ոլորտի մասնագետ: Գազատորքինային շարժիչների կատարելագործման ուղղությամբ հասել է մեծ հաջողությունների և ճանաչվել ոչ միայն Ռուսաստանում, այլև ԱՄՆ-ում Ֆրանսիայում, Չինաստանում: Հայտնագործություններն ԱՄՆ-ում ընդունվել են «Համլետ Խանյան բանաձև» անունով: Գասախտությունների և գիտաժողովների է հրավիրվում Ֆինլանդիայից, Բելգիայից, Չինաստանից և այլ երկրներից: Օդագնացության տեխնիկայի զարգացման գործում անձնական ներդրումների շնորհիվ արժանացել է ՌԴ-ի գիտության նախարարության պատվոգրերի:

ԽԱՆՅԱՆ ԿԱՐԵՆ ՍՈՎՐԱՏԻ
(1961)

Կարեն Սուկրատի Խանյան (ծնվ.՝ 1961, ք.Բարու՝ Սուկրատ Խանյանի ընտանիքում) բանասիրական գիտությունների թեկնածու (2000), դոցենտ:

1969-1972թթ. սովորել է Բարվի թիվ 43 դպրոցում: Ընտանիքի հետ Ստեփանակերտ տեղափոխվելուց հետո ուսումը շարունակել է նախ թիվ 8, ապա՝ թիվ 3 դպրոցներում: 1980-1985թթ. սովորել է Երևանի Վ.Բրյուսովի անվան ռուսաց և արտասահմանյան լեզուների պետական մանկավարժական ինստիտուտի ռուսաց լեզվի և գրականության ու մանկավարժության ֆակուլտետում: 1985-1998թթ. աշխատել է Ստեփանակերտ քաղաքի և Ասկերանի շրջանի գյուղական դպրոցներում՝ որպես ռուսաց լեզվի և գրականության ուսուցիչ: 1999-2000թթ. դասավանդել է Ստեփանակերտի Մ.Մաշտոց համալսարանում, 2000-2003թթ.՝ Արցախի պետական համալսարանում: 2005-2008թթ. աշխատել է որպես Խ.Արթուրյանի անվան ՀՊՄՀ ռուս և արտասահմանյան գրականության ամբիոնի դասախոս, 2008-2010թթ.՝ ամբիոնի ասիստենտ, 2010թ.-ից՝ ամբիոնի դոցենտ, 2009-2012թթ.՝ բանասիրական ֆակուլտետի ուսումնական աշխատանքների գծով դեկանի տեղակալ, 2012թ.-ից՝ Գիտության և միջազգային համագործակցության հարցերով դեկանի տեղակալ:

Հեղինակել է մի շարք հրապարակումներ՝ «Վ.Չվյազինցևան և հայ գրականությունը», Ստեփանակերտ, 1998թ., «Կուրսային և ստուգողական աշխատանքների քննատիկա ռուս գրականությունից (մեթոդական ձեռնարկ)», Եր., 2005թ., (ռուսերեն), «Գրականագիտական տերմինների ռուս-հայերեն համառոտ բառարան», Երևան, 2006թ., «Ռուս-հայերեն գրականագիտական համառոտ բառարան», Եր., 2008թ., «Ռուս գրականությունը և հայ քննադատական միտքը XIX-XX դարերում (հոդվածների ժողովածու)», Երևան, 2012թ., (ռուսերեն), Ուսումնական ծրագիր բակալավրիատի համար «Ռուս մանկական գրականություն», Երևան, 2015թ., (ռուսերեն)», Ուսումնական ծրագիր բակալավրիատի համար «Ռուս գրական քննադատության պատմություն», Երևան, 2015թ., (ռուսերեն), «Ռուսական պոեզիան 19-րդ դարի հայ քննադատական մտքի գնահատմամբ», 2016, «Հովհաննես Թումանյանը և ռուսական պոեզիան», Երևան, 2019:

ԽԱՆՓԵՐՅԱՆՑ ԱՐՄԵՆԱԿ ԱՐՏԵՄ
(1901-1950)

Արմենակ Արտեմի Խանփերյանց (Սերգեյ Ալեքսանդրի Խուդյակով) (ծնվ.՝ 1901, գ.Մեծ Թաղեր - մահ.՝ 1950, Մոսկվա), Խորհրդային Միության ավիացիայի մարշալ (1944), Կարմիր բանակի ռազմաօդային ուժերի հրամանատարի տեղակալ և շտաբի պետ:

1916թ. տեղափոխվել է Բարու, աշխատել նավթահանքերում՝ որպես հեռախոսավարի աշակերտ: Այնտեղ էլ երիտասարդ Արմենակը ծանոթացել է Ստալինի հետ: 1917թ. կամավոր անդամագրվել է Կարմիր զվարդիային: 1918թ. մասնակցել է բոլշևիկյան «Իսկրա» թերթի լույս ընծայմանը: Մասնակցել է նաև Բաքվի կոմունայի պաշտպանությանը, 1918-1920թթ. Ռուսաստանի քաղաքացիական պատերազմին: Մարտերից մեկում մահացու վիրավորված ռուս ընկերոջ և հրամանատարի՝ Սերգեյ Խուդյակովի խնդրանքով Խանփերյանցը համաձայնել է նրա փոխարեն և նրա անունով ղեկավարել մարտը: Ռազմավարական հմուտ գործողությունների շնորհիվ Խանփերյանց-Խուդյակովը ջոկատը դուրս է բերել շրջափակումից:

1922թ. ավարտել է Թիֆլիսի հրամկազմի վերապատրաստման ու կատարելագործման հենելագորային դասընթացները: 1924թ. դարձել է կավալերական դպրոցի պետ, 1928-1931թթ.՝ կազակական գնդի շտաբի պետ: 1928թ. ամուսնացել է Վարվարա Լեյակի հետ: 1931-1936թթ. ավարտել է Մոսկվայի Ն.Շուկովսկու անվան ռազմաօդային ակադեմիան:

1940թ. մասնակցել է Արևմտյան Բելառուսիայի և Արևմտյան Ուկրաինայի վերամիավորման համար մղված մարտերին: 1943թ. կորդինացրել է ավիացիայի գործողությունները Կուրսկի և Դնեպրի ուղղություններում: Խարկովի մատույցներում թշնամու ռմբակոծությունից զոհվել է նրա 14-ամյա որդին՝ Վիկտորը: Երկրորդ աշխարհամարտի ավարտից (1945թ. սեպտեմբերի 2) հետո ղեկավարել է Անդրբայկալյան-Ամուրյան զինվորական օկրուգի 12-րդ ՌՕՈւ-ն: 1945թ. կեղծ մեղադրանքով ձերբակալվել է Չիտայում և չորսուկես տարի ստալինյան զնդաններում անցկացնելուց հետո՝ 1950թ., գնդակահարվել: Հետմահու արդարացվել է 1956թ. նոյեմբերին: 1965թ. վերականգնվել է նրա մարշալի կոչումը: 1980թ. ծննդավայրում բացվել էր մարշալի տուն-թանգարանը:

ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ ԱԼԵՔՍԱՆԳՐ ԱՐՏԵՄ
(1923-1976)

Ալեքսանդր Արտեմի Խաչատրյան (ծնվ.՝ 1923, գ.Էղիլու՝ Ուխտաձոր - մահ.՝ 1976, Մոսկվա), տեխնիկական գիտությունների դոկտոր (1969), պրոֆեսոր (1969):

Միջնակարգ դպրոցն ավարտելուց հետո զորակոչվել է Խորհրդային բանակ, մասնակցել Հայրենական պատերազմին: 1943թ. ծանր վիրավորվել է և զորացրվել բանակից որպես հաշմանդամ: Ավարտել է Բաքվի ինդուստրիալ ինստիտուտը, 1949թ. ընդունվել Մոսկվայի էներգետիկայի ինստիտուտի ասպիրանտուրան:

1969-1976թթ. աշխատել է Մոսկվայի էներգետիկայի համամիութենական գիտահետազոտական ինստիտուտում՝ որպես լաբորատորիայի վարիչ: Միաժամանակ դասավանդել է Մոսկվայի էներգետիկայի ինստիտուտում և եղել այդ ինստիտուտի գիտական խորհրդի անդամ: Հրատարակել է էներգետիկայի հիմնահարցերին նվիրված 50-ից ավելի գիտական աշխատություն: Որպես փորձագետ անմիջական մասնակցություն է ունեցել էներգետիկ համակարգերի և էլեկտրակայանների փորձարկումներին:

ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ ԱՐՄԵՆ ՄՈՎՍԵՍ
(1962)

Արմեն Մովսեսի Խաչատրյան (ծնվ.՝ 1962, գ.Տումի), իրավաբանական գիտությունների թեկնածու (1987):

1978թ. ավարտել է Երևանի N114 միջնակարգ դպրոցը: 1979-1983թթ. սովորել և ավարտել է Երևանի պետական համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետը: 1983-1986թթ. սովորել է նույն ֆակուլտետի «Պատմության և իրավունքի տեսության ու պատմության» ամբիոնին կից ասպիրանտուրայում: 1987թ. աշխատանքի է անցել ՀԽՍՀ ԳԽ նախագահության իրավաբանական բաժնում՝ որպես ավագ ռեֆերենտ, ապա՝ ավագ հրահանգիչ: 1990թ.-ից աշխատել է ՀՀ կառավարության տնտեսական բարեփոխումների և սեփականաշնորհման գծով պետական հանձնաժողովում՝ որպես տնտեսական

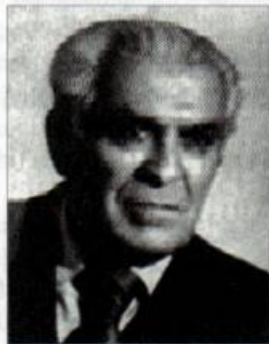

քարեփոխումների իրավական ապահովման բաժնի վարիչ, 1992-1996թթ.՝ ՀՀ նախագահի աշխատակազմի իրավաբանական բաժնի վարիչ: 1996թ. նշանակվել է ՀՀ գլխավոր դատախազի տեղակալ: Եղել է դատախազության «Օրինականություն» եռամսյա պարբերականի խմբագրական խորհրդի նախագահը: Դատախազության կոլեգիայի անդամ է, համակարգի աշխատողների ատեստավորման հանձնաժողովի նախագահ: Մասնակցել է համաշխարհային իրավական, հանցավորության և թմրաբիզնեսի դեմ պայքարի կազմակերպման ուղղությամբ սիմպոզիումների: ՀՀ նախագահի 1997թ. հրամանագրով արժանացել է արդարադատության երկրորդ դասի պետական խորհրդականի դասային աստիճանի: Հեղինակել է մի շարք մենագրություններ և գիտա-իրավական հոդվածներ:

ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ ԽԱՉԻԿ ՄԱՐԳԻԻ

(1914-1989)

Խաչիկ Մարգիի Խաչատրյան (ծնվ.՝ 1914, գ.Տումի - մահ.՝ 1989, Երևան), Փառքի երեք աստիճանի շքանշանակիր, աշխատանքի վետերան:

Ավարտել է Տումու միջնակարգ դպրոցը, ընդունվել Կիրովականի մանկավարժական տեխնիկումը: Երիտասարդ տարիքից կադրերի խիստ պակասության պատճառով աշխատել է որպես դպրոցի տնօրեն: Հետագայում ավարտել է Բաքվի

մանկավարժական ինստիտուտը: Աշխատել է դպրոցի տնօրեն Մեծ Թաղերում, Հին Թաղերում: Մասնակցել է ռուս-ֆիննական պատերազմին, Մեծ Հայրենականին: Եղել է քաղաքական գծով զորամասի հրամանատարի տեղակալ: Դրիմի թերակողմ ծանր մարտերից մեկի ժամանակ (Սևաստոպոլում) ծանր վիրավորվել է, շուրջ մեկ տարի բուժվել ռազմական հոսպիտալում: Պատերազմից հետո վերադարձել է որպես հաղթող: Արժանացել է մեդալների, պարգևների: Հայրենական մեծ պատերազմի առաջին կարգի հաշմանդամ է: 1953թ. ընտանիքով տեղափոխվել է Երևան: Շուրջ 32 տարի աշխատել է Երևանի թիվ 61 դպրոցի ուսնավար, ասպ երեկոյան դպրոցի տնօրեն: Ղարաբաղի և հայրենի Տումու դպրոցներին օգնում էր մեթոդական գրականությամբ, գրեական պիտույքներով: Եղել է տումեցի ակադեմիկոս Սերգեյ Գյանջումի Աբրահամյանի ուսուցիչը:

ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԵՐՎԱՆԻ

(1965)

Հարություն Երվանդի Խաչատրյան (ծնվ.՝ 1965, Երևան՝ տումեցու ընտանիքում), պետական-քաղաքական գործիչ:

1992թ. ավարտել է Երևանի պոլիտեխնիկական ինստիտուտը՝ ինժեներ կոնստրուկտորի որակավորմամբ: 1982-1991թթ. աշխատել է ԵրՄՄ ԳՀԻ փորձարարական գործարանում: 1983-1985թթ. ծառայել է խորհրդային բանակում: 1991թ. ընտրվել է Երևանի Արաբկիրի շրջխորհրդի քարտուղար: 1993թ. եղել է Արաբկիրի շրջգործկոմի նախագահի առաջին տեղակալը: 1995թ. ընտրվել է ՀՀ ԱԺ պատգամավոր, ԱԺ պետա-իրավական հարցերի մշտական հանձնաժողովի անդամ: Դեկավարել է ՀՀ սեփականաշնորհման նախարարության պետական գույքի տնօրինման վարչությունը: 2001թ. աշխատել է «Հայրուս-գազարդ» ՓԲԸ «Արագածոտն» մասնաճյուղի փոխտնօրեն:

ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ ՄԻՀՐԱՆ ՄՈՎՍԵՍԻ

(1930)

Միհրան Մովսեսի Խաչատրյան (ծնվ.՝ 1930, գ.Էղիլու՝ Ուխտաձոր, փիլիսոփայական գիտությունների դոկտոր (1990), պրոֆեսոր (1991):

1949թ. ավարտել է գյուղի միջնակարգ դպրոցը: Ընդունվել և 1953թ. ավարտել է Երևանի Խ.Արովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի պատմության ֆակուլտետը: 1953-1968թթ. աշխատել է Լեռնային Ղարաբաղում՝ որպես կոմերիտմարզկոմի առաջին քարտուղար, կուսակցության պրոպագանդայի և ագիտացիայի բաժնի վարիչ, նաև հեռուստատեսության և ռադիոհաղորդումների մարզային կոմիտեի գլխավոր խմբագիր: 1960-1962թթ. ընդունվել և ավարտել է ԽՄԿԿ Կենտկոմին առընթեր բարձրագույն կուսակցական դպրոցը: Ղարաբաղում աշխատելու տարիներին բազմիցս ընտրվել է մարզային խորհրդի պատգամավոր և այլ ընտրովի

մարմիններում: 1968թ. տեղափոխվել է Երևան, ՀԽՍՀ բարձրագույն և միջնակարգ մասնագիտական կրթության նախարարության ուղեգրով աշխատանքի անցել Երևանի պետական համալսարանի փիլիսոփայության ամբիոնում:

Հեղինակել է մենագրություններ և տասնյակ գիտական ուսումնասիրություններ: Երկար ժամանակ եղել է նաև «Փիլիսոփայական հարցեր» միջրուսական ժողովածուի պատասխանատու քարտուղար: Համալսարանում միաժամանակ աշխատել է որպես արտասահմանյան քաղաքացիների ուսուցման գծով դեկան: Պարգևատրվել է մեդալներով, պատվոգրերով:

ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ ՄՈՎՍԵՍ ՄԱՐՏԻՐՈՍԻ

(1923-1989)

Մովսես Մարտիրոսի Խաչատրյան (ծնվ.՝ 1923, գ.Տումի- մահ.՝ 1989, Երևան), Հանրապետության վաստակավոր իրավաբան, իրավաբանական գիտությունների թեկնածու (1961), դոցենտ (1966):

Ավարտել է Տումու միջնակարգ դպրոցը: 1940-1942թթ. որպես քարտուղար աշխատել է Տումու կոլտնտեսությունում: 1942թ. զորակոչվել է բանակ: Եղել է դիպուկահարների ջոկատի, վաշտի հրամանատար: Մարտական սխրանքների համար պարգևատրվել է շքանշաններով և մեդալներով: 1944-1947թթ. աշխատել է Տումու միջնակարգ դպրոցում՝ որպես զինղեկ: 1952թ. ավարտել է ԵՊՀ իրավաբանական ֆակուլտետը, աշխատանքի անցել համալսարանում: Դասախոսել է իրավաբանական ֆակուլտետում:

ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ ՊԵՏՐՈՍ ԽԱՉԱՏՈՒՐԻ

(1914-1964)

Պետրոս Խաչատուրի Խաչատրյան (ծնվ.՝ 1914, գ.Տումի - մահ.՝ 1964, Բաքու), ինժեներ:

Տարրական կրթությունը ստացել է հայրենի գյուղում, այնուհետև ուսումը շարունակել Տոդի 7-ամյա դպրոցում, Բաքվում: Ծառայել է Խորհրդային բանակում: Ստացել է բարձրագույն կրթություն: Աշխատել է Բաքվի՝ Աղբբեջանի նախագծային ինստիտուտում՝ որպես գլխավոր ինժեներ: Հեղինակել է մի շարք յուրահատուկ նախագծեր:

ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ ՌՈՐԵՐՏ ՆԻԿՈԼԱՅԻ

(1949-1997)

Ռորերտ Նիկոլայի Խաչատրյան (ծնվ.՝ 1949, գ.Տումի - մահ.՝ 1997, Ստեփանակերտ), վիրաբույժ:

1966թ. ոսկե մեդալով ավարտել է Տումու միջնակարգ դպրոցը: Ընդունվել և 1974թ. ավարտել է Երևանի բժշկական ինստիտուտը: Գործուղվել է Հեռավոր Արևելքի Ուսուրի երկրամաս: 1977թ. վերադարձել է Ստեփանակերտ և աշխատանքի անցել ԼՂԻՄ ուռուցքաբանական դիսպանսերում՝ որպես բաժանմունքի վարիչ, այնուհետև՝ գլխավոր բժիշկ: Ակտիվ մասնակցել է Արցախի ազգային-ազատագրական շարժմանը: ՊԱԿ մարմինների կողմից ենթարկվել է հետապնդումների և հալածանքի: Արցախյան պատերազմի տարիներին եղել է Կարմիր Շուկայի, ապա՝ Հաղորդի ռազմադաշտային հոսպիտալի պետը: Բուժժառայության կապիտանը և հիվանդանոցի գլխավոր վիրաբույժը փրկել է հարյուրավոր ազատամարտիկների կյանք:

ԽԱՉԻՅԱՆ ԱԼԵՔՍԵՅ ՍԵՐՊԵՅԻ
(1928)

Ալեքսեյ Սերգեյի Խաչիյան (ծնվ.՝ 1928, Հաղրուք), տեխնիկական գիտությունների թեկնածու (1955), պրոֆեսոր (1987), ՌԴ գիտության և տեխնիկայի բնագավառի մրցանակի դափնեկիր, Ջերմատեխնիկայի և ներքին այրման շարժիչների տեսության գիտնական:

1945թ. ընդունվել է Բաքվի կենտրոնական դպրոցը: Ավագ դասարանում տարված էր սպորտային մարմնամարզությամբ: 1941թ. քաղաքային մրցություններում զբաղեցրել է առաջին տեղը: 1950թ. ավարտել է Ադրբեջանի ինդուստրիալ ինստիտուտը՝ «Մեքենաներ և մեքենաների տնտեսության» մասնագիտությամբ: 1950թ. ընդունվել է Մոսկվայի մեքենատրանսպորտային ինստիտուտը, ավարտել որպես «Ներքին այրման շարժիչների» մասնագետ: 1952-1959թթ. աշխատել է գիտահետազոտական ավտոմոբիլային և մեքենաճանապարհային ինստիտուտում՝ որպես ավագ ինժեներ, այնուհետև՝ խմբի ղեկավար, կրտսեր գիտաշխատող, ավագ գիտաշխատող: 1959-1963թթ. եղել է ԽՍՀՄ Գազպրոմի Համամիութենական ինստիտուտի ավագ գիտաշխատող, 1963-1984թթ.՝ Մոսկվայի Ավտոճանապարհային ինստիտուտի դոցենտ, այնուհետև ավտոտրակտորային շարժիչների և ջերմատեխնիկայի ամբիոնի պրոֆեսոր: Համահեղինակ է 4 դասագրքի, հեղինակ և համահեղինակ 150 հոդվածների և միջազգային կոնֆերանսների զեկույցների, համահեղինակ 5 մենագրությունների, 12 հեղինակային վկայությունների:

ԽԱՉԻՅԱՆ ԷՎՈՒԱՐԴ ԵՓՐԵՄ
(1933)

Էդուարդ Եփրեմի Խաչիյան (ծնվ.՝ 1933, գ.Առաքել), երկրաբան, տեխնիկական գիտությունների դոկտոր (1972), պրոֆեսոր (1978), ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս (1996), ՀՀ գիտության վաստակավոր գործիչ:

1950թ. ավարտել է Բանաձորի միջնակարգ դպրոցը: Ընդունվել և 1956թ. ավարտել է Երևանի պետական համալսարանի աշխարհագրության ֆակուլտետը:

1956-1997թթ. աշխատել է որպես լաբորատորիայի վարիչ, սեյսմակալուն շինարարության ինստիտուտի (ԳՀԻ) գիտության գծով տնօրենի տեղակալ, 1972-1988թթ.՝ ԵՊԱԿ ՀՀ-ի և ԵՊՀ պրոֆեսոր, 1997թ.-ից՝ ԵՊՀ ամբիոնի վարիչ, 1997թ.-ից՝ ՀՀ ԳԱԱ ԵԳԻ գլխավոր գիտաշխատող:

Հեղինակել է ավելի քան 250 տպագրված գիտական աշխատանքներ, այդ թվում 12 մենագրություն, 5 հեղինակային արտոնագրեր, 15 նորմատիվա-հրահանգչական փաստաթղթեր, 60 գիտական հոդվածներ՝ անգլերեն լեզվով տպագրված տարբեր երկրներում:

ԽԱՉՅԱՆ ՄԻՔԱՅԵԼ ԻՇԽԱՆԻ
(1941-2021)

Միքայել Իշխանի Խաչյան (ծնվ.՝ 1941, գ.Հարթաշեն (Հախուլլու)- մահ.՝ 2021, Երևան), 20-րդ դարի Արցախի լավագույն մանկավարժ, գրող:

Ավարտել է Ուխտաձորի միջնակարգ դպրոցը: Ծառայել է խորհրդային բանակի շարքերում: Ջուրացրվելուց հետո ընդունվել և 1967թ. ավարտել է Բաքվի Լենինի անվան մանկավարժական ինստիտուտի պատմաբանասիրական ֆակուլտետը: Աշխատանքի է անցել հարազատ դպրոցում: Շուրջ 50 տարի աշխատել է Հաղրուքի շրջանի Ուխտաձորի միջնակարգ դպրոցում և ավելի քան 20 տարի եղել նույն դպրոցի տնօրենը: Հրատարակել է բանաստեղծությունների և պատմվածքների 9 գիրք:

ԽԱՍԱՊԵՏՅԱՆ ԱՐՓԻԿ ՌՈՒԲԵՆԻ

(1948)

Արփիկ Ռուբենի Խասապետյան (ծնվ.՝ 1948, գ.Մեծ Թաղեր), ԼՂՀ վաստակավոր մանկավարժ (2005), ԽՍՀՄ ժուռնալիստների միության անդամ: 1955-1966թթ. սովորել է գյուղի դպրոցում: Ավարելուց հետո ամմիջապես աշխատանքի է անցել դպրոցում որպես ջոկատավար: 1968-1972թթ. ընդունվել և ավարտել է Ադրբեջանի Լենինի անվան պետական մանկավարժական ինստիտուտի հայոց լեզվի և գրականության ֆակուլտետի հեռակա բաժինը: 1969-1991թթ. աշխատել է շրջանային «Կոլտնտեսական» թերթի խմբագրությունում՝ որպես գրական աշխատող, բաժնի վարիչ, այնուհետև խմբագիր: 1991թ.-ից մինչև թոշակի անցնելը հայոց լեզու և գրականություն է դասավանդել Հաղորդի Մ.Մանվելյանի անվան միջնակարգ դպրոցում: 2000-2005թթ. եղել է ԼՂՀ Ազգային ժողովի պատգամավոր:

ԽԱՍԱՊԵՏՅԱՆ ՌԱՅԱ ՌՈՒԲԵՆԻ

(1935)

Ռայա Ռուբենի Խասապետյան (ծնվ.՝ 1935, գ.Մեծ Թաղեր), արձակագիր, լրագրող, թարգմանիչ, ՀԽՍՀ վաստակավոր ժուռնալիստ (1982), Հայաստանի գրողների միության անդամ (1985):

1958թ. ավարտել է Երևանի պետական համալսարանի բանասիրական ֆակուլտետի ժուռնալիստիկայի բաժինը: Աշխատել է Հայաստանի գրողների միությունում, Գրական թերթում: Վարել է քննադատության, արվեստի և գիտության, հրապարակախոսության բաժինները: Գրական մամուլում տպագրել է բազմաթիվ հոդվածներ, ակնարկներ, հարցազրույցներ, գրախոսություններ՝ նվիրված արվեստի և գիտության, մշակույթի հարցերին, ինչպես նաև պատմվածքներ ու թարգմանություններ (1982): Արժանացել է Ֆ.Նանսենի անվան ոսկե մեդալի (2010), ՀԳՄ Ե.Չարենցի անվան գրական մրցանակի՝ Վ. Բիկովի «Աղետի նշան» և «Քարհանք» վիպակների թարգմանության համար (1991):

ԿԱՅՅԱՆ ԺԵՆՅԱ ՇԱՄԻՐԻ

(1924-2016)

Ժենյա Շամիրի Կաֆյան (ծնվ.՝ 1924, գ.Վանքմահ.՝ 2016, ք. Ստեփանակերտ), Արցախի վաստակաշատ ուսուցչուհի:

1941թ.-ին գերազանցությամբ և գովասանագրով ավարտելով դպրոցը՝ ցանկացել էր ուսումը շարունակել Երևանի բժշկական ինստիտուտում: Հայրը դատերը հորդորել է ընդունվել մանկավարժական ինստիտուտ: Արդյունքում նա ընդունվել է Բարվի մանկավարժական ինստիտուտի լեզվագրական բաժինը:

1946թ.-ին ավարտելով ուսումը, աշխատանքի է անցել Հաղորդի շրջանի Ծամձոր գյուղի միջնակարգ դպրոցում, որպես հայոց լեզվի և գրականության ուսուցչուհի:

Ամուսնու՝ վաստակավոր բժիշկ Եղիշե Աթայանի հետ ծանոթացել է նույն տարում: Ամուսնանալուց հետո տեղափոխվել է ամուսնու հայրենի գյուղ՝ Մեծ Թաղեր: 1953թ. ընտանիքը տեղափոխվել է ք.Ստեփանակերտ: Ստեփանակերտում ընդունվել է աշխատանքի թիվ 1 միջնակարգ դպրոցում: Մի քանի տասնամյակ Ստեփանակերտի համար 1 միջնակարգ դպրոցում զբաղվել է սերունդների կրթության և դաստիարակության գործով: Հատկապես մեծ է նրա ավանդը խորհրդային հասարակարգում հայոց լեզվի և գրականության նկատմամբ սերունդների մեջ սիրո սերմանումը:

ԿԱՅՅԱՆ ՄԱՆՎԵԼ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆԻ

(1924-2009)

Մանվել Հարությունի Կաֆյան (ծնվ.՝ 1924՝ տունեցու ընտանիքում - մահ.՝ 2009, Երևան), գնդապետ:

1941թ. ընդունվել է Սամարղանդի մանկավարժական ինստիտուտը: 1943թ. զորակոչվել է բանակ: Սովորել է Լենինգրադի ռազմական ուսումնարանում, ծառայել որպես հրետանային մարտկոցի հրամանատար: 1945թ. ծառայության է ան-

ցել Թուրքմենստանի ռազմական օկրուգում: 1962թ. գորացրվել է և մշտական բնակություն հաստատել Երևանում: 1969-1975թթ. աշխատել է ԳՕՍԱԱՖ-ի Հայաստանի բաժանմունքում՝ որպես պետի տեղակալ: Պարգևատրվել է մարտական մեդալներով, շքանշաններով:

ԿՈՆՍԱՆԴՅԱՆ ԱՌԱՔԷԼ
(1805-...)

Առաքել Կոնստանդյան (ծնվ.՝ 1805, գ.Թաղուտ), վարդապետ:
Կյանքի մեծ մասն անց է կացրել Գուշավանքում: Գրել է «Արցախի պատմություն» աշխատությունը: Նրանից օգտվել է Բաֆֆին իր «Խամսայի մեկիբություններ»-ը գրելիս: Շուրջ 18 տարի գրել է պատմագիտական և ազատագրական մի ձեռագիր աշխատություն, որից մի փոքր հատոր՝ «Դիզակի մեկիբությունը», լույս է տեսել 1913թ. Վաղարշապատում: 2 ձեռագիրը պահվում է Մատենադարանում: Վարդապետն իր մորը՝ Մարիամին, այրիանալուց հետո 14 տարի պահել է իր մոտ՝ Գուշավանքում: 1884թ. Լեոն ծանոթացել է վարդապետի հետ, նրա ձեռագրերին, բարձր գնահատել դրանք: 1868թ. երկրաշարժից ավերվել է միանավ, գմբեթավոր եկեղեցին, որից հետո լքել է Գուշավանքը և ամուսնացել: Մահացել է խոր ծերության հասակում:

ՀԱԿՈՔՅԱՆ ԱՐԱՄԱՅԻՍ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍԻ
(1930)

Արամայիս Հովհաննեսի Հակոբյան (ծնվ.՝ 1930, գ.Տումի), գյուղատնտեսական գիտությունների թեկնածու:
Ավարտել է գյուղի միջնակարգ դպրոցը, 1956թ.՝ Երևանի անասնաբուժական-անասնաբուծական ինստիտուտը: 1956-1960թթ. աշխատել է Էջմիածնի շրջանում՝ որպես անասնաբույժ: 1960թ. որպես գիտաշխատող ընդունվել է Երևանի անասնաբու-

ժական-անասնաբուծական գիտահետազոտական ինստիտուտի մեդվաբուծության բաժինը: Հեղինակել է 50-ից ավելի գիտական հոդվածներ, բազմաթիվ ռացիոնալիզատորական առաջարկություններ:

ՀԱԿՈՔՅԱՆ ԱՐԿԱԳԻԱ ՍՈՒՐԵՆԻ
(1930)

Արկաղիա Սուրենի Հակոբյան (ծնվ.՝ 1930, գ.Տող):
1955թ. ավարտել է Բաքվի պոլիտեխնիկական ինստիտուտը՝ ինժեների մասնագիտությամբ: Որպես երիտասարդ մասնագետ գործուղվել է ք.Աշխաբադ: 1957թ. նշանակվել է թիվ 10 ավտոպարկի գլխավոր ինժեներ, 1965թ.՝ Թուրքմենական ԽՍՀ Ավտո-տրանսպորտային և խճուղային ճանապարհների արտադրատեխնիկական բաժնի տնօրեն, ապա՝ նախարարության կոլեգիայի անդամ, 1974-1992թթ.՝ նույն գերատեսչության նախարարի տեղակալ:

ՀԱԿՈՔՅԱՆ ԱՐՄԵՆ ՎԼԱԳԻՍԻՐԻ
(1941-1990)

Արմեն Վլադիսիրի Հակոբյան (ծնվ.՝ 1941, գ.Կարմրակուն - մահ.՝ 1990, Ստեփանակերտ), քանդակագործ, ԽՍՀՄ նկարիչների միության անդամ (1978):
1947-1957թթ. սովորել է Ստեփանակերտի Գրիբոյեդովի անվան թիվ 3 միջնակարգ դպրոցում: 1961թ. մեկնել է Աշխաբադ: 1962-1964թթ. ծառայել է խորհրդային բանակում: 1965-1968թթ. սովորել է Դոնի Ռոստովի Գրեկովի անվան գեղարվեստական ուսումնարանի քանդակի բաժնում, միաժամանակ նաև՝ Վորոնեժի մանկավարժական ինստի-

տուտի պատմության ֆակուլտետում: Այնուհետև վերադարձել է հայրենիք, 1969-1971թթ. աշխատել որպես քանդակագործ Ստեփանակերտի արտադրա-ստեղծագործական կոմբինատում: Այդ տարիներին կերտել է Հայրենական մեծ պատերազմում զոհված արցախցիների հիշատակի հուշարձաններ Վանք և Կարմրակուն գյուղերում: 1971թ. մեկնել է Ալթայի երկրամաս, հաստատվել Բառնաուլ քաղաքում: Աշխատել է երկրամասի տարբեր արվեստանոցներում, մասնակցել բազմաթիվ ցուցահանդեսների, դասավանդել Նովոուլյայսկի գեղարվեստական ուսումնարանում: Մեծ Հայրենականին նվիրված հուշարձաններ է տեղադրել Ելցովկա և Պերվոմայսկ քաղաքներում, մի շարք բնակավայրերում: 1977թ. մարգկոմի 1-ին քարտուղար Գևորգովի հրավերով վերադարձել է հայրենիք: Այդ ընթացքում տարբեր շրջաններում ղեկավարել է ԼՂ նկարիչների ստեղծագործական բաժանմունքը, այնուհետև՝ միությունը, լսելի դարձրել հայ արվեստագետի ձայնը Ադրբեջանում: Գասավանդել է նաև Ստեփանակերտի Հ.Գյուրջյանի անվան արվեստի մանկական դպրոցում: 1988թ. ակտիվորեն ներգրավվել է Դարաբաղյան շարժմանը, եղել է «Կռունկ» կոմիտեի հիմնադիր-անդամներից մեկը, այդ անվան և կոունկի պատկերով կրծքանշանի հեղինակը: 1988թ. Արցախի մտավորականների պատվիրակության կազմում մեկնել է Մոսկվա՝ Կենտրոն, Հայաստանի հետ Արցախի վերամիավորման պահանջով: Չոհվել է 1990թ. հունվարի 2-ին՝ ադրբեջանական զինված սադրանքից Ստեփանակերտի փողոցները դուրս եկած խաղաղ բնակչությանը պաշտպանելու բանակցության ժամանակ: 1988թ. մասնակցել է Իջևանի քանդակագործական սիմպոզիումին, կերտել «Արցախ» քանդակը, որն արժանացել է հատուկ մրցանակի: 1989թ. Ստեփանակերտում տեղադրվել է նրա՝ Սպիտակի երկրաշարժի և Սունգալիթի գոհերի հիշատակին նվիրված հուշակոթողը: Հետմահու արժանացել է մի շարք պարգևների:

ՀԱԿՈՔՅԱՆ ԱՐՄԵՆԱԿ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍԻ
(1932)

Արմենակ Հովհաննեսի Հակոբյան (ծնվ.՝ 1932, գ.Տումի), ճարտարապետ:

Ավարտել է գյուղի միջնակարգ դպրոցը, ծառայության անցել խորհրդային բանակում: 1953-1956թթ. աշխատել է Վարանդա քաղաքում: 1962թ.

ավարտել է Երևանի պոլիտեխնիկական ինստիտուտի ճարտարապետության բաժինը: Գծագրություն է դասավանդել Երևանի մեքենաշինական տեխնիկումում: Աշխատել է Երևանի պետական նախագծային ինստիտուտում՝ որպես գլխավոր մասնագետ, գլխավոր ճարտարապետ: Նախագծել է պետական շենքեր և գործարաններ՝ Բաքու, Տաշքենդ, Վոլգոգրադ, Երևան, Արմվյան քաղաքներում, Տումի, Մեծ Թաղեր գյուղերի, Երևանում՝ Չարբախի և այլ բնակավայրերի մի շարք շինություններ:

ՀԱԿՈՔՅԱՆ ԱՐՇԱԿ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ
(1886-1960)

Արշակ Հայրապետի Հակոբյան (ծնվ.՝ 1886, գ.Էղիշա՝ Վարդաշատ - մահ.՝ 1960, Երևան), բժիշկ, ֆիզիոլոգ, ֆիզիոթերապևտ, բժշկական գիտությունների դոկտոր (1936), պրոֆեսոր (1939), ՀԽՍՀ գիտությունների վաստակավոր գործիչ:

Միջնակարգ կրթությունը ստացել է Բաքվում: Գիմնազիան ավարտելուց հետո մեկնել է Բեռլին: 1911թ. ավարտել է Բեռլինի համալսարանի բժշկական ֆակուլտետը: Վերադարձել է Կիև և աշխատանքի անցել տեղի հիվանդանոցներից մեկում: 1914թ. գործուղվել է Բեռլին, վերապատրաստվել նյարդային հիվանդությունների և ֆիզիոթերապիայի գծով: Առաջին համաշխարհային պատերազմի սկզբին զորակոչվել է գործող բանակ որպես բժիշկ: 1917թ. տեղափոխվել է Կովկաս, 1918թ.՝ Բաքու, 1919թ.՝ Երևան: 1919թ. ապրել է Երևանում, մասնակցել ԵՊՀ բժշկական ֆակուլտետի հիմնադրմանը: Մինչև 1936թ. եղել է ԵԲԻ-ում իր հիմնած ֆիզիոլոգիայի, 1936-1960թթ.՝ նյարդախտաբանության ամբիոնների վարիչը: Ջբաղվել է նաև կուրորտաբանության հարցերով, նպաստել «Արգի», «Ջերմուկ» և Վանաձորի առողջարանների կազմակերպմանը: 1935թ. Ռ.Ն.Գյանջեցյանի հետ համատեղ հրատարակել է «Հայաստանի առողջարանների ու հանգստյան տների տեղեկատու» ձեռնարկը, իսկ Գ.Ի.Միրզոյանի հետ՝ «Պերիֆերիկ ներվային համակարգության տրավմատիկ վնասվածքներ» համառոտ ձեռնարկը: Մինչև 1989թ. նրա անունով էր կոչվում Երևանի կուրորտաբանության և ֆիզիկական բժշկության ԳՀԻ-ն: Պարգևատրվել է մի շարք մեդալներով և շքանշաններով:

ՀԱԿՈՔՅԱՆ ԳԱՎԻԹ ԷԳԻԿԻ

(1982)

Գավիթ Էդիկի Հակոբյան (ծնվ.՝ 1982, գ.Տումի), իրավաբան:

2000թ. գերազանցությամբ ավարտել է տեղի միջնակարգ դպրոցը, 2008թ.՝ Արցախի պետական համալսարանի իրավագիտության բաժինը և ստացել մագիստրոսի աստիճան: 2005թ. ծառայության է ընդունվել ԼՂՀ կառավարությանն առընթեր արտակարգ իրավիճակների վարչությունում՝ որպես քաղաքաշտպանության վարչության ավագ սպա և ստացել լեյտենանտի սկզբնական զինվորական կոչումը: 2007թ. նշանակվել է նույն վարչության կառավարման կետի պետի, 2009թ.՝ ԼՂՀ Շահումյանի շրջանի բնակչության և տարածքների պաշտպանության բաժնի պետի պաշտոններին: 2010թ. ստանձնել է ԼՂՀ ՓԾ տնօրենի ավագ օգնականի, 2012թ.՝ ԼՂՀ ԿԱ ՓԾ Իրավաբանական բաժնի պետի, 2014թ.՝ ԼՂՀ ԿԱ արտակարգ իրավիճակների պետական ծառայության տնօրենի աշխատակազմի ղեկավարի պաշտոններին: Ունի փրկարարական ծառայության փոխգնդապետի կոչում: 2009թ.-ից հանդիսանում է Արցախի պետական համալսարանի «Իրավունքի» ամբիոնի դասախոս: 2017թ. ավարտել է ՀՀ Արդարադատության ակադեմիան: Պարգևատրվել է ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարարության, ԱՀ արտակարգ իրավիճակների պետական ծառայության մեդալներով: 2018թ. ԱՀ Ազգային ժողովի որոշմամբ նշանակվել է ԱՀ ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի դատավոր:

ՀԱԿՈՔՅԱՆ ԷԳՈՒԱՐԳ ԶԱՎԵՆԻ

(1948)

Էդուարդ Զավենի Հակոբյան (ծնվ.՝ 1948, գ.Հին Թաղեր), գեներալ:

Միջնակարգ դպրոցն ավարտելուց հետո աշխատանքի է անցել գյուղական ակումբում: 1970թ. ընդունվել է Երևանի պետական համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետը: 1975թ., ստանա-

լով իրավաբանի կոչում, գործուղվել է ՀՀ գերագույն դատարան: Ինճը տարի պաշտոնավարել է ՀԱԱՀ Գերագույն դատարանում: 1984թ. զբաղեցրել է Ամասիայի, ապա՝ Սևանի շրջանային դատախազի տեղակալի պաշտոնը: Այնուհետև նշանակվել է Գորիսի միջշրջանային դատախազ: Աշխատանքային գործունեությունը շարունակել է ՀՀ դատախազությունում: 1992թ. նշանակվել է Գյումրու կայագործի զինվորական դատախազ, 1996թ.՝ Երևանի կայագործի զինվորական դատախազի տեղակալ: 2000թ. ստանձնել է Ջանգեզուրի, 2003թ.՝ Երևանի կայագործի զինվորական դատախազի պաշտոնը: Արժանացել է կառավարական պարգևների:

Հեղինակել է բանաստեղծական երկու՝ «Անվերջ երազ» և «Սիրո արահետ» ժողովածուները:

ՀԱԿՈՔՅԱՆ ԼԵՌՆԻԿ ՄԱՆՎԵԼԻ

(1970)

Լեռնիկ Մանվելի Հակոբյան (ծնվ.՝ 1970, գ.Քարինգ), բանասիրական գիտությունների թեկնածու, ՀՀ և ԼՂՀ ԳՄ անդամ:

1978-1988թթ. սովորել է Ստեփանակերտի Հովհ.Թումանյանի անվան թիվ 9 միջնակարգ դպրոցում: 1988-1993թթ. ընդունվել և ավարտել է Երևանի պետական համալսարանի բանասիրական ֆակուլտետը, 1993-1996թթ.՝ նույն համալսարանի ասպիրանտուրան: 1992-1996թթ. ծառայել է ԼՂՀ ՊԲ-ում: 2000թ. ավարտել է «Գրիգոր Նարեկացի» համալսարանի իրավաբանության ֆակուլտետը: 1996-2005թթ. աշխատել է Ստեփանակերտի քաղաքապետարանում, ԼՂՀ կառավարության աշխատակազմում, ԼՂՀ արտադրական ենթակառուցվածքների և քաղաքաշինության նախարարությունում: 2005-2007թթ. զբաղեցրել է ԿԳՆ Լեզվի տեսության պետի պաշտոնը: 2008-2009թթ. եղել է ԼՂՀ մշակույթի և երիտասարդության հարցերի նախարար: 2010թ. նշանակվել է ԼՂՀ վարչապետի խորհրդական: Հեղինակել է հինգ գիրք:

ՀԱԿՈՐՅԱՆ ՀԱՄԼԵՏ ԲԱԶԵԻ

(1955)

Համլետ Բազեի Հակոբյան (ծնվ.՝ 1955, գ.Տու-մի), գնդապետ:

1975թ. ավարտել է Երևանի կոոպերատիվ տեխնիկումը: 1975-1977թթ. ծառայել է խորհրդա-յին բանակում: 1989թ. ավարտել է Մոսկվայի ներ-քին գործերի նախարարության ակադեմիայի բարձրագույն ինժեներատեխնիկական ֆակուլ-տետը: 1990-1995թթ. եղել է Վանաձորի հրշեջ կա-յազորի պետը: 1996թ. նշանակվել է ՀՀ ՆԳՆ հրշեջ պահպանության վար-չության պետի տեղակալ, 2000թ.՝ Երևանի Կենտրոն համայնքի թիվ 1 հր-շեջ մասի պետ, 2003թ.՝ ՀՀ ԿԼ ԱԻՎ Երևանի գորամասի հրամանատար:

ՀԱԿՈՐՅԱՆ ՍՈՒՐԵՆ ԻՇԽԱՆԻ

(1901-1986)

Սուրեն Իշխանի Հակոբյան (ծնվ.՝ 1901, գ.Տու-մի - մահ.՝ 1986, Մոսկվա), ճարտարագետ-մեխա-նիկ, տեխնիկական գիտությունների թեկնածու (1941), պրոֆեսոր (1963):

Ավարտել է Շուշիի ռեալական ուսումնարանը: 1920թ. դասավանդել է Հաղրուքի շրջանի գյուղե-րում: 1924թ. աշխատանքի է անցել ԼՂԽՄ կրթու-թյան վարչությունում՝ որպես տեսուչ: 1936թ. ավարտել է Մոսկվայի բարձրագույն տեխնիկական ուսումնարանը: 1936-1972թթ. աշխատել է Մոսկվայի Տրակտորների պետական համամիութենա-կան ԳՀԻ-ում, 1950-1963թթ.՝ որպես տնօրեն: Հակոբյանի նախաձեռնու-թյամբ 1967թ. Եղվարդում կազմակերպվել է այդ ինստիտուտի հարավային մասնաճյուղը, որի պրոֆեսոր-խորհրդականն էր 1972-1976թթ.: Մեծ ավանդ ունի տրակտորաշինության զարգացման գործում: Գուտորը՝ Նել-լին, երաժշտական մրցույթների դափնեկիր է, բնակվում է Անգլիայում, Լոնդոնի Թագավորական կոնսերվատորիայի պրոֆեսոր է:

ՀԱԿՈՐՅԱՆ ՎԱՐԳԱՆ (ՍԼԱՎԻԿ) ՍԱՐԳՍԻ

(1948)

Վարդան (Սլավիկ) Սարգսի Հակոբյան (ծնվ.՝ 1948, գ.Արփազետիկ), բանաստեղծ, դրամա-տուրգ, բանասիրական գիտությունների դոկտոր (1998), պրոֆեսոր, ՀՀ մշակույթի վաստակավոր գործիչ (2005), ԱՀ պետական օրհներգի հեղինակ, Հայաստանի ԳՄ անդամ (1982):

1969թ. ավարտել է Բաքվի մանկավարժական ինստիտուտը: 1969-1983թթ. աշխատել է Ստեփա-նակերտի «Սովետական Ղարաբաղ» օրաթերթում, 1976-1983թթ.՝ որպես գլխավոր խմբագրի տեղակալ: 1983-1991թթ. եղել է գրողների միության Լեռնային Ղարաբաղի մարզային բաժանմունքի պատասխանատու քար-տուղար, 1991թ.՝ ԼՂՀ գրողների միության նախագահ, միաժամանակ՝ միության պաշտոնաթերթ «Եղիցի լույս»-ի գլխավոր խմբագիր: Վարդան անունը կնքել է Հ.Շիրազը: Նրա «Հայելիներ» (1979) և «Քո սերը քո տունն է» (1981), «Ես հրաժարվում եմ ինձանից», «Արցախյան բալլադ» պիեսնե-րը բեմադրվել են Ստեփանակերտի Վ.Փափազյանի անվան հայկական դրամատիկական, Հայաստանի պետական և ժողովրդական թատրոննե-րում: Հիմնադրել է խմբագրել է «Արցախ» (1989) երկամսյա և «Պլըն-Պու-ղի» (1991) երգիծական հանդեսները: Ստեղծագործությունները տպագրվել են ռուսերեն, ուկրաիներեն, վրացերեն, անգլերեն և այլ լեզուներով: Պարգևատրվել է մեդալներով, արժանացել մի շարք մրցանակների:

ՀԱՄԲԱՐՉՈՒՄՅԱՆ ԵՂԻՇԵ ԱՌՍԱՍԻ

(1906-1995)

Եղիշե Առստամի Համբարձումյան (ծնվ.՝ 1906, գ.Ցոր - մահ.՝ 1995, ք.Ստեփանակերտ), հասարա-կական-քաղաքական գործիչ, Հանրապետության նշանակության անհատական թոշակառու:

Ավարտել է գյուղի դպրոցը: 16 տարեկան դառ-նալուն պես՝ ընտանիքին օգնելու նպատակով, հոր հետ մեկնել է Բաքու, աշխատանքի անցել «Ագեր-

նավթ» շինարարական վարչություններից մեկում: Այնտեղ ընդունվել է կոմերիտմիության շարքերը, 1928թ.՝ անդամագրվել կոմունիստական կուսակցությանը:

1980թ. ընտրվել է Յոր գյուղի նախագահ, այնուհետև եղել է հողշրջվարչության քարտուղար, Հաղորթի կուսըջկոմի հաշվառման բաժնի վարիչ, շրջանային «Կոլտնտեսական» թերթի խմբագիր: 10 տարի եղել է Հաղորթի կուսըջկոմի առաջին քարտուղար: 1952-1957թթ. աշխատել է Մարտակերտի կուսըջկոմի առաջին քարտուղար: 15 տարի եղել է մարզային խորհրդի գործկոմի կոմունալ բաժնի վարիչ: Մարզային կուսակցական կազմակերպության վերջին կոմիտեանում ընտրվել է Աղբրեջանի կոմկուսի Լեոնային Ղարաբաղի մարզային կոմիտեի անդամ: Եղել է կուսակցության մարզկոմին կից կուսակցական վերահսկողության հանձնաժողովի անդամ: Պարգևատրվել է մեդալներով, շքանշաններով:

ՀԱՄԱԲՈՒՄՅԱՆ ՄԻՔԱՅԵԼ ԲԱՀԱՏՈՒՐԻ

(1966)

Միքայել Բահատուրի Համբարձումյան (ծնվ.՝ 1966, գ.Բանաձոր):

1973-1983թթ. սովորել է Ստեփանակերտի Ե.Չարենցի անվան թիվ 7 միջնակարգ դպրոցում, 1984-1992թթ.՝ Ստեփանակերտի մանկավարժական ինստիտուտի ֆիզմաթ ֆակուլտետում: 1985-1987թթ. ծառայել է խորհրդային բանակում: 1987-1990թթ. աշխատել է պատանի բանասերների մարզային կայանում որպես խմբակավար, 1990թ.՝ Ստեփանակերտի ուսուցիչների կատարելագործման մարզային ինստիտուտում՝ որպես ավագ լաբորանտ: 1991թ. նշանակվել է Ստեփանակերտի մանկավարժական ինստիտուտի ֆիզիկայի կաբինետի վարիչ: 1992-1993թթ. ծառայել է առաջին ՊՇ-ում: 1993թ. եղել է ԼՂՀ մաթսային վարչության կազմակերպատեսչական բաժնի վարիչ, 1994-1995թթ.՝ ՊԲ ՀՕՊ գնդի ավագ օպերատոր: 1995թ. ընտրվել է ԼՂՀ 2-րդ գումարման ԳԽ պատգամավոր, էկոնոմիկայի, ֆինանսների և բյուջեի հարցերի հանձնաժողովի անդամ: 1997-1998թթ. եղել է Աժ աշխատակազմի տեխնիկական բաժնի վարիչ: 1999-2005թթ. աշխատել է որպես Սարատով

քաղաքի «Ուսպեխ-Վոլգա» ՓԲԸ տեխնիկական մենեջեր: 2005թ.-ից դասախոսել է Ստեփանակերտի «Գրիգոր Նարեկացի» համալսարանում: 2006թ.-ից եղել է ՀՀ Կրթության ազգային ինստիտուտի Ստեփանակերտի մասնաճյուղի ինֆորմատիկայի մասնագետ: 2011թ. նշանակվել է ԼՂՀ ԿԳՆ աշխատակազմի մասնագիտական կրթության և գիտության բաժնի վարիչ, 2012թ.՝ ԼՂՀ կրթության և գիտության նախարարի տեղակալ:

ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ ԱՐԾՎԻԿ ՄԻՔԱՅԵԼԻ

(1961)

Արծվիկ Միքայելի Հայրապետյան (ծնվ.՝ 1961, գ. Հին Թաղեր), միլիցիայի փոխգնդապետ:

1968-1978թթ. սովորել է գյուղի միջնակարգ դպրոցում: 1978-1983թթ. ընդունվել և ավարտել է Երևանի Կ.Մարքսի անվան պոլիտեխնիկական ինստիտուտի Էլեկտրոտեխնիկական ֆակուլտետը: Ավարտելուց հետո վերադարձել է շրջան և երկու տարի աշխատել Արևշատ գյուղում: 1985թ. աշխատանքի է ընդունվել Ստեփանակերտի Էլեկտրոտեխնիկական գործարանի Հաղորթի մասնաճյուղում՝ որպես գլխավոր ինժեներ, այնուհետև՝ տնօրեն: 1988-1989թթ. աշխատել է ՀՀ Հրազդան քաղաքի «Շուշան» գործարանի՝ Հաղորթում տեղակայված նորաբաց «Ախթամար» կոոպերատիվում՝ որպես տնօրեն: 1989թ. Արցախի շրջափակման հետ կապված կոոպերատիվի փակման պատճառով տեղափոխվել է ԿԿ Հաղորթի շրջկոմ և մինչև 1990թ. աշխատել որպես շրջկոմի հրահանգիչ: 1990թ. աշխատանքի է անցել Հաղորթի շրջանի միլիցիայի բաժնում՝ որպես բաժնի պետի տեղակալ: 1993-1996թ. ծառայել է ԼՂՀ Ազգային անվտանգության Հաղորթի շրջանի բաժանմունքում: 1996-2001թթ. աշխատել է որպես Հաղորթի Ավտոշարասյան պետ: 2001-2013թթ. եղել է Հաղորթի Ոստիկանության շրջբաժնի պետի տեղակալ, 2013-2018թթ.՝ նույն բաժնի պետ: 2018թ. անցել է թոշակի: Անբասիր ծառայության համար արժանացել է բազմաթիվ խրախուսանքների, պարգևների, «Մարտական ծառայություն» մեդալի:

ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ ԷԳՈՒԱՐԳ ՔՐԻՍՏԱՓՈՐԻ

(1945-2014)

Էդուարդ Քրիստափորի Հայրապետյան (ծնվ.՝ 1945, Հաղրուք՝ արմատներով Ասկերանի շրջանի Խաչմաչ գյուղից - մահ.՝ 2014, Ստեփանակերտ), իրավաբան, միլիցիայի փոխգնդապետ:

1952թ. ընդունվել է Հաղրուքի միջնակարգ դպրոցը: Հայրն աշխատում էր ԼՂԽՄ ոստիկանության համակարգում, և աշխատանքի հետ կապված՝ ընտանիքով նույն տարում տեղափոխվել է

ԼՂ Մարտունի ավանը: Ուսումը շարունակել է Մարտունու միջնակարգ դպրոցում: 1961-1963թթ. սովորել է Ստեփանակերտի թ. 21 շինարարական ուսումնարանում: Միաժամանակ ավարտել է բաներիտ միջնակարգ դպրոցը: 1963թ. սկսել է աշխատել Ստեփանակերտի թ. 59 շինվարչությունում, այնուհետև՝ Մարտունու ժողդատարանում՝ որպես դատական կատարածու: 1964-1967թթ. ծառայել է ԽՍՀՄ բանակի շարքերում: Ծառայությունից հետո՝ 1967թ. սեպտեմբերին, ընդունվել է ՆԳՆ Սարատովի Չերժիսկու անվան ռազմական ուսումնարանի պետավտոտեսչության բաժինը և 1969թ. ավարտել այն՝ ստանալով միլիցիայի լեյտենանտի կոչում և ավտոտրանսպորտի շահագործման տեխնիկի մասնագիտություն: 1974-1979թթ. հեռակա կարգով սովորել է ԽՍՀՄ ՆԳՆ Ակադեմիայում, ստացել իրավաբանի մասնագիտություն:

1969-1999թթ. աշխատել է ԼՂՀ ՆԳՆ պետավտոտեսչության համակարգում՝ զբաղեցնելով տարբեր պաշտոններ՝ ԼՂ ՆԳՎ Հաղրուքի շրջանի ավագ ավտոտեսուչ, ԼՂՀ ՆԳՎ պետավտոտեսչության ավագ ինժեներ, ավագ ավտոտեսուչ, ԼՂԽՄ պետավտոտեսչության պետ, հաշվարկային-քննչական, կազմիրահանգչական և անալիտիկ բաժանմունքների պետ: Ծառայության ընթացքում արժանացել է բազմաթիվ խրախուսանքների և գերատեսչական պարգևների: 1999թ. անցել է թոշակի:

2000-2014թթ. աշխատել է «Արցախագագ» ՊՓԲ-ում՝ որպես իրավախորհրդատու:

ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ ՌՈՒԲԵՐՏ ՔՐԻՍՏԱՓՈՐԻ

(1950-2013)

Ռոբերտ Քրիստափորի Հայրապետյան (ծնվ.՝ 1950, Հաղրուք՝ արմատներով Ասկերանի շրջանի Խաչմաչ գյուղից - մահ.՝ 2013, թ. Ստեփանակերտ), Արդարադատության գեներալ-մայոր:

1967թ. ավարտել է միջնակարգ դպրոցը, 1973թ.՝ Երևանի պետական համալսարանի իրավագիտության ֆակուլտետը:

1973թ.-ից աշխատել է դատախազությունում՝ որպես քննիչ, վարչության դատախազ, շրջանի դատախազ, շրջանային դատախազի առաջին տեղակալ:

1991-1993թթ. աշխատել է որպես ԼՂՀ գլխավոր դատախազի պաշտոնակատար: 1993թ. ընտրվել է ԼՂՀ Գերագույն դատարանի նախագահի տեղակալ: 1994թ. ղեկավարել է ԼՂՀ նախագահի աշխատակազմի իրավաբանական ծառայությունը: 1997թ. նշանակվել է ԼՂՀ արդարադատության պետական դեպարտամենտի ղեկավար: Կառավարությունում կառուցվածքային բարեփոխումների կապակցությամբ 2004թ. նշանակվել է ԼՂՀ արդարադատության նախարար: Ունի արդարադատության երրորդ դասի պետական խորհրդականի դասային կոչում (Արդարադատության գեներալ-մայոր) և առաջին դասի դատավորի որակավորման աստիճան:

ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ ՌՈՒԴԻԿ

(1940)

Ռուդիկ Հայրապետյան (ծնվ.՝ 1940, գ.Կարմրակուճ, ԼՂՀ մշակույթի վաստակավոր գործիչ (2005):

Դպրոցն ավարտելուց հետո ընդունվել է Ստեփանակերտի գյուղատնտեսական տեխնիկումի անասնաբուժական-անասնաբուժական ֆակուլտետը: 1962թ. սկսել է իր մասնագիտական գործունեությունը Հաղրուքի շրջանում: Սակայն նրա տաղանդը բացահայտվել է երաժշտության մեջ: Մի ձեռքին բժշկական

նշտարն էր, մյուսում դուդուկն ու շվին, հետագայում նաև՝ կլարնետը: «Առավոտը անտառում» նվագը ԽՍՀՄ համամիութենական փառատոնում արժանացել է ամենաբարձր մրցանակների: 1970թ. աշխատանքի է անցել Հաղրուքի մշակույթի շրջանային բաժնում՝ որպես Հաղրուքի մշակույթի տան տնօրեն: Նրա կազմակերպած համերգները, երաժշտական մրցույթները, փառատոնները պարզապես անկրկնելի էին: Բազմիցս արժանացել է երաժշտական ամենաբարձր մրցանակների Ստեփանակերտում, Բաքվում, Մոսկվայում: 1977թ. Մոսկվայում դարձել է Համամիութենական փառատոնի դափնեկիր: Բանաստեղծ Կամո Բալայանի ստեղծագործություններից «Օջախ իմ՝ Հաղրուք» և «Գանձասար» բանաստեղծությունների հիման վրա գրել է երգեր: Վերջին տարիներին աշխատել է նաև որպես շրջանային ամասնաբաժնի կայանի տնօրեն: Ակտիվորեն մասնակցել է Արցախյան շարժմանը:

ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ ՍԵՂՐԱԿ ՊԵՏՐՈՍԻ
(1916-1991)

Սեղրակ Պետրոսի Հայրապետյան (ծնվ.՝ 1916, գ.Գոլանլար՝ Արևշատ - մահ.՝ 1991, ք.Նիժնի Նովոգորոդ), ԽՍՀՄ վաստակավոր փորձարկող-օդաչու, մայոր (1966):

1925թ. ընտանիքի հետ տեղափոխվել է Բաքու: 1932թ. ավարտել է դպրոցի յոթերորդ դասարանը: Աշխատել է գործարանում որպես խառատ, փականագործ: 1935թ. ավարտել է Բաքվի սավառնակային դպրոցը, 1936թ.՝ Բաքվի աերոակումբը, 1937թ.՝ Խերսոնի օդաչու-հրահանգիչների դպրոցը, 1938թ.՝ աերոօդաչու-հրահանգիչների աերակումբը: Նույն թվականին գորակոչվել է բանակ: 1940թ. ավարտել է Օդեսայի օդաչուական բարձրագույն դպրոցը: 1940-1941թթ. եղել է 166-րդ ավիացիոն գնդի փորձարկող- օդաչու-հրահանգիչ: Մասնակցել է Հայրենական պատերազմին: 1941-1942թթ. եղել է 721-րդ կործանիչ, 1942-1944թթ.՝ 632-րդ կործանիչ ավիացիոն գնդերի հրամանատար: Պատերազմից հետո ծառայությունը շարունակել է հակաօդային պաշտպանության ավիացիայում: 1945-1967թթ. եղել է Գորկու ավիագործարանի փորձարկող օդաչուն: Ապրել է Գորկի քաղաքում:

ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆՑ ԷՐՎԱՆԻ ՇԱՄԻՐԻ
(1905-1975)

Էրվանդ Շամիրի Հայրապետյանց (ծնվ.՝ 1905, գ.Էղիշա՝ Վարդաշատ - մահ.՝ 1975, ք.Լենինգրադ), կենսաբանական գիտությունների դոկտոր (1953), պրոֆեսոր (1953), ԽՍՀՄ ԳԱ Ի.Պավլովի անվան մրցանակակիր (1962), Գիտության վաստակավոր գործիչ:

1909թ. ընտանիքի հետ տեղափոխվել է Տաշքենդ: 1922թ. ընդունվել է տեղի Ժողովրդական ինստիտուտը: 1924թ. ուղարկվել է Լենինգրադ: 1928թ. ավարտել է Լենինգրադի պետական համալսարանի ֆիզիկա-մաթեմատիկական ֆակուլտետի կենսաբանական բաժինը: 1931թ. գործուղվել է Գերմանիա՝ գիտելիքների կատարելագործման համար: 1941թ. ծառայել է բանակում: Աշխատել է Լենինգրադի համալսարանում. 1933-1936թթ. եղել է գիտաուսումնական աշխատանքների գծով պրոռեկտոր, 1936-1959թթ.՝ լաբորատորիայի վարիչ, 1959-1975թթ.՝ բարձրագույն նյարդային գործունեության ֆիզիոլոգիայի ամբիոնի վարիչ: 1944թ. դասավանդել է նաև Կիրովի անվան ռազմաբժշկական ակադեմիայում:

Աշխատանքները վերաբերում են տարածական վերլուծության և կեղև-ընդերային փոխհարաբերության հարցերին: Կ.Բիկովի հետ բացահայտել է գլխուղեղի կեղևի կապը ներքին օրգանների հետ: Ջրաղվել է նաև բիոնիկայի հարցերով: Հեղինակել է 220 գիտական աշխատանքներ:

ՀԱՅՐՅԱՆ ԱՐՄԵՆ ԹԵՎԱՆԻ
(1910-1966)

Արմեն Թևանի Հայրյան (ծնվ.՝ 1910, գ.Տոդ - մահ.՝ 1966, Տաշքենդ), Խորհրդային Միության հերոս (1944), բանակի ավիացիայի զեմերալ:

1920-ական թվականներին ընտանիքի հետ տեղափոխվել է Միջին Ասիա: Աշխատել է Մամարդանդի «Դեհկան» գործարանում: 1931թ. անդամագրվել է Կարմիր բանակին: Սովորել է Էնգելսի

անվան ռազմաօդային ուսումնարանում: Ավարտելուց հետո չորս տարի աշխատել է ավիացիոն զորամասում որպես մեխանիկ: 1941թ. մասնակցել է Տիրասպոլի պաշտպանական մարտերին: 1942թ. Սերժոնոսկովյան շրջանում իր գրոհող ջոկատով ռմբակոծել և ոչնչացրել է թշնամու 20 ավտոմեքենա, 400 զինվոր ու սպա: Իր 6 ինքնաթիռների գրոհող էսկադրիլիայով ռմբակոծել է Բրյանսկի թշնամու ավիաբազան և ոչնչացրել 44 ինքնաթիռ: Ստալինգրադի ռազմաճակատում ոչնչացրել է թշնամու 17 մարտական ինքնաթիռ և արժանացել Կարմիր աստղի շքանշանի: 1943թ. նշանակվել է 503-րդ գրոհային ավիագնդի հրամանատար: Հերոսի կոչման արժանացել է Սևաստոպոլի ազատագրման ժամանակ ցուցաբերած խիզախության համար:

1946-1948թթ. սովորել է բարձրագույն հրամանատարական դասընթացներում: 1951թ. զորացրվել է մայրի կոչումով և աշխատել Տաշքենդի քաղաքում:

ՀԱՅՐՅԱՆ ԼԵՎՈՆ ԱՐՏԱՇԵՍԻ

(1961)

Լևոն Արտաշեսի Հայրյան (ծնվ.՝ 1961, գ.Մեծ Թաղեր), հասարակական գործիչ:

1978թ. ավարտել է Մեծ Թաղերի միջնակարգ դպրոցը:

1978-1984թթ. սովորել է Երևանի պետական համալսարանի ֆիզիկայի ֆակուլտետում: 1984-1986թթ. եղել է Հաղործի շրջանի Ուխտաձոր գյուղի միջնակարգ դպրոցի ֆիզիկայի և մաթեմատիկայի ուսուցիչ, ուսնաավար: 1986-1992թթ. աշխատել է Մեծ Թաղերի միջնակարգ դպրոցում:

1986-1992թթ. աշխատել է Մեծ Թաղերի միջնակարգ դպրոցում:

Եղել է Արցախյան ազգային-ազատագրական շարժման մասնակից:

1988-1992թթ.՝ Ստեփանակերտի կոնդենսատորների գործարանի Մեծ Թաղերի մասնաճյուղի տեխնոլոգ: 1992-1995թթ.՝ «Ակնունի» գորգագործական փոքր ձեռնարկության տնօրեն, 1995-1997թթ.՝ Մեծ Թաղերի գյուղապետ, 1997-1999թթ. «Ակնունի» գորգագործական փոքր ձեռնարկության տնօրեն:

2000թ. ընտրվել է ԼՂՀ 3-րդ գումարման Ազգային ժողովի պատգամավոր: Եղել է Ազգային ժողովի պետական-իրավական հարցերի մշտական հանձնաժողովի անդամ:

2007թ.-ից՝ «Մեծ Թաղար» ՍՊԸ տնօրեն:

ՀԱՅՐԻՅԱՆ ԷՌՆԱ ՎԼԱԴԻՄԻՐԻ

(1959)

Էռնա Վլադիմիրի Հայրիյան (ծնվ.՝ 1959, ք.Հաղործ), իրավաբան, Եվրասիական տնտեսական միության դատարանի դատավոր:

1977-1982թթ. սովորել և ավարտել է ԵՊՀ իրավաբանական ֆակուլտետը: 1978-1979թթ. եղել է Նոտարական գրասենյակի պետական նոտար, 1983-1985թթ.՝ Երևանի էլեկտրատեխնիկական գործարանի իրավախորհրդատու, 1989-1996թթ.՝ Երևանի Սպանդարյանի շրջանի իրավաբանական կոնսուլտացիայի փաստաբան, 2005-2006թթ.՝ ՀՀ ԿԸՀ անդամ: 2005-2008թթ. աշխատել է որպես ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական պալատի դատավոր, 2008-2009թթ.՝ Երևանի քաղաքացիական դատարանի մախագահ: 2009թ. նշանակվել է ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական և վարչական պալատի դատավոր, 2015թ.՝ ԵԱՏՄ դատավոր:

ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ ԱՐՍՈ

(1884-1957)

Արսո Հովհաննիսյան (ծնվ.՝ 1884, գ.Վանք - մահ.՝ Բաքու), գյուղատնտես:

Սովորել է գյուղի դպրոցում, ապա Շուշիի քաղաքային ուսումնարանում: Մի քանի տարի աշխատել է Բաքվում: 1909թ.-ից Սանկտ Պետերբուրգում ստացել է գյուղատնտեսական բարձրագույն կրթություն: Վերադարձել է Արցախ, աշխատել Ջրականի շրջանում: 1923թ. նշանակվել է Ստեփանակերտում հիմնադրված գյուղատնտեսական տեխնիկոմի տնօրեն, 1927թ.՝ մարզկոլխոզմիության վարչության գլխավոր գյուղատնտես:

1932թ. Մարտակերտում ստեղծել է մարզի առաջին մեքենատրակտորային կայանը: 1933թ. տեղափոխվել է Բաքու և մինչև 1957թ. աշխատել «Ազոտվտոտրենստում»՝ որպես գլխավոր գյուղատնտես:

ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԱԼԵՔՍԱՆԻ

(1916-)

Հովհաննես Ալեքսանի Հովհաննիսյան (ծնվ.՝ 1916, գ. Կարմրակուճ - մահ.՝ ...), վաստակավոր ուսուցիչ:

Սկզբնական կրթությունը ստացել է Կարմրակուճի, ապա ուսումը շարունակել Հաղրութի միջնակարգ դպրոցում: Սովորել է Հաղրութի մանկավարժական տեխնիկումում և աշխատանքի անցել Կարմրակուճի 7-ամյա դպրոցում՝ որպես հայոց լեզվի և գրականության ուսուցիչ: 1937-1938թթ. ուսումնական տարում ընդունվել է Խ.Աբովյանի անվան պետական մանկավարժական ինստիտուտի հայոց լեզվի և գրականության բաժինը: 1941թ. 4-րդ կուրսի ուսանող էր, երբ զորակոչվեց խորհրդային բանակ: 1946թ. վերադարձել է հայրենի գյուղ, նշանակվել դպրոցի տնօրեն, միաժամանակ դասավանդել հայոց լեզու և գրականություն: 1949-1953թթ. աշխատել է Հաղրութի միջնակարգ դպրոցում, որպես փոխտնօրեն: 1954թ. մինչև կյանքի վերջը աշխատել է Կարմրակուճի 8-ամյա դպրոցում, որպես տնօրեն: Մանկավարժության ասպարեզում ցուցաբերած գերազանց ծառայությունների համար արժանացել է «Վաստակավոր ուսուցիչ» կոչման:

ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ ՄԱՐԳՈ ՀԱԿՈՒԹԻ

(1923-2018)

Մարգո Հակոբի Հովհաննիսյան (ծնվ.՝ 1923, գ.Բանաձոր-մահ.՝ 2018, Բանաձոր), 20-րդ դարի Արցախի լավագույն ուսուցչուհի, Արցախի ամենաերկարակյաց մանկավարժը (մանկավարժական ստաժը՝ 68 տարի):

1940թ. ավարտել է գյուղի միջնակարգ դպրոցը:

1941թ. ընդունվել է Շուշիի երկամյա ուսուցչական ինստիտուտը: 1942թ. ուղարկվել է Ղուշ-Արխաջի 8-ամյա դպրոցը՝ որպես պատմության ուսուցչուհի: 1944թ.-ից աշխատել է Խանձաձորի 7-ամյա դպրոցում որպես փոխտնօրեն, ապա՝ տնօրեն: 1946թ. ընդունվել է ԵՊՀ պատմության ֆակուլտետը, ավարտել 1-ին կարգի դիպլոմով: Աշխատել է Առաքելի 8-ամյա և Բանաձորի միջնակարգ դպրոցներում: 1950թ. նշանակվել է Ծամձորի նորաստեղծ միջնակարգ դպրոցի տնօրեն: 1956թ. կրկին վերադարձել է Բանաձոր և մինչև 1991թ. աշխատել որպես պատմության ուսուցչուհի, այնուհետև՝ տնօրեն: Գյուղի տեղահանությունից հետո մնացել է Հաղրութում և աշխատել Կարմրակուճի դպրոցում: 1994թ. Բանաձորի ազատագրումից հետո վերադարձել և մինչև 2008թ. աշխատել է նորակառույց դպրոցում:

ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ ԵՓՐԵՄ ԻՎԱՆԻ

(1896-1968)

Եփրեմ Իվանի Հովսեփյան (ծնվ.՝ 1896, Հաղրութ - մահ.՝ 1968), քաղաքացիական պատերազմի մասնակից:

Մասնակցել է Բալախովիչի բանդաների մնացորդների ոչնչացմանը: Ղեկավարել է Ալավերդու պղնձաձուլական տեղամասերը: Սովորել է մուկոյան Գունավոր մետաղների և ոսկու պետական ինստիտուտում, 1922թ.՝ ղեկավարների և խորհրդային աշխատողների կուրսերում, 1928-1932թթ.՝ Արդյունաբերական ակադեմիայում: Եղել է «Էլեկտրոցինկ» մետալուրգիական կոմբինատի շինարարության ղեկավարն ու առաջին տնօրենը:

Մեղադրվել է Գերմանիայի և ԱՄՆ-ի օգտին լրտեսություն կատարելու մեջ և 1940թ. ԽՍՀՄ ՆԳԺԿ հատուկ նիստում դատապարտվել 8 տարվա ուղղիչ աշխատանքային ճամբարի՝ Կոմիտե երկաթգծի շինարարությունում: 1948թ. արտրվել է: Գաղտնի մեկնել է Մոսկվա՝ ընտանիքի մոտ և, թաքցնելով իր անցյալը, որպես բանվոր աշխատել մետալուրգիայի ինստիտուտում: Արդարացվել է 1956թ.:

ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ ԽՈՐԵՆ ԱԼԵԲՍԱՆԿՐԻ

(1964)

Խորեն Ալեքսանդրի Հովսեփյան (ծնվ.՝ 1964, գ. Ակնաղբյուր), գեղապետ, Մարտական խաչ 1-ին աստիճանի շքանշանակիր:

Ավարտել է գյուղի դպրոցը: Ծառայել է Խորհրդային բանակում: Արցախյան շարժման հենց սկզբից հասկացել է որ պետք է զինվել: Գյուղում առաջինն է սկսել գեներ հայթայթել և ջոկատ ստեղծել: Գյուղը շրջապատված լինելով ադրբեջանական բնակավայրերով, 1988-1991թթ. դիմակայել է թշնամու պաշարմանը: 1992թ. Խ.Հովսեփյանի գլխավորությամբ ջոկատը հարձակվել են ադրբեջանական գյուղերում դիրքավորված ՕՄՕՆ-ի վրա և քշել: Տիրապետել է ադրբեջաներենին, ինչն էլ օգնել է թափանցել թշնամու դիրքեր, ոչնչացնել զորախումբը և ազատագրել գյուղեր: Լեզվի իմացությունը օգնում էր նաև գտնել և փրկել գերի ընկած արցախցիներին: Կարողանում էր ճիշտ հաշվարկել ուժերը, ընտրել լավագույն մարտավարությունը և հարված հասցնել թշնամուն: Ամենածանր մարտերում կարողացել է ժամանակին ճիշտ որոշումներ կայացնել պահպանել զինվորների կյանքը: Ակնաղբյուրի ջոկատը դարձել է Արցախի ինքնապաշտպանական բանակի Հաղրուքի գումարտակի 1-ին վաշտը՝ Հովսեփյանի հրամանատարությամբ: Վաշտը մասնակցել է Վարանդայի համար մղված գրեթե բոլոր մարտական գործողություններին, Մարտակերտի, Քարվաճառի ազատագրմանը: Պատերազմի ավարտից հետո նշանակվել է պաշտպանական շրջանի հրամանատարի տեղակալ, 2005թ.՝ 9-րդ պաշտպանական շրջանի հրամանատար: 2007թ. ուղարկվել է Մոսկվա՝ սովորելու ՌԴ ՋՈՒ համագործակցության ակադեմիայում: 2008թ. վերադարձել է Արցախ, նշանակվել դիվիզիայի հրամանատար: 2013թ. անցել է թոշակի: Ջրաղվում էր գործարարությամբ: Ստեղծել է մեքենատրակտորային կայան, օգնում էր հող օգտագործողներին:

Արժանացել է Հայաստանի «Արիության», Հայաստանի և Արցախի «Մարտական ծառայության» մեդալների:

ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ ՄԻՔԱՅԵԼ ՄԻՈՆԻ

(1923-2003)

Միքայել Միոնի Հովսեփյան (ծնվ.՝ 1923, գ. Ակնաղբյուր - մահ.՝ 2003, Երևան), փիլիսոփայական գիտությունների դոկտոր (1960), պրոֆեսոր (1969):

1937թ. ընդունվել է Հաղրուքի մանկավարժական ուսումնարանը, 1940թ.՝ Ադրբեջանի մանկավարժական ինստիտուտի պատմության ֆակուլտետը: Սոցիալական պայմաններից ելնելով՝ թողել է ինստիտուտը, վերադարձել հայրենի գյուղ, աշխատանքի անցել որպես ուսուցիչ: 1941թ. կամավոր մեկնել է ռազմաճակատ, 1943թ.՝ ծանր վիրավորվել և գորացրվել՝ որպես պատերազմի երկրորդ կարգի հաշմանդամ: 1944-1949թթ. ընդունվել և ավարտել է Բաքվի մանկավարժական ինստիտուտի պատմության ֆակուլտետը: 1949-1950թթ. աշխատել է Հաղրուքի ժողկրթբաժնում որպես տեսուչ: 1950-1953թթ. եղել է Ուխտաձորի միջնակարգ դպրոցի տնօրեն: 1953թ. ընդունվել է Լենինգրադի պետական համալսարանի ասպիրանտուրան և ավարտելուց հետո աշխատանքի անցել Երևանի պոլիտեխնիկական ինստիտուտում:

Հեղինակել է մեծագրություններ և բազմաթիվ գիտական հոդվածներ: Պարգևատրվել է շքանշաններով, մեդալներով: Օրինակելի ասունքող էր: Գրել է պատմվածքներ: Երկար ժամանակ խմբագրել է Երևանի «Պոլիտեխնիկ» թերթը:

ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ ՎԼԱԳԻՄԻՐ ԹԵՎՈՍԻ

(1916-1969)

Վլադիմիր Թևոսի Հովսեփյան (ծնվ.՝ 1916, Ակնաղբյուր - մահ.՝ 1969, Մանկտ Պետերբուրգ), բժշկական գիտությունների դոկտոր:

Վաղ հասակում ընտանիքի հետ տեղափոխվել է Բաքու: Սովորել է քաղաքի կենտրոնական հայկական դպրոցում, այնուհետև ընդունվել բժշկական ինստիտուտի վիրաբուժական բաժինը: Մասնակցել է Հայրենական մեծ պատերազմին: Ստա-

լինգրադի հոսպիտալներից հասել է մինչև Բեռլին: Արժանացել է գնդապետի աստիճանի: Բժշկական հարուստ փորձը լուսաբանել է տեսական-գիտական հոդվածներում, որոնք տպագրվել են ոչ միայն խորհրդային, այլև արտասահմանյան մամուլում: Աշխատանքը շարունակել է Լենինգրադի բժշկական գիտությունների ակադեմիայում՝ որպես էպիդեմիայի ամբիոնի վարիչ:

Հեղինակել է 100-ից ավելի ուսումնասիրություններ և հոդվածներ:

ՀՈՒՌՈՒՄՅԱՆ ԱԼԵՔՍԱՆԿԻ ԲԵՆԻԱՄԻՆԻ

(1924-1995)

Ալեքսանդր Բենիամինի Հուշումյան (ծնվ.՝ 1924, գ.Մեծ Թաղեր -մահ.՝ 1995, Երևան), ռազմական գալթիչ, գեներալ-մայոր:

1941թ. կամավոր մեկնել է ռազմաճակատ: 1941-1943թթ. մասնակցել է Կովկասի պաշտպանական մարտերին: 1944թ. ավարտել է Մախաչկալայի հետևակային ուսումնարանը: 1949-1952թթ. սովորել է ռազմական ակադեմիայում:

1953-1957թթ. եղել է Հյուսիսկովկասյան ռազմական օկրուգի կազմակերպական բաժանմունքի ղեկավար, 1957-1964թթ.՝ Գերմանիայում բրիգադի ղիվիզիայի թիկունքի գծով հրամանատարի տեղակալ: 1964-1974թթ. զբաղեցրել է Անդրկովկասյան ռազմական օկրուգի բանակի թիկունքի շտաբի պետի, 1974-1980թթ.՝ Չիտայում Անդրբայկալյան Լենինի շքանշանակիր օկրուգի թիկունքի պետի պաշտոնները: 1985թ.-ից աշխատել է Հայկական ԽՍՀ առևտրի նախարարությունում՝ որպես բաժնի վարիչ: Պարգևատրվել է շքանշաններով և մեդալներով:

ՂԱԶԱՐՅԱՆ ՍԵՂԱ ՄԻՔԱՅԵԼԻ

(1945-1993)

Սեղա Միրայելի Ղազանչյան (ծնվ.՝ 1945, Վարանդա՝ հաղորսեցու ընտանիքում - մահ.՝ 1993, ք.Ստեփանակերտ), դասախոս, Արցախյան շարժման ակտիվիստ:

Միջնակարգ կրթությունը ստացել է Վարանդայում: 1963թ. ավարտել է Ադրբեջանի Կիրովի անվան պետական համալսարանի բանասիրական ֆակուլտետի հեռակա բաժինը: Բուհն ավարտելուց հետո աշխատել է Լենինի անվան Ադրբեջանի պետական մանկավարժական ինստիտուտում, այնուհետև՝ Ստեփանակերտի մանկավարժական ինստիտուտի ռուսաց լեզվի և օտար լեզուների ամբիոնում՝ որպես դասախոս: Եղել է հեռակա բաժնի ղեկան:

ՂԱԶԱՐՅԱՆ ԱՇՈՏ ՍԵՐժԻԿԻ

(1974-2020)

Աշոտ Սերժիկի Ղազարյան (ծնվ.՝ 1974, Հաղրուք - մահ.՝ 2020, Հաղրուքի շրջան), գնդապետ:

Ընտանիքի հետ տեղափոխվել է Երևան, սովորել Երևանի թիվ 95 միջնակարգ դպրոցում: Ավարտելուց հետո ընդունվել է Երևանի պետական համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետը: 1995թ. առաջնագծի զորամասերից մեկում նշանակվել է դասակի հրամանատար, հետագայում՝ վաշտի հրամանատար: 2001-2003թթ. վերապատրաստվել է Սանկտ Պետերբուրգի ռազմական ակադեմիայում:

2007թ. նշանակվել է տանկային զորամասի հրամանատար, պարգևատրվել է «Մարտական ծառայության», «Վազգեն Սարգսյան», «Գարեգին Նժդեհ» «Անբասիր ծառայության համար» առաջին և երկրորդ աստիճանի մեդալներով: Նրա հրամանատարությամբ գործող տանկային զորամասը 2010թ. պարգևատրվել է «ՀՀ ԶՈՒ լավագույն տանկային զորամաս» պատվո դրոշով:

Մասնակցել է Արցախյան բոլոր պատերազմներին, զոհվել 2020թ. հոկտեմբերի 16-ին իր ծննդավայրում՝ Բայրաքթարի հարվածից: Հուղարկավորվել է Եռաբլուր զինվորական պանթեոնում: ՀՀ նախագահի հրամանագրով հայրենիքի պաշտպանության և անվտանգության ապահովման գործում ներդրած ավանդի, մարտական գործողությունների ընթացքում ցուցաբերած արիության և նվիրումի համար հետմահու արժանացել է «Մարտական խաչ» 1-ին աստիճանի շքանշանի:

ՂԱԶԱՐՅԱՆ ԱՐՇԱԼՈՒՅԱ

(1901-1989)

Արշալույս Ղազարյան (ծնվ.՝ 1901թ., գ. Տումի -մահ.՝ 1989, ք. Ստեփանակերտ), վաստակաշատ մանկավարժ:

Սկզբնական կրթությունը ստացել է Տումի գյուղի առաջին աստիճանի դպրոցում (1-3-րդ դասարաններ), այնուհետև ավարտել Շուշիի Մարիամ Դուկասյան օրիորդաց դպրոցը և մանկավարժական աշխատանքի անցել հարազատ գյուղի տարրական դպրոցում (1-4-րդ դասարաններ): Պրակտիկ մանկավարժական գործունեության տարիներին ավարտել է մաս Բաքվի մանկավարժական ինստիտուտի մանկավարժական ֆակուլտետը: Շուրջ 4 տասնյակ աշխատել է Տումու միջնակարգ դպրոցում որպես դասավար, ուսումնադաստիարակչական աշխատանքների գծով տնօրենի տեղակալ, միաժամանակ ղեկավարել է դպրոցի տարրական դասարանների մեթոդմիավորումը: Իսկ 1970-ականներին եղել է Ստեփանակերտի քաղաքային ժողկրթբաժնի վարիչ: Բեղուն մանկավարժական և հասարակական գործունեության համար պարգևատրվել է շքանշաններով, զովասանագրերով:

ՂԱԶԱՐՅԱՆ ԽՈՐԵՆ ԻՍԱՀԱԿ

(1928-2017)

Խորեն Իսահակի Ղազարյան (ծնվ.՝ 1928, գ.Տումի-մահ.՝ 2017, Տումի), 20-րդ դարի Արցախի լավագույն մանկավարժ:

Միջնակարգ կրթությունն ստացել է հայրենի գյուղում: 1949թ. ավարտել է Ստեփանակերտի երկամյա ուսուցչական ինստիտուտի պատմության ֆակուլտետը: 1949-1951թթ. աշխատել է Արևշատի (Դուլանլար) յոթամյա դպրոցում:

1951-1954թթ. ծառայել է խորհրդային բանակի՝ Գ.Գ.Հ-ում տեղակալված զորամասում որպես ավտոտեխնիկ: Զորացրվելուց հետո՝ 1955թ.-ից աշխատել է Ուխտաձորի և Մեծ Թաղերի միջնակարգ դպրոցներում՝ որպես ուսուցիչ: 1957թ. հեռակա կարգով ավարտել է Բաքվի մանկավարժական ինստիտուտի պատմության ֆակուլտետը: 1955-1957թթ. աշխատել է Բլուրանի յոթամյա դպրոցում՝ որպես տնօրեն: 1957-1960թթ. դասավանդել է Ուխտաձորի, Ակնաղբյուրի դպրոցներում: 1960-1982թթ. աշխատել է որպես Ակնաղբյուրի յոթամյա դպրոցի տնօրեն: Նրա նախածնունդյանը կառուցվել է դպրոցական տիպային շենք, առանձին արբանյակներում գրվել է Ակնաղբյուր գյուղի և դպրոցի պատմությունը, ստեղծվել պատմության քանգարան 4 բաժնով և 2000 ցուցանմուշով: 1982-1989թթ. եղել է Տումու միջնակարգ դպրոցի տնօրեն, ապա դասավանդել է նույն դպրոցում մինչև 1995թ.:

Հանրապետական թերթերում և ամսագրերում հանդես է եկել տասնյակ ուսումնամեթոդական հոդվածներով: Հրատարակել է «Աղբյուր-Ակնաղբյուր» «Տումի» գրքերը: «Տումի պատմաաշխարհագրական ակնարկներ» գիրքն, որը լույս էր տեսել 2003թ., 2005թ. արժանացել է Լ.Ղ.Հ Կառավարության Եղիշեի անվան ամենամյա մրցանակի: Պարգևատրվել է «Աշխատանքի վետերան» մեդալով, արժանացել «Հանրապետության ժողովրդական գերագանցիկ» կրծքանշանի: Բազմիցս հանդես է եկել մանկավարժական ընթերցումներում:

ՂԱԶԱՐՅԱՆ ՌՈՐԵՐՏ ՄԵԼԻՍԿԻ

(1956)

Ռորերտ Մելիսակի Ղազարյան (ծնվ.՝ 1956, գ.Հին Թաղեր), մաթեմատիկական գիտությունների թեկնածու:

1972թ. ավարտել է գյուղի միջնակարգ դպրոցը: Մեկնել է Նալչիկ և ընդունվել Կարաբոլինա-Բալկարիայի պետական համալսարանի մաթեմատիկայի ֆակուլտետը: Ավարտելուց հետո աշխատանքի է անցել նույն համալսարանի հիդրոդինամիկայի լաբորատորիայում՝ որպես ավագ գիտաշխատող: Այնուհետև տեղափոխվել է համալսարանի հաշվողական կենտրոն և ստանձնել ծրագրավորման բյուրոյի պետի պաշտոնը: Միաժամանակ դասավանդել է մաթեմատիկա: Եղել է Կարաբոլինա-Բալկարիայի պետական համալսարանին առընթեր մաթեմատիկական թեքումով լիցենյի տնօրենի տեղակալը:

ՂԱԶԱՐՅԱՆ ՌՈՄԱՆ ԱՌՈՒՇԱՆԻ

(1949)

Ռոման Առուշանի Ղազարյան (ծնվ.՝ 1949, Բաբու՝ հինքադերցու ընտանիքում), տեխնիկական գիտությունների թեկնածու:

Գերազանց գնահատականներով ավարտել է Բաքվի թիվ 54 ռուսական միջնակարգ դպրոցը: 1965թ. ընդունվել է Երևանի պետական համալսարանի ֆիզիկամաթեմատիկական ֆակուլտետը: 1995թ. մշտական քննություն է հաստատել Մոսկ-

վայում:

Հեղինակել է մի քանի տասնյակ գիտական հոդվածներ և մենագրություններ: Նրա նորարարական առաջարկությունները և գյուտերը ներդրվել են ՌԴ արտադրության տարբեր ոլորտներում:

ՂԱՀՐԱՄԱՆՅԱՆ ԵՐՎԱՆԴ ԱՎԵՏԻՍԻ

(1920-2008)

Երվանդ Ավետիսի Ղահրամանյան (ծնվ.՝ 1920, գ.Առաքել-մահ.՝ 2008, գ. Առաքել), 20-րդ դարի Արցախի լավագույն մանկավարժ:

Միջնակարգ կրթությունը ստացել է Բանաձորի միջնակարգ դպրոցում: 1937թ. ընդունվել է Բաքվի մանկավարժական ինստիտուտը, սակայն 3-րդ կուրսի քննությունները հանձնելիս սկսվել է Հայրենական մեծ պատերազմը և շատերի հետ նա էլ մեկնել է ռազմաճակատ: 1946թ. գորացրվել է, վերադարձել հայրենի Առաքել գյուղ: Հեռակա կարգով ավարտել է ինստիտուտը: 1946-1966թթ. աշխատել է Ջրականի միջնակարգ դպրոցում՝ որպես ուսուցիչ, 1966-1988թթ.՝ Բանաձորի միջնակարգ դպրոցում՝ որպես տնօրեն, այնուհետև՝ հայրենի գյուղի դպրոցում որպես ուսուցիչ: 1991թ. տեղի ունեցած բռնագաղթի և գյուղերի հայաթափման հետևանքով տեղափոխվել է, 1996թ.՝ նորից վերադարձել և աշխատանքի անցել հայրենի գյուղում: Բանաձորի միջնակարգ դպրոցում բացել է պատմության բանգարան, իսկ դպրոցը դարձել է ուսուցիչների կատարելագործման համրապետական ինստիտուտի հենակետային դպրոց:

Հեղինակել է գիտամանկավարժական և ուսումնամեթոդական բնույթի բազմաթիվ հոդվածներ: Հասարակական ակտիվության, հայրենասիրական և ազգանպաստ գործունեության համար արժանացել է «Հանրապետության վաստակավոր ուսուցիչ» կոչմանը: Ունի հուշագրությունների 6 գիրք, որոնցում նկարագրված են Ղարաբաղյան շարժումը, գաղթի փշոտ ճամփաները և հայ ժողովրդի վերածնունդը: Նրանցից մեկը՝ «Վերածնված Առաքելի համառոտ պատմությունը», նվիրված է հարազատ գյուղին:

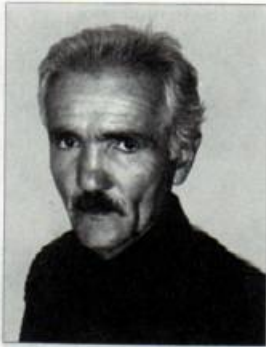
ՂԱՀՐԻՅԱՆ ԱՐՏԱՇԵՍ ԾԱՏՈՒՐԻ

(1937- 2021)

Արտաշես Ծատուրի Ղահրիյան (ծնվ.՝ 1937, գ.Մեծ Թաղեր - մահ.՝ 2021, Ստեփանակերտ), բանաստեղծ, ԼՂՀ գրողների միության անդամ, Հայաստանի գրողների միության անդամ (1985):

1957թ. ավարտել է միջնակարգ դպրոցը: Ուսումը շարունակել է Երևանի պետական համալսարանի բանասիրական ֆակուլտետում: Աշխատել է «Մովետական Հայաստան», «Ավանգարդ» թերթերում, «Պատմա - բանասիրական հանդեսում», «Նորք» ամսագրում:

Հրատարակել է «Տոհմական», «Պատրանք» պատմվածքների ժողովածուները: Երևանից վերադարձել է Մեծ Թաղեր: Ստեփանակերտում լույս է ընծայել «Լեռան հուշ» պատմվածքների և «Թախծուտ մեղեդի» բանաստեղծությունների ժողովածուները:

ՂԱՐՈՒՇՅԱՆ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՌՈՒԲԵՆԻ

(1929-2016)

Ալեքսանդր Ռուբենի Ղարուշյան (ծնվ.՝ 1929, գ.Մեծ Թաղեր-մահ.՝ 2016, ք. Մոսկվա), տեխնիկական գիտությունների դոկտոր (1977), «Ռուսաստանի Դաշնության նավթի և գազի արդյունաբերության վաստակավոր աշխատող» (1995), «Կուբանի գիտության վաստակավոր գործիչ» (1997), ԽՍՀՄ-ում նավթի արդյունահանման ջերմային մեթոդների մշակման հիմնադիրներից:

1953թ. ավարտել է Ադրբեջանի Ազիզբեկովի անվան, 1960թ.՝ Մոսկվայի Լոմոնոսովի անվան պետական համալսարանները: 1960թ. մի խումբ խորհրդային գիտնականների հետ գործուղվել է Հնդկաստան: 1968թ. ստանձնել է Սևծովյան Նավթարդյունաբերության պետի պաշտոնը: 1970թ. աշխատել է ԽՍՀՄ գիտաարտադրական միավորման գլխավոր տնօրենի պաշտոնում:

1993թ. անմիջական մասնակցությամբ կազմակերպել է Կուբանի պետական տեխնոլոգիական համալսարանի նավթի և գազի բաժինը: Նրա ակտիվ մասնակցությամբ բացվել է ասպիրանտուրա «Նավթի և գազի հանքավայրերի մշակում և շահագործում» մասնագիտությամբ:

2007թ.-ից աշխատել է «Ռուսավթ» գիտահետազոտական կենտրոնում, որպես գլխավոր գիտաշխատող: Հեղինակ է 220 հոդված և 10 մենագրություն:

ՂՈՒԼՅԱՆ ՄԱՐԻԵՏԱ ՍՈՒՐԵՆԻ

(1947)

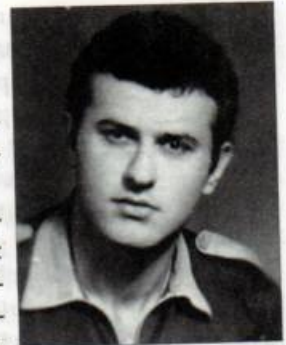
Մարիետա Սուրենի Ղուլյան (ծնվ. 1947, գ.Բանաձոր), Խորհրդային միության մեթոդիստ:

Ոսկե մեդալով ավարտել է միջնակարգ դպրոցը, կարմիր դիպլոմով՝ Բաքվի Մանկավարժական ինստիտուտի Ֆիզմաթ բաժինը: Աշխատել է Բանաձորի միջնակարգ դպրոցում՝ որպես փոխտնօրեն: Բաքվի տնտեսագիտական տեխնիկումում դասավանդել է Ֆիզիկա: Մումգայիթյան ոճագործություններից հետո ընտանիքով տեղափոխվել է Երևան, ապա՝ Գերմանիա: Ֆիզիկա և մաթեմատիկա է դասավանդում Ռոտենբուրգի Յակոբ-Գրիմ գիմնազիայում:

ՂՈՒԼՅԱՆ ՌԱԶՄՄԻԿ ՍՈՒՐԵՆԻ

(1960-2010)

Ռազմիկ Սուրենի Ղուլյան (ծնվ.՝ 1960, գ.Բանաձոր-մահ.՝ 2010, ք.Սանկտ Պետերբուրգ, բաղված է Բանաձորում), վիրաբույժ, բարերար:

Գերազանց ավարտել է գյուղի միջնակարգ դպրոցը և 1979թ. գորակույժել Խորհրդային բանակ: 1980-1981թթ. մասնակցել է Աֆղանական պատերազմին: Երկու անգամ վիրավորվել է: Պարգևատրվել է մեդալներով, պատվոգրերով: 1982թ. ընդունվել է Երևանի Մ.Հերացու անվան բժշկական ինստիտուտը: 1984-1988թթ. աշխատել է մայրաքաղաքի կենտրոնական հիվանդանոցում:

1989թ. մեկնել է Լենինգրադ և բժշկական ինստիտուտում ստացել վիրաբույժի որակավորում: 1990թ. աշխատել է Կուլպինոյի մեքենաշինական գործարանի հիվանդանոցում: 1993թ. աշխատել է Սանկտ Պետերբուրգի Ի. Գանելիժեի անվան գիտահետազոտական ինստիտուտում որպես վիրաբույժ: Ստեղծել է մասնավոր վիրաբուժական կլինիկա: Ջբաղվել է գործարարությամբ ու բարերարությամբ:

ՂՈՒՆԱՆ ՋՈՒՆԱ ՍՈՒՐԵՆԻ

(1949)

Ջուլյա Սուրենի Ղուլյան (ծնվ. 1949, գ.Բանագուր), գնդապետ:

Ավարտել է Բանաձորի միջնակարգ դպրոցը: Աշխատել է Բանագուրի միջնակարգ դպրոցում՝ որպես ավագ ջոկատավարուհի: Այնուհետև աշխատանքի է անցել Բաքվի, ապա Երևանի կապի նախարարությունների հատուկ բաժնում: ՀՀ հատուկ բաժնի գնդապետ է: Արժանացել է մեդալների:

ՂՈՒՆԱՆ ՍՎԵՏԼԱՆԱ ՍՈՒՐԵՆԻ

(1953)

Սվետլանա Սուրենի Ղուլյան (Ղուլունց) (ծնվ.՝ 1953, գ.Բանագուր (Բանաձոր)), բանաստեղծուհի, արձակագիր, նկարչուհի:

Ավարտել է Ստեփանակերտի մանկավարժական ինստիտուտի հեռակա բաժինը: 1970թ. հայրենի գյուղի դպրոցում աշխատել է որպես ավագ ջոկատավարուհի, այնուհետև ռուսաց լեզվի և գրականության ուսուցչուհի: 1980-ական թվականներին բնակություն է հաստատել ք.Երևանում: 1984թ. գերազանցությամբ

ավարտել է մարքսիզմ-լենինիզմ համալսարանի էսթետիկայի բաժինը, 1992թ.՝ էքստենց, Երևանի Բրյուսովի անվան օտար լեզուների պետական ինստիտուտի ռուսաց լեզու և գրականություն բաժինը: Աշխատել է թիվ 39 դպրոցում՝ որպես ռուսերենի ուսուցչուհի, այնուհետև անցել է աշխատանքի Հայաստանի ազգային պատկերասրահում: Հեղինակել է 7 գիրք, 2000-2010թթ.՝ հայերեն և ռուսերեն բանաստեղծությունների հինգ ժողովածու: Նրա «Բանաձոր» պատմագիտական գիրքը ծանրակշիռ տեղ ունի Արցախի պատմության մեջ: Հուշարձանագետ Շ.Սկրտչյանն այն այսպես է բնութաբերում. «Բանաձոր» աշխատությունը գյուղի բառարանն է, Ղարաբաղի հանրագիտարանը», իսկ ՀՀ ԳԱԱ Արևելագիտության բաժնի վարիչ, պրոֆեսոր Ալեքսան Հակոբյանն այն համարել է լուրջ ներդրում արդի հայագիտության մեջ: «Բանաձոր-օջախ» (373 էջ) պատմափաստավերագրական գրքի ռուսերեն տարբերակը հրատարակվել է ՀՀ ԳԱԱ Արևելագիտության բաժնի գիտխորհրդի որոշմամբ ու ճանաչվել ուսումնական ձեռնարկ հումանիտար ֆակուլտետների ուսանողների համար:

ՂՈՒԿԱՍՅԱՆ ՍԵՐՃԻԿ ԱՐՏԱՇԻ

(1956)

Սերժիկ Արտաշի Ղուկասյան (ծնվ.՝ 1956, գ.Թաղուտ), ֆիզիկական կուլտուրայի վաստակավոր գործիչ (2016):

1973թ. ավարտել է գյուղի դպրոցը, ուսումը շարունակել Ստեփանակերտի գյուղատնտեսական տեխնիկումում: Ավարտելուց հետո ընդունվել է Երևանի ֆիզիկական կուլտուրայի ինստիտուտը: Վերադարձել է Հաղործ և 1980թ. աշխատանքի անցել Հաղործի շրջանում, որպես սպորտկոմիտեի նախագահ: 1982թ. ավարտել է ինստիտուտը: Մասնակցել է շրջանային, մարզային, հանրապետության ընթացմարտի մրցումներին և գրավել առաջնային տեղեր: 42 տարի ղեկավարել է Հաղործի շրջանի սպորտկոմիտեն: Մասնակցել է Արցախյան գոյապայքարին: Եղել է գումարտակի շտաբի պետի տեղակալ: Մարտական գործողությունների ժամանակ վիրավորվել է: Արժանացել է մեդալների:

ՄԱԳՈՒՆՑ ՅՈՒՐԻ ՊԱՎԵԼԻ

(1937-2007)

Յուրի Պավելի Մաղունց (ծնվ.՝ 1937, Հաղրուք - մահ.՝ 2007, Հաղրուք), լրագրող:

1953թ. գերագանց գնահատականներով ավարտել է միջնակարգ դպրոցը, այնուհետև Երևանի պետական համալսարանի բանասիրական ֆակուլտետը: Շուրջ 15 տարի աշխատել է Ռ.Գ. Կրասնոյարսկի երկրամասում: 1973թ. վերադարձել է Արցախ: Աշխատանքի է անցել ԼՂ մարզկոմում որպես հրահանգիչ: 1976թ. գործուղվել է Հաղրուք, որպես շրջանային քերթի խմբագրի տեղակալ, կուսակցական բաժնի վարիչ: Պատերազմից հետո նշանակվել է քերթի խմբագիր և մինչև 2007թ. ղեկավարել այն:

ՄԱՅԻԼՅԱՆ ԼՅՈՒՐԱՆ ՌԱՖԻԿԻ

(1966)

Լյուրա Ռաֆիկի Մայիլյան (ծնվ.՝ 1966, ք.Հաղրուք), ԼՂՀ վաստակավոր մանկավարժ (2011):

1973-1983թթ. սովորել է Հաղրուքի Մ.Մանվելյանի անվան միջնակարգ դպրոցում: Ընդունվել է Ստեփանակերտի մանկավարժական ինստիտուտի հայոց լեզվի և գրականության ֆակուլտետը: 1987-1989թթ. աշխատել է Պլեքանց գյուղի 8-ամյա դպրոցում որպես հայոց լեզվի և գրականության ուսուցչուհի: 1989թ. սկսել է դասավանդել շրջկենտրոն Հաղրուքում: 2007թ. «Լավագույն ուսուցիչ, լավագույն մանկավարժական փորձ» մրցույթում ճանաչվել է հաղթող և արժանացել «Տարվա լավագույն ուսուցիչ» կոչմանը: 2015թ. պարգևատրվել է ՀՀ Սփյուռքի նախարարության «Մայրենիի դեսպան» մեդալով:

ՄԱՅԻԼՅԱՆ ՌԱՖԻԿ ԱՎԱԳԻՄ

(1927-2000)

Ռաֆիկ Ավագիմի Մայիլյան (ծնվ.՝ 1927, գ.Հողեր - մահ.՝ 2000, Լեհաստան), կենսաբանական գիտությունների դոկտոր (1968), պրոֆեսոր (1977):

Ավարտել է Բաքվի համալսարանի կենսաբանական ֆակուլտետը: 1954-1957թթ. աշխատել է Սևանի հիդրոկենսաբանական կայանում: 1957-1980թթ. եղել է Բաքվի համալսարանի կենսաբանական ֆակուլտետի ամբիոնի վարիչը: 1983-1993թթ. աշխատել է որպես Երևանի պետական համալսարանի կենսաբանական ֆակուլտետի ամբիոնի վարիչ, 1993-1998թթ.՝ ամբիոնի պրոֆեսոր: Աշխատանքները վերաբերում են ձկնորսության ոլորտի խնդիրներին, Արարատյան դաշտի արհեստական ջրամբարներում թառափի զենոֆոնդի պահպանմանը, դրանց բուծման կենսաբանական և տեխնիկական խնդիրներին:

ՄԱՆՎԵԼՅԱՆ ՄԻՔԱՅԵԼ ԱՎԱՆԵՍԻ

(1884-1931)

Միքայել Ավանեսի Մանվելյան (ծնվ.՝ 1884, գ.Խանձաձոր - մահ.՝ 1931, Հաղրուք), 20-րդ դարի Արցախի լավագույն մանկավարժ:

Հայրենի գյուղում գրաճանաչ դաճնալուց հետո տեղափոխվել է Շուշի, ապա՝ Երևան: Սովորել է տեղի հոգևոր սեմինարիայում: Բարձրագույն կրթությունը ստացել է Պետերբուրգում, ավարտել է համալսարանի բնագիտական ֆակուլտետը: Չբավարարվելով համալսարանական կրթությանը՝ մասնագիտական որակավորման բարձրացում է անցել Դորպատի հանրահայտ համալսարանում: Վերադարձել է Հայաստան, զբաղվել ուսուցչությամբ նախ՝ Ղարաքիլիսայում (Վանաձոր), այնուհետև՝ Ալեքսանդրապոլում (Գյումրի): Այնուամենայնիվ, հայրենիքի կանչը նրան ետ է բերել Արցախ: Աշխատանքի է անցել Հաղրուքի դպրոցում՝ որպես կենսաբանության ուսուցիչ, այնուհետև՝ տնօրեն: Առաջինն է հայտնաբերել 1931թ. բռնկված համաճարակը, անմիջական օգնություն ցուցաբերել վարակվածներին:

ՄԱՐԴԱՆՅԱՆ ԳՐԻՇԱ ԼԱՉՐԻ

(1916-1995)

Գրիշա Լազրի Մարդանյան (ծնվ.՝ 1916, գ.Տու-մի-մահ.՝ 1995, Հաղրուք), հասարակական գործիչ:

Ավարտել է Տումո յոթամյա դպրոցը, 1937թ.՝ Հաղրուքի մանկավարժական ուսումնարանը: 1940-1945թթ. մասնակցել է Հայրենական մեծ պատերազմին: Աշխատել է Հին Թաղերի դպրոցում՝ որպես ուսուցիչ, Դրախտիկում՝ ուսմասվար, Ջրակուսում՝ դպրոցի տնօրեն: Այնուհետև եղել է Հաղ-

րուքի կուսշրջկոմի բաժնի վարիչ, շրջանային ժողկրթբաժնի վարիչ, շրջանային «Կուլտնտեսական» թերթի և շրջանային ռադիոհաղորդումների խմբագիր: 1982թ. նշանակվել է Հաղրուքի շրջանային պատմաերկրագիտական թանգարանի տնօրեն:

ՄԵԼԻՔ ԵՎԱՆ

(...-1744)

Մելիք Եզան (ծնվ.՝ ... - մահ.՝ 1744), քաղաքական-ռազմական գործիչ, դիվանագետ, Դիզակի մելիքության տիրակալ, Խամսայի մելիքությունների ընդհանուր կառավարիչ, Մելիք-Եզանյաններ տոհմի հիմնադիր:

«Մելիք» արաբերենից նշանակում է տիրակալ: Եզանը Հովհաննես հատուկ անվան աղճատված ձևն է սյունեցիների բարբառում: Եզանի հայրը եղել է Գտչավանքի վանահայր Դուկաս վարդապետը (ծննդ. անհտ. - մահ.՝ 1715): 1717թ. Եզանն ընտրվել է Տոդ գյուղի տանուտեր: Պարսկաստանի Թահմասպ 2-րդ շահին ռազմական աջակցություն ցուցաբերելու համար 1723թ. ստացել է մելիքի տիտղոս: 1724թ. Կոստանդնուպոլսի պայմանագրով հայկական բնակավայրերի, այդ թվում՝ Արցախի Օսմանյան կայսրությանն անցնելով, Եզանը գրկվել է մելիքի տիտղոսից: Թուրքերը հայաբնակ մարզերից ձերբակալել և Թուրքիա են աքսորել 7.500 զինվոր ու սպա: Միայն Եզանին է հաջողվել փրկագնով կանխել Արցախի զինվորականների աքսորը: Նադիր շահը Եզանի խորհրդով ու աջակցությամբ կարողացել է հուսալի հիմքեր ստեղծել դեպի Հայաստան նոր արշավանքի համար. 1734թ. մեկնել է Սանկտ Պետերբուրգ, բանակցել թագուհի Աննա

Յոհանովնայի հետ, խոստանալով դեպի Հայաստան արշավանքի ժամանակ չանցնել 1724թ. պայմանագրով հաստատված Ռուսաստանի սահմանը, իսկ արշավանքի ժամանակ անձամբ պաշտպանել ռուսների անվտանգությունը, ներդրումները, շահերը: Մելիք Եզանը երկու անգամ այցելել է Պետերբուրգ: Երկրորդ անգամ հանդիպել է թագուհի Ելիզավետա Պետրովնայի հետ, բանակցել Ռուսաստանի հովանավորության շուրջ:

ՄԵԼԻՔ ԵՍԱՅԻ

Եսայի Մելիք (մելիք Եզանի որդին), ազատագրական շարժման գործիչ: 1745թ. եղել է Դիզակի մելիք: 18-րդ դարի կեսերից Խամսայի մելիքների մեջ սկսվեցին ներքին գծադրությունները և բախումները: Դրա հիմնական կազմակերպիչները Շուշվա Փանահ խանը և նրա դաշնակից մելիք Շահնազարն էին: Դիզակի, Գյուլիստանի և Ջրաբերդի մելիքները դիմադրում էին Վարանդայի և Խաչենի մելիքներին, որոնք պաշտպանում էին Շուշիում նստավայր գտած անկոչ, կեղծ Փանահ խանին: Դաշնակիցները համատեղ գործադնդերով մի քանի անգամ փորձեցին ծնկի բերել Դիզակի անպարտ մելիքին, բայց դա նրանց չհաջողվեց: 1768թ. Ղարաբաղի խան հռչակվեց Փանահի որդի Իբրահիմը, ում օրոք թշնամանքը Մելիք Եսայու հանդեպ ավելի խորացավ: Չկարողանալով ծնկի բերել Դիզակի մելիքությանը, Իբրահիմ խանը մատնագիր ուղարկեց պարսից արքունիք: 1781թ. շահի հզոր բանակն անցնելով Արաքսը, ներխուժեց Դիզակի մելիքության տարածք: Դիմելով խորամանկության, պարսիկներն առաջարկեցին Մելիք Եսայուն հարցերը լուծել բանակցությունների միջոցով: Դիզակի խորխտ մելիքը հավատաց պարսիկներին: Արդյունքում շրթայվեց ու բանտարկվեց: Օրեր շարունակ նվաստացնելուց հետո պարսից դահիճները «չնչահեղծ» արեցին Մելիք-Եսայուն: Նրա տապանաքարը գտնվում է մելիքանիստ Տոդ գյուղում:

ՄԵԼԻՔՅԱՆ ԱՆԷՔՍԱՆԳԻ ՆԻԿՈԼԱՅԻ
(1877-1969)

Ալեքսանդր Նիկոլայի Մելիքյան (ծնվ.՝ 1877, Հաղորոք - մահ.՝ 1969, Երևան), ինժեներ-մեխանիկ, մաթեմատիկոս, մանկավարժ, դոցենտ (1938), ՀԽՍՀ գիտության վաստակավոր գործիչ (1946): Միջնակարգ կրթությունն ստացել է Շուշիի ռեալական դպրոցում: 1898թ. ընդունվել է Սանկտ Պետերբուրգի տեխնոլոգիական ինստիտուտ: Մասնակցել է հեղափոխական ուսանողության հավաքներին ու ցույցերին, ինչի համար երկու անգամ (1899, 1900) հեռացվել է ինստիտուտից: 1908թ. ավարտել է ինստիտուտը՝ ինժեներ-տեխնոլոգի որակավորմամբ: 1908-1915թթ. աշխատել է Երևան քաղաքի ինքնավարությունում՝ որպես նախագծող ու շինարար ինժեներ, միաժամանակ, դասավանդել օրիորդաց գիմնազիայում և սեմինարիայում: 1915թ. անցել է ուսուցչական աշխատանքի: 1908-1915թթ. նախագծել և կառուցել է Երևանի ջրմուղը: Հիմնել է Հայաստանում առաջին տեխնիկական մասնագիտական դպրոցը՝ ինդուստրիալ տեխնիկումը և ղեկավարել այն տասը տարի: Դասավանդել է 1923թ. Երևանում բացված բանվորական ֆակուլտետում: Մինչև 1932թ. վարել է ծանր արդյունաբերության ժողովրդական կոմիսարիատի կադրերի բաժնի վարիչի տեղակալի և ուսումնական մասի վարիչի պաշտոնները՝ ղեկավարելով տեխնիկական կրթության կազմակերպման ու երիտասարդ մասնագետների պատրաստման գործն ամբողջ հանրապետությունում: 1931-1933թթ. դասավանդել է գյուղատնտեսական ինստիտուտում, 1933-1961թթ.՝ ԵՊՀ-ում: 1936թ. նշանակվել է համալսարանի ուսումնագիտական մասի պրոռեկտորի տեղակալ, 1941-1961թթ.՝ պրոռեկտոր: Եղել է ՀԽՍՀ IV գումարման ԳԽ պատգամավոր: Պարգևատրվել է «Պատվո՞ր նշան» շքանշանով:

ՄԵԼԻՔՅԱՆ ՀԱՅԿ ԱՎԵՏԻՔԻ
(1980)

Հայկ Ավետիքի Մելիքյան (ծնվ.՝ 1980, Երևան, բանասիրական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, բանաստեղծ Սուկրատ Խանյանի թոռը), դաշնակահար, ՀՀ վաստակավոր արտիստ (2013):

Ավարտել է Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի դաշնամուրային բաժինը (պրոֆեսոր Ա.Գուրզեմովի դասարան), այնուհետև՝ ստեղծագործական բաժինը (պրոֆեսոր Վ.Աճեմյանի դասարան): Նրա միջազգային բեմերը տեղի է ունեցել 2000թ. Հոռնում՝ «Concerto di Concerti» 20-րդ դարի և ժամանակակից երաժշտության միջազգային փառատոնի շրջանակներում: Բազմաթիվ միջազգային դաշնամուրային և կոմպոզիտորական մրցույթների դափնեկիր է: Հայ և արտասահմանյան շատ կոմպոզիտորների ստեղծագործությունների ստաջին կատարողն է: Հյուրախաղերով հանդես է գալիս Եվրոպայի, Ասիայի, Հյուսիսային և Հարավային Ամերիկաների տարբեր երկրներում: Հ.Մելիքյանի նախաձեռնությամբ 2009թ. Երևանում մեկնարկել է 1900+ նախագիծ-համերգաշարը՝ նվիրված 20-րդ դարի և ժամանակակից համաշխարհային դաշնամուրային երաժշտությանը:

ՄԵԼՔՈՒՄՅԱՆ ԱՍԱՏՈՒՐ ԲԱՆՇԻԻ
(1912-1954)

Ասատուր (Լեկապե) Բախշիի Մելքունյան (ծնվ.՝ 1912, գ.Տումի - մահ.՝ 1954, Երևան), բանասիրական գիտությունների թեկնածու, ՀԽՍՀ ԳՄ անդամ:

Ավարտել է Փ.Թերլեմեզյանի անվան նկարչական ուսումնարանը: 18 տարեկանից թղթակցել է «Եղնիկ» օրաթերթին, այնուհետև՝ «Խորհրդային Հայաստան» թերթին: Հետագայում դարձել է նույն թերթի գրական բաժնի ղեկավարը: 1934թ. խմբագրել է «Երևանի բանվոր» օրաթերթը: 1936թ. գործուղվել է Մոսկվա: Վերադարձել է Երևան և աշխա-

տել Երևանի գրադարանում՝ որպես տնօրեն: Ապա նշանակվել է Մյասնիկ-յանի անվան հանրապետական գրադարանի գիտքարտուղար, փոխտնօրեն: Հայրենական մեծ պատերազմից հետո գրականություն է դասավանդել ԵՊՀ-ում:

ՄԵԼՔՈՒՄՅԱՆ ԱՐՏԵՄ ԲՈԳՎԱՆԻ

(1951)

Արտեմ Բոգդանի Մելքումյան (ծնվ.՝ 1951, ք.Հաղրուք), կինոօպերատոր:

1969-1970թթ. սովորել է Կիևի քաղաքի քաղաքացիական ինժեներների ինստիտուտում, 1970-1972թթ.՝ Երևանի պոլիտեխնիկ ինստիտուտում: 1972թ. աշխատել է Հայֆիլմում: 1980թ. ավարտել է Մոսկվայի կինոնկարչության ֆիլմի ինստիտուտը: Աշխատել է նաև «Լենֆիլմում»: Լավագույն գեղարվեստական ֆիլմերից են՝ «Արարման ութերորդ օրը» (1980), «Երազ» (1981), «Տասներեքերորդ առաքյալը» (1987), «Վերադարձ ավետյաց երկիր» (1991), «Լուսյան սիմֆոնիան» (2001), վավերագրական՝ «Տարվա եղանակները», «Մատաղ»:

ՄԵԼՔՈՒՄՅԱՆ ԳՅՈՒԼԻ ԲԱՆՇԻԻ

(1903-...)

Գյուլի Բախշիի Մելքումյան (ծնվ.՝ 1903, գ.Տուսի - մահ.՝ Երևան), գյուղատնտեսական գիտությունների թեկնածու:

Նախնական կրթությունը ստացել է Շուշի քաղաքում: Ավարտել է Երևանի գյուղատնտեսական համալսարանի գյուղատնտեսության ֆակուլտետը: Աշխատել է գիտա-հետազոտական հիմնարկում՝ որպես գյուղատնտես: Ադրբեջանում մաս-

նագետների պակասի պատճառով 1935թ. ուղարկվել է Բաքու և աշխատանքի անցել Ադրբեջանի գյուղատնտեսության նախարարության բույսերի պաշտպանության բաժնում: Շուրջ երեք տասնամյակ աշխատել է Բաքվում: 1968թ. անցել է կենսաթոշակի և վերադարձել Երևան:

ՄԵԼՔՈՒՄՅԱՆ ԳՈՒՐԳԵՆ ԱԼԱՎԵՐԳԻԻ

(1915-2007)

Գուրգեն Ալահվերդիի Մելքումյան (ծնվ.՝ 1915, գ.Քարագուլիս - մահ.՝ 2007, Ստեփանակերտ), հասարակական գործիչ:

1935-1936թթ. դասավանդել է Քարագուլիսի դպրոցում: 1937-1939թթ. եղել է Հաղրուքի շրջանային «Կոմունիստ» թերթի աշխատակից, այնուհետև՝ պատասխանատու քարտուղար, խմբագիր: Մասնակցել է Խորհրդա-ֆինանսական և Հայրենական մեծ պատերազմներին (մինչև 1945թ. մայիս): 1946թ. աշխատանքի է անցել որպես Հաղրուքի շրջկոմի բաժնի վարիչ, ապա՝ քարտուղար: 1950-1954թթ. եղել է Հաղրուքի կուսըջկոմի առաջին քարտուղար: 1954-1957թթ. ընդունվել և ավարտել է Մոսկվայի կուսակցական բարձրագույն դպրոցը: 1957-1961թթ. եղել է Մարտունու կուսըջկոմի առաջին քարտուղար, 1962-1973թթ.՝ ԼՂԽ կուսակցության մարզկոմի ղեկավար: Հանդիսացել է Ադրբեջանի ԿԿ կենտկոմի անդամ, 1973-1983թթ.՝ ԱդրԽՍՀ արհմիութենական խորհրդի քարտուղար: Երկու անգամ առաջադրվել է ԽՍՀՄ Գերագույն խորհրդի պատգամավոր:

ՄԵԼՔՈՒՄՅԱՆ ՓԱՌԱՆՁԵՄ ԲԱՆՇԻԻ

(1916-1976)

Փառանձեմ Բախշիի Մելքումյան (ծնվ.՝ 1916, գ. Տուսի - մահ.՝ 1976, Երևան), բժշկական գիտությունների թեկնածու:

Ավարտել է Երևանի պետական բժշկական ինստիտուտը: Երկար տարիներ աշխատել է Հայկական ԽՍՀ ԳԱ միկրոֆիլոգիայի ինստիտուտում: Հեղինակել է բազմաթիվ հոդվածներ և մենագրություններ:

ՄԵԼՔՈՒՄՈՎ ՎԻԿՏՈՐ ԱՐՏԵՄ

(1940)

Վիկտոր Արտեմի Մելքունով (ծնվ.՝ 1940, գ.Էղիլու՝ Ուխտաձոր), ատամնաբույժ, պրոֆեսոր, Հայաստանի ստոմատոլոգների ընկերության խորհրդի անդամ (1964):

1964թ.-ին ավարտել է Ադրբեջանի բժշկական ինստիտուտը: 1964թ. աշխատանքի է անցել Կիրովականի ատամնաբուժական կլինիկայում՝ որպես բժիշկ, 1969-1978թթ՝ որպես մանկական ստոմատոլոգիական բաժանմունքի վարիչ: 1978-1987թթ. եղել է Երևանի բժշկական ինստիտուտի ստոմատոլոգիայի ամբիոնի ասիստենտ, 1988-1990թթ.՝ ԵՊԲԻ օրթոպեդիկ ստոմատոլոգիայի ամբիոնի վարիչ, 1991թ.-ից՝ նույն ամբիոնի պրոֆեսոր: Հեղինակել է շուրջ 100-ից ավելի գիտական հրատարակումներ:

ՄԻՐՉԱՆԱՆՅԱՆ ԷԳԻԿ ԱՐՄԵՆԻ

(1930-2009)

Էղիկ Արսենի Միրզախանյան (ծնվ.՝ 1930, գ.Մեծ Թաղեր - մահ.՝ 2009, Երևան), ֆիզիկամաթեմատիկական գիտությունների թեկնածու (1954), դոցենտ:

1947թ. ավարտել է Մեծ Թաղերի միջնակարգ դպրոցը և նույն թվին ընդունվել Բաքվի ինդուստրիալ ինստիտուտի էներգետիկայի ֆակուլտետը: 1949թ.՝ ինստիտուտի 3-րդ կուրսում, հիվանդության պատճառով լրիվությամբ զրկվել է տեսողությունից, դադարեցրել է ուսումը և վերադարձել Մեծ Թաղեր: 1956թ. տեղափոխվել է Երևան: Ընդունվել է Երևանի պետական համալսարանի մեխանիկա ֆակուլտետը: Աշխատել է նույն համալսարանում: Երկար տարիներ ղեկավարել է համալսարանի մեխանիկա ֆակուլտետի բարձրագույն հանրահաշվի և երկրաչափության ամբիոնը: ԽՍՀՄ գիտությունների ակադեմիայի տոպոլոգիայի ուղղության ամենաճանաչված մասնագետներից մեկն էր: 1972թ. հրատարակել է բուհերի համար «Ընդհանուր տոպոլոգիա» դասագիրքը: Հեղինակել է բազմաթիվ հոդվածներ և գիտական աշխատանքներ: 1979-1985թթ. համատեղության կարգով աշխատել է ՀՀ ԳԱԱ մաթեմատիկայի ինստիտուտում, որպես ավագ գիտաշխատող: Մինչև 2008թ. աշխատել է ԵՊՀ մեխանիկա ֆակուլտետի հանրահաշվի և երկրաչափության ամբիոնում որպես տոպոլոգիայի դասախոս: 2008թ. անցել է թոշակի, սակայն բացառության կարգով նրան բույլատրվել է ժամավճարով դասախոսություն կարգալ ֆակուլտետի մագիստրատուրայում:

րակել է բուհերի համար «Ընդհանուր տոպոլոգիա» դասագիրքը: Հեղինակել է բազմաթիվ հոդվածներ և գիտական աշխատանքներ: 1979-1985թթ. համատեղության կարգով աշխատել է ՀՀ ԳԱԱ մաթեմատիկայի ինստիտուտում, որպես ավագ գիտաշխատող: Մինչև 2008թ. աշխատել է ԵՊՀ մեխանիկա ֆակուլտետի հանրահաշվի և երկրաչափության ամբիոնում որպես տոպոլոգիայի դասախոս: 2008թ. անցել է թոշակի, սակայն բացառության կարգով նրան բույլատրվել է ժամավճարով դասախոսություն կարգալ ֆակուլտետի մագիստրատուրայում:

ՄԻՐՉԱՆԱՆՅԱՆ ՆԱՐԻՆԵ ԷԳԻԿ

Նարինե Էղիկի Միրզախանյան (ծնվ.՝ ք.Երևան՝ մեծթաղերցի Էղիկ Արսենի Միրզախանյանի ընտանիքում), ֆիզիկամաթեմատիկական գիտությունների թեկնածու (2007), դոցենտ (2012):

1976-1981թթ. սովորել է Երևանի պետական համալսարանի Մեխանիկամաթեմատիկական ֆակուլտետում, 1981-1985թթ.՝ Մոսկվայի պետական համալսարանի Մեխանիկամաթեմատիկական ֆակուլտետի ասպիրանտուրայում: 1985-2007թթ. եղել է ԵՊՀ Հանրահաշվի և երկրաչափության ամբիոնի դասախոս, 2007-2012թթ.՝ նույն ամբիոնի ասիստենտ:

ՄԻՐՉԱՆԱՆՅԱՆ ՌՈՒՉԱՆՆԱ ԷԳԻԿ

Ռուզաննա Էղիկի Միրզախանյան (ծնվ.՝ ք.Երևան, մեծթաղերցի Էղիկ Արսենի Միրզախանյանի ընտանիքում), ֆիզիկամաթեմատիկական գիտությունների թեկնածու (2004):

1983թ. գերազանցությամբ ավարտել է ԵՊՀ մեխանիկա-մաթեմատիկական ֆակուլտետը, 1986թ.՝ Մոսկվայի Մ.Վ.Լոմոնոսովի անվան պե-

տական համալսարանի մեխանիկա-մաթեմատիկական ֆակուլտետի ասպիրանտուրան՝ մաթեմատիկա մասնագիտությամբ: 2010թ. մրցութային հիմունքներով ընդունել է Մոսկվայի պետական տնտեսագիտության, վիճակագրության և ինֆորմատիկայի համալսարանի կիրառական մաթեմատիկայի ամբիոնի դոցենտի պաշտոնը, 2015թ.-ից՝ Ռուսաստանի Գ.Վ.Պլեխանովի անվան տնտեսագիտական համալսարանի բարձրագույն մաթեմատիկայի ամբիոնի դոցենտ: Հեղինակել է հոդվածներ, հրատարակումներ, նաև՝ «Պրոզնոզ» ընկերության հետ համատեղ ստեղծած դիսկրետ մաթեմատիկայի վերաբերյալ էլեկտրոնային դասընթացը:

ՄԻՐԶՈՅԱՆ ՆԻԿՈԼԱՅ ԱԼԵՔՍԱՆԿՐԻ

(1910-2001)

Նիկոլայ Ալեքսանդրի Միրզոյան ((ծնվ.՝ 1910, գ.Հարթաշեն (Հախուլյու), - մահ.՝ 2001, Սամարղանդ), բժշկական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, Ռուսաստանի Հանրապետության գիտության վաստակավոր գործիչ:

Ավարտել է Ֆերգանայի դեղագործական քոլեջը, ընդունվել Սամարղանդի համալսարանը: Թեկնածուական քեզի պաշտպանությունից հետո աշխատանքի է անցել ֆակուլտետային թերապիայի կլինիկայում: 1941թ. դարձել է ռազմական բժիշկ, իսկ պատերազմի ավարտին վերադարձել է Սամարղանդ: Աշխատել է մալարիայի և բժշկական մակարածաբանության գիտահետազոտական ինստիտուտում: 1957-1986թթ. եղել է Սամարղանդի պետական բժշկական ինստիտուտի ֆակուլտետային թերապիայի ամբիոնի վարիչ: Ղեկավարել է Սամարղանդի բժշկական ընկերությունը և թերապիայի հիմնախնդիրների տարածաշրջանային հանձնաժողովը: Համաշխարհային պրակտիկայում առաջին անգամ հայտնաբերել է վիսցերալ (ընդրային) լեյշմանիոզի բուժման առաջնային ազդեցությունը: Արժանացել է Հայրենական պատերազմի II աստիճանի շքանշանի (1957), Ռուսական ԽՍՀ Գերագույն Խորհրդի դիպլոմի:

ՄԻՐԶՈՅԱՆ ՍԵՐԳԵՅ ԱԼԵՔՍԵՅԻ

(1979-2021)

Սերգեյ Ալեքսեյի Միրզոյան (ծնվ.՝ 1979, Հաղտոք - մահ.՝ 2021, ք.Երևան), գեղապետ (2019):

1996-2007թթ. ծառայել է ԼՂՀ ՊԲ-ում: 2007թ. ավարտել է «Գրիգոր Նարեկացի» համալսարանի «Իրավագիտություն» բաժինը: 2007թ.-ից ծառայել է ԱՀ Ազգային անվտանգության ծառայությունում: 2015թ. զբաղեցրել է ԱՀ ԱԱԾ Հաղրուփի շրջանային բաժնի պետի պաշտոնը: Արժանացել է մի շարք պետական և գերատեսչական պարգևների: 2019թ. օգոստոսի 12-ին պարգևատրվել է «Վահան-2019» շնորհակալագրով՝ հատուկ սահմանային օպերացիայի ընթացքում ՀՀ Ազգային անվտանգության ծառայության Սահմանապահ զորքերի հետ համագործակցության համար: 2020թ. սեպտեմբերի 27-ին Արցախի դեմ սանձազերծված պատերազմի առաջին իսկ պահից գեղապետ Միրզոյանը գտնվում էր հայրենիքի պաշտպանության առաջնագծում: Արիաբար պայքարել է Հաղրուք քաղաքի և շրջանի, Արցախի մյուս բնակավայրերի պաշտպանության համար մղվող մարտերում: ԱՀ պետական սահմանը պաշտպանելիս ցուցաբերած բացառիկ քաջության ու արիության համար 2020թ. հոկտեմբերի 13-ին ԱՀ Նախագահի հրամանագրով պարգևատրվել է «Մարտական խաչ» I-ին աստիճանի շքանշանով:

ՄԿՐՏՅԱՆ ԱՐԹՈՒՐ ԱՍԼԱՆԻ

(1959-1992)

Արթուր Ասլանի Մկրտչյան (ծնվ.՝ 1959, գ.Ուխտաձոր - մահ.՝ 1992, Ստեփանակերտ), Արցախի քաղաքական և պետական գործիչ, ԼՂՀ Գերագույն խորհրդի առաջին նախագահ, ազգագրագետ, պատմական գիտությունների թեկնածու (1988):

1976թ. ավարտել է գյուղի միջնակարգ դպրոցը: Ընդունվել է Երևանի պետական համալսարանի

պատմության ֆակուլտետը: Համալսարանն ավարտելուց հետո սովորել է Մոսկվայի Միկուլխո Մակլայի անվան ազգագրության ինստիտուտի ասպիրանտուրայում: 1981-1983թթ. աշխատել է Հայաստանի ազգագրության պետական թանգարանում: 1986թ. տեղափոխվել է ծննդավայր և աշխատանքի անցել որպես Հաղրուքի պատմա-երկրագիտական թանգարանի տնօրեն: Արցախյան շարժման հենց սկզբից դարձել է նրա ակտիվ մասնակիցը՝ 9 հոգու թվում ստորագրելով առաջին մամակն ուղղված Գորբաչովին: 1988թ. փետրվարի 12-ի Հաղրուքի հանրահավաքից հետո Ա.Սկրտչյանի ուղին եղել է սրընթաց: Անդամագրվել է ՀՅԴ-ին: 1992թ. հունվարին ընտրվել է Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության Գերագույն Խորհրդի առաջին նախագահ: ԼԳՀ Գերագույն Խորհրդի առաջին նախագահ Ա.Սկրտչյանը երկրորդ հայկական հանրապետությունը ղեկավարել է ընդամենը 97 օր, սակայն նրա անձը, կյանքի ուղին և ճակատագիրն անջնջելի հետք են թողել հայոց նորագույն պատմության մեջ: Իսկ ճակատագրի ողբերգականությունը դարձավ այս բոլոր տարիների ընթացքում ամենաբարդ, թերևս, ամենածանր ժամանակաշրջանի ողբերգականության խորհրդանիշը: Սպանվել է 1992թ. ապրիլի 14-ին:

ՄԿՐՏՅԱՆ ԷԴՈՒԱՐԴ ՍԱՍՈՆԻ
(1930)

Էդուարդ Սամսոնի Սկրտչյան (ծնվ.՝ 1930, գ.Խձաբերդ), բանասիրական գիտությունների դոկտոր (1999):
1937-1944թթ. սովորել է Խձաբերդի 7-ամյա, 1945-1947թթ.՝ Հին Թաղերի միջնակարգ դպրոցներում: 1950թ. ավարտել է Ստեփանակերտի երկամյա ուսուցչական ինստիտուտի լեզվագրական բաժինը, 1954թ.՝ Երևանի Խ.Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական ինստիտուտի լեզվագրական ֆակուլտետը, 1966թ.՝ նույն ինստիտուտի ասպիրանտուրան՝ գրաբար մասնագիտությամբ: 1954-1963թթ. աշխատել է Սիսիանի շրջանի Դարբասի միջնակարգ և Լեռնաշենի ութամյա դպրոցներում՝ որպես հայոց լեզվի և գրականության ուսուցիչ: 1965-2013թթ. համատեղությամբ հայերենի մի շարք առարկաներից դասախոսություններ է կարդացել, դասավանդել Կի-

րովականի հեռակա մանկավարժական, Գորիսի պետական, Հր. Աճառյանի անվան, Մոնթեի անվան, Վարդենիսի և այլ մասնավոր բուհերում, ինչպես նաև՝ Սիրիայի Հալեպ, Դամասկոս, Քեսաբ քաղաքներում: 1966թ-ից աշխատում է Խ.Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի հայոց լեզվի և նրա դասավանդման մեթոդիկայի ամբիոնում՝ որպես դասախոս: Գիտական հետաքրքրությունների շրջանակում են հայոց լեզվի պատմության, գրաբարի շարահյուսության ուսումնասիրության և գրաբարյան ձեռագրերի թարգմանության խնդիրները: Հրատարակել է «Գրաբարի դասընթաց» ուսումնասօժանողակ ձեռնարկը (2008, 300 էջ): Հեղինակել է բազմաթիվ հոդվածներ:

Եղել է Հաղրուքի շրջանի վերին ենթաշրջանի 7 գյուղերի երևանաբնակների հայրենակցական միության նախագահ, «Դիզակ» հայրենակցական ընկերության անդամ:

ՄԿՐՏՅԱՆ ՇԱՀԵՆ ՄԱԿԻՉԻ
(1936-2020)

Շահեն Մակիչի Սկրտչյան (ծնվ.՝ 1936, գ.Քարինգ (Արփագետիկ) - մահ.՝ 2020, Երևան), պատմաբան, մշակութային գործիչ:
1965թ. ավարտել է Խ.Աբովյանի անվան մանկավարժական ինստիտուտը: Աշխատել է որպես բրիգադավար, թղթակից: 1965-1972թթ. եղել է Լեռնային Ղարաբաղի մարզային պետական պատմա-երկրագիտական թանգարանի տնօրեն, այնուհետև՝ Հայաստանի պատմության թանգարանի գիտության գծով տնօրենի տեղակալ, 1976թ.-ից՝ Հայաստանի ազգային պատկերասրահի մասնաճյուղի (Արա Սարգսյանի և Հակոբ Կոչոյանի տուն-թանգարան) տնօրեն:
Աշխատանքները հիմնականում վերաբերում են Արցախի պատմությանն ու մշակույթին, ազատագրական պայքարին: Հրատարակել է «Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզ» (1970, հայերեն, ռուսերեն, աղբյուրներ), «Լեռնային Ղարաբաղի պատմաճարտարապետական հուշարձանները» (1980, 1985), «Արցախ. պատմամշակութային համառոտ ակնարկ» (1991), «Լեռնային Ղարաբաղ» (1994, բուլղարերեն, անգլերեն), «Արցախի գանձերը», պատկերագիրքը (1997՝ հայերեն, ռուսերեն, անգլե-

րեն, ֆրանսերեն, 2000՝ հայերեն, ռուսերեն), «Շուշի. ողբերգական ճակատագրի քաղաք» (1997՝ ռուսերեն, 1999՝ անգլերեն), «Լեռնային Ղարաբաղ. Ադրբեջանի իրականության ցեղասպանության անատոմիան» (2003՝ հայերեն, ռուսերեն, 2004՝ անգլերեն) և այլ աշխատություններ: Արժանացել է Արցախի կառավարության Եղիշեի անվան ամենամյա մրցանակի, 1998 և 2002, ՀՀ նախագահի մրցանակի («Արցախի գանձերը» գրքի համար), 2002, ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի պատվավոր դոկտորի կոչման, Արցախի Հանրապետության «Մեսրոպ Մաշտոց» շքանշանի, 2001:

ՄՈՎՍԻՍՅԱՆ ԱՆԳՐԵՅ ՄՈՒՇԵՂԻ

(1930)

Անդրեյ Մուշեղի Մովսիսյան (ծնվ.՝ 1930, գ.Թաղուտ), լրագրող, ԽՍՀՄ և ԼՂՀ լրագրողների միության անդամ:

Միջնակարգ դպրոցն ավարտելուց հետո ընդունվել է Երևանի անասնաբուժական-անասնաբուծական ինստիտուտը: Աշխատանքային գործունեությունը սկսել է Ստեփանակերտի անասնաբուծական կայանում: Ապա տեղափոխվել է Ղարաբաղ կոմբինատ և աշխատել արտադրամասում: 1958թ. հրավիրվել է աշխատանքի Ստեփանակերտի շրջանի խորհրդային տնտեսությունում՝ որպես անասնաբույժ: Երկու տարի անց նշանակվել է Ստեփաղկոմի գյուղբաժնի հրահանգչի պաշտոնում: Ակտիվ թղթակցության համար 1961թ. հրավիրվել է «Խորհրդային Ղարաբաղ» թերթի խմբագրություն և նշանակվել գրական աշխատող, 1977-1992թթ.՝ վարել գյուղբաժնի վարիչի պաշտոնը: Արժանացել է պետական պարգևների և «Լավագույն հրատակվածան համար» մրցանակի:

ՄՈՎՍԻՍՅԱՆ ԶԱՎԵՆ ՄՈՒՇԵՂԻ

(1929-1999)

Զավեն Մուշեղի Մովսիսյան (ծնվ.՝ 1929, գ.Թաղուտ - մահ.՝ 1999, Ստեփանակերտ), հասարակական գործիչ:

Սովորել է ծննդավայրի դպրոցում, 1946թ.՝ ավարտել Տոդի միջնակարգ դպրոցը: 1947թ. տեղափոխվել է Ստեփանակերտ և շարունակել ուսումը արհեստագործական ուսումնարանում: Աշխատանքի է անցել Ղարաբաղի մետաքսի կոմբինատում: 1961թ. սովորել է կուսակցական բարձրագույն դպրոցում: Միաժամանակ հեռակա կարգով ավարտել է Ադրբեջանի ժողովրդական ինստիտուտը: Նշանակվել է Ստեփանակերտի քաղաքային կոմիտեի երկրորդ քարտուղար: Երկար տարիներ ղեկավարել է մարզի արհմիությունների կոմիտեն: 1973թ. ստանձնել է ԱդրԿԿ Ստեփանակերտի քաղկոմի առաջին քարտուղարի պաշտոնը: Մինչև 1988թ. ղեկավարել է մայրաքաղաքի կուսակցական կազմակերպությունը: Արցախի հանրապետության հռչակումից հետո եղել է Ստեփանակերտի քաղաքապետի խորհրդական:

ՄՈՒՐԱԳՅԱՆ ԻԳՈՐ ՄԱՐԱՏԻ

(1957-2018)

Իգոր Մարատի Մուրադյան (ծնվ.՝ 1957, ք.Օդեսա, Ուկրաինական ԽՍՀ, արմատներով Կարմրակուն գյուղից - մահ.՝ 2018, Երևան), քաղաքագետ, տնտեսական գիտությունների փեկնածու, Արցախի ազգային-ազատագրական շարժման ճարտարապետ, Ղարաբաղյան շարժման հիմնադիր, «Ղարաբաղ» կոմիտեի առաջնորդ:

Հասակ է առել Բաքվում: Ավարտել է Մոսկվայի Պլեխանովի անվան գյուղատնտեսական ինստիտուտի արդյունաբերական ֆակուլտետը, այնուհետև՝ համամիութենական սննդի արդյունաբերության ինստիտուտը՝ տնտեսագետի մասնագիտությամբ: Եղել է Գիտա-հետազոտական համամիութենական ինստիտուտի ավագ գիտաշխատող:

Նախածեռնել է «Ղարաբաղ» կոմիտեի ստեղծումը: 1988թ. մայիսին քո-
ղել է Կոմիտեի կառավարման գործը: 1990-1995թթ. ընտրվել է ԳԽ պատ-
գամավոր, ԳԽ Պաշտպանության և ներքին գործերի հարցերի մշտական
հանձնաժողովի անդամ: Հետազոտությունները գլխավորապես վերաբե-
րում են Սևծովյան-կովկասյան տարածաշրջանի անվտանգության պայ-
մանների, ռիսկերի և վտանգների վերլուծաբանությանը: 2009-2013թթ. եղել
է «Իրատես դե ֆակտո» քերթի քաղաքական վերլուծաբանը, «Թևան» քա-
րեզործական կազմակերպության նախագահը: Հեղինակել է շուրջ 1200
հոդված և 16 աշխատություն:

ՄՈՒՐԱԳՅԱՆ ՄԻՔԱՅԵԼ ԱՐՏԵՄ
(1921-1993)

Միրայել Արտեմի Մուրադյան (ծնվ.՝ 1921,
Հաղրուք - մահ.՝ 1993, ք.Երևան), գեներալ-մայոր
(1965):

Ավարտել է Բաքվի հետևակային ուսումնարա-
նը: Մասնակցել է Հայրենական պատերազմին
առաջին օրերից: Առաջին մարտն ընդունել է Տա-
գանրոզի մատույցներում: Մասնակցել է պաշտ-
պանական մարտերի Կովկասյան նախալեռնե-

րում, Նովոռոսիյսկի մատույցներում, Բեռլինի ազատագրմանը: 1943թ.-ից
որպես գումարտակի հրամանատար, այնուհետև գնդի հրամանատար
Թամանյան 89-րդ դիվիզիայի կազմում մարտնչել և հասել է մինչև Բեռլին:
Պատերազմից հետո սովորել է Մ.Վ. Ֆրուզեի անվան ռազմական ակադե-
միայում, ավարտել 1915թ. և որպես փոխգնդապետ զբաղեցրել տարբեր
հրամանատարաշտաբային պաշտոններ: Եղել է Լենինականի 4127-րդ դի-
վիզիայի օպերատիվ ստորաբաժանման պետի տեղակալ, հատուկ հրամա-
նատար, 89-րդ Թամանյան դիվիզիայի ստորաբաժանման հրամանատա-
րի տեղակալ, Լենինականի 128-րդ հրաձգային գնդի հրամանատար:
1961թ. ԽՍՀՄ քաղաքաշտաբային պետի հրամանով նշանակվել է
ՀԽՍՀ քաղպաշտպանության պետ: Թոշակի անցնելուց հետո աշխատել է
պատասխանատու պաշտոններում: Եղել է ՀԽՍՀ առաջին քարտուղար
Կ.Դեմիրճյանի օգնականը՝ ռազմական հարցերի գծով, ՀՀ Վետերանների
միության նախագահ: Ակտիվ մասնակցել է ԼՂ հարցի կարգավորմանը:

1988-1993թթ. Հաղրուքի շրջան է առաքել սննդամթերք, մասնակցել կամա-
վորական ջոկատի կազմավորմանը, Հաղրուքի շրջանի գյուղերի միջև
ռազմավարական նշանակության ճանապարհի («Փրկության ճանա-
պարհ») շինարարությանը, Հաղրուք-Ստեփանակերտ-Երևան հեռախո-
սային կապի ստեղծմանը, ՀՀ-ում բռնագաղթած հաղրուքցիների տեղա-
վորմանը, վիրավոր ազատամարտիկների բուժսպասարկման կազմա-
կերպման աշխատանքներին: Պարգևատրվել է շքանշաններով:

ՄՈՒՐԱԳՅԱՆ ՎԻԿՏՈՐ ԱՍԼԱՆԻ
(1913-2003)

Վիկտոր Ասլանի Մուրադյան (ծնվ.՝ 1913,
գ.Կարմրակուն (կարմրակուճեցի Ասլանիկ Մու-
րադյանյանի ավագ որդին) - մահ.՝ 2003, Երևան),
պատմական գիտությունների դոկտոր (1969), Զե-
խոսլովակիայի Մլադա Բոլեսլավ քաղաքի պատ-
վավոր քաղաքացի, Հայաստանի գիտության
վաստակավոր գործիչ (1985):

Ավարտել է Բաքվի համալսարանի պատմու-
թյան ֆակուլտետը: Մասնակցել է Հայրենական մեծ պատերազմին, եղել
գնդի կոմիսար, դիվիզիայի քաղաքային պետ: 1968թ.-ից աշխատել է որպես
մարքսիզմ-լենինիզմի ինստիտուտի հայկական մասնաճյուղի ավագ գի-
տաշխատող: Աշխատությունները վերաբերում են ԽՍՀՄ ազգային քաղա-
քականությանը Հայրենական պատերազմի տարիներին և հետպատե-
րազմյան շրջանին: Մի շարք աշխատությունների համահեղինակ է,
Խորհրդային Հայաստանը Հայրենական մեծ պատերազմի տարիներին
(1941-1945) փաստաթղթերի ու նյութերի ժողովածուն կազմող խմբի ղեկա-
վար: Պարգևատրվել է Կարմիր դրոշի, Կարմիր աստղի շքանշաններով:

ՄՈՒՐԱԳԻՆՆՅԱՆ ԱՍԼԱՆ ՍԱՐԳՍԻ

(1888-1919)

Ասլան (Ասլանիկ) Սարգսի Մուրադխանյան (ծնվ.՝ 1888, գ.Կարմրապուր - մահ.՝ 1919, Արցախ), ազգային-ազատագրական շարժման գործիչ:

Ակտիվ մասնակցություն է ունեցել թուրքական հրոսակախմբերից հայկական բնակավայրերի պաշտպանության գործում: 1905-1913թթ. ղեկավարել է կանավորական ջոկատները: Առավել հայտնի է Մամնայի ճակատամարտի ժամանակ ձեռնարկած փայլուն գործողություններով, երբ նրա գլխավորած քաջերը շրջափակել և ջախջախել են թուրքական բանակը՝ Զյազիմ բեկի հրամանատարությամբ: Ժամանակին ժողովուրդը երգեր է մվիրել նրան: Ջոհվել է հայ դավաճանի գնդակից, ուլեր հրաժարվել էին միանալ Ղարաբաղի ինքնապաշտպանական ջոկատին:

ՆԱՎԱՍԱՐԳՅԱՆ ԱՐՏԵՄ ՎԼԱԳԻՄԻՐԻ

(1923-1982)

Արտեմ Վլադիմիրի Նավասարդյան (ծնվ.՝ 1923, Դուրուկչի - մահ.՝ 1982, Դուրուկչի), հասարակական գործիչ:

1930թ. սովորել է գյուղի դպրոցում: Այնուհետև ավարտել է Հողերի միջնակարգ դպրոցը: 1940թ. սովորել է Բաքվի Լենինի անվան ինստիտուտի ֆիզմաթ ֆակուլտետում: 1941թ. առաջին կուրսից գորակոչվել է բանակ: Ծառայությունն ավարտելուց հետո ընդունվել է Ստեփանակերտի մանկավարժական ինստիտուտը, որը ավարտել է 1948թ.: 1937-1948թթ. եղել է ՀամԼԿԵՄ անդամ, 1948թ. ԽՄԿԿ անդամ: 1946-1948թթ. աշխատել է Դուրուկչիի յոթամյա դպրոցի տնօրեն, 1951-1958թթ. աշխատել է Ուխտաձորի միջնակարգ դպրոցում որպես ֆիզիկայի, մաթեմատիկայի ուսուցիչ: 1958թ. ընտրվել է Ուխտաձորի «Դրուժբա» տնտեսության կուսկոմիտեի քարտուղար, ապա 1971թ. սովխոզտնտեսության տնօրեն: Պարգևատրվել է մեդալներով, շքանշաններով:

ՆԱՎԱՍԱՐԳՅԱՆ ԷՐԻԿ ՎԼԱԳԻՄԻՐԻ

(1949)

Էրիկ Վլադիմիրի Նավասարդյան (ծնվ.՝ 1949, գ. Էդիլու՝ Ուխտաձոր): 1966թ. ավարտել է Ուխտաձորի միջնակարգ դպրոցը: 1968թ. աշխատանքի է անցել Աբովյան շինտրեստում: Մրաժամանակ հեռակա կարգով սովորել է Երևանի պոլիտեխնիկ ինստիտուտի շինարարական բաժնում: 1973թ. գորակոչվել է Խորհրդային բանակ: Չորացրվելուց հետո կրկին աշխատել է Աբովյան շինտրեստում: 1977թ. աշխատանքի է անցել ԱդրԿԿ ԼՂ մարզկոմի արդյունաբերության և շինարարության բաժնում՝ որպես հրահանգիչ: 1985թ. նշանակվել է Հաղրուքի շրջխորհրդի գործկոմի նախագահ, 1992թ.՝ Հաղրուքի նորաստեղծ վարչակազմի ղեկավարի տեղակալ: 1995-1999թթ. գլխավորել է Հաղրուքի ճանապարհաշինարարական ընկերությունը: 1999-2013թթ. եղել է Արցախյան հերոսների Հաղրուքի մասնաճյուղի տնօրեն: 2014թ.-ից զբաղվել է ֆերմերային տնտեսությամբ:

ՆԱՐԻՆՅԱՆ ԳԵՈՐԳԻ ԱՐԱՄ

(1949)

Գեորգի Արամի Նարինյան (ծնվ.՝ 1949, գ.Տումի), բժշկական գիտությունների թեկնածու:

1977թ. ավարտել է Երևանի բժշկական համալսարանը: Աշխատանքի է անցել Մեղրիի շրջանային հիվանդանոցում՝ որպես բժիշկ, այնուհետև՝ գլխավոր բժիշկ: Ծառայել է Խորհրդային բանակի շարքերում: Վերադարձել է Արցախ և շուրջ 21 տարի աշխատել Մարտունիում, եղել գլխավոր վիրաբույժ: Հեռակա ուսուցմամբ Մոսկվայում ավարտել է բժշկական ասպիրանտուրան: Այժմ ապրում և աշխատում է Մոսկվայում:

ՆԵՐՍԵՍՅԱՆ ԱՐՄԵՆ ՊԵՏՐՈՍԻ

(1964)

Արմեն Պետրոսի Ներսեսյան (ծնվ.՝ 1964, Հաղրոթ), ֆիզիկոս, Ֆիզիկամաթեմատիկական գիտությունների դոկտոր (2005), Տոմսկի պոլիտեխնիկական համալսարանի Ֆիզիկա-տեխնիկական ինստիտուտի բարձրագույն մաթեմատիկայի և մաթեմատիկական ֆիզիկայի ֆակուլտետի պրոֆեսոր:

1986թ. ավարտել է Երևանի պետական համալսարանը: 1986-1989թթ. եղել է Երևանի պետական համալսարանի տեսական ֆիզիկայի ամբիոնի ասպիրանտ: 1986-1991թթ. և 2001թ. աշխատել է Երևանի պետական համալսարանում, 1991-2001թթ.՝ Դուբնայի միջուկային հետազոտությունների կենտրոնում, Բոգոլյուբովի անվան տեսական ֆիզիկայի լաբորատորիայում՝ որպես գիտաշխատող, իսկ 1995-2001թթ.՝ ավագ գիտաշխատող: 2002-2007թթ. շարունակել է գործունեությունը Երևանի ֆիզիկայի ինստիտուտում՝ որպես ավագ գիտաշխատող: Նույն պաշտոնով 2002-2005թթ. աշխատել է ԵՊՀ Տեսական ֆիզիկայի ամբիոնում: 2006թ.-ից հանդիսանում է նույն ամբիոնի առաջատար գիտաշխատող: Արժանացել է «Անանիա Շիրակացի» մեդալի, Ֆիզիկայի բնագավառում ՀՀ Նախագահի մրցանակի (2008):

ՆԵՐՍԵՍՅԱՆ ՊՅՈՏՐ ՆԵՐՍԵՍԻ

(1928-...)

Պյոտր Ներսեսի Ներսիսյան (ծնվ.՝ 1928, Հաղրոթ), 20-րդ դարի Արցախի լավագույն մանկավարժ:

Միջնակարգ կրթությունը ստացել է ծննդավայրում: 1950թ. ավարտել է Բաքվի մանկավարժական ինստիտուտի ֆիզմաթ ֆակուլտետի ֆիզիկայի բաժինը: 1950-1954թթ. ծառայել է ԽՍՀՄ ՁՈՒ շարքերում: Մեկ տարի անց՝ որպես կամավոր, չինական կողմից մասնակցել է Հյուսիսային և Հարավային Կորեաների միջև

տեղի ունեցող պատերազմին: 1954թ. դեկտեմբերից սկսել է իր մանկավարժական գործունեությունը Հաղրոթի միջնակարգ դպրոցում՝ որպես ֆիզիկայի և մաթեմատիկայի ուսուցիչ: 1960-1961թթ. աշխատել է Հաղրոթի կրթության շրջանային բաժնի տեսուչ: 1961-1967թթ. եղել է Հաղրոթի միջնակարգ դպրոցի ուսնավար, այնուհետև՝ մինչև 1982թ., դպրոցի տնօրեն, իսկ մինչև 1997թ. դպրոցում դասավանդել է մաթեմատիկա: 1997-1998թթ. եղել է Հաղրոթի կրթության շրջանային բաժնի մեթոդկաթինետի վարիչ, միաժամանակ դասավանդել է Հաղրոթի դպրոցում: 1965-1985թթ. մասնակցել է «Մաթեմատիկական դպրոցում» համամիութենական ամսագրի մրցութային խնդիրների լուծմանը, ստացել պատվոգրեր: Արժանացել է «Հանրապետության լուսավորության աշխատողների գերազանցիկ» և «Ուսուցիչ-մեթոդիստ» կոչումներին:

ՆԵՐՍԵՍՅԱՆ ՍՈՒՍԱՆՆԱ ԳՈՒՐԳԵՆԻ

(1954)

Սուսաննա Գուրգենի Ներսիսյան (ծնվ.՝ 1954, Գ.Թաղուտ), Հանրապետության վաստակավոր մանկավարժ (2014):

1971թ. գերազանցությամբ ավարտել է Տողի միջնակարգ դպրոցը: Ընդունվել և 1975թ. ավարտել է Ստեփանակերտի մանկավարժական ինստիտուտի ֆիզմաթ ֆակուլտետի մաթեմատիկայի բաժինը, ստացել մաթեմատիկայի ուսուցչի որակավորում: Աշխատանքի է անցել Մեծ Թաղերի, այնուհետև՝ հայրենի գյուղի հիմնական դպրոցում: 1977թ. ընտանիքով տեղափոխվել է Ստեփանակերտ: Աշխատել է Ասկերանի շրջանի Լեռնավանի, ապա Ստեփանակերտի թիվ 5 դպրոցներում: 1987-2008թթ. եղել է թիվ 10 միջնակարգ դպրոցի փոխտնօրեն: 2008թ. տեղափոխվել է Ստեփանակերտի նորաստեղծ թիվ 11 ավագ դպրոց, նախ որպես մաթեմատիկայի ուսուցիչ, այնուհետև՝ փոխտնօրեն: 2010թ. նշանակվել է ԵՊՀ-ին առնթեր Ա.Շահինյանի անվան ֆիզմաթ դպրոցի Ստեփանակերտի մասնաճյուղի տնօրեն:

ՇԱԳՅԱՆ ԱՆԱՏՈՒԻ ՎԱԶԻԿԻ

(1960)

Անատոլի Վաչիկի Շադյան (ծնվ.՝ 1960, ք.Բաբու՝ հինթաղերցու ընտանիքում), գնդապետ (2005):

1977թ. ընդունվել է Բաքվի բարձրագույն համազորային հրամանատարական ուսումնարանը: Ավարտելուց հետո ստացել է լեյտենանտի կոչում և ուղարկվել Կիևի ռազմական օկրուգի Կրիվոյ Ռոգի N զորամաս՝ նախ դասակի, այնուհետև վաշտի հրամանատարի պաշտոնով: 1987թ. նշանակվել է Չեխոսլովակիայում տեղակայված զորամասերից մեկի՝ մոտոհրաձգային վաշտի հրամանատար, բայց նույն թվականին տեղափոխվել է Անդրկովկասյան զինվորական օկրուգ: 1988թ. մասնակցել է Սումգայիթի արյունալի իրադարձությունների հետևանքների վերացման գործողություններին: 1989-1992թթ. եղել է ԼՂՀ Մարտակերտի շրջանի զինվորական կոմիսարի տեղակալի պաշտոնակատար և մասնակցել Մարտակերտի պաշտպանական մարտերին: 1992թ. տեղափոխվել է Հայաստան և ծառայության անցել Երևանի Մաշտոցի շրջանային զինկոմում՝ որպես 2-րդ բաժնի պետի ավագ օգնական: Մեկ տարի անց նշանակվել է զինվորական հավաքակալայանի պետ: 2000-2003թթ. ծառայել է տարբեր զորամասերում՝ որպես շտաբի պետ: Արժանացել է բազմաթիվ մեդալների պարգևների:

ՇԱԳՅԱՆ ԲՈԳԳԱՆ ՄԱԿԱՐԻ

(1928-...)

Բոգդան Մակարի Շադյան (ծնվ.՝ 1928, գ.Հին Թաղեր), վաստակաշատ մանկավարժ:

1945թ. բարձր առաջադիմությամբ ավարտել է գյուղի միջնակարգ դպրոցը: 1948-1952թթ. ընդունվել և գերազանցությամբ ավարտել է Բաքվի մանկավարժական ինստիտուտի բանասիրական ֆակուլտետը: Շուրջ տասը տարի Հաղորթում և Հին Թաղերում զբաղվել է մանկավարժական գործունեությամբ: 1963թ. ընտանիքով տեղափոխվել է ք.Արարատ և ստանձնել

տեղի թիվ 2 միջնակարգ դպրոցի տնօրինությունը: Այդ դպրոցն այսօր կոչվում է Շադյանի դպրոց: 1973թ. նշանակվել է Երևանի Վ.Տերյանի անվան միջնակարգ, 1985թ.՝ թիվ 164 միջնակարգ դպրոցների տնօրեն: Ավարտել է նաև Մ.Աբեղյանի անվան գրականության ինստիտուտի ասպիրանտուրան: Գրել է մանկավարժական քննաներով մենագրություններ, հոդվածներ:

ՇԱԳՅԱՆ ՀԱՅԿ ՎԱԿԻՄԻՐԻ

(1967)

Հայկ Վլադիմիրի Շադյան (ծնվ.՝ 1967, գ.Հին Թաղեր), գնդապետ:

1984թ. ընդունվել է Երևանի ժողինստիտուտի ֆինանսահաշվային ֆակուլտետը: 1989թ. աշխատանքի է անցել Հաղորթում: 1992թ. եղել է ԼՂՀ պաշտպանության բանակի զինծառայող, հրետանային մարտկոցի հրամանատար: 1993-1998թթ. վարել է հրետանային դիվիզիոնի շտաբի պետի, ապա՝ պաշտպանության շրջանի հրետանու պետի պաշտոնները: 1998-2001թթ. ընդունվել և կարմիր դիպլոմով ավարտել է ՌԴ Սանկտ Պետերբուրգի ռազմաիրետանային ակադեմիան: 2001-2005թթ. գիտելիքները հարստացրել է ԱՄՆ ռազմական դեպարտամենտում: 2007թ. եղել է ԱՄՆ կենտրոնական հրամանատարությունում ՀՀ զինված ուժերի ավագ ներկայացուցիչը: Պարգևատրվել է մեդալներով, շքանշաններով:

ՇԱԳՅԱՆ ՌՈՒԲԵՆ ՍԱՐՈՒԽԱՆԻ

(1927-1992)

Ռուբեն Սարուխանի Շադյան (ծնվ.՝ 1927, գ.Հին Թաղեր - մահ.՝ 1992, գ.Հին Թաղեր), ԱդրիՍՄՀ վաստակավոր ամասնաբույժ:

1944թ. ավարտել է Հին Թաղերի միջնակարգ դպրոցը և ընդունվել Ստեփանակերտի գյուղատն-

տեսական տեխնիկումը: Անասնաբույժի մասնագիտությամբ վերադարձել է հայրենի գյուղ: Աշխատանքային գործունեությանը զուգահեռ շարունակել է ուսումը Երևանի անասնաբուժական-անասնաբուժական ինստիտուտում: 1978թ. ընտրվել է կոլտնտեսության վարչության նախագահ և 21 տարի ղեկավարել Հին Թաղերի Մյասնիկյանի անվան տնտեսությունը: 1992թ. Հին Թաղերից Դիզափայտի ստորոտի անտառային կաճանով շրջկենտրոն գնալու ճանապարհին ընկել է թշնամու ծուղակը: Կոնջ հետ սպանվել է թշնամու դիմահար կրակից: Պարգևատրվել է մեդալներով և շքանշաններով:

ՇԱԳՈՒՆՑ ՀԱՅԿ ԱՎԱԳԻ

(1920-2001)

Հայկ Ավագի Շաղունց (ծնվ.՝ 1920, Հաղորոս - մահ.՝ 2001, Մոսկվա), Լոբնյա քաղաքի պատվավոր քաղաքացի:

Սովորել է տեղի դպրոցում: 1936թ. ընդունվել է կոմերիտմիության շարքերը: 1939թ. ծառայության է անցել Կարմիր բանակի շարքերում: Պատերազմի առաջին օրերից մեկնել է ռազմաճակատ: Ուրպես 864-րդ զենիթահրթիռային գնդի 13-րդ մարտկոցի առաջին հաշվարկի հրամանատար աչքի է ընկել Լոբնյայի պաշտպանական գծում գերմանա-ֆաշիստական զավթիչների դեմ պայքարում: 1941թ. նրա հրամանատարության տակ գտնվող անձնակազմը հետ է մղել թշնամու բոլոր տանկային գրոհները, որոնք փորձում էին ճեղքել դեպի երկաթուղի տանող ճանապարհը: Այս մարտերում ցուցաբերած քաջության և հերոսության համար արժանացել է Կարմիր դրոշի շքանշանի: Պատերազմի ժամանակ կատարած սխրանքների հիման վրա նկարահանվել է «У твоего порога» գեղարվեստական ֆիլմը: 1946թ. որպես պահեստագործի սպա անցել է թոշակի: 1947թ. աշխատանքային գործունեություն է սկսել ավիացիոն շարժիչների կենտրոնական ինստիտուտում, նախ որպես ինժեներ, այնուհետև՝ խմբի ղեկավար, լաբորատորիայի ղեկավարի տեղակալ: Աշխատանքին զուգահեռ 1953թ. ավարտել է Մոսկվայի պետական տնտեսագիտական ինստիտուտը: 1983թ. անցել է թոշակի: Ակտիվորեն մասնակցել է Մոսկվա և Լոբնյա քաղաքների հասարակական-քաղաքական, ռազմահայրենասիրական աշխատանքներին: Արժանացել է մի շարք շքանշանների, մեդալների:

ՇԱԳՈՒՆՑ ՍՈՒՐԵՆ ԿՈՍՏԱՆԳԻՆԻ

(1898-1938)

Սուրեն Կոստանդինի Շաղունց (ծնվ.՝ 1898, Ջրական - մահ.՝ 1938, Կոմմունարկա, Մոսկվայի մարզ, ՌԽՖՍՀ), խորհրդային կուսակցական և պետական գործիչ:

Սովորել է Շուշիի ռեալական ուսումնարանում: Հեղափոխական աշխատանք է կատարել և մասնակցել Աղբբեջանում խորհրդային իշխանության հաստատմանը: 1921թ. մարտին տեղափոխվել է Հայաստան, մասնակցել Չանգեզուրի քաղաքացիական կռիվներին: 1921-1923թթ. եղել է ՀԿ(բ)կ Երևանի կոմիտեի քարտուղար, 1923-1927թթ.՝ ՀԽՍՀ հողժողկոմատի ջրային տնտեսության վարչության պետ: 1927-1928թթ. ղեկավարել է ջրային տնտեսության Անդրկովկասյան վարչությունը: 1928-1931թթ. աշխատել է ՀամԿ(բ)կ Կենտկոմում: 1931-1932թթ. եղել է Միջինասիական բանբակամիավորման նախագահ: 1931թ. գարնանը, որպես ՀամԿ(բ)կ Միջինասիական բյուրոյի լիազոր, ղեկավարել է Տաջիկստան ներխուժած բասմաչական խմբերի ջախջախումը: 1932թ. եղել է ՀամԿ(բ)կ Միջինասիական բյուրոյի քարտուղար, 1934թ.՝ Տաջիկստանի կոմկուսի Կենտկոմի առաջին քարտուղար: 1936թ. ղեկավարել է ՀամԿ(բ)կ ԿԿ ԿԿՎ Հինանսական խումբը:

ՇԱՀՄՈՒՐԱԳՅԱՆ ՀՐԱՉԻԿ ՏԻԳՐԱՆԻ

(1937)

Հրաչիկ Տիգրանի Շահմուրադյան (ծնվ.՝ 1937, գ.Հին Թաղեր), տեխնիկական գիտությունների բեկնածու (1954):

Գերազանց գնահատականներով ավարտել է գյուղի միջնակարգ դպրոցը: Ընդունվել և 1956թ. ավարտել է Ստեփանակերտի բժշկական ուսումնարանը: 1957թ. գորակոչվել և երեք տարի ծառայել է Խորհրդային բանակում: 1960թ. ընդունվել է Երևանի պոլիտեխնիկական ինստիտուտը, սովորել քիմիա-տեխնոլոգիա-

կան ֆակուլտետում: Հաջողությամբ ավարտել է ասպիրանտուրան, Ռիգայի պոլիտեխնիկական ինստիտուտում պաշտպանել է դիսերտացիա և ստացել տեխնիկական գիտությունների բեկնածուի աստիճան: Տարիներ շարունակ աշխատել է Հայաստանի գիտական հիմնարկներում, արտադրական ձեռնարկություններում: Դասախոսել է Երևանի ֆինանսաբանական ին և բորսայական համալսարանում: Հեղինակել է շուրջ քսանհինգ գիտական հոդված և թեզ, քսանհինգ գյուտ և ռացիոնալիզատորական առաջարկություն:

ՇԱՀՄՈՒՐԱԳՅԱՆ ՄԱՔՍԻՄ ՏԻԳՐԱՆԻ

(1929-...)

Մաքսիմ Տիգրանի Շահմուրադյան (ծնվ.՝ 1929, Հին Թաղեր - մահ.՝ Երևան), վիրաբույժ, բժշկական գիտությունների բեկնածու (1969):

Ավարտել է գյուղի միջնակարգ դպրոցը: 1946թ. ընդունվել է կարմիր դիպլոմով ավարտել է Ստեփանակերտի բժշկական ուսումնարանը: 1948թ. ընդունվել է Երևանի բժշկական ինստիտուտը: Երկար տարիներ աշխատել է մայրաքաղաքի մի շարք բժշկական հիմնարկներում: Աշխատել է նաև Հաղործի շրջանային հիվանդանոցում: Հեղինակել է բազմաթիվ բժշկական հոդվածներ և աշխատություններ:

ՇԱՀՄՈՒՐԱԳՈՎ ՅՈՒՐԻ ԱՎԱՆԵՍԻ

(1942)

Յուրի Ավանեսի Շահմուրադով (ծնվ.՝ 1942՝ հինթաղերցու ընտանիքում), խորհրդային ազատ ոճի ըմբիշ, աշխարհի (1970), Եվրոպայի (1966, 1967, 1969), ՍՍՀՄ (1967-1970, 1972) չեմպիոն, մարզիչ, ՍՍՀՄ սպորտի վաստակավոր վարպետ

(1970), ԽՍՀՄ վաստակավոր մարզիչ (1973), մանկավարժական գիտությունների բեկնածու, պրոֆեսոր, Դադաստանի ԻՍՍՀ մշակույթի վաստակավոր գործիչ (1969):

6 տարեկանում ընտանիքի հետ տեղափոխվել է Օրջոնիկիձե, սկսել զբաղվել ազատ ոճի ըմբշամարտով: Շարունակել է զբաղվել ըմբշամարտով Մախաչկալայում ԽՍՀՄ վաստակավոր մարզիչ Արմենակ Կարապետյանի ղեկավարությամբ: 1966-1972թթ. հանդես է եկել ԽՍՀՄ ազգային հավաքականի դրոշի ներքո: 1968թ. մասնակցել է Մեխիկոյի Օլիմպիական խաղերին: 1968թ. ավարտել է Դադաստանի պետական համալսարանը, 1980թ.՝ Մոսկվայի կուսակցական բարձրագույն դպրոցը: 1972-1981թթ. եղել է ազատ ոճի ըմբշամարտի ՍՍՀՄ հավաքականի գլխավոր մարզիչ, 1981թ.-ից՝ ՍՍՀՄ Պատգամավորների խորհրդին առընթեր ֆիզիկական մշակույթի և սպորտի կոմիտեի մենամարտային մարզաձևերի վարչության պետի տեղակալ:

ՇԱՀՆԱԶԱՐՅԱՆ ԱՍԼԱՆ ՄԻՔԱՅԵԼԻ

(1877-1955)

Ասլան Միքայելի Շահնազարյան (ծնվ.՝ 1877, գ.Քյուրաթաղ - մահ.՝ 1955), պատմական գիտությունների բեկնածու (1947), հնագետ-դրամագետ:

Նախնական կրթությունը ստացել է հայրենի գյուղում: Ուսումը շարունակել է Շուշիի թեմական դպրոցում, որն ավարտելուց հետո ցանկություն է հայտնել խորանալու գյուղատնտեսության մեջ և օգնել հայ գյուղացուն: Սակայն սոցիալական պայմանների սղության պատճառով նպատակին հասնել չի կարողացել: 1894-1897թթ. ընդունվել և ավարտել է Էջմիածնի Գևորգյան ճեմարանը: Երեք տարի դասավանդել է Շուշիի թեմական դպրոցում, հրավիրվել և չորս տարի դասավանդել Գևորգյան ճեմարանում: Այնուհետև մեկնել է Պետերբուրգ և ընդունվել տեղի համալսարանի Արևելյան լեզուների ֆակուլտետը: Ավարտել է համալսարանի դասընթացը, 1910թ. մեկնել Բեռլին: Դարձել է համալսարանի դասախոսությունների ունկնդիր և միաժամանակ ծանոթացել Բեռլինի միջնակարգ դպրոցների ծրագրերին և դասավանդման մեթոդիկային: 1914թ. փետրվարին վերադարձել է հայրենիք և մինչև 1918թ. դա-

սավանդել Ներսիսյան դպրոցում: Այնուհետև նշանակվել է Թիֆլիսի Ղուկասյան օրիորդաց դպրոցի տնօրեն: 1920թ. տեղափոխվել է Հայաստան, ապա՝ Պարսկաստան: Գասավանդել է Թեհրանի հայկական դպրոցներում: 1933թ. նորից վերադարձել է հայրենիք, աշխատանքի անցել Երևանի պետական քանգարանում: Միաժամանակ դասավանդել է Երևանի պետական համալսարանում, Պոլիտեխնիկական ինստիտուտում, ինչպես նաև՝ Էջմիածնի հոգևոր ճեմարանում: Դեկավարել է Գվինի պեդոմները: Հեղինակել է «Բագրատունյաց նախարարական տոհմի ծագումը», «Արտաշատ», «Արմավիր» և այլ գիտական աշխատություններ:

ՇԱՀՆԱԶԱՐՅԱՆ ՄԱՌԷՆ ՀԱՅՐՈՒՄ

(1929)

Մաղեն Հայրուհի Շահնագարյան (ծնվ.՝ 1929, գ.Ազոխ), 20-րդ դարի Արցախի լավագույն ուսուցիչ, հրապարակախոս, ԱդրՆՍՀ մշակույթի վաստակավոր գործիչ (1976), Աշխատանքի վետերան:

Սկզբնական կրթությունը ստացել է տեղի յոթնամյա դպրոցում: Ընդունվել և 1950թ. ավարտել է Շուշիի մանկավարժական ուսումնարանը: Աշխատանքի է անցել շրջանի Գոլանլարի՝ Արևշատի յոթնամյա դպրոցում՝ որպես դասվար: 1951-1954թթ. ծառայել է խորհրդային բանակի շարքերում: 1954-1963թթ. դասավանդել է Բալուջայի (Այգեստան), Մեհիքենի (Լուսածոր) և Խրամորթի դպրոցների տարրական դասարաններում: 1962թ. ավարտել է Երևանի մանկավարժական ինստիտուտի պատմության ֆակուլտետը: 1963թ. նշանակվել է Ասկերանի շրջանի Քարազլիսի 8-ամյա դպրոցի տնօրեն: 1970թ. ընտանիքով Քարազլիսից տեղափոխվել է Ստեփանակերտ, աշխատանքի անցել մարզկենտրոնի պրոֆտեխնուսումնարանում՝ նախ որպես դաստիարակ, ապա՝ ուսումնադաստիարակչական աշխատանքների գծով փոխտնօրեն: 1978-1992թթ. աշխատել է Ստեփանակերտի թիվ 9 միջնակարգ դպրոցում՝ որպես ուսմասվար, արտադասարանական և արտադպրոցական աշխատանքների գծով փոխտնօրեն, պատմության ուսուցիչ: 1995-2008թթ. Խրամորթի և Իվանյանի միջնակարգ դպրոցներում դասավանդել է պատմություն և իրավունք: Ստեղծել է «Հետաքրքիր հանդիպումների ակումբ» (ՀՀԱ), որի պատվավոր

հյուրերն են եղել գրողներ, ժողդերասաններ, աշխատանքի հերոսներ, արվեստի գործիչներ և այլն: Հարագատ քաղաքի պատմությունը հավերժացնելու նպատակով ստեղծել է «Մեր քաղաքի հուշարձանները» ալբոմը: 12 տարի ղեկավարել է դպրոցի «Արծվիկ» աշխատանքային ճամբարը Աստղաշեն գյուղում: Համարվել է տարվա լավագույն պատմության ուսուցիչ (2000թ.): Թոշակի անցնելուց հետո էլ շարունակել է գիտամանկավարժական գործունեությունն Ասկերանի միջնակարգ դպրոցում և Ուսուցիչների կատարելագործման ինստիտուտում: Մեծ ներդրում է ունեցել պատմության և աշխարհագրության առարկաների թեմատիկ պլանների մշակման գործում: Հեղինակել է 2000-ից ավելի թղթակցություններ և հոդվածներ: 2019թ. պարգևատրվել է «Վաչագան Բարեպաշտ» մեդալով: Եղել է Արցախյան շարժման գաղափարակիր:

ՀԱՄԻՐՅԱՆ ԱՐԹՈՒՐ ԱՐԱՄ

(1960)

Արթուր Արամի Շամիրյան (ծնվ.՝ 1960, գ.Տումի):

1977թ. ավարտել է Տումու միջնակարգ դպրոցը: Ուսումը շարունակելու նպատակով տեղափոխվել է Երևան: Սկզբնական շրջանում աշխատել է Երևանի ավտոպահեստամասերի գործարանում: 1979-1981թթ. ծառայել է խորհրդային բանակի շարքերում: Ծառայությունից վերադառնալով ընդունվել է Երևանի պետական համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետը: 1987թ. անցել է աշխատանքի Հաղորթի շրջգործկոմում: Ապա նշանակվել է Ներքին գործերի բաժնում, որպես ավագ քննիչ: Մասնակցել է Արցախյան շարժմանը և մարտական գործողություններին: Պատերազմից հետո աշխատանքի է անցել ԼՂՀ պաշտպանության նախարարությունում: 1999թ. շարունակել է ծառայությունը ռազմական ոստիկանության վարչությունում, եղել Ստեփանակերտի բաժնի հետաքննչական բաժնի պետ, ռազմական ոստիկանության մայրիկ կոչումով անցել է թոշակի: Աշխատում է ԱՀ Փաստաբանական պալատում՝ որպես փաստաբան:

ՇԱՔԱՐՅԱՆ ՍԵՐՔԵՅ ՍԼԱՎԻԿԻ

(1974-2020)

Սերգեյ Սլավիկի Շաքարյան (ծնվ.՝ 1974, գ.Այգեստան - մահ.՝ 2020, Արցախ), Արցախի ՊԲ գնդապետ, Արցախի հերոս (2020):

Սովորել է Հաղրուքի Մ.Մանվելյանի անվան միջնակարգ դպրոցում: Ուսումը շարունակել է Ստեփանակերտի գյուղատնտեսական տեխնիկումում: Մակայն ուսումն անավարտ է թողել և վերադարձել Հաղրուք՝ 17 տարեկանում կամավորագրվել ազատագրական պայքարին և միացել հորը: Վերջինս զոհվել է 1993թ. ակամի պայքարում: Մ.Շաքարյանը մասնակցել է Արցախյան երրորդ պատերազմին: Լինելով հնուտ հրամանատար, կասեցրել է ադրբեջանական զինուժի բազմաթիվ տանկային և հետևակային զորքեր՝ հակառակորդին պատճառելով մեծաթիվ կորուստներ: Հարցին, թե հնարավո՞ր է հակամարտության խնդիրը բանակցությունների միջոցով լուծվի՞՞ զնդապետը պատասխանել էր, թե ինքը խոսքով թշնամուն ոչինչ ասել չի կարող, այլ միայն զենքով ու իր ստորաբաժանման գործողություններով:

Արժանացել է «Ոսկե արծիվ» շքանշանի:

ԶԱՔՄԱԶՈՎ ՍԱՄՎԵԼ ԼԵՎՈՆԻ

(1931)

Սամվել Լևոնի Զաքմազով (ծնվ.՝ 1931, գ.Մեծ Թաղեր), հասարակական գործիչ:

1950թ. ավարտել է Վարանդայի ռուսական դպրոցը: 1951թ. ընդունվել է Բաքվի Կ.Մարքսի անվան ժողովուրդների ինստիտուտի «Ֆինանսներ» բաժինը: Աշխատանքի է անցել ԼՂԻՄ ֆինանսական ոլորտում, զբաղեցրել տարբեր պաշտոններ. եղել է Մարտակերտի և Ստեփանակերտի ֆինբաժինների ավագ տեսուչ, Ստեփանակերտի քաղաքային ֆինբաժնի պետ: 1973-1987թթ. աշխատել է որպես ԼՂԻՄ պետքանկի կառավարիչ, 1988-1993թթ.՝ ԼՂՂ Պետքանկի պետ: 1993թ. Շուշիի շրջանի պաշտպանության

կոմիտեի պահանջով նշանակվել է Շուշիի շրջանի Ազոտբանկի վարչության կառավարիչ: Պարգևատրվել է պատվոգրերով և մեդալներով:

ՉՈՓՉՅԱՆ ԵՂԻՇԵ ՍԻՄՈՆԻ

(1939)

Եղիշե Սիմոնի Չոփչյան (ծնվ.՝ 1939, գ.Մեծ Թաղեր):

Սովորել է Մեծ Թաղերի միջնակարգ դպրոցում: Դպրոցն ավարտելուց հետո գորակոչվել է խորհրդային բանակ, 3 տարի ծառայել Ուկրաինայում: Ընդունվել է 1946թ. ավարտել է Բաքվի հատուկ ոստիկանական վարժարանը: Աշխատանքի է անցել Շահումյանի շրջանային ոստիկանության բաժնում: Երկու տարի ծառայելուց հետո տեղափոխվել է Հաղրուքի ոստիկանական բաժին՝ որպես ավտոտեսուչ, այնուհետև՝ տեղամասային տեսուչ: 1973-1977թթ. աշխատել է որպես պետական գույքի հափշտակման դեմ վարչության տեսուչ, 1977-1986թթ.՝ քրեական հետախուզության օպերատիվ բաժանմունքի պետ, 1986-1988թթ.՝ Հաղրուքի ոստիկանական բաժանմունքի պետ: 1993-1994թթ. նորից անցել է ոստիկանապետի պաշտոնակատարի պաշտոնին: 1990-1992թթ. եղել է շրջանային սպառողական կոմիտեի նախագահի տեղակալ, 1992-1993թթ.՝ ավտոշարասյան պետ: 1992-1994թթ. մասնակցել է Արցախյան պատերազմին՝ ոստիկանապետի պաշտոնակատարի պաշտոնում: 1994-1996թթ. աշխատել է որպես շրջանային սպառողական կոմիտեի նախագահ, 1996-1999թթ.՝ ոստիկանապետի տեղակալ՝ քրեական հետախուզության օպերատիվ բաժանմունքի պետ, 1999-2000թթ.՝ դատական նիստերի կատարածու: 2000թ. որպես թոշակառու անցել է ոստիկանական պահեստազորի շարքեր: 2009թ.-ից եղել է Հաղրուքի շրջանի ոստիկանության վետերանների միության նախագահ, միաժամանակ, ԼՂՂ Ներքին գործերի վետերանների միության կոմիտեի անդամ: Պարգևատրվել է մի շարք գերապետական, խրախուսական շքանշաններով, մարտական ծառայության մեդալով: 1986-1987թթ. գերազանց աշխատանքի՝ հանցագործությունների անդրազրկման, խրախուսական շքանշաններով, մարտական ծառայության մեդալով: 1964թ.-ից բողոքովին բացահայտման համար պարգևատրվել է դիպլոմով: 1964թ.-ից գրադվել է նաև սամբո մարզաձևով: 10 տարի մասնակցել է Բաքվում անցկացվող մրցումներին զբաղեցրել պատվավոր հորիզոնականներ:

ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ ԷԴՈՒԱՐԴ ՌՈՒԲԵՆԻ

(1953)

Էդուարդ Ռոբենի Պետրոսյան (ծնվ.՝ 1953, գ.Քյուրաթաղ), ԼՂՀ վաստակավոր մանկավարժ (2012):

1960-1970թթ. սովորել է հայրենի գյուղի դպրոցում: Ավարտել է Երևանի պետական համալսարանը: 1981թ. աշխատանքի է անցել Հաղործի շրջանի կամավոր սպորտային ընկերությունում՝ որպես նախագահ: 1982թ. նշանակվել է Հաղործի շրջանային՝ պիոներ տան տնօրեն: 1986թ. աշխատանքի է անցել շրջժողկրթաժամում՝ որպես դպրոցական տեսուչ: 1988-1992թթ. եղել է Թաղասեռի 8-ամյա դպրոցի տնօրեն: Մասնակցել է Արցախյան գոյակայքարին: 1992-1995թթ. ծառայել է ԼՂՀ պաշտպանության բանակում, եղել Հաղործի գումարտակի հրամանատարի քաղզոմվ տեղակալ: 1995թ. նշանակվել է Հաղործի միջնակարգ դպրոցի փոխտնօրեն, 1996թ.՝ տնօրեն: 2005թ. նշանակվել է Հաղործի շրջվարչակազմի կրթության բաժնի վարիչ: 2016թ. անցել է բոշակի:

ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ ՎԻՏԱԼԻ ԷԴՈՒԱՐԴԻ

(1984)

Վիտալի Էդուարդի Պետրոսյան (ծնվ.՝ 1984, ք.Հաղործ), ԼՂՀ և ՀՀ Գրողների միության անդամ (2009):

2001թ. ավարտել է Հաղործի Մ.Մանվելյանի անվան միջնակարգ դպրոցը: Ավարտել է ԱրՊՀ բանասիրական ֆակուլտետի «Հայոց լեզու և գրականություն» մասնագիտության հեռակա բաժինը: 2009-2012թթ. սովորել և ավարտել է «Գրիգոր Նարեկացի» համալսարանի իրավագիտության բաժինը: Աշխատել է Հաղործի վարչակազմի «Դիզակ» շրջանային թերթում՝ որպես գրական աշխատող, ապա նշանակվել թերթի խմբագիր: Թողնելով լրագրությունը, 2015թ. աշխատանքի է անցել Բանաձորի դպրոցում որպես հայոց լեզվի և գրականության ուսուցիչ: 2005թ. ճանաչվել է «Արցախի լավագույն երիտասարդ գրող» մրցանակի: Հեղինակել է «Հորիզոնների սահմանագծում», «Քարե սովերներ», «Պատերազմի դուռը» գրքերը:

ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ ՎԼԱԴԻՄԻՐ ԱՐՇԱԿԻ

(1959)

Վլադիմիր Արշակի Պետրոսյան (ծնվ.՝ 1959, ք.Բաբոն՝ հաղործացու ընտանիքում), հասարակական գործիչ, սոցիոլոգիական գիտությունների թեկնածու:

1980թ. ավարտել է Ստեփանակերտի մանկավարժական ինստիտուտի պատմության ֆակուլտետը: 1980-1981թթ. աշխատել է Նավթի և գազի արտահանման «Կիրովնեֆտ»-ի Բնակարանային և կոմունալ ծառայությունների համակարգում: 1983-1986թթ. եղել է Ս.Մ.Կիրովի անվան մշակույթի պալատի մշակութային բաժնի վարիչ, 1986-1987թթ.՝ Բաբվի Կիրովի շրջանի թիվ 276 միջնակարգ դպրոցի արտադասարանային և արտադպրոցական կրթական աշխատանքի կազմակերպիչ, 1987-1988թթ.՝ Բաբվի Կիրովի շրջանի թիվ 30 միջնակարգ դպրոցի տնօրեն, 1989թ.՝ Երևանի Վ.Վ.Մայակովսկու անվան թիվ 7 դպրոցի պատմության ուսուցիչ, 1989-1990թթ.՝ Հայաստանի Կոմկուսի Սպիտակի շրջանային կոմիտեի Սպիտակ քաղաքի կազմակերպչական բաժնի հրահանգիչ: 1990-1999թթ. ղեկավարել է Հայաստանի սոցապ նախարարության կենսաթոշակառուների սոցիալական ծառայությունների կենտրոնը, 1999-2003թթ.՝ Մոսկվայի մարզի բնակչության սոցիալական պաշտպանության կոմիտեի Կուրովսկու անվան նյարդահոգեբուժական գիշերօթիկ դպրոցը: 2003-2004թթ.՝ եղել է Մոսկվայի Արևմտյան վարչական շրջանի բնակչության սոցպաշտպանության վարչության պետ, 2004-2007թթ.՝ Մոսկվայի սոցպաշտպանության վարչության պետի տեղադրարին բնակչության սոցպաշտպանության վարչության պետի տեղակալ, 2007-2010թթ.՝ Մոսկվայի քաղաքային բնակչության սոցիալաշտպանության Դեպարտամենտի ղեկավար: 2013թ. նշանակվել է Մոսկվայի կառավարության բնակչության սոցապ ոլորտի նախարար: Արժանացել է մի շարք պարգևների՝ ԽՍՀՄ ՊՆ ռազմական շինարարության գերագնացության, ՌԴ Առողջապահության և սոցիալական զարգացման նախարարության պատվոգրերի, «Գերագնացություն սոցիալական և աշխատանքային ոլորտում», Երախտագիտություն Մոսկվայի քաղաքապետից և այլն:

ՊԵՏՐՈՍՈՎ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ

(1781-...)

Հովհաննես Պետրոսով (ծնվ.՝ 1781, գ.Թաղասեռ), ռազմական գործիչ։ Պատանի Հովհաննեսը գերի է ընկել Արցախ արշաված պարսիկներից և վաճառվել եգիպտական քեյերին։ Մամուլքները իրենց այրուծին համարում էին հատուկ ռազմական դաստիարակություն ստացած հավատափոխ քրիստոնյաներով։ Նման դաստիարակություն է ստացել նաև Դիզակցի Հովհաննեսը։ 1798թ. լքել է հեծելագործը, միացել Եգիպտոս ներխուժած Նապոլեոնի բանակին, մասնակցել նրա հետագա արշավանքներին։ Արժանացել է «Պատվո լեգեոն» շքանշանի։ 1813թ. գորացրվել է և անցել թոշակի։ 1816թ. դիմել է Ալեքսանդր I-ին, ստացել հայրենիք վերադառնալու թույլտվություն և վերահաստատվել Դիզակի հայրենի Թաղասեռ գյուղում։ Եղել է 1826-1828թթ. ռուս-պարսկական պատերազմի կամավոր մասնակից։ 1841թ. դիմել է Կովկասի կայսրգործի հրամանատար Գոլովինին իրեն թոշակի մշամակելու մասին խնդրանքով, որը բավարարվել է։ Ապրել է Թաղասեռում, ունեցել մեծ կալվածք, որն անցել է նրա ժառանգներին։

ՊՈՂՈՍՅԱՆ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ

(1929-...)

Ալեքսանդր Պողոսյան (ծնվ.՝ 1929, գ. Էդիլու՝ Ուխտաձոր), ԼՂՀ վաստակավոր մանկավարժ (2010)։

1947թ. ավարտել է ծննդավայրի միջնակարգ դպրոցը։ Ընդունվել է ավարտել է Ստեփանակերտի մանկավարժական երկամյա ինստիտուտի բնագիտաաշխարհագրական ֆակուլտետը։ Ծառայել է Խորհրդային բանակի շարքերում։ Երկար տարիներ աշխատել է Ուխտաձորի միջնակարգ դպրոցում՝ որպես ուսմասվար և տնօրեն։ Զուգահեռաբար ընդունվել է 1963թ. հեռակա կարգով ավարտել է Երևանի Խ.Աբովյանի անվան մանկավարժական ինստիտուտի քիմիա-կենսաբանության ֆակուլտետը։ Մասնակցել է դպրոցական և գյուղի հասարակական կյանքին։

Ստացել է «Ավագ ուսուցիչ» կոչում։

ՊՈՂՈՍՅԱՆ ԱՐՏԱՇԵՍ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ

(1922-1997)

Արտաշես Ալեքսանդրի Պողոսյան (ծնվ.՝ 1922, գ.Խծաբերդ - մահ.՝ 1997, Երևան), բանաստեղծ, արձակագիր, թարգմանիչ, ԽՍՀՄ գրողների միության անդամ (1954)։

1942-1946թթ. ծառայել է խորհրդային բանակում, մասնակցել Հայրենական մեծ պատերազմին։ 1946թ. աշխատել է Բաքվի «Կոմունիստ» (հայերեն) թերթի խմբագրությունում, ապա հայրենի Խծաբերդ գյուղում։ 1953թ. ավարտել է Երևանի պետական համալսարանը, 1960թ.՝ Մոսկվայի Գորկու անվան գրականության ինստիտուտը։ Մինչև 1967թ. աշխատել է «Հայֆիլմ» կինոստուդիայում՝ որպես ավագ խմբագիր, 1967-1971թթ.՝ ՀԽՍՀ նախարարների խորհրդի մամուլի պետական կոմիտեի բաժնի վարիչ։ 1971-1975թթ. եղել է «Հայաստան» հրատարակչության մանկապատանեկան գրականության խմբագրության վարիչ։ Ռուսերեն հրատարակել է «Բախտը դժվար է տրվում» (Մոսկվա, 1966), «Հիմն հողի և արևի» (Մոսկվա, 1975) գրքերը։ Նրա բանաստեղծություններին բնորոշ են քնարականությունը, հայրենասիրական, քաղաքացիական շունչը։ Հեղինակել է «Փոթորկից հետո», (1955), «Բախտը դժվար է տրվում», (1967), «Կապույտ հանգրվան», (1972), «Հիմն հողի և արևի», (1975), «Հորովել», (1980), «Բանաստեղծություններ և պոեմներ», (1983) ժողովածուները, «Հրաժեշտ անցյալին» (1978) վեպը։ Թարգմանել է Պաբլո Ներոտայի, Ալեքսանդր Տվարդովսկու, Ալեքսանդր Բլոկի, Պետրոս Անբեռսի, Լուչեգար Ստանչևի, Ռասուլ Համզատովի ստեղծագործությունները։

ՊՈՂՈՍՅԱՆ ՄԻՔԱՅԵԼ ԱՍԼԱՆԻ

(1956)

Միքայել (Միխայիլ) Ասլանի Պողոսյան (ծնվ.՝ 1956, Մոսկվա) (արմատներով Հաղրուքի շրջանի Ազոխ գյուղից Ասլան Պողոսյանի ընտանիքում, մայրը Շուշիից էր), ավիակոնստրուկտոր, Մոսկվայի ավիացիոն ինստիտուտի ռեկտոր (2016),

ՄԽ-ին 1965թ. հունիսին մամակ հղած 13 ճանաչված մտավորականների շարքում: Հրատարակել է «Իմ լուսաբացը» (1948), «Ճամփաներ» (1957), «Իմ Երևանը» (1960), «Խաղաղ եզերքներ» (1963), «Ես մենակ չեմ» (1964), «Ճանապարհը շարունակվում է» (1965), «Լեռներն արձագանքում են» (1967), «Իմ մոտիկ հեռուն» (1968, 1977), «Կանչող հեռուներ» (1974) ժողովածուները, ինչպես նաև «Կյանքը հրացանի փողի տակ» (2001) հուշագրությունը: Եղել է քնարական շնչի բանաստեղծ, ում գործերի հիմքում մայր հայրենիքի ու ժողովրդի հավերժության հավատամքն է:

ՍԱՀԱԿՅԱՆ ԲԱԿՈ ՍԱՀԱԿԻ

(1960)

Բակո Սահակի Սահակյան (ծնվ.՝ 1960, Ստեփանակերտ՝ արփագետիկցու ընտանիքում), քաղաքական գործիչ, ԱՀ երրորդ նախագահ (2007 հուլիսի 19 - 2020 մայիսի 21), գեներալ-գնդապետ:

1977թ. ավարտել է Ստեփանակերտի թիվ 1 միջնակարգ դպրոցը: 1978-1980թթ. ծառայել է Խորհրդային բանակում: 1981թ. աշխատանքի է ընդունվել Ստեփանակերտի թիվ 9 արտադրա-մեխանիզատորական կոմբինատում, որպես փականագործ-

մեխանիկ: 1982-1990թթ. աշխատել է Ստեփանակերտ քաղաքի հիմնարկներում՝ վարելով տարբեր բնույթի աշխատանքներ՝ բանվորից մինչև մատակարարող: 1988թ.-ից հայտնի է որպես Արցախյան շարժման առաջամարտիկներից: 1990թ. ընդգրկվել է Արցախի Ինքնապաշտպանության ուժերի շարքերում: 1992-1993թթ. եղել է Արցախի Ինքնապաշտպանության ուժերի կոմիտեի ղեկավարի թիկունքի գծով տեղակալ, 1993-1995թթ.՝ թիկունքի գծով շտաբի պետ, 1995-1996թթ.՝ ԱՀ ՊԲ հրամանատարի արտաքին հարցերով տեղակալ: 1996-1997թթ. զբաղեցրել է ԱՀ ՊԲ 10-րդ լեռնահրաձգային դիվիզիայի հրամանատարի թիկունքի գծով տեղակալի, 1997-1999թթ.՝ Հայաստանի ներքին գործերի և Ազգային անվտանգության նախարարի օգնականի պաշտոնները: 1999-2001թթ. եղել է ԱՀ Ներքին գործերի նախարար, 2001-2007թթ.՝ ԱՀ Ազգային անվտանգության ծառայության նախարար: 2007-2020թթ. երեք ժամկետով պաշտոնավարել է որպես Արցախի Հանրապետության նախագահ: Մատուցած ծառայությունների համար պարգևատրվել է ՌԴ, ՀՀ, ԱՀ շքանշաններով ու մեդալներով:

ՍԱՀԱԿՅԱՆ ԱՐՏԱՎԱԶԳ ԱԼԵԿՍԱՆԴՐԻ

(1895-1939)

Արտավազդ Ալեքսանդրի Սահակյանց (ծնվ.՝ 1895, Հաղրուք - մահ.՝ 1939), պետական գործիչ: 1923-1925թթ. սովորել է Յա.Մ.Սվերդլովի անվան Կոմունիստական համալսարանում, 1931թ.՝ Բարսիլ Կարմիր պրոֆեսուրայի ինստիտուտի նախապատրաստական բաժնում, 1931-1933թթ.՝ Կարմիր պրոֆեսուրայի ագրարային բաժնում: 1916-1918թթ. ծառայել է ռուսական բանակում: 1920-1921թթ. եղել է Ղարաբաղի և Ջանգեզուրի հեղկոմների անդամ: 1922թ.-ից վարել է համամիութենական նշանակության ոլորտների աշխատանքներ: 1925-1929թթ. աշխատել է ԼՂԽՄ ԿԿ(ք) մարզային կոմիտեում, դարձել կուսակցության մարզկոմի քարտուղար: 1930-1933թթ. եղել է Ադրբեյջանի ԿԿ(ք) ԿԿ մասնաշաղկի ագիտացիայի աշխատանքային բաժնի պետ: 1933-1934թթ. զբաղեցրել է կովկասյան երկրների ՀԿԿ(ք) նշված բաժնի վարիչի պաշտոնը: 1934-1937թթ. ղեկավար պաշտոններ է վարել Ակադրիքիսկի և Կաստանայի մարզերում: 1938թ. վարել է ՀԽՍՀ հողագործության ժողովնախարհատը: 1938թ. ձերբակալվել է, 1939թ. դատապարտվել գնդակահարության: 1956թ. հետմահու արդարացվել է ԽՄ ԳԳ կողմից:

ՍԱՐԳՍՅԱՆ ԱՐՄԵՆ ՅՈՒՐԻԻ

(1968)

Արմեն Յուրիի Սարգսյան (ծնվ.՝ 1968, գ.Պլեքանց), բանասիրական գիտությունների թեկնածու (1998), դոցենտ (2000), լեզվաբան, ԼՂՀ Գիտության վաստակավոր գործիչ (2016):

1983թ. ավարտել է տեղի ութամյա, 1985թ.՝ Հաղրուքի Մ.Մանվելյանի անվան միջնակարգ դպրոցը: Ընդունվել է Ստեփանակերտի մանկավարժական ինստիտուտի լեզվագրական բաժնից: 1987-1989թթ. ծառայել է Խորհրդային բանակում, ծառայությունն ավար-

տելուց հետո ընդգրկվել Լեոնային Ղարաբաղի պաշտպանական ջոկատներում: 1992թ. ավարտել է Կիրովականի մանկավարժական ինստիտուտի Ստեփանակերտի բաժանմունքը, 1996թ.՝ ՀՀ ԳԱԱ Հր.Աճառյանի անվան լեզվի ինստիտուտի նպատակային ասպիրանտուրան: 1996թ.-ից դասավանդում է Արցախի պետական համալսարանում: 1999-2011թթ. զբաղեցրել է ԱրՊՀ բանասիրական ֆակուլտետի ղեկանի պաշտոնը, միաժամանակ, 1998-2000թթ. ղեկավարել ՀՀ կառավարությանն առընթեր լեզվի պետական տեսչության ԼՂՀ մասնաճյուղը: 2011թ. նշանակվել է ԱրՊՀ գիտքարտուղար, 2012թ.՝ ԼՂՀ կրթության և գիտության փոխնախարար, 2018թ. հոկտեմբերի 5-ից Արցախի պետական համալսարանի ղեկավար: Մասնակցել է Արցախում, Հայաստանում, Ռուսաստանում, Հոլանդիայում, Ֆրանսիայում, ԱՄՆ-ում կազմակերպված մի շարք միջազգային գիտաժողովների: 2008թ. Ստեփանակերտում կազմակերպել է միջազգային հայերենագիտական ութերորդ գիտաժողովը: 2010թ. ԱրՊՀ ղեկավար Ս.Վ.Դադայանի հետ ԱրՊՀ-ում հիմնադրել է ազգագրական քանդարան՝ նվիրարեղելով իր անձնական հարուստ հավաքածուն: ԱրՊՀ ուսանողների օգնությանը՝ ըստ «Հայերենի քարքառագիտական նյութերի հավաքման ծրագրի», կազմել է Ղարաբաղի բարբառի շուրջ քսան խոսվածքների վկայագրերը և հանձնել ՀՀ ԳԱԱ Հր.Աճառյանի անվան լեզվի ինստիտուտի բարբառագիտական բաժին: Հեղինակել է մեկ տասնյակից ավելի գիտական աշխատություններ և ժողովածուներ, շուրջ 60 գիտական հոդված: 2016թ. հրատարակել է «Արցախի բանահյուսությունը» գիրքը:

ՍԱՐԳՍՅԱՆ ԳՈՒՐԳԵՆ ԼԵՎՈՆԻ

(1927-1998)

Գուրգեն Լևոնի Սարգսյան (ծնվ.՝ 1927, գ.Խրմանջուղ - մահ.՝ 1998), Սոցիալիստական աշխատանքի հերոս (1950):

1941-1965թթ. եղել է «Աշխատանք» կոլտնտեսության օդակավար, քրիզադավար, Բլուրանի Չկալովի անվան կոլտնտեսության պահեստապետ, 1965թ.՝ գյուղխորհրդի գործկոմի նախագահ: 1949թ. 4 հա խաղողայգուց ստացել է 47,8 տ խաղող: ԽՍՀՄ ԳԽ հրամանագրով խաղողի ղեկորդային բերքի համար 1950թ. արժանացել է Աշխատանքի հերոսի կոչման: Ակտիվորեն մասնակցել է կոլտնտեսության, գյուղի, Հաղործի և մարզի տնտեսական և հասարակական-քաղաքական կյանքին:

ՍԱՐԳՍՅԱՆ ՀԱՅԿ ԱՍԼԱՆԻ

(1917-...)

Հայկ Ասլանի Սարգսյան (ծնվ.՝ 1917, գ. Տումի - մահ.՝ Երևան):

Գյուղի դպրոցը ավարտելուց հետո սովորել է Հաղործի մանկավարժական ուսումնարանում, այնուհետև՝ Ստեփանակերտի գյուղտեխնիկոմում: 1936-1940թթ. աշխատել է որպես Հաղործի շրջանի անասնաբույժ: Մասնակցել է Հայրենական մեծ պատերազմին, արժանացել մարտական չորս շքանշանի և բազմաթիվ մեդալների: 1946-1956թթ. մասնագիտությամբ աշխատել է Տումի գյուղում և շրջկենտրոնում: Եղել է Հաղործի կուլշրջկոմի հրահանգիչ: 1956թ. տեղափոխվել է Երևան և անցել աշխատանքի Երևանի թիվ 2 շինարեստում, որպես բաժնի պետի տեղակալ:

Տումու օգնության միության հիմնադիրներից է, կազմկոմիտեի նախագահ: Անմիջական մասնակցություն է ունեցել 1941-1945թթ. պատերազմում գոհված տունեցիների հուշարձանի կառուցմանը:

ՍԱՐԳՍՅԱՆ ՀԱՅԿ ԳՈՒՐԱՍԱՆԻ

(1917-...)

Հայկ Գուրասանի Սարգսյան (ծնվ.՝ 1917, գ.Վանք), հասարակական գործիչ:

1932թ. ավարտել է Հաղործի միջնակարգ դպրոցը: Ընդունվել է Հաղործի մանկավարժական ուսումնարանը, ուսումը շարունակել Երևանի Խ.Արովյանի անվան պետական մանկավարժական ինստիտուտում: Ուսմանը զուգահեռ աշխատել է որպես Եղվարդի միջնակարգ դպրոցի տնօրեն: 1940թ. վերադարձել է Արցախ, նշանակվել Հաղործի մանկավարժական ուսումնարանի դասախոս, 1941թ.՝ ներկայացվել միջնակարգ դպրոցի տնօրենի պաշտոնին: 1941թ. կոմերիտմիության շրջկոմի կողմից ընտրվել է առաջին քարտուղար: 1945թ. աշխատանքի է անցել Հաղործի շրջկոմի երկրորդ քարտուղար: 1950թ. ընտրվել և շուրջ տասը տարի վերընտրվել է

որպես Մարտունու շրջկոմի առաջին քարտուղար: 1957թ. ընտանիքով տեղափոխվել է Մոսկվա՝ սովորելու ՍՄԿԿ-ի կից կուս. բարձրագույն դպրոցում: Ավարտելուց հետո տեղափոխվել է Հաղրուք՝ զբաղեցրել շրջկոմի առաջին քարտուղարի պաշտոնը: 1966-1983թթ. պատասխանատու պաշտոններ է վարել ժողովրդական վերահսկողության մարզային կոմիտեում, մարզխորհրդի աշխատանքի և սոցիալական հարցերի վարչությունում: 1983թ. անցել է բոշակի: Արժանացել է մեդալների, շքանշանի, գովասանագրերի: Բազմիցս ընտրվել է հանրապետական, մարզային և շրջանային խորհուրդների պատգամավոր: Իր ողջ աշխատանքային գործունեությունը նվիրել է Լեռնային Ղարաբաղի, առավել շատ՝ հարազատ Հաղրուքի շենացմանը:

ՍԱՐԳՍՅԱՆ ՄԱՆՎԵԼ ԱՐՄԱՎԻՐԻ

(1955)

Մանվել Արմավիրի Սարգսյան (ծնվ.՝ 1955, Հաղրուք), Արցախյան շարժման գործիչ, «Ղարաբաղ» կոմիտեի հիմնադիրներից:

1978թ. ավարտել է Բաքվի ինժեներա-շինարարական ինստիտուտը: Ծառայել է Խորհրդային բանակում: 1983-1988թթ. եղել է Հայաստանի նախարարների խորհրդին կից պատմամշակութային հուշարձանների պահպանման վարչության ավագ

գիտաշխատող: 1992թ. նշանակվել է ԼՂՀ մշտական ներկայացուցիչը Հայաստանում: Մասնակցել է Արցախյան հարցի կարգավորման բանակցություններին: Արցախը ներկայացրել է տարբեր միջազգային հանդիպումներում: Թերթերում, ամսագրերում հրատարակել է հոդվածներ՝ նվիրված Արցախյան հարցի կարգավորմանը:

ՍԱՐԳՍՅԱՆ ՍԱՐԻԲԵԿ (ՍԱՐ) ԷՂՈՒԱՐԴԻ

(1981)

Սարիբեկ (Սար) Էղուարդի Սարգսյան (ծնվ.՝ 1981, Հաղրուք), բաքիտուն:

Նախնական երաժշտական կրթությունը ստացել է ծննդավայրի Կոմիտասի անվան երաժշտական դպրոցում: 2002թ. ավարտել է Ստեփանակերտի Մայաք-Նովայի անվան երաժշտական ուսումնարանի վոկալ բաժինը, 2007թ.՝ Երևանի Կոմիտասի անվան կոնսերվատորիայի վոկալ բաժինը,

2008թ.՝ Երևանի պետկոնսերվատորիայի ասպիրանտուրան: Ունեցել է մի շարք համերգներ և մենահամերգներ՝ Արցախում, Հայաստանում, Ռուսաստանում, Ուկրաինայում, Վրաստանում, Բուլղարիայում, Լեհաստանում, Իտալիայում, ԱՄՆ-ում, Չինաստանում, Լիտվայում, Իսպանիայում և այլուր: Մենահամերգային ելույթներով մասնակցել է «Պոլոնիա Կանտանս» և «ԱրտՊարկ» արվեստի փառատոններին (Լեհաստան 2016, 2017): Որպես մեներգիչ համագործակցել է Արցախի պետական «Վարաբակն» (Դրժ. Ն. Գրիգորյան), «Մոակած» (Դրժ. Մ. Մերսոյան) և Շուշիի «Վարանդա» (Դրժ. Ջ. Քեշիշյան) երգչախմբերի, ինչպես նաև Արցախի պետական կամերային նվագախմբի հետ (Դրժ. Գ. Մուրադյան): Նրա երգացանկում ընդգրկված են հայ, ռուս և եվրոպացի կոմպոզիտորների ստեղծագործություններ: Ակադեմիական ելույթներին զուգահեռ համերգային գործունեություն է ծավալում նաև էստրադային ժանրում: Միջազգային վոկալ մրցույթների ժյուրիի անդամ է: 2012թ. հրատարակել է անդրանիկ «Կարոտ» ձայնասկավառակը:

ՍԱՐԳՍՅԱՆ ՍԱՐԳԻՍ ԳՈՒԼԻԻ

(1916-...)

Սարգիս Գուլիի Սարգսյան (ծնվ. 1916, գ.Կարմրակունձ), 20-րդ դարի Արցախի լավագույն մանկավարժ:

1925թ. ընտանիքի հետ տեղափոխվել է Բաքու: Սովորել և 1935թ. ավարտել է Բաքվի թիվ 4 հայկա-

կան միջնակարգ դպրոցը: Ընդունվել է 1941թ. ավարտել է Մոսկվայի Լոմոնոսովի անվան համալսարանի մեխանիկամաթեմատիկական ֆակուլտետը: Աշխատանքի է անցել Շուշիի, հետագայում՝ Ստեփանակերտի երկամյա ուսուցչական ինստիտուտում՝ որպես ֆիզիկամաթեմատիկական ամբիոնի դասախոս: 1942թ. գորակոչվել է ԽՍՀՄ բանակ, մինչև Հայրենական պատերազմի վերջը եղել գործող զորամասում՝ որպես ականանետային գումարտակի հրամանատար: Ջորաջովելուց հետո՝ 1946-1947թթ. ուս. տարում, աշխատել է հայրենի գյուղի դպրոցում, 1947-1948թթ.՝ Հաղրուքի միջնակարգ դպրոցում: 1949-1953թթ. դասախոսել է Ստեփանակերտի երկամյա ուսուցչական ինստիտուտում՝ որպես ֆիզմաթ ամբիոնի դասախոս: Միաժամանակ ֆիզիկա և գծագրություն է դասավանդել Ստեփանակերտի թիվ 1, 2, 3 և 8 միջնակարգ դպրոցներում: 1953թ.՝ Ստեփանակերտի երկամյա ուսուցչական ինստիտուտի լուծարումից հետո, աշխատանքի է անցել Ստեփանակերտի գյուղատնտեսական տեխնիկումում՝ դասավանդել ֆիզիկա, մաթեմատիկա, տեխնիկական մեխանիկա և գծագրություն: Արժանացել է բազմաթիվ շքանշանների և մեդալների:

ՍԱՐԳՍՅԱՆ ՍԵՐՓ ՍԵՂՐԱԿԻ
(1952)

Սերփ Սեղրակի Սարգսյան (ծնվ.՝ 1952, գ.Թաղուտ), հասարակական գործիչ:
Ավարտել է Տողի միջնակարգ դպրոցը: 1969թ. ուսումը շարունակել է Երևանում: Բարձրագույն կրթություն ստանալուց հետո վերադարձել է Արցախ: Աշխատանքի է անցել ԼՂԻՄ վիճակագրական վարչությունում, նշանակվել Հաղրուքի շրջանի վիճակագրական ծառայության պետ: Այնուհետև ղեկավարել է Հաղրուքի շրջանի սպառնկությունը: Աշխատել է Հաղրուքի «Լենինի» անվան խաղողագործական սովխոզում՝ որպես գլխավոր տնտեսագետ: Արցախյան շարժման ակտիվիստներից է: Եղել է շրջկենտրոն Հաղրուքում ստեղծված ինքնապաշտպանական ջոկատի հրամանատար: 1995թ. նշանակվել է Հաղրուքի շրջվարչակազմի ղեկավար: 1998թ.-ից աշխատել է շրջանի և հանրապետության այլ բնակավայրերի ֆինանսական և հարկային մարմիններում:

ՍԱՐԳՍՐՈՎ ՍԵՐԳԵՅ ԱՐՇԱԿԻ
(1909-1987)

Սերգեյ Արշակի Սարգարով (ծնվ.՝ 1909, գ.Ազոխ - մահ.՝ 1987, Մինսկ, Բելառուսիա), ավիացիայի գեներալ-գնդապետ (1965):
Նրա բազմազավակ ընտանիքը (7 երեխա) ապրուստը հոգալու համար տեղափոխվել է Բաբու: 1918թ. քաղաքացիական պատերազմի արյունալի իրադարձություններից փրկելու համար, հայրը Բաքվից ընտանիքը տեղափոխել է Տաշքենդ: 1921թ. ավարտել է թերի միջնակարգ դպրոցը: 1921թ. եղել է փականագործի աշակերտ, Տաշքենդի արհեստանոցներում աշխատել որպես փականագործ: Սովորել է Մոսկվայի մեխանիկա-մեքենաշինական ինստիտուտում: 1933թ. ավարտել է Լենինգրադի օդաչուական դպրոցը, 1952թ.՝ ԽՍՀՄ ԶՈՒ ԳՇ ռազմական ակադեմիան: 1934թ. ծառայել է Հեռավորարևելյան հատուկ բանակում, եղել գրոհային ավիացիոն էսկադրոնի օդակի, դասակի, 1936թ.-ից՝ ջոկատի հրամանատար: 1938թ. նշանակվել է Էսկադրիլիայի, 1939թ.՝ կործանիչ ավիագնդի զինկոմ, 1940թ.՝ կործանիչ ավիագնդի հրամանատար: 1942թ. իր գլխավորած կործանիչ ավիագնդով պաշտպանել է Արխանգելսկը, Աստրախանը, Գրոզնին, Մյներալնիե Վոդին: 1944թ. ավիագունդը մասնակցել է Թամանյան թերակղզու, Ղրիմի ազատագրմանը, Օդեսան պաշտպանել օդային հարձակումներից: 1944թ. վերջին նշանակվել է կործանիչ ավիացիոն դիվիզիայի հրամանատարի տեղակալ, 1945թ. մասնակցել Ռումինիայի ազատագրմանը: Հետպատերազմյան տարիներին վարել է պատասխանատու պաշտոններ, մինչև 1950թ. եղել ավիացիոն դիվիզիայի, 1952-1956թթ.՝ ավիացիոն միավորման հրամանատար: Մինչև 1971թ.՝ զորացրումը, եղել է ՀՕՊ ռազմական հրամանատարական ակադեմիայի պետի տեղակալ: Ընտրվել է ԽՍՀՄ 22-րդ և 23-րդ համագումարների պատվիրակ: Պարգևատրվել է Լենինի, Կարմիր դրոշի 2-րդ, Կարմիր աստղի 3-րդ, Հայրենական պատերազմի 1-ին աստիճանի շքանշաններով:

ՍԱՖԱՐՅԱՆ ԳՐԻԳՈՐԻ ԱՍԾԱՏՈՒՐԻ

(1915-...)

Գրիգորի Ասծատուրի Սաֆարյան (ծնվ.՝ 1915, Բանագուր-մահ.՝... Բաքու):

Նախնական կրթությունը ստացել է գյուղում, այնուհետև ուսումը շարունակել Շուշիում: Տեղափոխվել է Բաքու, ավարտել է Բաքվի մանկավարժական ինստիտուտի բանասիրական ֆակուլտետը: 1936թ. աշխատել է Բանագուրի միջնակարգ դպրոցում որպես հայոց լեզվի և գրականության ուսուցիչ: 1942-1944թթ. եղել է Բանագուրի միջնակարգ դպրոցի տնօրեն: Տեղափոխվել է շրջկենտրոն և 1945թ. նշանակվել Հաղրուքի ժողկրթության բաժնի վարիչ: 1950թ. քննություն է հաստատել Բաքվում և երկար տարիներ եղել է Բաքվի թիվ 152 հայկական դպրոցի տնօրենը:

ՍԱՖԱՐՅԱՆ ԷԳՈՒԱՐԴ ԳՐԻԳՈՐԻ

(1948-...)

Էդուարդ Գրիգորի Սաֆարյան (ծնվ.՝ 1948, գ.Հին Թաղեր- մահ.՝ ՌԴ):

Սովորել է Հին Թաղերի միջնակարգ դպրոցում: 1965թ. գերազանցությամբ ավարտել է դպրոցը: Ընդունվել և հաջողությամբ ավարտել է Բաքվի պետական մանկավարժական ինստիտուտի հայկական բանասիրական ֆակուլտետը: Հայոց լեզու և գրականություն է դասավանդել Շամախու Մադրասա և Մաղյան գյուղերում: 1971թ. ընտրվել է Ադրևկեն Հաղրուքի կոմերիտընթկոմի առաջին քարտուղար: Մի քանի տարի անց նշանակվել է Հաղրուքի ժողկրթության բաժնի վարիչ: 1987թ. նշանակվել է շրջանային խորհրդի նախագահի տեղակալ: Տեղափոխվել է ՌԴ ք.Չերոկսարի: Այնտեղ էլ կնքել է իր մահկանացուն:

ՍԱՖԱՐՅԱՆ ՆԻԿՈԼԱՅ ՍԱՀԱԿԻ

(1918-1990)

Նիկոլայ Սահակի Սաֆարյան (ծնվ.՝ 1918, գ.Կարմրակուն - մահ.՝ 1990, գ.Բանաձոր):

Տարրական կրթությունը ստացել է հայրենի գյուղում, ավարտել Հաղրուքի միջնակարգ դպրոցը: 1939թ. գորակոչվել է Խորհրդային բանակ: Մասնակցել է երկրորդ աշխարհամարտին և Մեծ հայրենականին: 1942թ. ծանր վիրավորվել է Մոսկվայի համար մղվող մարտերում, կորցրել ոտքը: Չորացրվել է և վերադարձել Արցախ: 1943թ. ընդունվել է Բաքվի մանկավարժական ինստիտուտի քիմկենսաբանական ֆակուլտետը: Երկու տարի աշխատել է Նախիջևանի Շահբուզի շրջանում, այնուհետև՝ Հաղրուքի, Ճամձորի դպրոցներում: 1956թ. ընտանիքով տեղափոխվել է Բանաձոր և շուրջ 30 տարի քիմիա և կենսաբանություն դասավանդել տեղի միջնակարգ դպրոցում: Դպրոցամերձ անջրդի հողամասում երեք հեկտարի վրա հիմնել է խաղողի, պտղատու ծառերի այգիներ, որտեղ աշակերտները այգեգործության, բանջարաբուծության հմտություններ էին սովորում: Մոսկվայի ճակատամարտի հորելյանի առթիվ հրավիրվել է հանդիսություններին, պարգևատրվել «Մոսկվայի պաշտպանության համար» մեդալով, արժանացել Մոսկվայի պատվավոր քաղաքացու կոչման:

ՍԱՖԱՐՅԱՆ ՍԱՄՎԵԼ ՎԼԱԴԻՄԻՐԻ

(1952)

Սամվել Վլադիմիրի Սաֆարյան (ծնվ.՝ 1952, գ.Կարմրակուն), կուսակցական գործիչ:

Նախնական կրթությունը ստացել է հայրենի գյուղի դպրոցում, 1969թ. ավարտել Հաղրուքի Մ.Մանվելյանի անվան միջնակարգ դպրոցը: Սովորել է Ստեփանակերտի մանկավարժական ինստիտուտի հեռակա բաժնում: Զբաղվել է մանկավարժությամբ, այնուհետև աշխատանքի անցել կոմերիտիության մարմիններում: 1977-1980թթ. եղել է Հաղրուքի կոմերիտընթկոմի առաջին քարտուղար: Այա աշխատել է ԿԿ Հաղրուքի շրջկոմում՝ որպես հրահանգիչ, պրոպագանդայի և ագիտացիայի բաժնի վարիչ: Մինչև Արցախյան գոյապայքարը զբաղեցրել է շրջապատընկերության նախագահի, մշակույթի շրջանային բաժնի վարիչի պաշտոնները: Ակտիվ մասնակ-

ցություն է ցուցաբերել գոյապայքարին: Եղել է գործառնախի շտաբի պետ: Հետպատերազմյան տարիներին աշխատել է վարչակազմի ղեկավարի տեղակալ, ապա կենսաթոշակային հիմնադրամի տնօրեն:

ԱՆՖԱՐՈՎ ԵՓՐԵՄ ՋՈՒՄՇՈՒԿԻ
(1906-1992)

Եփրեմ Ջումշուղի Մաֆարով (ծնվ.՝ 1906, Հաղրուք - մահ.՝ 1992, Երևան), էներգետիկ, տեխնիկական գիտությունների դոկտոր (1951), պրոֆեսոր (1952), ՀԽՍՀ գիտության վաստակավոր գործիչ (1965):

1931թ. ավարտել է Մոսկվայի բարձրագույն ճարտարագիտաշինարարական ուսումնարանը: 1938-1990թթ. աշխատել է Երևանի Պոլիտեխնիկ ինստիտուտում. 1938-1957թթ. եղել է ջրային էներգիայի օգտագործման, 1957-1978թթ.՝ արդյունաբերական էկոնոմիկայի կազմակերպման և էներգետիկայի ամբիոնների վարիչը: Աշխատանքները վերաբերում են ջրաբան, ջրատնտեսական, էներգատնտեսական հաշվարկի մեթոդներին, ջրատնտեսական համալիրներում կապիտալ ներդրումներին, էլեկտրակայանների հարաչափերի հաշվարկի խնդիրներին:

ՄԵՎՅԱՆ ԱՇՈՏ ՄՈՒՍԵՆԻ
(1926-2016)

Աշոտ Մուխանի Սևյան (ծնվ.՝ 1926, գ.Մյուլխտրդարա (Ջրաբերդ) - մահ.՝ 2016), վաստակաշատ մանկավարժ:

Միջնակարգ կրթություն ստանալուց հետո ընդունվել է Շուշիի մանկավարժական ուսումնարանը: Սոցիալական սուղ պայմաններում կարողացել է և օգնել ընտանիքին, և շարունակել ուսումը: 1946թ.-ից սկսել է իր մանկավարժական գործունեությունը՝ որպես հայոց լեզվի և գրականության ուսուցիչ: Ստացել է նաև բարձրագույն կրթություն: Շուրջ 40 տարի դասավանդել է Հաղրուքի շրջանի Խանձաձոր, Դոլանլար, Բանաձոր, Քարավուխ, Ջրաբերդ գյուղերի դպրոցներում:

ԱՏԵՓԱՆՅԱՆ ԳՈՒԲԳԵՆ ՆԵՐՍԵՍԻ
(1925-1979)

Գուբգեն Ներսեսի Ստեփանյան (ծնվ.՝ 1925, գ. Թաղուտ-մահ.՝ 1979, գ.Թաղուտ):

Տասնվեց տարեկանում ծնողներից թաքուն մեկնել է ռազմաճակատ: 1942թ. վիրավորվել է Կերչի համար մղվող մարտերում: Չորացրվել է և վերադարձել հայրենի գյուղ: Հեռակա կարգով ավարտել է Բաքվի մանկավարժական ինստիտուտի աշխարհագրության ֆակուլտետը, ապա Երևանի Աբովյանի անվան մանկավարժական ինստիտուտի քիմիայի ֆակուլտետը: Տողի ենթաշրջանում ծավալել է մանկավարժական և հասարակույտը: Տողի ենթաշրջանում ծավալել է մանկավարժական և հասարակական լայն գործունեություն: Եղել է Տողի գյուղական խորհրդի նախագահ, տնտեսության կուսկոմիտեի քարտուղար: Մինչև 1979թ. հանդիսացել է Թաղուտի հիմնական դպրոցի տնօրենը: Նրա մանկավարժական գործունեությունը շարունակել են վեց զավակներից Բորիկը (դպրոցի տնօրեն), Լևոնը՝ (դպրոցի տնօրեն), Սուսաննան (Ստեփանակերտի ֆիզմաթ դպրոցի տնօրեն):

ԱՏԵՓԱՆՅԱՆ ԹԵՎԱՆ ԱՂԱՋԱՆԻ
(1892-1941)

Թևան Աղաջանի Ստեփանյան (ծնվ.՝ 1892, գ.Տումի - մահ.՝ 1941, Բաքու), պետական, ռազմական գործիչ:

Սովորել է Թիֆլիսի ռազմական դպրոցում: Ծառայել է ցարական բանակում որպես վաշտի հրամանատար: Կարճ ժամանակում արժանացել է արծաթե մեդալի և պարգևատրվել տաս հարվածանի մաուզերով: Կռվել է Արևմտյան, ապա՝ Կովկասյան ռազմաճակատում, ականատես եղել Հայոց ցեղասպանությանը, որը շատ ծանր է տարել: Փետրվարյան հեղափոխությունից հետո մասնակցել է ռուսական բանակում բռնկված հեղափոխական խռովությանը, արցախցի և շամշադինցի ճակատայինների հետ վերադարձել հարազատ գյուղ: Վերադարձին տեսնելով բուրք-թաթարների կողմից Ջաբուխի ճորում սրախողխող արված՝ ռազմաճակատից տուն վերադարձող հարյուրավոր

արցախցի զինվորների դիակները, հայրենի հիզակում բարբարոսների կողմից ավերված հայկական գյուղերը, լցվել է վրեժխնդրությամբ: Առաջին աշխարհամարտի ավարտից հետո վերադարձել է հայրենի գյուղ, հիզակի արևելյան գյուղերը թուրք-թաթարների հարձակումներից պաշտպանելու համար ստեղծել ջոկատ: 1920թ. ամռանը Կարմիր բանակի զորամասերի՝ հիզակի գյուղեր ներխուժելու և Արցախ ներմուծված խորհրդային մարմինների օգնությամբ բռնագրավումների իրագործման ժամանակ Ստեփանյանն ընթրստանում է, ձերբակալվում և բանտարկվում է: Սակայն կարողանում է փախչել բանտից և պայքար ծավալել տեղական բոլշևիկյան և խորհրդային մարմինների ու Կարմիր բանակի զորամասերի դեմ: Նա սերտ կապեր է հաստատում Դրոյի և Գարեգին Նժդեհի հետ, նրանց հանձնարարությամբ զբաղվում հիզակի հարավային սահմանները ամրապնդելու գործով: Նրան հաջողվում է ազատագրել հիզակի և Վարանդայի շրջանները: 1921թ. անցնում է Ջանգեզուր և միանում Նժդեհի ուժերին: 1921թ. մայիսին տարագրվում է Պարսկաստան: 1941թ. նոյեմբերի սկզբին Պարսկաստանում ձերբակալվում է խորհրդային զործակալների կողմից, տարվում Բաքու: ՊԱԿ-ի գնդապետ Էդվարդ Մարտիրոսովը՝ Թ.Ստեփանյանին ձերբակալող խմբի ղեկավարը, գրում է, որ դատավարության վերջին օրը Թևանը արյունոտված պիջակի գրպանից հանելով մի փոքրիկ քսակ պարզում է դեպի Մարտիրոսովը և ասում. «Այս քսակի մեջ ես պահում եմ մի բուռ հող, որը վերցրել եմ հայրենի Ղարաբաղից: Այս բուռ հողը իմ սրտի մեջ պահում եմ քսան տարուց ավելի: Ես այս հողի համար եմ պայքարել, այս հողը հային պահելու համար եմ ինձ հետապնդել և օտարել իմ հայրենի Ղարաբաղից: Այս հողը, իբրև սրբություն, որպես մեր քաջ նախնիների արյամբ ամրացած, կրել եմ մարմնիս վրա և ուժ ու եռանդ ստացել: Որտեղ էլ որ մեռնեի, իբրև պատգամ պիտի խնդրեի այս մեկ բուռ հողը շաղ տան գերեզմանիս վրա: Խնդրում եմ կատարեք իմ այս պատգամը...»: Թ.Ստեփանյանը դատապարտվեց գնդակահարության:

ՍՏԵՓԱՆՅԱՆ ՍՈՒՐԵՆ ԱՎԱՆԵՍԻ (1912-1979)

Սուրեն Ավանեսի Ստեփանյան (ծնվ.՝ 1912, Հաղրուք - մահ.՝ 1979, ք.Բերդյանսկ, Ուկրաինա), Սոցիալիստական աշխատանքի հերոս (1976), Բերդյանսկ քաղաքի պատվավոր քաղաքացի (2002):

1927թ. աշխատանքի է անցել կրեկինգ (նավ-բաթրում) -գործարանում՝ որպես օպերատորի օգնական: 1935թ. ավարտել է Ադրբեջանի Ազիգ-բեկովի անվան արդյունաբերական ինստիտուտի երեկոյան բաժինը, ստացել նավթի և գազի վերամշակման տեխնոլոգի մասնագիտություն: Ավարտելուց հետո երիտասարդ ինժեներ-տեխնոլոգը աշխատել է նախ Օդեսայի, այնուհետև՝ Մոսկվայի կրեկինգ-գործարաններում: 1947-1979թթ. եղել է Օսիպենկովսկու քիմ 276 աղի գործարանի տնօրեն: Ընտրվել է Բերդյանսկի քաղաքային խորհրդի պատգամավոր:

ՎԱՆՅԱՆ ԱՐՓԻ ՅՈՒՐԻԻ (1977)

Արփի Յուրիի Վանյան (ծնվ.՝ 1977, Հաղրուք), լրագրող, սցենարիստ, ԼՂՀ գրողների միության անդամ:

1994-2011թթ. աշխատել է Հաղրուքի «ԴԻ-ՋԱԿ» քերթի խմբագրությունում: Նրա շնորհիվ քերթն անցել է համակարգչային շարվածքի ու ստացել նոր որակ: 1998թ. եղել է նույն քերթի խմբագրի տեղակալը: Նրա հողվածներն ու գրական գործերը տպագրվել են ՀՀ և արտասահմանյան մամուլում: ՀԳՄ «Մուտք» մատենաշարով տպագրվել է նրա «Իմ բաժին լույսը» գիրքը:

2009թ. Ռուսաստանում տպագրել է «Հաջողության գաղտնիքը» գիրքը: Որպես սցենարիստ համագործակցել է Արմենիա TV-ի, Star media կինոընկերության հետ: 2011թ.-ից աշխատել է Արմենիա TV-ում, Կենտրոն TV-ում, Հ1-ում՝ որպես «Ուր է իմ տղամարդը», «Մի ստիր», «Երեք կյանք», «Դեպի

երագանք», «Խմբագրություն.am», «Երևի» սերիալների սցենարի հեղինակ: 2015-2018թթ. եղել է «ռեպլիկ.am», «Հարթակ.am» լրատվական կայքերի գլխավոր խմբագիր: Ղարաբաղյան դեպքերի ճշմարտությունը պատմող «Թեկուզ» գեղարվեստական ֆիլմի սցենարի հեղինակն է: Գուստրը մույնպես գրքերի հեղինակ է: 2019թ. հրատարակել է «Անհնարինը՝ հնարավոր» մոտիվացիոն թեմաներով գիրքը, որը համացանցում դարձել է բեսթսելլեր: Հեղինակել է նաև «Ինչպես ազվել սրտում: Սիրելու Արվեստը», «Դեպ Աստծո նստավայր՝ Հայաստան» գրքերը:

ՎԱՐԳԱՆՅԱՆ ԱՐՄԵՆ ՀՈՒՆԱՆԻ
(1923-2002)

Արմեն Հունանի Վարդանյան (ծնվ.՝ 1923, գ.Ջրակուս - մահ.՝ 2002, Երևան), հոգեբանական գիտությունների թեկնածու (1967):

Ավարտել է տեղի միջնակարգ դպրոցը: Մասնակցել է Հայրենական մեծ պատերազմին: Արժանացել է մեդալների:

1950թ. ավարտել է Երևանի պետական համալսարանի բանասիրական ֆակուլտետի հոգեբանության, տրամաբանության և հայոց լեզվի բաժինը: Աշխատանքի է անցել Սևանի միջնակարգ դպրոցում՝ մինչև 1957թ., այնուհետև 3 տարի աշխատել է ՀԽՍՀ նախարարների խորհրդի Արխիվային վարչությունում: 1960թ. աշխատանքի է անցել Երևանի Խ. Աբովյանի անվան Աշխատանքային կարմիր դրոշի շքանշանակիր հայկական պետական մանկավարժական ինստիտուտին կից Հոգեբանության լաբորատորիայում, որպես կրտսեր, այնուհետև՝ ավագ գիտաշխատող: 1970-1973թթ. աշխատել է Գորիսի մասնաճյուղում, որպես մանկավարժության և հոգեբանության ամբիոնի վարիչ, 1973թ.-ից՝ հոգեբանության ամբիոնում՝ որպես ամբիոնի ղոցենտ: Պատրաստվում էր պաշտպանել դոկտորական, բայց չի հասցրել: Հեղինակել է մի շարք դասագրքեր, ձեռնարկներ, մենագրություններ, գիտական, գիտա-մասսայական հոդվածներ: Համահեղինակ է մի շարք դասագրքերի և ձեռնարկների՝ Այբբենարան առաջին դասարանցիների համար (1971), Մայրենի լեզու, Գասագիրք առաջին դասարանցիների համար (1971), Այբբենարան, Դասագիրք ընթերցանության համար (հայկական դպրոցների

երկրորդ դասարանցիների համար) (1971), Հայոց լեզու ոչ հայկական դպրոցի երկրորդ դասարանցիների համար (1984), Моделирование как средство обучения и метод педагогического исследования (методическое пособие) (1981), Учебная деятельность и моделирование.
Վարդանյանի համահեղինակած այբբենարանով 26 տարի ուսուցանվել է հայկական դպրոցներում:

ՎԱՐԳԱՆՅԱՆ ԱՐՄԵՆԱԿ ՄԻՒԹԱՐԻ
(1930-...)

Արմենակ Մյախարի Վարդանյան (ծնվ.՝ 1930, գ.Հին Թաղեր - մահ.՝ Մոսկվա), տեխնիկական գիտությունների թեկնածու:

Գերագանցությամբ ավարտել է գյուղի միջնակարգ դպրոցը: 1947թ. մեկնել է Բաքու, ընդունվել Աղբրեջանի Նավթի և քիմիայի ինստիտուտը: Ինստիտուտն ավարտելուց հետո աշխատանքի է անցել Բաքվի նավթարդյունաբերության ոլորտում: Հրավիրվել է Մոսկվա և ստանձնել բարձր պաշտոններ ԽՍՀՄ նավթի և գազի արդյունահանման նախարարությունում: Հանդիսանում է ՌԳ նավթի և գազի արդյունահանման ոլորտի ճանաչված և խոշոր մասնագետներից մեկը:

ՎԱՐԳԱՆՅԱՆ ՄԵԼԻՔ ԵՆՈՒՐԻ
(1931)

Մելիք Ենուրի Վարդանյան (ծնվ.՝ 1931, գ.Ջրակուս), ԼՂՀ արվեստի վաստակավոր գործիչ, 20-րդ դարի լավագույն մանկավարժ:

Սկզբնական կրթությունը ստացել է հայրենի գյուղի յոթնամյա դպրոցում, 1947թ.՝ ավարտել Հոդերի միջնակարգ դպրոցը: 1948թ. ընդունվել է Երևանի պետական համալսարանի հոգեբանու-

բյան ֆակուլտետը: Լինելով նյութապես անապահով, թողել է ուսումը և որոշ ժամանակ աշխատել ոստիկանությունում որպես ցրիչ: 1950թ. մեկնել է ծառայության: Ծառայությունից վերադառնալով անցել է աշխատանքի Բաքվի Ծմիդոտի անվան գործարանում: 1956թ. վերադարձել է հայրենի գյուղ: Դպրոցում աշխատել է «Հնուտ ձեռքեր» խմբակի ուսուցիչ: 1963թ. ընդունվել է Աղբրեջանի Լենինի անվան մանկավարժական ինստիտուտի ռուսաց լեզվի և գրականության ֆակուլտետը: Աշխատանքի է անցել Զրակուսի 8-ամյա դպրոցում՝ որպես ռուսաց լեզվի և գրականության ուսուցիչ, 37 տարի աշխատել է դպրոցում, 17 տարի եղել դպրոցի տնօրեն: Փայտարվեստի ինքնուս վարպետ է: Հեղինակել է երեք տասնյակից ավելի թեմատիկ աշխատանքներ, որոնցում ներկայացված են արցախյան կենցաղն ու ավանդույթները:

Ունի կոմպոզիցիաներ՝ կինը ճախարակի, բուրդ գգելու սանրի, երկանքի հետ աշխատելու պրոցեսում, տղամարդը՝ եզներով վար անելիս, երաժիշտները՝ դիոլի հետ և այլն: Հատկանշական է, որ կոմպոզիցիաների հերոսների տարազները զուտ արցախյան են: 1977թ. Մոսկվայում կայացած «Հայրենիքի ինքնուս վարպետներ» փառատոնում նրա «Խնոցի», «Երկանք», «Ճախարակ», «Բրուտագործը» աշխատանքներն արժանացել են ոսկե մեդալի և առաջին կարգի դիպլոմի: Բազմիցս մասնակցել է խմբային ցուցահանդեսների, անհատական ցուցահանդեսներով հանդես է եկել Երևանում, Ստեփանակերտում, Բաքվում: Մեծ ավանդ ունի Արցախի ոչ նյութական մշակութային ժառանգության պահպանման, հանրահռչակման և դեկորատիվ կիրառական արվեստի զարգացման գործում: 2009թ. պարգևատրվել է «Երախտագիտություն» մեդալով:

ՎԱՐԳԱՆՅԱՆ ՌՈՒԲԵՆ ԿԱՌԼԵՆԻ (1968)

Ռուբեն Կառլենի Վարդանյան (ծնվ.՝ 1968, Երևան՝ արմատներով բանաձորցու ընտանիքում), գործարար, «Ավորա» մարդասիրական նախաձեռնության համահիմնադիր:

1985թ. ոսկե մեդալով ավարտել է Երևանի N20 դպրոցը: Ընդունվել է 1992թ. ավարտել է Մոսկվայի պետական համալսարանի տնտեսագիտության

ֆակուլտետը: Վերապատրաստվել է Իտալիայում: 1991-1992թթ. եղել է «Տրոյկա Դիալոգ» բրոքերական ընկերության փորձագետը: Այստեղ աշխատել է հիմնադրման պահից մինչև 2012թ.: Զբաղեցրել է գործադիր տնօրենի, այնուհետև՝ նախագահի, գլխավոր գործադիր տնօրենի ու «Տրոյկա Դիալոգ» ընկերությունների խմբի տնօրենների խորհրդի նախագահի պաշտոնները: Մինչև 2015թ. եղել է «Խնայբանկ»-ի վարչության նախագահի խորհրդակցան ու խորհրդի ղեկավարը: 2002-2004թթ. «Ռոսգոսստիի խորհրդակցան ու խորհրդի ղեկավարը: 2002-2004թթ. «Ռոսգոսստիի» գլխավոր տնօրենն էր, միաժամանակ ղեկավարել է «Տրոյկա Դիալոգ» ընկերությունը: 2013թ. Միխայիլ Բրոյսմանի հետ ստեղծել է «Վարդանյան, Բրոյսման և գործընկերներ» ներդրումային ընկերությունը: Գործընկերների հետ միասին հանդիսանում է Մոսկվայում պրեմիում դասի «Ռոմանով դվոր» և «Վոզվիժենկա» քիզնես կենտրոնների սեփականատերն ու ղեկավարը: Մի շարք ընկերությունների տնօրենների խորհուրդների անդամ է: Նրա նախագծերի մի մասը կապված է Ռուսաստանում և ԱՊՀ-ում կրթական նախաձեռնությունների հետ: Հանդիսանում է Դիլիջանի միջազգային դպրոցի համահիմնադիրը: «Տաթևի վերածնունդ» ծրագրով վերականգնել է ճարտարապետական հուշարձաններ, կառուցել աշխարհի ամենաերկար ճոպանուղին:

ՎԱՐԳԱՆՅԱՆ ՎԱԽԹԱՆԳ ԱՐՄԵՆԱԿԻ

Վախթանգ Արմենակի Վարդանյան (ծնվ.՝ Բաքու՝ հինբաղերցու ընտանիքում), տնտեսական գիտությունների թեկնածու:

Գերազանց գնահատականներով ավարտել է միջնակարգ դպրոցը և ընդունվել Խորհրդային Միության ամենահեղինակավոր բուհերից մեկը՝ Մոսկվայի միջազգային հարաբերությունների ինստիտուտը: Աշխատանքի է անցել նախարարուհի Գրիգորյանի քննադատում: Եղել է Ռուսաստանի նախկին և գազի արդյունահանման «Լուկոյլի» ֆինանսական տնօրենը:

ՌՆԼՈՒՆՑ ՄՈՎՍԵՍ ՄԻՐՉԱՅԻ

(1907-1991)

Մովսես Միրզայի Ուլունց (ծնվ.՝ 1907, գ.Խծաբերդ - մահ.՝ 1991), 20-րդ դարի Արցախի լավագույն մանկավարժ:

Մեկ տարի սովորել է ծննդավայրի դպրոցում, 1918-1920թթ.՝ Շուշիի քեմական դպրոցում: Վերադառնալով գյուղ՝ համագյուղացիներին գրել-կարդալ էր սովորեցնում: Ուսումը շարունակել է Բաքվում, միաժամանակ նաև, բանվորություն արել:

1932թ. ավարտել է բանասիրական ֆակուլտետը: Կարճ ժամանակով աշխատել է «Հայկինո»-ում: 1938թ. ավարտել է Ստեփանակերտի (Շուշի) երկամյա ուսուցչական պատմության բաժինը և աշխատանքի անցել Ստեփանակերտի ոչ լրիվ միջնակարգ դպրոցում նախ՝ որպես ուսմասվար, ապա՝ տնօրեն: Աշխատանքին զուգահեռ հեռակա կարգով ավարտել է Բաքվի մանկավարժական ինստիտուտի պատմության ֆակուլտետը: 1942թ. գորակոչվել է խորհրդային բանակի շարքերը: Մասնակցել է Հայրենական մեծ պատերազմին, կռվել 18-րդ բանակում և 2 անգամ վիրավորվել: Պատերազմի երկրորդ աստիճանի հաշմանդամ է: 1945թ.՝ գորացրվելուց հետո, սկսել է մանկավարժական գործունեությունը քաղաքի բաներիտ դպրոցում սկզբում՝ որպես ուսուցիչ, ուսմասվար, հետո տնօրեն: Ծանաչված մանկավարժի ծառայությունները գնահատվել են ըստ արժանվույն: Պարգևատրվել է «Հայրենական մեծ պատերազմ» և «Պատվո նշան» շքանշաններով, մի շարք մեդալներով, պատվոգրերով և գովասանագրերով: Մեծ հարգանք էր վայելում իր աշակերտների շրջանում:

ՌՈՒՌՄՅԱՆ ՍԵՐԳԵՅ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԻ

(1953-2020)

Սերգեյ Ալեքսանդրի Ուռումյան (ծնվ.՝ 1953, ք.Վոլգոգրադ, ՌԽՖՍՀ, մեծքաղերցի Ալեքսանդր Հուռումյանի որդին) - մահ.՝ 2020, Երևան, քժկական գիտությունների թեկնածու (1994):

1960թ. ընդունվել է ԳԴՀ Վյունֆորթի քաղաքի

ուսական միջնակարգ դպրոցը: Սովորել է ԽՍՀՄ տարբեր երկրների ու քաղաքների ավելի քան 7 դպրոցներում:

1970թ. ավարտել է Երևանի Ա.Ն. Տոլստոյի անվան դպրոցը: 1972-ից 1976թթ. սովորել և ավարտել է Ս.Մ. Կիրովի ռազմաքժկական ակադեմիան: 1978-1980թթ. սովորել է ինտերնատուրայում:

1980-1985թթ.՝ Մասիսի հիվանդանոցի մանկաբարձ-գինեկոլոգ, 1985-1986թթ.՝ Արագածոտնի կենտրոնական շրջանային հիվանդանոցի մանկաբարձության և գինեկոլոգիայի բաժնի վարիչ, գլխավոր մանկաբարձ-գինեկոլոգ, 1986-1987թթ.՝ Թալինի շրջանի գլխավոր մանկաբարձ-գինեկոլոգ, բաժնի վարիչ: 1987թ. նշանակել է Երևանի երրորդ կլինիկական ծննդատան գլխավոր բժիշկ: 2001թ. 3-րդ ծննդատունը վերանվանվել է «Շենգավիթ» ԲԿ, և նշանակվել է գլխավոր տնօրեն: 1994թ. ՀՀ ԱՆ Ս.Ավդալբեկյանի անվան առողջապահության ազգային ինստիտուտի մանկաբարձության և գինեկոլոգիայի ամբիոնի դոցենտ: 1995թ. Երևան քաղաքի գլխավոր մանկաբարձ-գինեկոլոգ:

1999թ. սկսած Արցախում զբաղվել է բարեգործությամբ:

ԱՀ առողջապահության համակարգում բուժման լապորոսկոպիկ մեթոդի ներդրման հիմնադիրներից է:

ՓԱԹՅԱՆ ԿԱՐԻՆԵ ԷԴՈՒԱՐԴԻ

(1982)

Կարինե Էդուարդի Փաթյան (ծնվ.՝ 1982, գ.Մեծ Թաղեր), բանասիրական գիտությունների թեկնածու (2014), ավագ դասախոս, ԼՂՀ (2012) և ՀՀ ԳՄ անդամ (2016):

1999թ. ոսկե մեդալով ավարտել է տեղի միջնակարգ դպրոցը: 1999-2003թթ. սովորել և ավարտել է ԱրՊՀ բանասիրական ֆակուլտետի օտար լեզուների բաժինը՝ անգլերեն մասնագիտությամբ: 2005-2007թթ. սովորել և գերազանցությամբ ավարտել է նույն բաժնի մագիստրատուրան, 2008-2011թթ.՝ ասպիրանտուրան:

2003-2012թթ. աշխատել է հայրենի գյուղի դպրոցում՝ որպես անգլերենի ուսուցչուհի, 2013-2017թ.՝ ԼՂՀ ԿԳՄՆ պետական տեսչությունում՝ որպես օտար լեզվի տեսուչ, 2014-2016թթ.՝ Ստեփանակերտի Գ.Նարեկացի հա-

մալսարանում՝ որպես դասախոս: 2017թ.-ից Շուշիի տեխնոլոգիական համալսարանի ավագ դասախոս է: Հեղինակել է բանաստեղծությունների զիրք, բազմաթիվ գրական-գեղարվեստական բարգմանություններ, տպագրվել բերքերում, արձանախմբերում և գիտական ամսագրերում: Տիրապետում է անգլերենին, ֆրանսերենին, ռուսերենին:

ՓԻԼԻՊՈՍ ՏՈՒՄԵՅԻ

(16-րդ դար)

Տումեցի Փիլիպոս (16-րդ դար), Աղվանից կաթողիկոս:

Փիլիպոս Տումեցու անունը նշված է Աղվանից կաթողիկոսների շարքում: Գահակալել է ընդամենը մեկ տարի՝ 1572-1573թթ.: Այդ տարիներին պարսից շահի և հոգևոր բարձրագույն վերնախավի պահանջով Աղվանից աշխարհում եղել են հավատափոխության բազմաթիվ դեպքեր: Նա և Դավիթ Առաջածորցին դեմ են հանդես եկել այդ նենգ գործընթացին և հնարավոր է դա դարձել է նրա կարճ կաթողիկոսության պատճառը: Կան վարկածներ, որ նա եղել է իր ժամանակի լավագույն հոգևոր կրթություն ստացած հոգևորականներից մեկը և որ նա ուսանել է Երուսաղեմի քրիստոնյա հոգևորականների մոտ: Հնարավոր է, որ այստեղ էլ նրան մկրտել են Փիլիպոս օտարածին անունով: Մահվան թվագրությունը և վայրը հայտնի չեն:

ՕՀԱՆՅԱՆ ԱՐՄԵՆ ՀՐԱՆՏԻ

(1968)

Արմեն Հրանտի Օհանյան (ծնվ.՝ 1968, գ.Ուխտաձոր), հասարակական գործիչ:

1984թ. ավարտել է գյուղի միջնակարգ դպրոցը: Այնուհետև սովորել է Երևանի թիվ 7 պրոֆտեխստումնարանում: 1985-1987թթ. ծառայել է Խորհրդային բանակում: 1987թ. աշխատել է Ուխտաձորի «Բարեկամություն» սովխոզում՝ որպես կաթնամթերքի լաբորանտ: 1983թ. աշխատանքի է անցել

Հաղորդի ՆԳ-ում: Արցախյան շարժման սկզբից մասնակցել է Ուխտաձորի ենթաշրջանի ինքնապաշտպանությանը: 1992թ. ծառայել է ԼՂՀ ՊԲ-ում, եղել ջոկատի հրամանատար, մասնակցել ռազմական գործողություններին: 1995թ. հիմնադրել է «Աշոտիկ» ԲԲԸ-ն: 1997-2000թթ. եղել է Ուխտաձորի համայնքի ղեկավարը: 2002թ. ավարտել է ք.Արուսյանի Գ.Նարեկացու համալսարանը, ստացել «տնտեսագետ-մենեջերի» մասնագիտությունը: 2005թ. ընտրվել է պատգամավոր:

ՕՀԱՆՅԱՆ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԳՐԻԳՈՐԻ

(1896-1960)

Հովհաննես Գրիգորի Օհանյան (ծնվ.՝ 1896, գ.Տող - մահ.՝ 1960, ք. Թեհրան), ռեժիսոր, սցենարիստ, գյուտարար, տեխնիկական գիտությունների թեկնածու (1941), բժշկական գիտությունների թեկնածու (1953), պրոֆեսոր («Iranian Police School», Թեհրան, 1934), կինոմատոգրաֆիայի դոկտոր (1932), Իրանի կինոմատոգրաֆիայի հիմնադիր և պարսկական առաջին լիամետրաժ կինոյի ստեղծողը:

Մանկության տարիներին ընտանիքի հետ տեղափոխվել է Ռուսաստան, այնուհետև՝ Միջին Ասիա: 1919թ. ավարտել է Տաշքենդի առևտրի ուսումնարանը: 1920թ. Մոսկվայում հաճախել է կինոարվեստի դասընթացների: 1924թ. մեկնել է Հնդկաստանի Կալկաթա քաղաք, որտեղ հիմնել է «Motion Picture» դերասանական վարպետության և կինոմատոգրաֆիայի հնդկական առաջին դպրոցը: Դպրոցի առաջին նշանավոր շրջանավարտներից է հայտնի հնդիկ դերասան Ռաջ Կասպուրը:

1925թ. նշանակվել է Մոսկվայում Պարսկաստանի դեսպան, սովորել՝ ՎԳԻԿ-ում: 1930թ. տեղափոխվել է Պարսկաստան: Թեհրանում հիմնել է կինոդերասանի դպրոց: Նույն թվականին նկարահանել է իրանական առաջին լիամետրաժ «Աբին և Ռաբին» կինոնկարը՝ Պատ և Պատաշոն զույգի օրինակով: Հանդես է եկել որպես սցենարիստ, ռեժիսոր և դերասան: Դժբախտաբար ֆիլմը չի պահպանվել: Նրա միակ օրինակը, թողարկվելուց երկու տարի անց, հրդեհի ժամանակ այրվել է Թեհրանի առաջին կինոթատրոններից մեկում: 1934թ. նկարահանել է իր երկրորդ՝ «Հաջի աղան»

կինոդերասան» կինոնկարը, որտեղ հանդես է եկել որպես սցենարիստ, ռե-
ժիսոր և պրոդյուսեր: Մական ֆիլմը հաջողություն չի ունեցել, որից հետո
Հ.Օհանյանը չի կարողացել հետագա գործունեության համար որևէ աջակ-
ցություն գտնել: 1937թ. մեկնել է Հնդկաստան և շարունակել իր գիտական
գործունեությունը: Այնտեղ էլ երկար չի մնացել և 1947թ. վերադարձել է
Իրան:

Հեղինակել է բազմաթիվ գրական ստեղծագործություններ, սցենարներ
և թատերական դրամաներ: Տիրապետել է յոթ լեզուների: Թեհրանում ապ-
րել է թշվառության մեջ, բոլորից մոռացված: 1960թ. սպանվել է իր գրասեն-
յակում: Թաղվել է Թեհրանի հայկական գերեզմանատանը:

ՑԱՆԿ
ՇՐՋԱՆԻ ԱՆՎԱՆԻ ՄԱՐԳԱՐԿՆՅ ԱՆՈՒՆՆԵՐԻ, ՈՐՈՆՑ
ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ ՏՎՅԱԼՆԵՐԸ ԳՐՔԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՄԱՆ ՊԱՀԻՆ
ՉԻ ՀԱՋՈՂՎԵԼ ՀԱՎԱՔԱԳՐԵԼ

1. Աբաղյան Ռոզա
2. Աբրահամյան Միշա - տնտ. գ. ք. (գ.Առաքել)
3. Աբրահամյան Ռոբերտ Երվանդի
4. Ավետիսյան Յուրա Մովսեսի
5. Բաբայան Էդիկ Վանյայի
6. Բալայան Մուշեղ - ՀՀ ներքին գործերի գնդապետ (գ. Առաքել)
7. Բարխուդարյան Էռնեստ Հայկի
8. Բարոտյան Շմավոն Աղալումի
9. Գալստյան Գրետա
10. Գասպարյան Էդուարդ Սուրենի
11. Գասպարյան Նիկողայ Գուրգենի - ՀԽՍՀ գիտության վաստակավոր գործիչ
12. Գասպարյան Մերոբ Գուրգենի - մաթ. գ. ք.
13. Գևորգյան Վալերի - Հաղորդի շրջվարչակազմի ղեկավար
14. Եգանյան Կիմա Երեմի - ագրոարդյունաբերության մախարարի տեղակալ,
Կրասնոսելսկու շրջկոմի I-ին քարտուղար (գ. Առաքել)
15. Եգանյան Հրաչիկ - ՀՀ արդարադատության մախարարության ավագ
խորհրդատու (գ.Առաքել)
16. Եգանյան Ռաֆիկ Կիմի - ՀՀ սննդարդյունաբերության փոխմախարար
(գ.Առաքել)
17. Խասապետյան Սիլվա
18. Խաչիյան Արմեն Մանվելի - տեխ. գ. ք. (գ.Առաքել)
19. Խաչիյան Մանվել Գրիգորի - տեխ. գ. ք. (գ.Առաքել)
20. Հայրիյան Գեորգի - ԽՍԿԿ կենտկոմի բաժնի վարիչ (գ.Առաքել)
21. Հայրյան Էդիկ Արտաշի
22. Հայրյան Շուրիկ Արտաշի
23. Հովհաննիսյան Գավրուշա - Հոկտեմբերյանի շրջկոմի I-ին քարտուղար
(գ.Առաքել)
24. Ղալեչյան Վազգեն Մակարի
25. Ճավակյան Յուրի Միքայելի
26. Միրզոյան Գրիշա - ավիացիայի գնդապետ (գ. Առաքել)
27. Չաքմազյան Արտո Վերդիի - մաթ. գ. ք.
28. Չաքմազյան Վանյա Բեհրուդի
29. Մանանյան Վաղարշակ
30. Սարգսյան Կառլեն Ապետի - վաստակավոր իրավաբան (գ.Առաքել)
31. Սեյրանյան Մերգեյ - գնդապետ (գ. Առաքել)
32. Օհանյան Լևոն - Մարտունու շրջկոմի քարտուղար, ՀՀ գյուղմախարար
(գ.Առաքել)

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ավանեսյան Ա.Ս., Հարությունյան Գ.Հ., Լեոնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզի կրթական համակարգը (1923-1988թթ.), Ստեփանակերտ, «Դիզակ պլյուս», 2015, Հ.2.-504 էջ:
2. Ավանեսյան Ա.Ս., Հարությունյան Գ.Հ., Միջնակարգ մասնագիտական և բարձրագույն կրթության համակարգը ԼՂԻՄ-ում և Լեոնային Ղարաբաղի Հանրապետությունում (1923-2018թթ.), Ստեփանակերտ, «Դիզակ պլյուս», 2019, Հ.4.-528 էջ:
3. Կրթությունը Արցախում 405-2005թթ., Երևան, «Անտարես» հրատ., 2005, 476 էջ:
4. «Կաճառ» (ԿԳԿ-ի տարեգիրք): Գիրք 7(83-84), 2013, Շուշի «Կաճառ» ԳԿ հրատ. 2015, 232 էջ +8 ներդիր:
5. Ալավերդյան Կարինե, Ստեփանակերտի Վ.Փափազյանի անվան պետական դրամատիկական թատրոնի տարեգրությունը: 1932-2019թթ./Կ.Ալավերդյան – Ստեփանակերտ 2019, 240 էջ +88 էջ ներդիր:
6. Ամիրյան Հրանտ. Դիզակայտ լեռան զավակները: Հայրենագիտական ուսումնասիրություն- ԵՐ.: Հեղինակային հրատարակչություն, 2007, 172 էջ:
7. Արցախի պետական համալսարանի դասախոսները, Ստեփանակերտ, 2009, 168 էջ:
8. Асрян А.Е, Герои армяне, Ереван, 2015, -360 с.
9. Գարրիեյան Դ.Ս., Խանյան Ս.Ա., Սարգսյան Ա.Ջ., Գիտության արցախածին աստղերը: 19-20-րդ դարեր: Համառոտ պատմություն/ ԼՂՀ ԿԳՆ Մ. Մաշտոց համալսարան: Ստեփանակերտ, Դիզակ պլյուս հրատ., 2011, 192 էջ:
10. Гулян (Гулунц) Светлана, Банадзор. Очаг/ С. Гулян (Гулунц).-Ер.: Изд “Зангак”. 2018.- 376с.+ илл. 32с.
11. Դավթյան Բ., 20-րդ դարի լավագույն մանկավարժները, Ստեփանակերտ, 2001, 124 էջ:
12. Երվանդ Արրահամյան, Մեծ Թաղեր, «Սոնա» հրատ., Ստեփանակերտ, 2009:
13. Խոյրեն Ղազարյան, Տումի, պատմ. ակնարկներ: Եր.: ՎՄՎ -պրինտ հրատ.: 2003, 212 էջ:
14. Հայազն Տ., Ղազարյան Գ., 1000 հայազգի զեներալներ, ծովակալներ, Երևան, 2009, 696 էջ:

15. Հայկական համառոտ հանրագիտարան, 4 հատորով, հատ. 1. Ա-Դ, Երևան, 1990, 768 էջ: Դ-Կ, Երևան, 1995, 768 էջ: Հատ. 3. Կ-Ն, Երևան, 1999, 896 էջ: Հատ. 4. Ն-Ֆ, Երևան, 2003, 972 էջ:
16. Հանրագիտարան, «Հայուհիներ», Երևան, «Ամարաս» հրատ., 2001:
17. Մելքումյան Ս., Լեոնային Ղարաբաղ, Երևան, 1990, 303 էջ:
18. Ով ով է (Հայեր: Կենսագրական հանրագիտարան), 2 հատորով: Հատ. 1. Ա-Գ, Երևան, 2005, 728 էջ: Հատ. 2. Գ-Ֆ, Երևան, 2007, 740 էջ:
19. Саркисян А., Армяне — военные ученые, конструкторы, производственники и испытатели XX века, в 3-х томах. Т. 1, Ереван, 1998, 328 с.; Т. 2, Ереван, 2005, 444с.; Т. 3, Ереван, 2005, 388 с.
20. Саркисян С.Т., Энциклопедия Арцах-Карабах, Санкт-Петербург, 2007, 626 с.
21. Առաքել Կոստանդյանց «Պատմություն Արցախի», Երևան, «Արմավ» հրատ., 2019, -231 էջ:
22. Սերգեյ Ամիրջանյան, «Դիզակ» Երևան, «Գասպրինտ» հրատ., 2006:
23. Ռուբեն Աթայան, «Տոդ»:

ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ԿԱՅՔԷՉԵՐ

1. <http://www.anunner.com>
2. <https://hy.wikipedia.org>
3. <http://am.hayazg.info>
4. <http://findarmenia.org/arm/culture>
5. <http://www.yso.am/persons>
6. http://www.armin.am/historyofarmenia/am/Encyclopedia_of_armenian_history
7. <https://www.facebook.com/dizaktert/>

ԱՐՅԱՍԻ ԳԻՏԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

**ԱՐՅԱՍՅԻ ԱՆՎԱՆԻ
ԳՈՐԾԻՉՆԵՐ**

**ՀԱՂՈՒԹԻ
ՇՐՋԱՆ**

ԳԻՐՔ III

Սրբագրիչ՝

Լ. Միրզոյան, Ն. Ավագիմյան

Էջադրուներ՝

Թ. Հարությունյանի

Կազմի ձևավորուներ՝

Ա. Խաչատրյանի

Թուղթը՝ օֆսեթ, տպագրությունը՝ օֆսեթ, չափեր՝ 60x84¹/16,
ծավալը՝ 14.5 տպ. մամուլ, տպաքանակը՝ 250:

Տպագրվել է «Դիզակ պլյուս» հրատարակչության տպարանում:
375000, ԱՀ, ք. Ստեփանակերտ, Հ. Հակոբյան 25
Հեռ. /+374/47946360, /+374/97302002 էլ. հասցե՝ dizak-plus@mail.ru